

Kirkkohallitus ja hiippakunnat 2011

Kertomus

Kirkkohallituksen ja hiippakuntien
toiminnasta vuonna 2011

Hyväksytty kirkkohallituksen täysistunnossa 3.4.2012

SISÄLLYSLUETTELO

I KIRKKOHALLITUS

1	YLEISKATSAUS.....	5
1.1.	Toimintaympäristön muutoksen kuvaus	6
1.1.1	Seurakuntien rakennemuutokset	6
1.1.2	Seurakuntien verotulojen kehitys.....	6
2	HALLINTO	8
2.1	Kirkkohallituksen päätöksenteko ja virasto-organisaatio	8
2.2	Kirkkohallituksen kokoonpano ja päätökset.....	8
2.3	Henkilökunta.....	9
2.4	Yhteyksiä yhteiskuntaan	10
2.4.1	Lausunnot.....	10
2.4.2	EU-asioiden seuranta	10
2.4.3	Arvojen akatemia.....	12
2.5	Kolehdit ja keräykset	13
2.5.1	Kolehdit	13
2.5.2	Yhteisvastuukeräys.....	13
3	KESKEISET KEHITYSHANKKEET	14
3.1	Meidän kirkko 2015 -strategian toteuttamiseen liittyvät projektit	14
3.2	Seurakuntien rakennemuutoksen tukeminen	16
3.3	Hengellinen elämä verkossa -hanke	17
3.4	Kirkon uusi jäsentietojärjestelmä (KITKE-hanke)	18
3.5	Kirkon palvelukeskus (Kipa)	19
4	TALOUSARVIOSSA HYVÄKSYTTYJEN TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN ARVIOINTI	20
4.1	Hallinto-osasto	20
4.2	Työmarkkinaosasto.....	23
4.3	Talousoosasto	25
4.3.1	Kirkon eläkelaitos	25
4.3.1.1	Eläketuimisto	25
4.3.1.2	Sijoitusyksikkö	26
4.3.2	Talousoosaston perustoiminta (hankinta, kiinteistö, talous)	27
4.3.3	Tietohallinto.....	29
4.4	Toiminnallinen osasto	31
4.4.1	Diakonia- ja yhteiskuntatyö (KDY).....	33
4.4.1.1	Kirkon diakoniarahasto	34
4.4.2	Jumalanpalveluselämä ja musiikkitoiminta (KJM)	37
4.4.3	Kasvatus ja nuorisotyö (KKN).....	39
4.4.4	Kirkon koulutuskeskus (KK).....	41
4.4.5	Perheasiat (KP).....	43
4.4.6	Sairaalasielunhoito (KS).....	46

4.5	Ulkoasiain osasto.....	48
4.5.1	Teologiset asiat.....	50
4.5.2	Ulkosuomalaistyö.....	52
4.5.3	Kirkon lähetystyön keskus (KLK).....	54
4.6	Kirkon tiedotuskeskus (KT).....	55
4.6.1	Tiedotusyksikkö.....	57
4.6.2	Radiotoimitus.....	59
4.6.3	Televisiotoimitus.....	61
4.6.4	Verkkoviestintäyksikkö.....	63
4.7	Kirkon tutkimuskeskus.....	65
4.8	Kyrkans central för det svenska arbetet (KCSA).....	67
	Kirkon ruotsinkielisen työn keskus.....	69
4.9	Piispainkokouksen kanslia.....	71

LIITTEET

Kirkkohallituksen virasto-organisaatio	73
Kirkkohallituksen asettamat johtokunnat, neuvottelukunnat, toimikunnat ja työryhmät.....	74
Kirkkohallituksen julkaisut	76
Kirkkohallituksen henkilökunta vuonna 2011	81
Kirkkohallituksen esitykset kirkolliskokoukselle	91
Kirkkohallituksen antamat lausunnot.....	92
Kolehdit	94
Kirkkohallituksen täysistunnon myöntämät avustukset vuodelle 2011	96
Kirkkohallituksen myöntämät avustukset kristillisille järjestöille vuonna 2011	99
Kirkon keskusrahaston eläkerahaston johtokunnan toimintakertomus vuodelta 2011	100
Vastuullisen sijoittamisen toimintakertomus 2011.....	106

II HIIPPAKUNNAT

1	Turun arkkihiippakunta.....	113
2	Tampereen hiippakunta	117
3	Oulun hiippakunta	119
4	Mikkelin hiippakunta	121
5	Borgå stift	122
	Porvoon hiippakunta	124
6	Kuopion hiippakunta.....	127
7	Lapuan hiippakunta	129
8	Helsingin hiippakunta.....	132
9	Espoon hiippakunta	133

LIITE

Hiippakuntien luottamushenkilöt ja henkilökunta vuonna 2011.....	135
--	-----

TALOUSARVION TOTEUTUMAVERTAILU 1.1.-31.12.2011

SITOVUUSTASOITTAIN	144
TASEKIRJA 31.12.2011	148
TILINTARKASTUSKERTOMUS	

I KIRKKOHALLITUS

1 YLEISKATSAUS

Vuosi 2011 sisälsi kirkon ja kirkon keskushallinnon kannalta sekä myönteisiä että haasteellisia asioita. Vuosi oli myös monien suurten hankkeiden tiivis valmisteluvuosi. Tässä toimintakertomuksessa kuvataan Kirkkohallituksen ja hiippakuntien toimintaa ja kirkon keskusrahaston taloutta vuonna 2011.

Viime vuosien keskusteluteemat hallitsivat kirkon "esityslistaa" edelleen vuonna 2011. Yksi keskeisimmistä aiheista oli kirkon jäsenkehitys. Kirkkoon liittyi ennätysmäärä ihmisiä (13.623). Kirkosta eroajien määrä oli 46.177, joten edellisen vuoden luvut käytännössä puolittuivat. Vaikka kirkon jäsenkehitys palasi edellistä poikkeusvuotta edeltäneelle tasolle, ei lukuihin voi silti olla tyytyväinen. Vuoden lopussa kirkkoon kuului 77,2 % väestöstä eli vajaat 4,2 milj. ihmistä. Luku on edelleen maailmanlaajuisesti todella korkea. Hiljaisen signaalina on kuitenkin syytä panna merkkeille vihkimisten määrän ohella myös kastettujen määrän hienoinen lasku suhteessa syntyneiden määrään.

Seurakuntien rakennemuutoskeskustelu kävi vuoden aikana kirkon kentällä vilkkaana, vaikka pääasiallisesti odoteltiinkin kuntakentän linjauksia. Vuoden vaihteessa seurakuntien rakennemuutoksen ohjausryhmä sai valmiiksi loppuraporttinsa, jossa se esitti kaksi rakennemallia (hiippakuntamalli ja rovastikuntamalli) tulevaisuuden ratkaisuksi. Toivottavaa on, että loppuraportin palautekierros seurakuntiin ja hiippakuntiin antaisi aineksia jatkotyöskentelylle.

Seurakuntien talous tiukkeni edelleen. Toinen jo vuosia jatkunut trendi on seurakuntatien taloudellisen aseman polarisoituminen. Osalla seurakunnista on todella tiukkaa, kun taas toisilla seurakunnilla on enemmän vararahastoja ja mahdollisuuksia reagoida muuttuneeseen tilanteeseen. Seurakuntien yhteenlasketut kirkollisverotuotot kasvoivat 1,9 %, mikä jää alle yleisen kustannustason nousun. Pienenä positiivisena asiana voidaan mainita seurakuntien yhteenlasketun yhteisövero-osuuden kasvu 18,9 %:lla. Kirkon yhteiskunnallisten tehtävien korvaamisen osalta oli positiivista, että seurakuntien yhteisövero-osuuteen saatiin neuvoteltua väliaikainen korotus vuosille 2012–2013.

Yksi eniten keskustelua kirkossa ja kirkosta aiheuttanut tema kertomusvuonna oli kysymys suhtautumisesta parisuhteensa rekisteröineisiin kirkon jäseniin. Kirkolliskokous ja piispainkokous käsittelivät aihetta ja piispainkokous antoi ohjeen vapaamuotoisesta rukouksesta näissä tilanteissa. Kysymys koetteli kirkon yhtenäisyyttä, mutta myös osoitti, että vaikeissakin kysymyksissä on mahdollista päästä tyydyttävään, joskaan ei täydelliseen, yhteisymmärrykseen. Vuoden aikana huolta aiheutti myös kirkollisen media- ja verkkokeskustelun äänenpainojen koveneminen. Vastaliikkeenä tälle oli nähtävissä toivetta yhteyttä rakentaviin toimiin kirkon sisällä. Vuoden aikana tästä aiheesta tehtiin mm. kirkolliskokousaloite, joka meni piispainkokouksen pohdittavaksi.

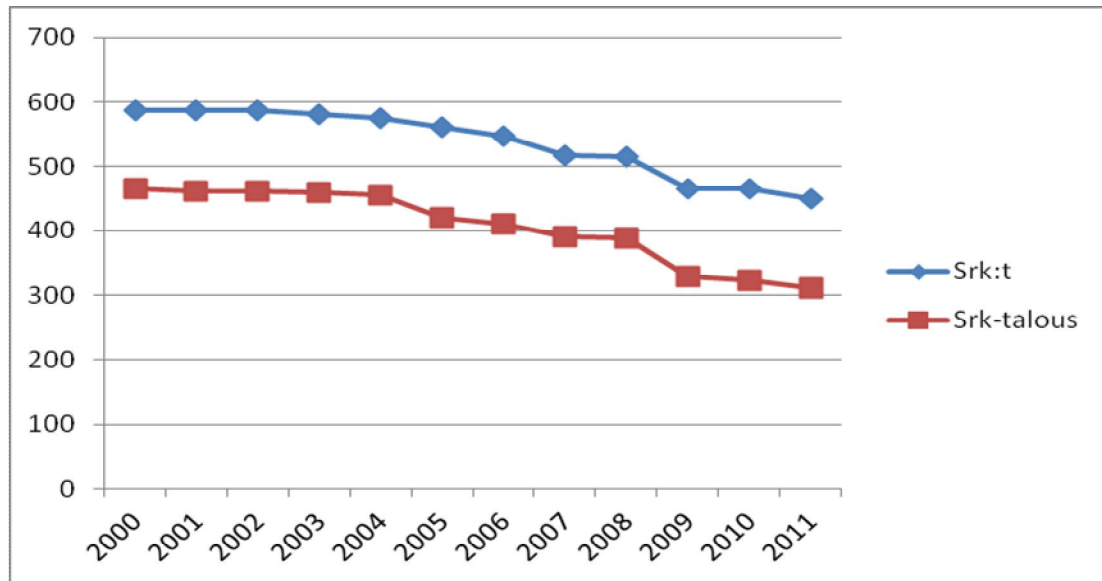
Kirkkohallituksessa oli käynnissä monia suuria hankkeita, joiden tarkoituksena on tukea seurakuntia ja mahdollistaa niiden resurssien suuntaaminen perustehtäviin. Kirkon palvelukeskus (Kipa) aloitti 1.1.2012 toimintansa pääpaikkanaan Oulu. Kitke-hankkeen (kirkonkirjojenpidon ja niiden tietojärjestelmien kehittäminen) valmistelu eteni kertomusvuonna aktiivisesti ja kirkon yhteinen jäsenrekisteri otetaan asteittain käyttöön alkuvuodesta 2012 lukien. Hengellinen elämä verkossa – hanke eteni hyvää vauhtia. Edessä on projektin sulauttaminen osaksi Kirkkohallituksen normaalia toimintaa. Olennaista on kuitenkin, että projektissa kehiteltäviä toimintamalleja hyödynnetään ja seurakunnat näkevät hengellisen verkkotyön osana perustyötään. Kirkon keskushallinnon kehittäminen eteni vuoden 2011 aikana kirkkohallituksen täysistunnon asettamassa työryhmässä. Työskentelyn tavoitteena on kirkkohallituksen esitys kirkolliskokoukselle vuoden 2013 aikana. Kirkkohallituksessa tehtiin työtä myös sen strategian jalkauttamiseksi. Siinä keskeinen painopiste on kirkon vaikuttamistoiminnan ja edunvalvonnan tehostaminen.

1.1 TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOKSEN KUVAUS

1.1.1 Seurakuntien rakennemuutokset

Vuoden aikana seurakuntien ja seurakuntatalouksien lukumäärä ei muuttunut. Seurakuntia oli kertomusvuonna 449 ja seurakuntatalouksia 311.

Taulukko kuvaa seurakuntien ja seurakuntatalouksien määrän kehitystä 2000-luvulla.

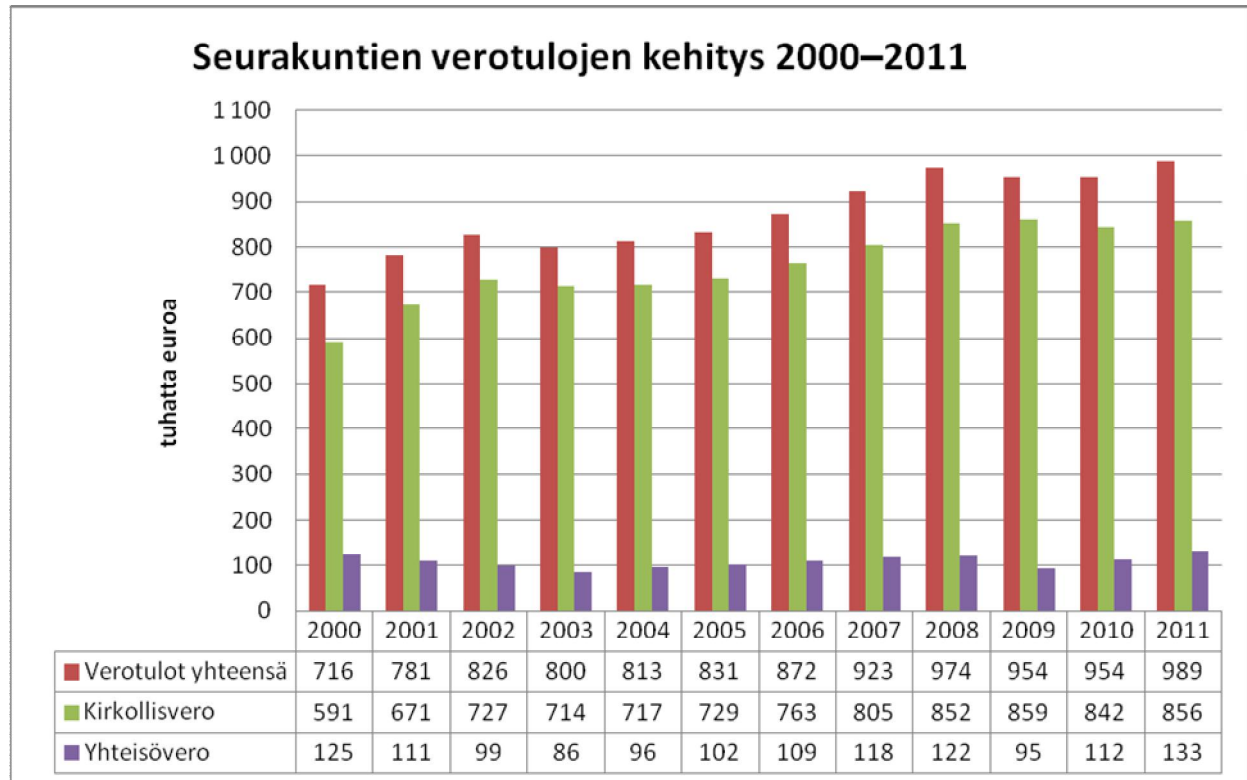
Seurakunnissa tehtiin vain muutamia rakennemuutoksiin liittyviä päätöksiä. Kirkkohallitus teki huhtikuussa päätöksen Jepuan, Munsalan ja Uusikaarlepyyn seurakuntien sekä Uusikaarlepyyn seurakuntayhtymän lakkauttamisesta 1.1.2013 lukien sekä uuden Uusikaarlepyyn seurakunnan perustamisesta samasta ajankohdasta lukien. Lisäksi kirkkohallitukseen tuli loppuvuodesta vireille Tampereen hiippakunnan tuomiokapitulin aloite Tampereen evankelis-luterilaiseen seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien seurakuntajaon muutoksesta. Päätös siirtyi vuoden 2012 puolelle.

1.1.2 Seurakuntien verotulojen kehitys

Vuodesta 2004 alkanut verotulojen kasvu lakkasi vuoteen 2008. Sen jälkeen verotulot vähenivät noin 2 % vuosiksi 2009 ja 2010. Vuonna 2011 verotulot kasvoivat jälleen ja ylittivät aikaisemman korkeimman määrän. Kirkollisverotuotto kasvoi 1,7 %, mutta ei yltänyt vuoden 2009 korkeimmalle tasolle. Yhteisöveron kasvu oli jo toista vuotta peräkkäin vähän yli 18 %. Verotulojen yhteenlaskettu kasvu oli 3,7 %.

Evangelisluterilaisen ja ortodoksisen kirkon yhteistä jako-osuutta yhteisöveron tuotosta nostettiin 1,75 %:sta 2,55 %:iin vuosiksi 2009–2011.

Seurakuntien verotulot vuosina 2000–2011

Verotulojen kehitys oli jonkin verran parempi kuin vuosi aikaisemmin. Kirkollisverotulot kasvoivat valtaosassa seurakunnista. 74 seurakuntataloudessa kirkollisverotulot vähenivät, ja yli viiden prosentin vähentyminen oli kahdeksassa seurakunnassa. 71 seurakuntataloudessa verotulot kasvoivat yli viisi prosenttia. Yhteisöveron kokonaismäärä kasvoi myös voimakkaasti, ja se aleni vain yhdeksässä seurakuntataloudessa. Yli 20 prosentin kasvu oli 81 seurakuntataloudessa. Yhteen laskettu verotulo aleni 39 seurakuntataloudessa.

Vuodeksi 2011 veroprosenttiaan nosti 18 seurakuntataloutta. Seurakuntien yhdistymisten vuoksi 11 yhdistyvän seurakunnan alueella veroprosentti laski ja yhden alueella nousi. Seurakuntatalouksia oli 311.

Joulukuussa tarkistettiin vuoden 2011 kirkollisveron jako-osuutta. Se aleni 3,45 %:sta 3,4 %:iin. Tämä tarkoitti 1,5 %:n kirkollisverokertymän alenemaa. Jako-osuuden laskennassa huomioitiin vuonna 2010 jäsenmäärässä tapahtunut muutos. Kirkollisverokertymä oli jäsenmäärän kehitys huomioiden kuitenkin hyvä, koska ansiotulot kasvoivat. Kirkosta eroavista suuri osa on nuoria aikuisia, jotka eivät vielä ole ansiotyössä eivätkä ole maksaneet kirkollisveroa. Siksi taloudellinen menetys eroamisista konkretisoituu seurakunnille hitaasti vuosien mittaan.

2 HALLINTO

2.1 KIRKKOHALLITUKSEN PÄÄTÖKSENTEKO JA VIRASTO-ORGANISAATIO

Kirkkohallitus on kirkon hallintoviranomainen, jonka toimivalta ulottuu myös toiminnallisiin asioihin. Kirkkohallituksen tehtävänä on hoitaa kirkon yhteistä hallintoa, taloutta ja toimintaa.

Kirkkohallituksen täysistunnon jäseniä ovat puheenjohtajana arkkipiispa, piispainkokouksen valitsemat kaksi piispaa sekä kirkolliskokouksen valitsemat kaksi pappia ja yhdeksän maallikkoa. Osa kirkkohallituksen päätöksistä tehdään virastokollegiossa, jonka muodostaa kuusi kirkkoneuvosta. Päätösvaltaa on ohjesäännöllä siirretty myös muutamille johtaville viranhaltijoille. Toiminnallisen osaston toimialojen sekä Kirkon tiedotuskeskuksen, Kirkon tutkimuskeskuksen ja Kirkon ruotsinkielisen työn keskuksen toimintaa ohjaavat ja tukevat luottamushenkilöistä koostuvat toimikunnat, joiden toimikausi vastaa kirkkohallituksen täysistunnon toimikautta. Lisäksi kirkkohallituksen täysistunto on asettanut useita neuvottelukuntia, jotka asiantuntijaeliminä tukevat ja edistävät Kirkkohallituksen tehtävien toteuttamista.

Kirkkohallituksen virastoa johtaa kansliapäällikkö. Organisatorisesti kirkkohallitus jakautuu kansliapäällikön toimistoon, hallinto-osastoon, työmarkkinaosastoon, talousosastoon, toiminnalliseen osastoon, ulkoasiain osastoon sekä erillisyyksiköihin. Kutakin osastoa johtaa kirkkoneuvos. Kansliapäällikön alaisia erillisyyksikköjä ovat Kirkon tiedotuskeskus, Kirkon tutkimuskeskus, Kirkon ruotsinkielisen työn keskus, piispainkokouksen kanslia ja arkkipiispan kanslia.

Kirkkohallituksen virasto-organisaatio 1.1.2011 alkaen on liitteenä 1.

2.2 KIRKKOHALLITUKSEN KOKOONPANO JA PÄÄTÖKSET

Kirkkohallituksen jäsenet vuonna 2011

Puheenjohtaja	arkkipiispa Kari Mäkinen
Varapuheenjohtaja	esittelijäneuvos Freja Häggblom

Kirkolliskokouksen valitsemat maallikkojäsenet:

filosofian maisteri	Leena Huima	Helsingin hiippakunta
esittelijäneuvos	Freja Häggblom	Porvoon hiippakunta
hallintojohtaja	Matti Ilveskoski	Tampereen hiippakunta
sosiaalineuvos	Esa Koukkari	Oulun hiippakunta
agrologi	Johannes Leppänen	Lapuan hiippakunta
käräjätuomari	Outi Nokso-Koivisto	Espoon hiippakunta
toimittaja	Marjaana Perttula	Turun arkkihiippakunta
seurakuntaneuvos	Risto Rasimus	Mikkelin hiippakunta
JHTT-tilintarkastaja	Veikko Väisänen	Kuopion hiippakunta

Kirkolliskokouksen valitsemat pappisjäsenet:

kirkkoherra	Jari Pennanen
kappalainen	Riitta Särkiö

Piispainkokouksen valitsevat jäsenet:

piispa	Mikko Heikka
piispa	Samuel Salmi

Virastokollegio vuonna 2011

Puheenjohtaja: kansliapäällikkö	Jukka Keskitalo
kirkkoneuvos	Risto Voipio
kirkkoneuvos	Leena Rantanen
kirkkoneuvos	Pirjo Pihlaja
kirkkoneuvos	Pekka Huokuna
kirkkoneuvos	Kimmo Kääriäinen
Sihtteri: hallintopäällikkö	Mikko Salmela

Täysistunto kokoontui 10 kertaa. Virastokollegio kokoontui kertomusvuonna säännönmukaisesti viikoittain.

Kirkkohallituksen viraston johtoryhmään kuuluivat virastokollegion jäsenten lisäksi viestintäjohtaja ja hallintopäällikkö.

Kirkkohallituksessa käsitellyt asiat

Kirkkohallituksessa kirjattiin yhteensä 884 uutta asiaa. Tämän lisäksi käsiteltiin suoraan viranhaltijoille osoitettuja tiedusteluja ja neuvonpyyntöjä sekä hakemuksia kirkon keskusrahaston vuokrakiinteistöihin ja tekijänoikeuksiin liittyen.

Kirkkohallituksen täysistunnon pöytäkirjaan kertyi 237 pykälää ja virastokollegion pöytäkirjaan 746 pykälää. Lisäksi kansliapäällikkö teki kirkkohallituksen ohjesäännön perusteella 142 päätöstä ja kirkon keskusrahaston johtaja 145 päätöstä. Muissa päätösluetteloissa käsiteltiin 325 asiaa.

Kirkkohallitukseen vireille tulleet asiat sekä kirkkohallituksen täysistunnon ja virastokollegion käsittelemät asiat:

	Vuonna 2011	Vuonna 2010	Vuonna 2009
Vireille tulleet asiat	884	877	834
Täysistunnon pöytäkirjoihin kertyneet pykälät	237	267	230
Virastokollegion pöytäkirjoihin kertyneet pykälät	746	748	830

2.3 HENKILÖKUNTA

Kirkkohallituksessa työskenteli 31.12.2011 yhteensä 284 henkilöä, joista 218 (77 %) oli vakinaisessa palvelussuhteessa. Erilaisissa määräaikaisissa tehtävissä, kuten sijaisuuksissa ja projektitehtävissä, työskenteli 66 (23 %) henkilöä. Henkilöstöstä oli naisia 179 (63 %) ja miehiä 105 (37 %). Henkilös-

tön keski-ikä oli 48 vuotta 4 kuukautta 25 päivää. Virkasuhteessa on 176 (62 %) ja työsuhteessa 108 henkilöä.

Henkilöstöstä raportoidaan tarkemmin erillisessä Kirkkohallituksen henkilöstötilinpäätöksessä.

2.4 YHTEYKSIÄ YHTEISKUNTAAN

2.4.1 Lausunnot

Kertomusvuonna annettiin yhteensä 26 lausuntoa, joista 21 lausuntoa eri ministeriöille ja viisi ope-
tushallitukselle. Lisäksi Helsingin hallinto-oikeudelle on annettu lausunto valitusasiaan, Eduskunnan
apulaisoikeusasiamiehelle on annettu lausunto ja kaksi selvitystä kanteluasioihin sekä apulaisoikeus-
kanslerille selvitys ja lisäselvitys kanteluun.

2.4.2 EU-asioiden seuranta

Kirkkohallituksen EU-toiminnan tavoitteena on, 25.5.2011 hyväksytyn EU-asioiden toimintamallin
mukaan, vaikuttaa EU:n päätöksentekoon ja EU-asioiden kansalliseen valmisteluun kristillisen us-
kon ja etiikan näkökulmia esille pitäen, valvoa Suomen evankelis-luterilaisen kirkon etuja EU:ssa,
lähtökohtana kirkon toimintaedellytysten turvaaminen ja kehittäminen sekä parantaa kirkon vaikut-
tatismahdollisuuksia EU-asioiden kansallisessa valmistelussa. Nämä tavoitteet ovat linjassa kirkko-
hallituksen strategian kanssa. Kertomusvuonna pyrittiin erityisesti tehostamaan EU-asioihin liittyvää
vaikuttamistoimintaa sekä kehittämään yhteistoimintaa keskeisten yhteistyötahojen kanssa.

Kirkkohallituksen kansliapäällikkö vastaa EU-asioihin liittyvästä toiminnasta. Kansliapäällikön
toimistossa työskentelevä EU-lakimies vastaa EU-asioiden koordinoinnista, yhteydenpidosta eri
tahoihin ja kirkon EU-kannanottojen valmistelusta. Kirkkohallituksen EU-seurantaryhmä kokoontui
kertomusvuoden aikana kuusi kertaa keskustelemaan ajankohtaisista EU-asioista ja niiden vaatimista
toimenpiteistä. EU-seurantaryhmän toimintaa kehitettiin yhä enemmän foorumiksi jossa jäsenet
raportoivat toimialaansa liittyvistä EU-asioista koskevista yhteyksistä ja toiminnasta, tavoitteena edis-
tää sisäistä tiedonkulkua ja EU-asioiden koordinoitua.

Kirkon tiedotuskeskuksen edustaja on osallistunut EU-seurantaryhmän ja EU-
neuvottelukunnan kokouksiin. EU-asioista on uutisoitu säännöllisestä KT:n kautta sekä EU-
kotisivulla (www.evl.fi/eu).

Kirkon EU-neuvottelukunta, joka toimii neuvoo-antavana asiantuntijaelimenä EU:ta koskevissa
asioissa, kokoontui kertomusvuonna kaksi kertaa, 11.3. ja 17.10. Kevätkokouksen aiheena oli ”EU ja
perusoikeudet – sanoista tekoihin?”. Aiheesta alustivat MEP Sirpa Pietikäinen ja eduskunnan apulaisoi-
keusasiamies Maija Saksli. Syyskokouksen vieraana oli katolisen COMECE:n (www.comece.eu)
pääsihteeri Fr. Piotr Mazurkiewicz, joka kertoi COMECE:n toiminnasta ja ajankohtaisista prioritee-
teista sekä katolisen kirkon Eurooppa-politiikasta. Mazurkiewicz tapasi vierailun yhteydessä myös
piispa Teemu Sipon, SEN:in pääsihteeri Heikki Huttusen ja Helsingin piispa Irja Askolan. Kirkko-
hallituksen täysistunto nimesi 20.9. ulkoasiainministeriön Eurooppa-osaston johtaja Jukka Salovaa-
ran neuvottelukunnan uudeksi jäseneksi Päivi Luostarisen tilalle tämän siirryttyään 1.6. alkaen Suo-
men Saksan-suurlähettilääksi.

Kirkkohallitus sai kertomusvuonna EU-jaostojen 6 (maahanmuutto-, turvapaikka- ja kotoutta-
misasiat) ja 23 (sosiaaliasiat) laajojen kokoonpanojen asiantuntijajäsenyyden. Sektorikohtaiset, val-
tioneuvoston kanslian EU-sihteeristön koordinoimat EU-jaostot kokoontuvat sekä suppeissa vir-
kamieskokoonpanoissa että laajoissa kokoonpanoissa, joihin ministeriöiden ja keskusvirastojen vir-
kamiesten lisäksi osallistuvat etujärjestöjen ja muiden intressitahojen edustajia. Asiantuntijajäsenyys

EU-jaostoissa on kirkkohallituksen EU-toiminnalle tärkeä niin tiedonsaannin kuin vaikuttamistoiminnan kannalta; jaostotyöskentely tarjoaa mahdollisuuden osallistua Suomen kantojen muodostamiseen maahanmuutto- ja sosiaalipolitiikkaan liittyvissä EU-asioissa. Entisestään kirkon työmarkkinaosasto on oikeudellisia kysymyksiä käsittelevän EU-jaoston 35 laajan kokoonpanon asiantuntijajäsen.

Kertomusvuonna pidettiin EU-toiminnan osalta yhteyttä eri tahoihin, niin Suomessa (EU-jaostot, Euroopan komission Suomen edustusto, valtioneuvoston EU-sihteeristö ja eri ministeriöt) kuin EU-tasolla (Suomen pysyvä edustusto EU:ssa, Euroopan komissio, suomalaiset europarlamentaarikot). Lisäksi toimittiin tiiviissä yhteistyössä Euroopan kirkkojen konferenssin Kirkko ja yhteiskunta -komission (CSC), Eurodiaconian, COMECE:n, Brysselin Merimieskirkon, EKD:n Brysselin toimiston, Ruotsin kirkon, Englannin kirkon ja Tanskan kirkon kanssa. EU-lakimies Kumlin osallistui puhujana Ruotsin kirkon 10.2. järjestämään seminaariin liittyen Lissabonin sopimuksen 17. artiklan mukaiseen EU:n ja kirkkojen väliseen vuoropuheluun sekä Tanskan kirkon 25.11. järjestämään EU-seminaariin.

Kansliapäällikkö Jukka Keskitalo tapasi, yhdessä ulkoasiain osaston johtaja Kimmo Kääriäisen ja EU-lakimies Lena Kumlinin kanssa, Eurooppa- ja ulkomaankauppaministeri Alexander Stubbin 9.9. Tapaamisessa kerrottiin tarkemmin kirkkohallituksen EU-toiminnasta ja keskusteltiin mahdollisesta yhteistoiminnasta eri kysymyksissä.

Kolmikantayhteistyö Ruotsin kirkon ja CSC:n kanssa päättyi sopimuksen mukaisesti 30.6. Yhteistyöprojektin puitteissa kirkkomme lähetti yhdessä Ruotsin kirkon kanssa yhteisen työntekijän, suomalaisen Elina Elorannan, CSC:n Brysselin toimistoon ajalle 1.12.2006–30.6.2011. Yhteistoimintaa koordinoiva yhteinen ohjausryhmä, jossa kirkkomme edustajina kertomusvuonna olivat kirkkoneuvos Pekka Huokuna ja EU-lakimies Lena Kumlin, kokoontui vuoden aikana 3 kertaa. Ohjausryhmän viimeisessä kokouksessa 21.6. hyväksyttiin yhteinen arviointiraportti sekä koko projektikauden toimintaa kuvaava raportti. Eloranta toimitti kertomusvuoden aikana lisäksi CSC *Update on European Affairs*-uutiskirjettä sekä CSC- ajankohtaistatsauksia EU-seurantaryhmän kokouksiin, osallistui EU-neuvottelukunnan kokoukseen 11.3. ja laati katsauksen yhdenvertaisuusdirektiivin käsittelystä.

Kolmikantayhteistyöprojektin osapuolet ilmoittivat 21.6. haluavansa jatkaa yhteistyötä EU-asioissa projektin päätyttyä, ja päättivät 16.11. pidetyssä kokouksessa kehittää yhteistoimintaa konkreettisissa substanssiasioissa kirkkomme 16.2. esitetyn yhteistoimintamallin pohjalta. Kirkkohallituksen EU-toiminnan osalta pyritään lisäksi tiivistämään yhteistoimintaa muiden keskeisten yhteistyötahojen, kuten EKD:n ja Englannin kirkon, kanssa.

Kirkkomme edustajiksi CSC:n työryhmiin valittiin helmikuussa 2011 projektisihteeriksi Kati Jääskeläinen (ihmisoikeustyöryhmä) ja EU-lakimies Lena Kumlin (EU-lainsäädäntötyöryhmä). Kumlin osallistui professori Aila Lauhan sijaisena Kirkko ja yhteiskunta -komission Brysselissä 25.–28.5. pidettyyn vuosikokoukseen, jonka aiheina olivat EU:n ja kirkkojen välinen, Lissabonin sopimuksen mukainen vuoropuhelu sekä talouskriisi. Lisäksi keskusteltiin CSC:n vuoden 2012 prioriteeteista sekä meneillä olevasta CEC:in uudistamisprosessista. Kumlin osallistui myös 1.–13.10. Strasbourgissa pidettyyn CSC:n Europe Secretaries-kokoukseen.

Euroopan komissio julkaisi 5.4. EU:n puitekehyksen kansallisille romanien integrointistrategioille. Eurodiaconian ja CCME:n helmikuussa Budapestissa järjestämässä romanikonsultaatiossa laadittiin kannanotto jossa esitellään puitekehyksen valmistelussa huomioon otettavia näkökohtia. Kannanotto toimitettiin KUA:n ja Kirkkohallituksen yhteisellä saatekirjeellä useille ministereille ja virkamiehille sekä EU-neuvottelukunnan jäsenille ja suomalaisille europarlamentaarikoille. Romanikysymys oli myös Euroopan komission, CSC:n ja COMECE:n Brysselissä 27.6. järjestämän dialogiseminaarin aiheena. Puhujana oli mm. Suomen Romanifoorumin toiminnanjohtaja Miranda Vuolasranta.

Kertomusvuonna seurattiin työaikadirektiivin uudistamisprosessia sekä 20.6. lanseeratun *European Sunday Alliance*-verkoston (www.europeansundayalliance.eu) toimintaa. Allianssin tavoitteena on edistää kohtuullisia työaikoja, työntekijöiden terveyttä ja turvallisuutta sekä työn ja perhe-elämän yhteensovittamista pyrkimällä säilyttämään sunnuntain ensisijaisena viikkolepopäivänä EU:ssa vai-

kuttamalla työaikadirektiivin uudistamiseen sekä mahdollisesti hyödyntämällä Lissabonin sopimuksen mukaista kansalaisaloitetta.

Kirkkohallitus antoi 25.8. OKM:lle lausunnon vihreästä kirjasta ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun direktiivin uudistamisesta.

Lisäksi seurattiin Eurooppa 2020 -tulevaisuusstrategian implementointia. Ns. eurooppalainen lukukausi antaa myös kirkkoille mahdollisuuden vaikuttaa erityisesti vuosittaisiin kansallisiin uudistusohjelmiin. Edistääkseen jäsenkirkkojen tietoisuutta ja aktiivisuutta CSC järjesti yhdessä Eurodiaconian kanssa 21.–23.11. asiantuntijakokouksen jossa pohdittiin, miten kirkot voivat vaikuttaa strategian implementointiin kansallisella ja EU-tasolla. Työalasihteeri Marja Kantanen osallistui kokoukseen.

EU-rahoituksen osalta jatkettiin yhteistyötä Kyrkornas EU-kontor'in kanssa. Kyrkornas EU-kontor'in konsultti Leena Mellenius osallistui Lahden Kirkkopäiviin pitämällä kaksi EU-rahoitusinformaatiotilaisuutta 14.5. Syksyllä laadittiin selvitys siitä, miten EU-rahoitusta on hyödynnetty hiippakunta- ja seurakuntatasolla, tavoitteena innostaa hiippakuntia ja seurakuntia järjestämään EU-rahoitusta koskevia informaatiotilaisuuksia ja hyödyntämään EU-rahoituksen tarjoamia mahdollisuuksia. Kyrkornas EU-kontor'in toiminnanjohtaja Suzanne Jenner ja konsultti Leena Mellenius osallistuivat EU-seurantaryhmän kokoukseen 25.10. Kokouksessa pohdittiin, miten EU-rahoitukseen liittyvää informaatio- ja koulutustoimintaa voitaisiin kehittää Suomessa. Vierailun yhteydessä järjestettiin myös EU-rahoitusta koskeva infotilaisuus hiippakuntien edustajille ja Kirkkohallituksen työntekijöille.

2.4.3 Arvojen Akatemia

Arvojen Akatemian tarkoituksena on tarjota yhteiskunnan vaikuttajille foorumi yhteiselle keskustelulle arvoista sekä mahdollisuus saada tietoa kirkosta ja kirkolle tärkeistä asioista. Osanottajia ryhmää kohden on ollut 30–40 henkilöä. Akatemiaan osallistuneet edustavat yhteiskunnan eri sektoreita kuten julkista hallintoa, talous- ja järjestöelämää, politiikkaa, tiedotusvälineitä, tiedettä ja koulutusta, kulttuuria ja kirkkoa. Palaute on ollut jatkuvasti erittäin myönteinen.

Arvojen Akatemian kahdestoista ryhmä kokoontui keväällä kahteen seminaarijaksoon, joissa teemoina olivat politiikan, taiteen ja kirkon arvot sekä arjen arvovalinnat. Keskusteluissa kysyttiin, että voivatko ainoastaan osakkeenomistajien taloudellisen tuloksen parantamista tavoittelevat yritykset menestyä välittämättä vastuusta yhteisestä hyvästä. Myös kansallisista arvoista keskusteltiin ja visioitiin suomalaisten arvojen tulevaisuutta. Syksyllä järjestettiin Arvojen Akatemia XIII:n ensimmäinen jakso, jossa aiheina olivat mm. vihapuhe, taantuman etiikka, yhteinen Eurooppa ja kansallinen etu.

Arvojen Akatemian ryhmät ovat järjestäneet jatkotapaamisia varsinaisten seminaarien päätyttyä. Vuoden aikana toteutui kahdeksan eri Akatemian jatkotapaamista. Tilaisuuksiin osallistui 140 henkilöä. Syyskuussa Arvojen Akatemian toimisto kutsui koolle järjestyksessään toisen oltermannien jatkotapaamisen, jonka teemana oli Akatemioiden jatkotapaamiskäytäntöjen kehittäminen.

Kertomusvuonna järjestettiin kaksi kaikille Akatemioille yhteistä omakustanteista jatkotapaamista Israelissa. Matkoille osallistui yhteensä 70 henkilöä. Vuodelle 2012 on sovittu lisäksi kahdeksan eri Akatemian jatkotapaamista sekä Akatemia X:n jatkotapaaminen, joka järjestetään Lontoossa.

Arvojen Akatemian järjestyksessään toisen julkaisun valmistelut on aloitettu. Kirjan teemana on ihmisen arvo. Julkaisu ilmestyy vuoden 2012 loppupuolella.

Sekä suunnittelutyöryhmän työskentely että Arvojen Akatemian toteutustapa ovat onnistuneet. Suunnitteluryhmän puheenjohtajuus siirtyi kansliapäällikölle elokuussa. Akatemian toimiston lisätyövoimaresurssiksi on palkattu tilapäistä työvoimaa seminaarijaksojen ja jatkotapaamisten etukäteisjärjestelyjen hoitamiseen lokakuun 2011 loppuun saakka. Arvojen Akatemian toimiston koordinaattori aloitti toimintansa 1.11.

2.5 KOLEHDIT JA KERÄYKSET

2.5.1 Kolehdit

Oppilaitos- ja nuorisotyön kolehti tuotti vuoden aikana 69.381,14 euroa. Kolehdin jako-osuuksista päätetään vuoden 2012 alkupuolella. Vuoden 2010 kolehdistä jaettiin syyskuun täysistunnossa Opiskelijain Lähetysliitolle 1.800 €, Suomen ev.lut. Opiskelija- ja Koululaislähetykselle 45.200 € ja Suomen Kristilliselle Ylioppilasliitolle 25.000 €.

Päihde- ja kriminaalityön kolehti tuotti kertomusvuonna 50.264,95 euroa, josta jäi jaettavaa 41.477,92 euroa, kun taseessa ollut edellisenä vuonna liikaa maksettu osuus oli vähennetty. Kolehdin varoista jaettiin Alkoholiperheen lasten tuki ry:lle 1.500 €, Ev.lut. Lähimmäislähetys ry:lle 4.000 €, KRIS – Etelä-Suomi ry:lle 1.000 €, Nuorten Keskus ry:lle 7.300 €, Sininauhaliitto ry:lle 7.300 €, Sininen Pysäkki ry:lle 6.000 €, Suomen Katulähetysliitto ry:lle 4.000 €, Suomen Valkonauhaliitto – Förbundet Vita Bandet i Finland ry:lle 7.300 € ja Tampereen Huumeikkayhdistys ry:lle 3.000 €.

Sotiemme veteraanien keskuudessa tehtävään hengelliseen työhön vuonna 2011 on kerätty kaksi kolehtia, joiden tuotto oli 34.714,45 euroa. Tuotto tilitetään Veteraanivastuu ry:lle, joka hallinnoi nykyisin veteraanijärjestöjen varainhankintaa. Siihen kuuluvat järjestöt Sotainvalidien veljesliitto, Suomen Sotaveteraaniliitto, Rintamaveteraaniliitto, Rintamanaisten Liitto ja Kaatuneitten Omaisten Liitto. Veteraanivastuu ry:n hengellistä työtä ohjaa Hengellisen työn toimikunta, jossa on veteraaniliittojen nimeämät edustajat. Toimikunnan merkittävin tehtävä on huolehtia sotiemme veteraanien kirkkopäivien järjestämisestä yhteisesti kaikille veteraaniliittojen jäsenille yhteistyössä paikallisten kuntien ja seurakuntien kanssa.

Tunturikappeli- ja tiekirkkotoiminnan kehittämiseen vuonna 2011 kerätyn kolehdin tuotosta 60.530,48 euroa on jaettu 60.000 euroa eri toimijoiden kesken seuraavasti: Saariselän kappelin toiminnan tukemiseksi 16.800 € (josta Inarin seurakunnalle 11.760 €, Kansan Raamattuseuralle 2.520 € ja Suomen Luterilaiselle Evankeliumiyhdistykselle 2.520 €), Marian kappelin toimintaan Levillä Kittilän seurakunnalle 16.800 €, Ylläksen Pyhän Laurin kappelin toimintaan Kolarin seurakunnalle 16.800 € ja Pyhätunturin Revontulikappelin toimintaan Kansan Raamattuseuralle 5.600 €. Kirkkopalvelujen tiekirkkotoimintaan kolehdistä jaettiin 4.000 €.

2.5.2 Yhteisvastuukeräys

Yhteisvastuukeräyksen yleisteemana oli ”Kohtuullinen elämä – Ett enkelt liv”. Keräys toteutettiin teemalla lasten ja nuorten yksinäisyyden torjuminen.

Yhteisvastuukeräyksen kokonaistulos oli vuonna 2011 korkotuloineen 4.381.956,40 euroa eli 35,6 % (2.420.940,58 euroa) pienempi kuin edellisenä vuonna.

Keräyskuluja kokonaistuloksesta oli vähennetty seurakunnissa 199.983,22 euroa, 19 % (47.084 euroa) vähemmän kuin edellisenä vuonna, keräystoimistossa 905.654,77 euroa, 21 % (156.461,51 euroa) enemmän kuin edellisenä vuonna, minkä lisäksi keräyskuluihin on käytetty ulkoministeriön kehitysyhteistyöavustusta 60.000 euroa. Keräyskulujen osuus kokonaistuotosta (25 % ilman em. kehitysyhteistyöavustusta) oli 10 prosenttiyksikköä suurempi kuin edellisenä vuonna.

Keräyksen ulkomaiseen kohteeseen käytettiin 1.914.358 euroa (60 %). Seurakuntien osuus oli 393.683 euroa (10 %). Tästä summasta seurakunnat luovuttivat Kirkon Ulkomaanavulle 3.255 euroa, kotimaiseen kohteeseen 2.868 euroa ja muille kohteille 3.150 euroa. Kotimaisen diakonian osuudesta 968.276,96 euroa (30 %) osoitettiin hiippakuntien diakoniarahastoille 10 % (319.059,68 euroa) ja Lasten ja nuorten yksinäisyyden torjuminen -hankkeelle 20 % (638.119,36 euroa). Hankkeelle osoitetusta tuotosta jaettiin Suomen Mielenterveysseuralle 35 % (223.341,78 euroa), Suomen Punaiselle Ristille 31 % (197.817 euroa), Mannerheimin Lastensuojeluliitolle 31 % (197.817 euroa) ja

Kirkkopalveluille 3 % (19.143,58 euroa). Lisäksi 11.097,92 euroa lähetettiin lahjoittajien ehtojen mukaisesti.

Kirkkohallitus päätti jakaa vuoden 2012 Yhteisvastuukeräyksen tuoton siten, että kansainväliseen diakoniaan annetaan 60 %, kotimaiseen erityiskohteeseen 20 % ja Kirkon diakoniarahaston, hiippakuntien ja seurakuntien tekemään avustustyöhön ohjataan yhteensä 20 % siten, että keräävän seurakunnan päätösten mukaisiin diakonisiin tarpeisiin käytetään 10 %.

Vuoden 2012 Yhteisvastuukeräyksen kansainvälisen diakonian osuudessa tiedotuksellinen kohde on Ugandassa toteutettava pienrahoitustoiminta. Yhteisvastuukeräyksen yleisteema on diakoniatyön strategian mukaisesti ”Välittävä yhteisö - Gemenskap och omsorg”.

Kotimaisena erityiskohteena on Takuu-Säätiön käynnistämä pienluotto-hanke. Kirkon diakoniarahaston ja hiippakuntien diakoniarahastojen keskinäinen osuus on seuraava: Kirkon diakoniarahasto 1,5 %, Turun arkkihiippakunta 1 %, Tampereen hiippakunta 1 %, Oulun hiippakunta 1,2 %, Mikkelin hiippakunta 1 %, Porvoon hiippakunta 0,6 %, Kuopion hiippakunta 1,2 %, Lapuan hiippakunta 1 %, Helsingin hiippakunta 1 % ja Espoon hiippakunta 0,5 %.

3 KESKEISET KEHITYSHANKKEET

3.1 MEIDÄN KIRKKO 2015 -STRATEGIAN TOTEUTTAMISEEN LIITTYVÄT PROJEKTIT

Pyhä-painopiste: Pyhä on kirkon yhteinen painopiste vuosina 2010–2012. Painopiste on osa Meidän kirkko -strategian toteuttamista. Painopisteellä on kolme teemaa: Jumala, Pyhä aika ja Luomakunta.

Kirkkohallitus toteuttaa Pyhä-painopistettä yhdessä seurakuntien, hiippakuntien sekä kirkollisten ja kristillisten järjestöjen kanssa. Laajassa yhteistyössä luodaan välineitä, toimintamalleja ja virikkeitä toiminnan tueksi. Seurakunnat liittyvät yhteisen painopisteen toimintaansa ja kehittävät siitä omat sisällölliset kärkensä.

Vuosi 2011 oli Pyhä-painopisteen toinen toteuttamisvuosi. Sen teemana oli Oikeus pyhään. Keväällä Pyhä-painopisteessä keskityttiin pääsiäiseen. Pyhä-painopisteen verkkosivuille kerättiin monipuolista materiaalia aiheesta. Painopiste tuotti rukouskortteja pääsiäiseen (20 000 kpl) ja joulun (60 000 kpl) seurakuntien ja muiden yhteistyötahojen käyttöön. Syksyllä esiin nostettiin sunnuntain asemaa ja loppuvuodesta julkaistiin yhteistyössä Kirjapajan kanssa kirja ”Onneksi on pyhä! Noin 52 tapaa viettää sunnuntaita”. Kirja kannustaa erottamaan arjen ja sunnuntain toisistaan ja se esittelee monenlaisia tapoja viettää sunnuntaita.

Pyhä-painopisteen väliseuranta toteutettiin sähköisenä kyselynä keväällä 2011. Lähes kaikki vastaajat olivat saaneet tietoa painopisteestä. Myös painopisteeseen liittyvää toimintaa oli suurimmassa osassa vastanneista seurakunnista. Keskeistä oli koko työyhteisön osallistuminen sekä esimiehen tuki. Monet kertoivat Pyhä-painopisteen rohkaiseen ja tukeneen eri työalojen yhteistyötä. Ajan ja työvoiman puute olivat suurimpia haasteita. Aktiivisesti osallistuneet toivoivat pitkäjänteistä, yhteen teemaan keskittyvää työskentelyä myös tulevaisuudessa.

Vuonna 2011 painopisteen projektisihteeri TM, pastori Riikka Myllys oli toimivapaalla ja projektisihteerin sijaisena toimi YTM, TM Marjukka Laiho.

Pyhä-painopisteen tavoitteena on: Kirkastaa kirkon sanomaa, vahvistaa vastuullista elämäntapaa sekä rohkaista pyhän kokemiseen ja elämiseen. Kertomusvuoden aikana painopisteen toimet ovat tukeneet tavoitteiden toteutumista. Väliraportin perusteella voidaan todeta, että painopiste tunnetaan seurakunnissa melko hyvin ja seurakunnat ovat liittäneet sen omaan toimintaansa. Syvempien

vaikuttavuuteen keskittyvien tavoitteiden arviointi on mielekästä vasta vuonna 2012 toteutettavassa Pyhä-painopisteen loppuseurannassa.

Vapaaehtoistoiminnan kehittäminen: Hankkeen tavoitteena on vahvistaa seurakuntien vapaaehtoistoimintaa: Etsimällä yhdessä seurakuntien kanssa vapaaehtoistoiminnan merkitys ja tavoitteet. Tukemalla seurakuntien vapaaehtoistoiminnan organisoimista ja toimintakulttuuria joka vahvistaa seurakuntalaisten osallistumista. Edistämällä vapaaehtoisuuteen kasvamista sekä arvostamalla kaikkien ihmisten kokemusta ja osaamista.

Vuosi 2011 on ollut EU:n vapaaehtoistoiminnan teemavuosi. Eri toimijat ovat järjestäneet seminaareja ja tapahtumia. Asia on ollut hyvin esillä tiedotusvälineissä. Seurakunnat ja järjestöt ovat olleet mukana toiminnassa. Kirkkohallituksessa linjattiin, että vapaaehtoistoiminnan kehittämishanke toteuttaa omalla toiminnallaan EU:n teemavuotta.

Kehittämishankkeessa kulunut vuosi on ollut jalkautumisen aikaa. Keskeisimmät painopisteet ovat olleet kehittämistyö seurakuntien kanssa ja Kirkon kansalais- ja vapaaehtoistoiminnan foorumin käynnistäminen.

Noin 40 seurakuntaan on perustettu vapaaehtoistoimintaa kehittäviä tiimejä, joissa on mukana sekä vapaaehtoisia että työntekijöitä eri työaloilta. Keväällä ja syksyllä pidettiin alueelliset kehittämispäivät projektissa mukana oleville seurakunnille. Alueita on seitsemän ja kehittämispäiviin on osallistunut yhteensä 50 eri seurakuntaa. Syksyllä järjestettiin valtakunnalliset Kirkon vapaaehtoistoiminnan neuvottelupäivät Seinäjoella. Mukana oli noin 120 osallistujaa.

Kirkon kansalais- ja vapaaehtoistoiminnan foorumi kokoontui ensimmäisen kerran lokakuun lopussa. Foorumin tavoitteena on selvittää ja selkeyttää sitä millainen rooli kansalais- ja vapaaehtois-toiminnalla on kirkossa tulevaisuudessa. Foorumilla on myös kirkollisen ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen rooli. Se toimii keskustelun herättäjänä, kannanottajana sekä arvojen ja eettisten näkökulmien esillä pitäjänä. Foorumiin on kutsuttu noin 30 henkilöä kirkon ja yhteiskunnan eri aloilta.

Jumalanpalveluselämän kehittäminen: Hankkeen tavoitteena on uusien jumalanpalveluskäytäntöjen kartoittaminen ja kehittäminen sekä tutkimustiedon saaminen seurakuntien jumalanpalveluselämästä. Näiden avulla kehitetään seurakuntien jumalanpalveluselämää niin, että se on monipuolista ja rikasta sekä sisältää inhimillistä lämpöä ja hengellistä syvyyttä.

Kertomusvuonna hiippakunnat nimesivät alueiltaan kehittämiss seurakuntia, yhteensä 42. Hankekoordinaattorin Mika Pajusen siirryttyä toisiin tehtäviin, toisena hankekoordinaattorina aloitti 1.3. TM Timo-Matti Haapiainen.

Uusien jumalanpalveluskäytäntöjen kartoittaminen ja kehittäminen sekä edelleen jatkaminen. Hankkeessa mukana olevia seurakuntia pyydettiin laatimaan oman seurakuntansa jumalanpalveluselämän kehittämissuunnitelma. Seurakuntia koottiin hiippakunnallisiin seminaareihin, joissa keskeisenä sisältönä oli hyvien käytäntöjen esittely. Niitä julkaistiin myös hankkeen verkkosivuilla. Monissa seurakunnissa löydettiin uusia ja toimivia käytäntöjä, joita ei välttämättä osata tunnistaa sellaisiksi.

Jumalanpalveluselämän tutkimus. Kirkon tutkimuskeskus julkaisi helmikuussa tutkimuksen, jossa selvitettiin seurakuntalaisten jumalanpalvelukseen kohdistamia toiveita ja odotuksia. Tutkimus herätti kiinnostusta hankeseurakunnissa ja antoi kaivattua reflektointipintaa. Seurakunnat ovat myös kiinnostuneita kysymään ja saamaan tutkimustietoa oman seurakuntansa jumalanpalveluselämästä. Määrällisen tutkimuksen rinnalle olisi tarpeen saada myös laadullista tutkimusta.

Viestintä. Viestinnän merkitys on korostunut hankkeen edetessä. Siitä puhutaan useasta näkökulmasta: jumalanpalveluksessa tapahtuvasta vuorovaikutuksesta ja mitä ja miten jumalanpalveluksesta puhutaan ja tiedotetaan.

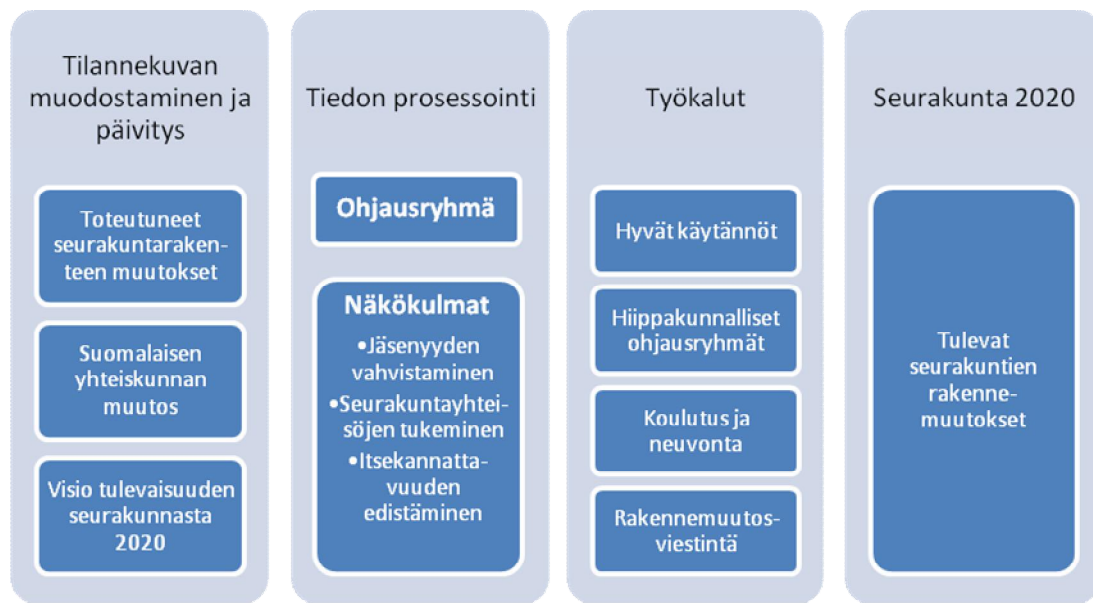
Verkostoituminen. Hanke on pyrkinyt avoimeen verkostoitumiseen jumalanpalveluselämän eri toimijoiden kanssa. Muiden kirkkojen jumalanpalveluselämään tutustuminen on vaikuttanut myös hankkeen sisältöön.

Aineiston tuottaminen. Sakasti-sivustolle on laadittu hankkeelle sivut, jonne on kerätty hyviksi koettuja käytäntöjä. Seurakunnat eivät oma-aloitteisesti näistä kerro, hankekoordinaattoreiden on aktiivisesti kysyttävä ja etsittävä hyviä käytäntöjä.

3.2 SEURAKUNTIEN RAKENNEMUUTOKSEN TUKEMINEN

Kirkkohallitus asetti 26.3.2008 vuosiksi 2008–2011 seurakuntien rakennemuutosprosessia varten ohjausryhmän, jonka tehtävänä oli 1) koota muutosprosessin kehityslinjat ja tehdä niistä johtopäätökset, 2) tukea muutosprosessia kirkon eri tasoilla sekä 3) suunnitella ja ohjeistaa muutosprosessia koskevaa viestintää. Lähtökohtana työskentelylle ovat rakennemuutoksen tavoitteet: kirkon jäsenyyden vahvistaminen, seurakuntayhteisöjen tukeminen ja itsekannattavuuden lisääminen.

Hankkeen rakenne hahmottui seuraavaksi:

Ohjausryhmä kokoontui vuoden aikana yksitoista kertaa. Maaliskuussa se järjesti kutsuseminaarin, jonka tavoitteena oli luoda kirkon vaikuttajien yhteistä näkemystä kirkon rakenteiden kehittämisestä. Seminaariin kutsuttiin kirkolliskokouksen hallintovaliokunnan ja kirkkohallituksen täysistunnon jäsenet sekä hiippakuntien ja kirkkohallituksen johtavat viranhaltijat. Seminaaripäivän alustajina toimivat kehitysjohtaja Kaija Majoinen, TT Valdemar Kallunki, arkkipiispa Kari Mäkinen, piispa Björn Vikström sekä projektipäällikkö Erkki Saarinen.

Projektipäällikkö jatkoi ohjausryhmien tukemista hiippakunnissa. Saarinen osallistui vuoden aikana hiippakunnallisten ohjausryhmien toimintaan sekä kävi kertomassa hankkeesta eri hiippakuntien rovastikuntakokouksissa tai hiippakuntavaltuustoissa.

Kuntien rakennemuutoshankkeita leimasi alkuvuodesta keväällä toimitettujen eduskuntavaalien ja sen jälkeisten hallitusneuvottelujen tuloksen odottelu. Tämä heijastui myös seurakuntien rakennemuutoksiin. Seurakuntalähtöisiä selvityksiä seurakuntien välisestä yhteistyöstä tai seurakuntarakenteiden osalta tehtiin Imatran seudulla sekä Lappeenrannan, Oulun, Pedersören, Närpiön ja Tampereen seurakuntayhtymissä. Lisäksi vireillä oli Enontekiön ja Muonion liitos selvitys ja selvitys läntisen Uudenmaan seurakuntarakenteesta.

Ohjausryhmän työ painottui loppuvuodesta hankkeen loppuraportin laadintaan. Loppuraportti valmistui vuodenvaihteessa 2011–2012. Raportissa hahmotetaan tulevaisuuden muutosvoimia ja rakenteiden kehittämisen keskeisiä tavoitteita sekä esitetään kolme mahdollista rakennemallia kirkon paikallistason rakenteiden kehittämiseksi. Merkittävimpinä seurakuntarakenteiden haastajina raportissa mainitaan seurakuntien talouden polarisoituminen, seurakuntien jäsenkehitys ja hallitusohjelman linjaukset kuntien rakennemuutuksesta. Loppuraportin tavoitteena on toimia kirkon rakennemuutuskeskustelun alkuunpanijana.

Ohjausryhmän alatyöryhmä "Tulevaisuuden seurakunta" sai oman loppuraporttinsa valmiiksi lokakuussa. Se on ohjausryhmän loppuraportin liitteenä.

Vuoden aikana valmistuivat rakennemuutoshankkeeseen liittyvät Kirkon tutkimuskeskuksen seuraavat tutkimukset:

Harri Palmu: Seurakuntaliitos jäsenen silmin;

Vesa Keso ja Juha Vakkuri: Rakennemuutosten yhteys seurakuntien talouskehitykseen; ja

Hanna Salomäki: Rakennemuutosseurakuntien työntekijöiden näkemykset uudistusten vaikutuksista ja työoloista.

3.3 HENGELLINEN ELÄMÄ VERKOSSA -HANKE

Hankkeen painopiste on siirtynyt hankkeen omasta toiminnasta seurakunnissa tehtävään verkkotyöhön: sen kehittämiseen, koordinointiin ja ohjaukseen. Tämän ovat mahdollistaneet mm. Hengellinen työ verkossa koulutukset. Vuoden 2011 lopussa oli koulutettu käyttämään verkkoa työssään 1209 kirkon työntekijää. Näiden koulutusten lisäksi hankkeen puitteissa on järjestetty koulutusta, vertaistukea ja työnohjausta mm. työskentelyyn erilaisissa yhteisöllisissä verkkopalveluissa, verkkokirjoittamiseen ja wikipedian päivittämiseen. Sosiaalisen median verkkokoulutusta järjestettiin yhdessä koulutuskeskus Agricolan kanssa.

Vuonna 2011 nousi suurimmaksi haasteeksi kirkon omien sosiaalisen median palvelujen kehittämisessä työvoiman saaminen ja perehdyttäminen niihin. Rekrytointia on edistetty rekrytointisivustolla hev.suurellasydamella.fi, yleiskirjeellä, piispojen kokouksen esityksellä, markkinoinnilla sakastissa, Kotimaa24:ssä, kirkon eri työalojen neuvottelupäivillä, tapahtumissa, seurakuntavierailuilla ja henkilökohtaisilla yhteydenotoilla. Riittävä ja riittävästi resursoitu työntekijäjoukko on edelleenkin näiden palvelujen pullonkaula. Osa palvelujen koordinoituvuudesta on jouduttu siirtämään palkkiope- rustaisesti seurakunnissa tehtäväksi.

Seurakunnissa tehtävän verkkotyön ja työntekijöiden määrän, työn kohdentumisen sekä johdon työlle antaman tuen selvittämiseksi käynnistettiin myös tutkimushanke yhdessä Kirkon tutkimuskeskuksen kanssa. Sen alustavat tulokset julkaistaan keväällä 2012.

Syksyllä 2010 avattu Suomi24.fi:ssä oleva Kirkko kuulolla -alue eli koko vuoden aktiivisena. Viestejä sinne kirjoitettiin 116 000 kappaletta. Palstalla vieraili 78 000 eri kävijää. Kirkon työntekijöiden kanssa halutaan keskustella mm. uskosta, raamatusta ja kirkon toiminnasta, mutta myös arkipäivän asioista. Palstan keskustelu perustuu aitoon vuorovaikutukseen ja käyttäjälähtöisyyteen. Palstalla tehtävä työ on seurakunnan työntekijöiden työnkuvaan sopivaa kohtaamistyötä ja siellä kohdataan niitä ihmisiä, joita ei muuten ehkä tavoiteta. Palvelusta tehtiin myös käyttäjä tutkimus, jonka tulokset olivat hyvin rohkaisevia.

Marraskuussa avattiin Kirkko Suomessa sivu Facebookissa. Sivun on käynnistynyt lupaavasti. Keskustelu on ollut vilkasta sivun seinällä ja sivustolle on sijoitettu reaaliaikainen yksityiskeskustelumahdollisuus, chat, jossa kirkon työntekijät päivystävät. Nettipapin tekniikan viivästyminen vaikeutti koko palvelun hoitamista, kehittämistä ja levittämistä.

Verkko ja teologia -työryhmä on työstänyt loppuraporttia. Raportti saataneen valmiiksi alkuvuodesta 2012. Työ on osoittautunut haastavaksi tehtävän laajuuden, uutuuden ja syvällistä analyysiä vaativan luonteensa vuoksi. Raportissa tullaankin tekemään ehdotuksia alueen jatkoselvityksistä.

Verkkokeskustelussa testattiin mediaseurannan mahdollisuuksia ja vuodelle 2012 kilpailutettiin uusi tehokkaampi sosiaalisen median seurantapalvelu. Sosiaalisen median keskustelukentän laajuus tekee toimintaympäristön järjestelmällisen haltuunoton erittäin haasteelliseksi.

Vuonna 2011 kirkon ruotsinkielisen verkkotoiminnan kasvu ja visioiden löytäminen ja niiden toteuttaminen oli erityisen myönteistä. Ruotsinkielisen verkkotyön uusia ideoita kannattaakin pilotoita myös suomeksi.

Verkossa tehtävää kriisityötä kehitettiin esim. tekemällä ehdotus kriisisuunnitelmaksi.

Hengellinen elämä verkossa johtoryhmän kokouksia pidettiin: 17.1., 7.3., 11.4., 19.5., 23.9., 25.10. Avustuksia myönnettiin seuraaville palveluille: Suurella sydämellä 28.000 €, Pääsiäinen.fi 14.000 €, Lastenkirkko 19.000 €, rippikouluportaali/Matteus församling 10.000 €, Fråga prästen

13.000 €, Kyrkpressen 4.000 €, Nettitupu.fi ja Jiipeenetti.fi 10.000 €, Jouluradio 25.000 €, Ekonisti 5.000 € ja Assembly tapahtumaan osallistuminen/HSRKY 4.000 €.

3.4 KIRKON UUSI JÄSENTIETOJÄRJESTELMÄ (KITKE-HANKE)

KITKE-hankkeessa kehitetään kirkonkirjojenpitoa ja parannetaan jäsentietoihin perustuvia seurakuntien palveluja. Hanke tuo myös uusia mahdollisuuksia hyödyntää jäsentietoja seurakuntien toiminnallisten palvelujen suunnittelussa ja kohdistamisessa. Välineenä tässä muutoksessa on valtakunnallisen Kirjuri-järjestelmäkokonaisuuden käyttöönotto. Esiselvityksessä hahmotettu kokonaisuus käsittää jäsentietojärjestelmän, digitoidun ja skannatun aineiston hallinnan, seurakunnallisen toiminnan suunnittelun ohjauksen sekä jäsenkohtaamisen ja kansalaisliittymän. Se korvaa nykyiset seurakuntatalouksien erilliset jäsentietojärjestelmät vuoden 2012 aikana.

Kirkkohallituksen virastokollegio on asettanut 14.6.2007 hankkeelle johtoryhmän, jonka toimikausi jatkuu 31.12.2012 saakka. Johtoryhmän jäseninä on sekä seurakuntien että Kirkkohallituksen edustajia. Johtoryhmä on kokoontunut seuraamaan hankkeen edistymistä ja linjaamaan hanketta 1–2 kuukauden välein.

Kirkkolain ja kirkkojärjestyksen muutokset, jotka säätelevät uutta kirkon yhteistä jäsenrekisteriä, tulivat voimaan joulukuun alussa. Kirjuri-järjestelmän toiminnallinen käyttöönotto päätettiin siirtää vuoden 2012 puolelle. Tämä oli tarpeen järjestelmän ja käyttöoikeushallinnan teknisten yksityiskohtien toiminnallisuuden varmistamiseksi sekä konversiossa käyttöönotettavan uuden yhteisen tietokannan tietojen laadun varmistamiseksi. Käyttöönottoa varten hyväksyttiin käyttöönottosuunnitelma, jonka mukaisesti järjestelmä otetaan käyttöön vaiheittain vuoden 2012 aikana.

Data-osio käsittää seurakuntien nykyisten jäsentietojärjestelmien tiedot, viranomaistehtävien vaatimat toiminnot ja seurakunnan toiminnan suunnittelun ominaisuudet. Vuonna 2011 kehitettiin Kirjurin rajapintaratkaisuja muihin seurakuntien käyttämiin sovelluksiin sekä toteutettiin viranomais-tehtävien raportteja ja Data-Digi-integraation toiminnot. Valtakunnallinen Kirjurin tuotantokannan konversio toteutettiin ja Data-sovelluksen toimintoja ja tietokannan tietoja testattiin. Erikseen sovitut seurakunnat pilotoivat Kirjuria touko–kesäkuussa suorittaen kokeilukäyttönä järjestelmään erityyppisiä rekisteröintejä.

Kirjurin Digi-osio hyväksymistestattiin ja otettiin tuotantokäyttöön joulukuussa 2011. Digi-osion tietokantaan siirrettiin tarkastusjärjestelmästä seurakuntien digitoitu aineisto ja tarkastusjärjestelmä poistettiin käytöstä.

Käyttöpäalveluympäristön tekniseen tietoturvaan ja käytettävyyteen liittyviä toimenpiteitä toteutettiin ja suoritettiin Kirjuri-järjestelmän koodin laadun tarkastus.

Kirkonkirjojenpidon organisoinnin projektissa laadittiin toukokuun loppuun mennessä väliraportti, josta pyydettiin lausuntoja joiltakin seurakunnilta ja keskusrekistereiltä. Organisoinnin projektin työ jatkuu huomioiden Kirjurin käyttöönoton myötä käyttöön tulevat uudet toiminnot ja ominaisuudet.

Tietoturvaprojektissa saatiin valmiiksi kirkonkirjojenpidon tietoturvaohjeistus ja käytännönsäannot.

Prosessiprojektissa laadittiin prosessikuvaukset seurakuntien ja Kirkkohallituksen hallinto-osaston kirkonkirjojenpitoon ja Kirjuri-järjestelmään liittyvistä tehtävistä. Hallinto-osaston uusia lisääntyneitä tehtäviä varten rekrytoitiin kaksi uutta työntekijää (rekisteriasiantuntija ja rekisterineuvoja).

Maaliskuussa 2011 järjestettiin kaikissa hiippakunnissa yhteistyössä tuomiokapitulien kanssa alueelliset Kirjuri-päivät, joissa tiedotettiin KITKE-hankkeen edistymisestä seurakunnille. Myös hiippakunnallisille tukirenkaille järjestettiin koulutuspäivät sekä kevät- että syyskaudella. Tukirenkaan jäsenet saivat koekäyttää Kirjuri-järjestelmää loka–marraskuussa ja järjestivät opastustilaisuuksia oman rovastikuntansa käyttäjille.

TYP-järjestelmä eli kirkon tietojärjestelmien käyttöoikeuksien hallintajärjestelmä toimii Kirjuri-järjestelmän lakisääteisenä käyttöoikeuksien hallintajärjestelmänä. TYP/IHA-osuuteen tehtiin käyttöominaisuuksia parantavia sovellusmuutoksia vuoden 2011 aikana. Järjestelmään tallennettavien Kirjurin käyttöoikeuksien hyväksyjien ja valmistelijoiden tietoja seurakunnista ja keskusrekistereistä alettiin kerätä syyskaudella 2011.

3.5 KIRKON PALVELUKESKUS (KIPA)

Kirkon palvelukeskusta koskeva kirkkolaki tuli voimaan 1.1.2012, jolloin Kirkon palvelukeskus aloitti toimintansa Kirkkohallituksen erillisyyksikkönä. Vuonna 2011 jatkettiin palvelukeskuksen perustamisen valmistelua. Palvelukeskuksen perustamista koskeva päätöksenteko eteni kertomusvuoden aikana tehokkaasti:

- helmikuussa kirkkohallituksen täysistunto päätti, että päätoimipaikka perustetaan Ouluun ja muut toimipisteet Lahteen, Kuopioon sekä ruotsinkielinen Porvooseen.
- samalla valittiin pilottiseurakunnat
- keväällä valittiin palvelukeskuksen avainhenkilöt: johtaja Seija Mäenpää (1.6.2011), tietohallintopäällikkö Hannu Kallinen (1.8.2011) ja henkilöstöpäällikkö Johanna Laitila (1.9.2011)
- syyskuussa täysistunto päätti kunkin seurakunnan siirtymäajankohdan palvelukeskuksen asiakkaaksi pääsääntöisesti seurakuntien toiveiden mukaisesti
- samalla päätettiin nimikilpailun jälkeen, että palvelukeskuksen nimeksi tulee Kirkon palvelukeskus, Kipa ja ruotsiksi Kyrkans servicecentral, Kipa
- lokakuussa allekirjoitettiin järjestelmätoimittajien kanssa seitsenvuotiset sopimukset
- marraskuussa täysistunto valitsi Kirkon palvelukeskuksen johtokunnan ja hyväksyi palvelukeskuksen johtosäännön.

Järjestelmäkokonaisuuden hankinta oli vaativa tehtävä. Hankinta neuvottelumenettelyllä aloitettiin marraskuussa 2010 ja tammikuussa 2011 valittiin neuvotteluun tulevat ohjelmatoimittajat. Neuvotteluiden kohteena oli viisi osa-aluetta: ydinratkaisu, palkkasovellus, matka- ja kululaskusovellus, maksuliikennesovellus ja portaali. Jokaisen osa-alueen neuvotteluihin valittiin kolme ohjelmatoimittajaa. Neuvottelut käytiin maaliskuussa. Sovellustoimittajat valittiin kesäkuussa ja sopimusneuvottelut aloitettiin elokuussa. Erikseen kilpailutetun HP-järjestelmän (henkilöstö- ja palvelussuhderekisteri) sovellustoimittaja valittiin huhtikuussa.

Elokuussa aloitettiin hankkeen toimintaympäristön rakentamisen ja hankkeen projektoinnin sekä tarvittavan hankehenkilöstön rekrytointi. Hankkeen suunnittelu käynnistettiin heti syyskuussa yhdessä järjestelmätoimittajien projektipäälliköiden kanssa. Hankkeen KickOff-päivä pidettiin Oulussa 4.10.2011, samalla hankkeen ohjausryhmä kokoontui ensimmäisen kerran hyväksymään hankkeen aikataulun. Vuoden 2011 puolella tietojärjestelmähanke eteni 2011 ohjausryhmässä hyväksytyn suunnitelman mukaisesti.

Loppusyksystä käynnistettiin vielä kaksi kilpailutusta:

- Tietojärjestelmähankkeen testausstrategian, testausuunnittelun ja tilaajan vastuulla olevien testausvaiheiden toteuttamisen, portaalin käytettävyyssanalyysin sekä tietoturvasuunnitelman laatimisesta
- operaattoripalvelujen, osto- ja myyntilaskujen välityksen kokonaispalvelusta, joka sisältää myös lähtevän aineiston tulostus-, kuoritus- ja postituspalvelun.

Tietojärjestelmätoimittajiksi valittiin seuraavat toimittajat:

- Ydinratkaisu (kirjanpito, käyttöomaisuus, osto- ja myynti) SAP, Fujitsu Finland Oy
- Palkat (Saas), Lociga Oy
- Maksuliikenne, (SaaS) Basware Oyj
- Portaali- (SAP) ja matka ja kulujärjestelmä (SAP), Atos IT Solutions and Services Oy

- Henkilö- palvelussuhderekisteri (Saas), eTaika Oy

Palvelukeskuksen organisaatiomalli rakennettiin matalaksi ja vastaamaan alkuvuosien tarvetta. Prosessijohtaminen ja tiimityö valittiin toimintamalliksi ja näiden pohjalta valmisteltiin palvelukeskuksen tehtävänkuvat ja palkkojen vaativuusryhmien määrittelyt.

Syksyllä 2011 tehtiin linjaus henkilöstön rekrytoinnista. Rekrytointi toteutetaan joka rekrytointivaiheessa niin, että ensin haku kohdennetaan kirkkoverkon sisällä kirkon vakinaiselle henkilökunnalle. Tämän jälkeen, jos hakijoita ei ole riittävästi, käynnistetään ulkoinen haku.

Rekrytointeja tehtiin elokuusta joulukuuhun ja hakemuksia saapui tänä aikana yli 600. Uutta henkilöstöä palkattiin kaikkiaan yhdeksäntoista henkilöä, joista yhdeksän henkilöä aloitti jo vuoden 2011 puolella.

Loppuvuodesta laadittiin verottajalle ratkaisupyyntö kirkon palvelukeskuksen toiminnan arvonnäkökulmasta. Aikaisemmin pyydetty ennakkoratkaisupäätös oli määräaikainen 31.12.2011 saakka. Lisäksi laadittiin ohjauspyyntö verottajalle seurakuntien rahastojen, yhtiöiden ja säätiöiden hoidosta.

Ensimmäinen palvelukeskuksen talousarvio 2012 ja toimintasuunnitelma 2012–2014 valmistui elokuun alussa. Talousarvion yhteydessä hyväksyttiin mm. palvelumaksujen perusteet. Palvelumaksuperusteiden mukaisesti valmisteltiin palvelujen hinnoittelu. Asiakkaiden siirtymisien ja alustavien hintojen pohjalta laadittiin tuloarviot vuosille 2012–2014.

Palvelukeskuksen viestintää kehitettiin ja lokakuun lopulla Sakastiin avattiin Kipan omat sivut. Asiakastiedote Kipalainen ilmestyi kaksi kertaa. Kirkon palvelukeskuksen johto kutsuttiin syksyn aikana useisiin tilaisuuksiin kertomaan palvelukeskuksen toiminnan etenemisestä.

4 TALOUSARVIOSSA HYVÄKSYTTYJEN TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN ARVIOINTI

4.1 HALLINTO-OSASTO

Toiminta-ajatus

Hallinto-osasto toteuttaa ja kehittää hyvää hallintoa kirkossa, antaa asiantuntijapalvelua ja valvoo kirkon etua. Sen tehtäviin kuuluu säädösvalmistelu, kirkon yhteinen hallinto, kirkollisverotus sekä seurakuntien hallintoa, rakenteita, taloutta ja omaisuuden hallintaa koskevat asiat.

Hallinto-osasto on jakautunut kahteen vastuualueeseen. Yleishallinnon vastuualueelle kuuluvat kirkon keskushallinnon asiakirjahallinto, kirjasto, ruotsin kielen käännöspalvelut, lainopilliset asiantuntijatehtävät sekä kirkkohallituksen ja kirkolliskokouksen sihteeri- ja kansliatehtävät. Seurakunnan hallinnon ja talouden vastuualueella toimivat kirkonkirjojen pidon, hautaustoimen, seurakuntatalouden, kirkollisen rakentamisen, kulttuuriperinnön ja tilastoinnin asiantuntijat.

Vuoden lopussa tehtiin päätös, jolla seurakunnan hallinnon ja talouden vastuualueesta lohkaisiin kolmas vastuualue, seurakuntarekisterit. Uusi vastuualue hoitaa vuoden 2012 alusta Kirkon yhteiseen jäsentietojärjestelmään liittyvät, kirkkohallitukselle kuuluvat tehtävät.

Tärkeimmät tapahtumat osaston toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Merkittävimmät osaston valmisteluvastuuseen kuuluneet kirkolliskokoukselle tehdyt esitykset olivat: 1) Selvitys parokiaalijärjestelmän kehittämisestä, 2) esitys kirkkoherranvaalia koskevien kirkkolain, kirkkojärjestyksen ja kirkon vaalijärjestyksen säännösten muuttamisesta, 3) esitys evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain muuttamisesta ja 4) esitys kirkkolain muuttamisesta siten, että kotikuntaa vailla olevan ulkomaalaisen on mahdollista liittyä kirkon jäseneksi. Uusina hankkeina aloitettiin kirkollisia rakennuksia koskevien säännösten valmistelu toukokuussa, kirkolliskokouksen määräänemistösäännöksen uudistaminen syyskuussa ja kirkkolain kodifiointi lokakuussa. Osaston lakimiesviranhaltijat ovat osallistuneet myös muihin vireillä oleviin säädösvalmisteluihin.

Kesällä julkaistussa uudessa hallitusohjelmassa tavoitteena on maanlaajuisen kuntauudistuksen toteuttaminen hallituskauden aikana. Tämä otettiin huomioon seurakuntien rakennemuutoksen ohjausryhmän loppuraportissa. Kertomusvuodelle tavoitteeksi asetettua seurakuntarakenteiden muutosta koskevien säännösten uudistaminen jäi odottamaan kuntapuolen ratkaisuja.

Hallituksen veropoliittisena linjauksena oli muun muassa yhteisöverokannan laskeminen. Tavoitteena oli myös selvittää seurakuntien yhteiskunnallisten tehtävien aiheuttamien velvoitteiden korvaaminen vuoden 2011 aikana. Tämä selvitystyö ei toteutunut. Tulopoliittisen raamisopimuksen myötä yhteisöverokanta laski 24,5 %:iin. Kompensaationa tästä sekä kunnallisverotuksessa tehtyjen verovähennysoikeuksien laajentumisesta seurakuntien yhteisöveron jako-osuuden perusprosenttia muutettiin 1,86 %:iin 1.1.2012 lukien. Poikkeuksellisesti jako-osuus on vuonna 2012 2,30 % ja vuonna 2013 2,26 %.

Taloussuunnittelupäällikkö Maija-Liisa Hietakangas jäi eläkkeelle 1.8. lukien. Vuoden loppuun saakka vt. taloussuunnittelupäälliköksi kutsuttiin Vantaan seurakuntayhtymän talouspäällikkö Pasi Perander. Pääosin lainvalmistelussa toiminut lakimies jäi alkuvuodesta virkavapaalle ja irtisanoutui vuoden lopulla. Tehtävää hoidettiin määräaikaisen työntekijän toimesta. Kirjurin käyttöönottovaikkeen sekä sen ylläpidosta aiheutuvien uusien tehtävien vuoksi osastolle rekrytoitiin loppuvuodesta kaksi uutta työntekijää, rekisteriasiantuntija ja rekisterineuvoja.

Tärkeimmät tapahtumat yleishallinnon vastuualueen toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Kirkolliskokouksen nelivuotiskauden viimeinen istuntoviikko oli kertomusvuoden marraskuussa. Kirkolliskokouksen kokousjärjestelyt ja -palvelut vaalikaudeksi 1.5.2012–30.4.2016 kilpailutettiin kirkolliskokouksen toimeksiannosta. Hankintakilpailun voitti Turun kristillinen opisto. 13.2.2012 toimitettavia kirkolliskokousedustajien ja hiippakuntavaltuustojen jäsenten vaaleja valmisteltiin toimittamalla tuomiokapituleille tarvittavat vaaliasiakirjat ja ohjeistukset.

Kirkkohallituksen käännosten määrä väheni joitain satoja sivuja vuoteen 2010 verrattuna. Ostitut käännoispalvelut vähenivät selvästi edellisvuodesta. Ostosopimusta käännostoimiston kanssa jatkettiin kesällä yhdellä optiovuodella.

Vuonna 2011 saatiin valmiiksi Kirkon nuorisotyön, Kirkon kasvatustyön ja Kirkon ruotsinkielisentyön arkistot sekä kirkkohallituksen kiinteistöhallinnon arkisto osin ulkopuolisten työntekijöiden voimin. Arkistoharjoittelun suoritti kaksi harjoittelijaa. Kirkkohallituksen arkiston tietopalvelua käyttivät oman väen lisäksi yli 30 tutkijaa. Asiakirjahallinnon kehittämisessä tehostettiin työryhmien aineistojen saamista päätearkistoon. Eläkeasiakirjojen välitys jatkui Kuntien eläkevakuutuksen ja Kirkkohallituksen välillä. Hankintakilpailutuksissa pöytäkirjanotteet alkoivat lähteä kirkkohallituksen kirjaamosta sähköisesti tarjoajille vuoden 2011 aikana.

Kirkkohallituksen kirjaston (mukaan luettuna Kirkon koulutuskeskuksen ja tutkimuskeskuksen kirjastot) koko oli vuoden lopussa noin 38 000 nimekettä, vuosihankinta runsaat 900 nimekettä.

Kirjaston kautta hoidettavia e-palveluja ovat esim. sanakirjat, Edilex-lakitietopalvelu, Credita-Julkiset hankinnat, Liikekirjanpito ja Ennakkoperintä sekä Kansallisbiografia.

Tärkeimmät tapahtumat seurakunnan hallinto ja talous vastualueen toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Ratkaisut hallinto-osaston uudesta vastuualuejaosta tehtiin joulukuussa. Seurakuntarekisterit vastualueen lähiesimieheksi siirtyy Mikko Tähkän rekisterinjohtaja-nimikkeellä. Seurakuntien hallinto ja talous vastualueen lähiesimieheksi siirtyy taloussuunnittelupäällikön virkaan valittu Pasi Perander.

Vuonna 2011 toimintalomakkeiden A3–A6 sisältöä uudistettiin yhdessä toiminnallisen osaston kanssa. Seurakunnilta kysyttävien tietojen määrää supistettiin. Uudistetut tilastolomakkeet otettiin käyttöön vuoden 2012 alussa.

Sukumessut järjestettiin 30.9.–2.10.2011 Turussa. Tutkija kokosi messuille Kirkkohallituksen osastoon näyttelymateriaalin kirkonkirjojen pidosta 1800-luvulla. Kirkollisten rakennusten ja muun kirkollisen kulttuuriperintöaineiston rekisteriä koskeva esiselvitystyö (Kirkon kulttuuriomaisuuden hallintajärjestelmä) oli käynnistynyt edellisenä vuonna. Työ jatkui alkuvuoden, mutta keskeytettiin loppuvaiheessa odottamaan muista hankkeista vapautuvia tietohallinnon resursseja.

Kirkkohallitus aloitti vuonna 2011 kirkon energiatehokkuusohjelman valmistelun. Energiatieteiden hokkuutta kirkoissa on käsitelty myös Itämeren maiden yhteistyönä. Vuoden lopulla järjestettiin seurakuntarakennusten energiatehokkuudesta seminaari suurten seurakuntien edustajille.

Kirkon palvelukeskuksen käyttöönoton valmisteluun osallistuttiin laatimalla uusi yhteinen tilikartta.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Kirjuri-jäsentietojärjestelmän käyttöönotto.

Arvio: Yhteisen jäsentietojärjestelmän käyttöönotto siirtyi vuoden 2012 puolelle sekä teknisten ongelmien että käyttöönottoon liittyvien tehtävien viivästymisen vuoksi. Vaikuttavana tekijänä viivästymiselle oli hankkeen alimiehitys.

Tavoite 2: Seurakuntien rakennemuutoksen ohjausryhmän loppuraportin valmistuminen.

Arvio: Rakennemuutoksen ohjausryhmän loppuraportti valmistui vuodenvaihteessa 2011–2012.

Tavoite 3: Lainvalmistelussa priorisoidaan seurakuntarakenteiden muutosta koskevien säännösten uudistaminen ja taustalla valmistellaan kodifiointia.

Arvio: Uuden hallitusohjelman myötä seurakuntarakenteiden muutosta koskeva lainvalmistelu jäi odottamaan kuntapuolen ratkaisuja. Kirkolliskokouksen toimeksiantoon liittyvä hanke aluetöiden rakenteiden toimivuudesta aloitettiin elokuussa yhteistyössä toiminnallisen osaston kanssa. Kirkkolain kodifiointihanketta jatkettiin lokakuussa.

Tavoite 4: Keskushallinnon asianhallintaa kehitetään tekemällä esiselvitys siirtymisestä dokumentinhallintaan.

Arvio: Virastokollegio asetti tammikuussa asianhallinnan uudistamisprosessin suunnittelua ja käynnistämistä varten esiselvitystyöryhmän, jonka työ jatkuu vuonna 2012.

Tavoite 5: Kirkollisten rakennusten ja muun kirkollisen kulttuuriperintöaineiston tietojärjestelmästä tehdään esiselvitys.

Arvio: Työ jouduttiin keskeyttämään tietohallinnon henkilöstöresurssien vähyyden vuoksi.

4.2 TYÖMARKKINAOSASTO

Toiminta-ajatus

Kirkon työmarkkinalaitos toimii evankelis-luterilaisen kirkon sekä seurakuntien ja seurakuntayhtymien edunvalvojana työmarkkina-asioissa. Työmarkkinaosasto toimii Kirkon työmarkkinalaitoksen toimistona sekä kirkon keskushallinnon kehittämis- ja asiantuntijayksikkönä työ- ja virkamiesoikeuden, henkilöstöhallinnon ja työelämän kysymyksissä sekä seurakuntien keskeisenä tuki- ja yhteistyöorganisaationa niiden työnantajatoiminnassa.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Työmarkkinaosaston toimikausi 2011 poikkesi suuresti siitä, miten vuoden tapahtumat oli ennakoitu. Vastoin ennakkokäsityksiä laajaan keskistettyyn työmarkkinasopimukseen tähdänneet neuvottelut käynnistyivät loppukesällä 2011. Osana prosessia neuvoteltiin Kirkon työmarkkinalaitoksen ja kirkon pääsopijajärjestöjen kesken Kirkon yleinen virka- ja työehtosopimus ajalle 1.3.2012–31.3.2014. Raamisopimuksen puitteissa syntyi 28.11.2011 poikkeuksellisen laaja ja kattava sopimusratkaisu koko suomalaisessa työmarkkinakentässä. Kun työmarkkinoilla oli yleisesti katsottu laajojen sopimuskokonaisuuksien ajan olevan ohi, kertomusvuoden tapahtumat poikkesivat merkittävästi ennakoitusta. Työmarkkinaosaston työskentelyssä on siten jouduttu ennakoitua enemmän keskittymään Kirkon työmarkkinalaitoksen toimialaan kuuluviin asioihin.

Suomen talous joutui vaikeaan tilanteeseen osana Euroopan ja maailmanlaajuisia talouskriisiä. Seurakuntien kiristyvät talousnäkymät alkoivat näkyä seurakuntien henkilöstöhallinnossa. Lomautuksia ja tuotannollis-taloudellisella perusteella tehtyjä irtisanomisia ei vielä tehty laajalti, mutta niitä ja muita henkilöjärjestelyjä koskevat tiedustelut lisääntyivät merkittävästi. Seurakuntien henkilöstön määrä on usean vuoden ajan säilynyt lukumääräisesti ja henkilötyövuosina laskien tasolla, jolle se asettui 2000-luvun alussa. Kertomusvuonna työntekijöiden määrä väheni havaittavasti ensimmäisen kerran pitkään aikaan. Lähivuosina kiihtyvän eläkkeellesiirtymisten yhteydessä odotetaan auki tulevien työpaikkojen täyttäminen vähenevän, mutta toistaiseksi ei tällaista kehitystä sanottavasti ole esiintynyt.

Maan uuden hallituksen ohjelmassa todettiin, että hallitus toimii tiiviissä ja hyvässä yhteistyössä työmarkkinaosapuolten kanssa talouspolitiikan ja työmarkkinapolitiikan yhteensovittamiseksi. Työmarkkinajärjestelmä on maassamme keskeinen verkosto, jossa työelämän, sosiaali-, työ- ja koulutuspolitiikan kehittämistyötä tehdään ja sovitetaan yhteen. Yhtenä työmarkkinoiden seitsemästä keskusjärjestöstä Kirkon työmarkkinalaitos ja työmarkkinaosasto sen toimistona on ollut enenevässä määrin mukana tässä verkostossa erityisesti TEM:n vastuualueella. Kaksi- ja kolmikantaisiin yhteistyöelimiin osallistuminen on kertomusvuonna lisääntynyt hallituksen voimakkaan työmarkkinayhteistyöhön panostuksen vuoksi. Myös ns. Raamisopimuksen myötä kirkon työmarkkinalaitoksen osallistuminen työelämän kehittämisen kolmi- ja kaksikantaisten työryhmien työhön on selvästi lisääntynyt kertomusvuoden lopulla.

Talousarviossa hyväksyttyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Osallistutaan valtakunnalliseen sekä EU-tasoiseen työelämän kysymysten kaksikantaiseen ja kolmikantaiseen valmistelutoimintaan yhtenä työmarkkinoiden seitsemästä keskusjärjestöstä.

Arvio: Työmarkkinaosasto osallistuu ns. kaksi- ja kolmikantavalmisteluun Kirkon työmarkkinalaitoksen edunvalvonnan puitteissa KiT:n toimistona. Kaksikantavalmistelu on olennainen osa työ-

markkinakeskusjärjestöjen säännönmukaista yhteydenpitoa. Kolmikantavalmistelussa keskeisiä toimialoja ovat olleet työhyvinvointiin, tasa-arvoon, ammatilliseen koulutukseen, samapalkkaisuuteen, EU-lainsäädännön implementointiin sekä muun työelämän lainsäädännön (mm. yhdenvertaisuuslaki) kehittämiseen liittyvät yhteistyöelimet. Kirkon keskushallinnolla on ollut mahdollisuus päästä kirkon työmarkkinalaitoksen edunvalvontarooliin kautta aiempaa enemmän mukaan ns. kolmikantavalmisteluun mm. pääministeri Kataisen hallituksen ohjelman toteuttamiseksi perustettuihin työryhmiin, neuvottelukuntiin ja johtoryhmiin.

Tavoite 2: Neuvotellaan ja sovitaan 1.6.2011 voimaan tuleva palkkaratkaisu osana Kirkon yleisen virka- ja työehtosopimuksen 2010–2012 täytäntöönpanoa.

Arvio: Sen lisäksi, että KirVESTES 2010–2012 mukaiset palkantarkistukset sovittiin, kertomusvuonna neuvoteltiin ja sovittiin pitkässä ja monipolvisessa prosesseissa keskusjärjestöjen kesken Raamisopimus Suomen työllisyyden ja kilpailukyvyn turvaamiseksi ja sen pohjalta uusi Kirkon yleinen virka ja työehtosopimus, joka on voimassa 1.3.2012–31.3.2014. Sopimuksen mukaisen 25 kuukauden sopimuskorotusten kustannusvaikutus on Raamisopimuksen mukaisesti 4,3 %.

Tavoite 3: Järjestetään kirkon virkamiesoikeudellisten säännösten voimaantulon vuoksi selostustilaisuuksia sekä koulutusta ensisijaisesti kirkkoherroille ja talousjohdolle sekä muille henkilöstöhallinnon esimiehille ja valmistetaan uudistusta selostavaa informaatioaineistoa. Jatketaan virka- ja työehtosopimusten, työelämän lainsäädännön soveltamista sekä henkilöstöhallinnon kysymyksiä koskevan koulutuksen järjestämistä vakiintuneeseen tapaan.

Arvio: Kirkon virkamiesoikeudellisten säännösten voimaan tulo on viivästynyt ja siirtynyt vähintään vuoden 2012 puolelle. Kertomusvuoden päättyessä hallituksen esitystä ei ollut annettu. Asian koulutusta ei ollut siten tarkoituksenmukaista käynnistää. Kirkkoherroille ja talouspäälliköille suunnattu henkilöstöhallinnon erikoiskurssi pidettiin lokakuussa 2011. Työmarkkinaosaston koulutustoimintaa harjoitettiin lisäksi yhteistyössä sidosryhmien kanssa (mm. työturvallisuuskeskus, Koulutuskeskus Agricola ja eräät muut kaupalliset koulutuksen tarjoajat, hiippakunnat, kirkon koulutuskeskus).

Tavoite 4: Edistetään yhteistyössä toisaalta kirkon alan pääsopijajärjestöjen kanssa ja toisaalta hiippakuntien ja kirkon koulutuskeskuksen kanssa seurakuntien henkilöstöhallinnon valmiuksia vastata palkkauksen ja palvelussuhteen ehtojen määrittelyn lisääntyneen paikallisen toimivallan asettamiin osaamishaasteisiin. Järjestetään koulutusta ja toimitetaan paikallista toimintaa tukevaa sekä työelämä-tietoa koskevaa materiaalia www.sakasti.evl.fi -internetsivustolle.

Arvio: Kirkon yleistä palkkausjärjestelmää ja sen hyvää toteuttamista on pidetty esillä runsaasti koulutustoiminnassa ja muussa yhteydenpidossa seurakuntien henkilöstöhallinnon vastuunkantajien kanssa. On korostettu palkkausjärjestelmän ja seurakunnan johtamisjärjestelmän, tavoitteiden asettamisen ja tavoitteiden saavuttamisen seurannan keskinäistä yhteyttä. Henkilökohtaisen harkinnanvaraisen palkanosan (HAVA) käyttöä on edistetty yhteistyössä pääsopijaosapuolten kanssa myös ns. pilottiseurakuntien kesken ja tuomiokapitulien sekä kirkon koulutuskeskuksen kanssa sekä erilaisissa henkilöstöhallinnon johdon tilaisuuksissa.

Tavoite 5: Kootaan yhteistyössä Tilastokeskuksen ja Työturvallisuuskeskuksen kanssa Kirkon työolobarometrin 2012 aineisto.

Arvio: Työolobarometrin aineisto koottiin ostopalveluna Tilastokeskukselta joulukuussa 2011. Kysymyksiin ei tehty merkittäviä muutoksia aiempaan verrattuna. Kustannusten nousun estämiseksi Tilastokeskukselta tilattiin aiempaa rajoitetummin aineiston vertailua ja arviointia. On myös pohdittu, olisiko perusteltua, että barometrin tiedot koottaisiin harvemmin kuin kahden vuoden välein.

4.3 TALOUSOSASTO

Kirkon keskusrahastoon/taloulosastoon kuuluu toisaalta kirkon eläkelaitos (eläketoiminta ja sijointustoiminta) ja toisaalta talous-, kiinteistö-, hankinta- ja tietohallintoyksiköt. Tässä toimintakertomuksessa osasto on jaettu kolmeen osaan: kirkon eläkelaitos, taloulosaston perustoiminta (hankinta, kiinteistö, talous) ja tietohallinto.

Toiminta-ajatus

Taloulosastossa/kirkon keskusrahastossa tuotamme asiantuntevia palveluja sekä eläkelaitoksena että muiden tukipalveluiden antajana. Erityisesti suunnittelemme ja toteutamme omaa alaamme koskevia koko kirkon yhteisiä kehityshankkeita tavoitteena osaamisen ja kustannustehokkuuden lisääminen siten, että seurakunnat voivat keskittyä ydintehtäviensä hoitamiseen.

4.3.1. Kirkon eläkelaitos

4.3.1.1 Eläketoimisto

Toiminta-ajatus

Kirkon ja seurakuntien henkilöstön ansioeläketurvan järjestäminen ja toimeenpanosta huolehtiminen.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana.

1.1.2012 tulivat voimaan kirkon eläkelain muutokset, joiden perusteella eläketoimiston toiminnan hoitaminen siirtyi Kevalle myös julkisen vallan osalta.

Omien eläketietojärjestelmien ylläpito onnistuttiin minimoimaan ja lähes kaikki resurssit käytettiin tietojen konvertointiin Kevan järjestelmään.

Vuoden 2012 alusta lukien eläkejärjestelmän omistajuus ja ylläpito siirtyi Kevan vastuulle. Vanhaa eläkejärjestelmää tullaan käyttämään vielä usean vuoden ajan Kirkon palvelussuhteiden rekisteröintiin ja vuoden 2005 vapaakirjojen laskentaan. Eläkehakemusten käsittelyn osalta eläkejärjestelmän käyttäminen loppuu pääsääntöisesti vuoden 2012 helmikuun lopulla.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Eläketoimiston toiminnan lakkauttamiseen liittyvien asioiden hoitaminen.

Arvio: Eläketoimiston toiminta on lakkautettu kokonaisuudessaan.

Tavoite 2: Tehtävien siirrosta johtuvien Kirkon eläkelain muutosten valmistelu.

Arvio: Kirkon eläkelain muutokset toteutettiin ja ne tulivat voimaan 1.1.2012.

Tavoite 3: Toiminnan siirtäminen aikataulun mukaisesti ja julkisen vallan siirrosta aiheutuvien tehtäväsiirtojen suunnittelu.

Arvio: Toiminta on siirretty Kevaan aikataulun mukaisesti ja julkisen vallan siirto Kevalle on toteutettu 1.1.2012 lukien.

Tavoite 4: Toiminnan siirron edellyttämien rekisterikonversioiden toimeenpano aikataulujen mukaisesti.

Arvio: Rekisterien konversio on edennyt Kevan asettaman aikataulun mukaisesti.

Tavoite 5: Kevan raportoinnin ja laskutuksen valvonnan suunnittelu.

Arvio: Kevan kanssa on sovittu raportoinnista. Valtiovarainministeriö on nimennyt yhteisen tilintarkastajan Valtion, Kirkon, Kelan toimosuhde-eläkkeiden hoitokulujen ja eläkemenojen katteiden rahaliikenteen valvontaan.

Tavoite 6: Kevan ja Kirkon keskusrahaston välisen yhteistyön vakiinnuttaminen.

Arvio: Valtiovarainministeriö on asettanut työryhmän Kevan, Kirkon, Valtion ja Kelan toimosuhde-eläkkeiden välisen yhteistyön hoitamiseksi. Eläketoinnin rahoitukseen liittyvä yhteistyö on vakiintunut. Myös Kevan ja Kirkon työmarkkinalaitoksen välinen yhteistyö on käynnistynyt.

4.3.1.2 Sijoitusyksikkö

Toiminta-ajatus

Eläkevastuun kattamiseksi tapahtuva varojen sijoittaminen tuottavasti, turvaavasti ja vastuullisesti.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Kirkon eläkerahastolle vuosi 2011 oli tuotoltaan heikko. Vuoden 2011 sijoitustoiminnan nettotulos käyvin arvoin oli -4,32 % ja eläkerahasto hävisi vertailuindeksilleen 0,74 % -yksiköllä. Paras kuukausituotto oli 3,55 % ja heikoin -4,01 %. Eläkerahaston pitkän aikavälin nettotuotto (1991–2011) pysyi edelleen hyvänä, ollen vuoden lopussa 8,06 % p.a. (reaalinen vuosituotto 6,18 % p.a.).

Sijoitusvuosi 2011 oli erittäin haasteellinen kaikille sijoittajille. Vuotta 2011 leimasi jatkuva shokkien sarja, mikä jätti sijoitusten tuotot lähes kaikissa omaisuusluokissa miinukselle. Alkuvuoden talousoptimismi sai kolauksen arabimaissa alkaneesta kuohunnasta, mikä nosti energian hintaa. Maaliskuussa Japanin maanjäristys ja tsunami aiheuttivat ydinvoimaonnettomuuden, millä oli negatiivinen vaikutus teollisuuden tuotantoketjuille globaalisti. Heinä-elokuun vaihteessa osakkeiden hinnat heikkenivät jyrkästi, kun luottoluokittaja Standard & Poor's pudotti Yhdysvaltojen luottoluokitusta. Luottoluokituksen alentamista edeltänyt julkisen talouden ja budjetin alijäämän ympärillä vellonut poliittinen taistelu oli keskeinen tekijä osakkeiden laskulle. Elokuun osakekurssien jyrkän laskun jälkeen markkinoilla koettiin voimakasta kurssien heiluntaa euroalueen julkisten talouksien velkakriisin vuoksi.

Eläkerahaston sijoitustoimintaa hoidetaan täydenvaltakirjan omaisuudenhoitosopimusten ja rahastosijoitusten kautta. Eläkerahaston sijoitustoiminnasta on kerrottu lisää eläkerahaston johtokunnan toimintakertomuksessa, joka on tämän kertomuksen liitteenä.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Eläkkeiden rahoitustoiminnan suunnittelu uuden eläkevastuunnusteen pohjalta.

Arvio: Tavoite toteutui. Valtionkonttorin eläkevastuunnustetta käytettiin pohjana uusissa ALM-laskelmissa. Tarkoituksena oli eläkevastuunnusteen avulla selvittää pitkän aikavälin tuottovaadetta ja optimaalista strategista allokaatiota.

Tavoite 2: Eläkerahaston varojen hoitaminen siten, että eläkerahaston vertailuindeksi ylitetään riskit halliten.

Arvio: Tavoite ei toteutunut. Eläkerahaston sijoitukset hävisivät vertailuindeksilleen 0,74 prosenttiyksiköllä. Suurimmat erot indeksiin tulivat instrumenttivalinnoista seuraavissa omaisuusluokissa: suomalaiset osakkeet, investment grade lainat sekä kehittyvien markkinoiden lainat.

Tavoite 3: Vastuullisen sijoitustoiminnan projektityön integroiminen osaksi sijoitustoimintaa.

Arvio: Tavoite toteutui. Vastuullisen sijoittamisen projektipäällikkö siirtyi sijoitusyksikköön. Salkunhoitajan toimen ohella hän toimii myös vastuullisen sijoittamisen asiantuntijana. Lisäksi kaikkien sijoitusyksikön työntekijöiden toimenkuvia tarkistettiin niin, että vastuullisen sijoittamisen toimintavastuuta jaettiin koko yksikölle. Aktiivinen työ vastuullisen sijoittamisen edelläkävijänä jatkui.

Tavoite 4: Osallistuminen vastuullisen sijoitustoiminnan kansalliseen yhteistyöhön.

Arvio: Tavoite toteutui. Kirkon keskusrahasto on FINSIF ry:n perustajajäsen ja toimii yhdistyksessä hallitusjäsenenä ja aktiivisena ohjelmanjärjestäjänä. Yhdistyksen tarkoituksena on edistää vastuullista sijoittamista Suomessa. Lisäksi sijoitusyksikkö on konsultoinut muita suomalaisia sijoittajia vastuullisen sijoittamisen toteuttamisessa sekä luennoinut aiheesta useissa seminaareissa.

4.3.2 Talousosaston perustoiminta (hankinta, kiinteistö, talous)

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Hankintayksikkö

Kertomusvuoden alkupuolella talousosaston hankinta-, kiinteistö-, talous- ja tietohallintoyksikkö saattoivat loppuun Kirkkohallituksessa puhelinjärjestelmän kilpailutuksen täytäntöönpanon (ks. tavoite 3). Kirkkohallituksen mobiilivaihe palvelee kirkkohallituksen Katajanokan työntekijöiden lisäksi arkkipiispan kanslian (Turku), kirkon koulutuskeskuksen (Järvenpää) ja kirkon tutkimuskeskuksen (Tampere) työntekijöitä. Uusi Kirkon palvelukeskus (Oulu) liitettiin myös samaan vaihderympäristöön elokuussa 2011.

Kertomusvuoden loppuun mennessä KL-Kuntahankintojen ja Kirkon keskusrahaston kanssa hankintayhteistyösopimuksen tehneitä seurakuntia oli 167. Sitoumusvaltakirjoja oli annettu 18 erilaiseen hankintakilpailuun. Kuntahankinnat järjesti kertomusvuonna mm. hotellipalveluiden, kalusteiden, siivousvälineiden, siivousaineiden ja pehmopapereiden, polttoöljyjen säiliötoimitusten, elintarvikkeiden ja sähköisen kilpailuttamisjärjestelmän yhteiskilpailutukset. Hankintayksikkö välitti tietoa seurakunnille edellä mainituista Kuntahankintojen tulevista kilpailutuksista Sakastin ja webropol-kyselyjen kautta.

KL-Kuntahankinnat Oy valmisteli kertomusvuonna yhteistyössä valtiovarainministeriön kanssa JulkICT-toiminnon KuntalT-hankeena sähköisen kilpailutusjärjestelmän hankintaa kuntakentän, kirkon ja tarjoajien käyttöön. Kilpailutusjärjestelmän tarkoituksena on helpottaa kilpailutuksen kaik-

kie vaiheita ja korvata manuaaliset tarjouspyyntö- ja tarjouskierrokset. Se myös mahdollistaa vaiheittain sähköisen huutokaupan, sopimushallinnan, tietyt viranomaistiedot sekä aikanaan dynaamisen hankinnan. Kirkkohallitus osallistuu sähköisen kilpailutusjärjestelmän projektiin ja sitoutuu myös ottamaan tulevan sähköisen kilpailutusjärjestelmän käyttöön vuonna 2012 kilpailutuksen jälkeen.

Kiinteistöyksikkö

Arkkipiispantalon korjaus ja muutostyöt jatkuivat edelleen vuonna 2011. Vuosina 2009–2011 on vahvistettu perustukset, korjattu ja muutettu sisätilat, kunnostettu ja maalattu julkisivut, kunnostettu vanhat kalusteet sekä hankittu uusia. Piharakennus kunnostettiin toimistokäyttöön soveltuvaksi.

Korjaus ja muutostyökustannukset jakautuivat eri vuosille seuraavasti:

Vuosi	summa (€)	mihin käytetty
2009	1 824 505	perustusten vahvistus, suunnittelu ja valvonta
2010	1 826 088	korjaus- ja muutostyöt (julkisivu ja sisätilat), suunnittelu ja valvonta
2011	400 810	urakoiden lisä- ja muutostyöt, vesikaton maalaus, rauta-aidan portin korjaustyö suunnittelu ja valvonta sekä kalustehankintoja

Vuosina 2009–2011 hankkeeseen on käytetty yhteensä 4 051 403 €.

Lapuan tuomiokapitulin ja piispantalon kiinteistön kuntoarvio valmistui huhtikuussa 2011. Kuntoarvioraportissa ehdotettiin vesikatteen uusimista vuodelle 2012. Korjaustyö tehtiin kuitenkin kiireellisenä korjaustyönä kesäkaudella 2011. Kuntoarviossa ilmenneitä muita ongelmakohtia kunto-tutkitaan tekemällä mm. rakenneavauksia vuoden 2012 keväällä. Vuonna 2011 korjaustöihin käytettiin yhteensä 113 648 €.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Valmistaudutaan liittymään henkilöstö- ja taloushallinnon palvelukeskukseen vuoden 2012 aikana tarkistamalla taloushallinnon/kirjanpidon prosessien liittynät ja rajapinnat palvelukeskukseen ja tekemällä tarvittavat muutokset toimintaprosesseihin

Arvio: Tavoite ei toteutunut. Kirkon palvelukeskus Kipa ottaa ensimmäiset asiakkaansa syksyllä 2012. Nämä ovat pääosin Oulun ja sen lähialueen seurakuntatalouksia, jotka toimivat vuoden 2012 aikana myös pilotteina. Kirkon keskusrahaston vuosien 2012–2014 toiminta- ja taloussuunnitelmas-sa liittymisaikaa on myöhennetty siten, että tavoitteena on liittyä kirkon palvelukeskukseen viimeis-tään vuoden 2014 aikana. Tavoitteena on, että kaikki tuomiokapitulit ja Kirkkohallitus liittyvät asiak-kaiksi samanaikaisesti.

Tavoite 2: Kirkkohallituksen toimitalon peruskorjausohjelman laadinta.

Arvio: Tavoite ei ole vielä toteutunut. Kirkkohallitus selvittää parhaillaan mahdollisuutta hankkia tarkoituksenmukaisemmat toimitilat. Mitä tämä selvitys ei johda toivottuun lopputulokseen, ryhdy-tään suunnittelemaan nykyisten tilojen peruskorjausta.

Tavoite 3: Kirkkohallituksen puhelinjärjestelmän kilpailutuksen täytäntöönpanon loppuun saatta-minen

Arvio: Tavoite toteutui. Kertomusvuoden alkupuolella talousosaston hankinta-, kiinteistö-, talous- ja tietohallintoyksikön yhteistyössä saatettiin loppuun Kirkkohallituksessa puhelinjärjestelmän kilpailu-tuksen täytäntöönpano. Toimintatapoja tarkennetaan asioiden sujumiseksi ja ylläpitotehtävät jaettiin henkilöstö-, hankinta-, kiinteistö- ja tietohallintoyksikön kesken. Sopimuskauden järjestelmän vas-tuhenkilönä jatkaa hankintapäällikkö.

4.3.3 Tietohallinto

Toiminta-ajatus

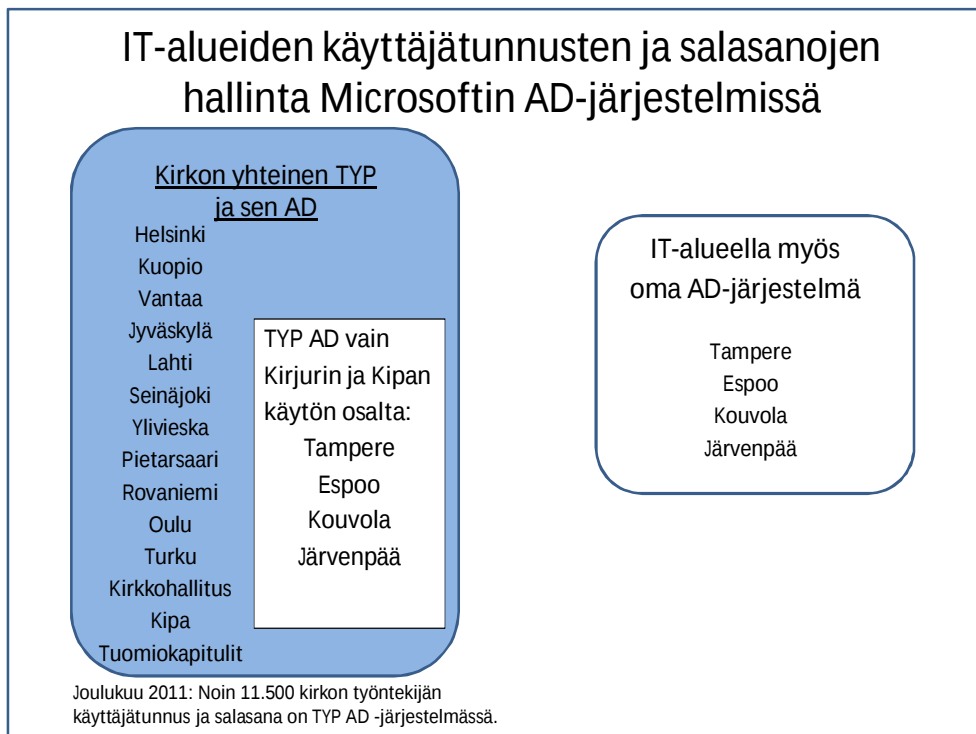
Tietohallintoyksikkö on kirkon perustehtävää tukeva asiantuntijayksikkö, joka kehittää ja ylläpitää kirkon toiminnassa, taloudenhoidossa ja hallinnossa tarvittavia tietojärjestelmiä ja tietotekniikkaa ja tukee työntekijöitä niiden käytössä.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Vuoden 2008 lopussa valmistuneen Meidän kirkko tietoverkoissa -nimisen kirkon tietohallintostrategian mukaisesti tietohallinnon kokonaiskirkollisen kehittämisen painopisteitä vuosien 2009–2012 aikana ovat seuraavat kokonaisuudet: Hengellinen elämä verkossa. Seurakuntavaalit. Jäsentietojen hallinta (KITKE/Kirjuri). Työpaikkailmoittelu ja rekrytoinnin hallinta. Henkilöstö- ja taloushallinto (Kirkon palvelukeskus). Kirkon tietojärjestelmien käyttöoikeuksien hallintajärjestelmä (TYP). Tietoturva- ja tietosuojat. KIRKKO-verkon muu kehittäminen. Kirkon tietohallinnon uudelleen organisointi ja it-yhteistyöalueet. Strategian jalkautus seurakuntiin. – Näiden toteutumista on selostettu myös kirkon strategisten hankkeiden kuvauksen yhteydessä.

Kirkon tietohallintostrategian mukaisena tärkeänä uutena painopisteenä on ollut kirkon tietohallinnon uudelleen organisointi. Pienten seurakuntien it-resurssit eivät enää yksinään riitä mm. lakisääteisten tietoturva vaatimusten toteuttamiseen. Tämän vuoksi tarvitaan sellaisia seurakuntien paikallisia sopimus pohjaisia it-yhteistyö alueita, joissa on useita päätoimisia it-asiantuntijoita hoitamassa mm. kirkon jäsentietojärjestelmän tietoturvallisen käyttöönoton yhteistyössä alueen seurakuntien ja eri työalojen asiantuntijoiden kanssa. Tämä kirkon tietohallinnon uudelleen organisointi on jatkossa merkittävässä roolissa myös seurakuntien muiden työalojen paikallisen yhteistyön kehittämisessä samalla, kun yhtenäistetään eri työalojen omia tietojärjestelmiä.

Jo vuonna 2010 oli se tilanne, että kaikki kirkon 323 seurakuntataloutta olivat tehneet sopimuksen it-yhteistyö alueeseen kuulumisesta. Vuonna 2011 kunkin it-yhteistyö alueen paikallisen it-alue palvelukeskuksen it-asiantuntijat tekivät yhteistyö seurakunnille ns. ”migraatioita”. Tässä yhteydessä seurakunnissa otettiin käyttöön kirkon tietohallintostrategiassa linjattuun, kirkon tietojärjestelmien käyttöoikeuksien hallintajärjestelmään kuuluva kirkon yhteinen TYP AD -järjestelmä sekä Juniper-etäkäyttö palvelu. Kirkkohallituksen tietohallintoyksikkö tuki näitä migraatioita monella eri tavalla. TYP AD -järjestelmän käyttöönoton tilanne joulukuussa on esitetty oheisessa kuvassa it-yhteistyö alueen isäntä seurakunnan nimen mukaan jaoteltuna.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Kirjuri-jäsentietojärjestelmä

Arvio: Kirjuri-järjestelmän rakentamista jatkettiin suunnitelmien mukaan. Järjestelmä ja käyttöympäristö saatiin perustoiminnallisuuksiltaan lähes valmiiksi. Käyttöönottoon liittyvien riskien alentamiseksi päätettiin käyttöönoton vaiheistamisesta ja siirtämisestä vuoden 2012 puolelle. Varsinaiset käyttöönottoimenpiteet alkoivat joulukuussa. Tavoite toteutui, joskin käyttöönoton aikataulua jouduttiin siirtämään vuodelle 2012.

Tavoite 2: TYP-järjestelmä eli kirkon tietojärjestelmien käyttöoikeuksien hallintajärjestelmä

Arvio: Asiaa on selostettu edellä ja jäljempänä Kipan arvioinnin yhteydessä. Tavoite toteutui.

Tavoite 3: Tietoturva

Arvio: Lokakuussa kirkkohallituksen täysistunto hyväksyi kirkon tietoturvapolitiikan sekä kirkon säädöskokoelman päätöksen nro 109 kirkon yleisistä tietoturvamääräyksistä. Samat asiakirjat julkaistiin seurakunnille suosituksina helmikuussa. Tietoturvatyön jalkautus kaikilla it-yhteistyöalueilla käynnistyi ja tavoite on se, että kaikki seurakunnat täyttävät tietoturvamääräyksessä kuvatus siirtymätason vuoden 2012 loppuun mennessä. Tavoite toteutui.

Tavoite 4: It-alueet

Arvio: Asiaa on selostettu edellä. It-alueiden keskinäistä yhteistoimintaa tuettiin mm. Kirkkohallituksen asettaman it-alueiden tietohallintopäälliköiden yhteistyöryhmän kokoontumisilla. Tavoite toteutui.

Tavoite 5: Kirkon palvelukeskuksen eli Kipan tietojärjestelmät (aiemmin HeTa-hanke)

Arvio: Asiaa on selostettu tarkemmin Kirkon palvelukeskuksen toimintakertomuksen yhteydessä. Kirkon tietohallintostrategian ja tietohallintoyksikön näkökulmasta oli merkittävää se, että Kipan palvelutuotannon tietojärjestelmien määrittelyvaiheessa linjattiin seuraavaa: 1) Kipan tietojärjestelmien käyttäjät tunnistetaan TYP AD -järjestelmästä. Käytännössä tämä merkitsee mm. sitä, että TYP

AD -järjestelmässä on lähivuosina kaikkien kirkon työntekijöiden käyttäjätunnus ja salasana, koska käytännössä kaikki tekevät Kipan matka- ja kululaskuja. 2) Kipan tietojärjestelmien keskinäisessä integroinnissa ja Kipan sekä seurakuntiin jäävien tietojärjestelmien keskinäisessä integroinnissa käytetään Kirjuri-järjestelmän yhteydessä rakennettua ”kirkon tietojärjestelmien integraatiopalvelua”. – Kun samoja tietoturvallisia it-ratkaisuja käytetään sekä Kirjurissa että Kipassa, se pienentää kirkon kokonaiskustannuksia. – Tavoite toteutui.

Tavoite 6: Hengellinen elämä verkossa -hanke

Arvio: Hankkeen tekniikka oli pääosin KT:n verkkoviestintäyksikön vastuulla. Tietohallintoyksikkö osallistui mm. tietoturvakäytäntöjen suunnitteluun. Tavoite toteutui.

Tavoite 7: Kirkkohallituksen perustietotekniikka

Arvio: Kirkkohallituksen kaikki mikrotietokoneet uusitaan vuonna 2012 ja sen suunnittelu aloitettiin vuonna 2011. Keväällä käynnistettiin Nettineuvotteluprojekti, jonka tavoitteena on saada Nettineuvottelujen tekniikka ja käyttö arkiseksi työkaluksi koko Kirkkohallitukseen. Tavoite toteutui, joskin Nettineuvottelun laaja käyttöönotto siirtyi vuodelle 2012.

Tavoite 8: Kirkon keskusrahaston IT-alue

Arvio: Hiippakuntien tuomiokapitulien kanssa suunniteltiin myös tuomiokapitulien mikrotietokoneiden ja niiden perusohjelmien uusimista vuonna 2012. Asia otettiin huomioon vuoden 2012 talousarviossa keskusrahaston investointiosassa. Tavoite toteutui, joskin yhteistyön uudenlaisten tehtävien tarkempi suunnittelu siirtyi vuodelle 2012 mm. Kirjurin kiireiden vuoksi.

Tavoite 9: Kirkkohallituksen tietohallinto

Arvio: Vuoden aikana kehitettiin mm. tietohallintoyksikön IT-tuen toimintatapoja ns. ITIL-käytäntöjä soveltaen. Pääosa tietohallintoyksikön resursseista kohdistui koko kirkon yhteisiin järjestelmiin. Tavoite toteutui.

Tavoite 10: Kirkon tietohallintostrategia

Arvio: Noin vuosille 2013–2016 ulottuvan uuden tietohallintostrategian teemoja käsiteltiin useissa eri yhteyksissä. Keskeiseksi kysymykseksi on noussut seurakuntien rakennemuutos: miten it-järjestelmillä tuetaan väistämättömiä rakennemuutoksia ja miten it-järjestelmillä mahdollistetaan uudenlaisten ja sujuvampien työtapojen käyttöönotto rakennemuutosten yhteydessä. Tavoite toteutui, joskin työryhmän asettaminen siirtyi vuodelle 2012.

4.4 TOIMINNALLINEN OSASTO

Toiminta-ajatus

Kirkkohallituksen toiminnallisen osaston tehtävänä on hoitaa kirkon yhteistä toimintaa

1. kehittämällä ja tukemalla seurakuntien työtä yhteistyössä hiippakuntien ja kirkollisten järjestöjen kanssa
2. huolehtimalla kirkon toimintaan liittyvistä yhteyksistä ja vaikuttamalla päätöksentekoon yhteiskunnassa
3. edistämällä kirkon toiminnan verkostoitumista.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Toiminnallisen osaston vuotta ovat leimanneet yhtäältä sisäinen uudistustyö ja toisaalta toimintaympäristössä tapahtuvien muutosten ja yhteistyörakenteiden vaikutukset. Osaston uudistustyö on edennyt etenkin syyspuolella vuotta, kun Kirkkohallituksen yhteisen osaamiskartoitushankkeen ensimmäinen vaihe käynnistyi. Yksiköt ovat valmistautuneet muutenkin uudistukseen, joka hallinnollisesti astui voimaan vuoden 2012 alusta. Organisaation muutos merkitsi laajaa eri tehtäväryhmien uudelleen järjestelyä, jota ryhdyttiin työstämään jo hyvissä ajoin. Vuoden vaihtuessa aloittaneet uudet yksiköt Diakonia ja sielunhoito, Jumalanpalvelus ja yhteiskunta sekä Kasvatus ja perheasiat samoin kuin pääosin entisessä muodossaan jatkava Kirkon koulutuskeskus olivat aloittaneet uusiin tehtäviin perehtymisen jo syksyn aikana.

Kirkkohallituksen strategia ”Vaikuttamisen kirkko” on merkinnyt toiminnallisessa osastossa tarvetta suunnata voimavaroja uuden painopisteen suuntaan. Vuoden mittaan on systemaattisesti vahvistettu vaikuttamistoiminnan osuutta. Kymmenien työntekijöitten asiantuntijaorganisaation laajempi suunnan muutos vaatii kuitenkin aikaa. Henkilöstön osalta vuotta ovat leimanneet monet pitkän työuran tehneen työntekijän eläkkeelle siirtymiset. Uusia työntekijöitä rekrytoitaessa on tehtäväkuvia samalla päivitetty ja resursseja suunnattu Kirkkohallituksen strategian mukaisesti.

Toimintaympäristön muutosta leimaavat yhtäältä suomalaisen yhteiskunnan yleinen muutos ja toisaalta yhteistyötahojen sisäiset muutokset.

Heikentyneet talousnäkymät, hallitusohjelmatyöskentely, perusopetuksen tuntijaon muutoshanke, romanikerjäläisten tilanne, keskustelu kuntarakenteesta sekä monet muut ajankohtaiset asiat näkyivät osaston asiantuntijoiden työssä. Strategian mukaisesti on toimittu laajassa yhteistyössä sekä kirkollisten että muiden yhteiskunnan toimijoiden kanssa. Samalla on havaittu, että muutos koskee myös näitä: organisaatioiden muutokset ja eläkkeelle jäämiset ovat aiheuttaneet tarvetta päivittää ja luoda uusia yhteistyösuhteita.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Vahvistetaan hengellistä elämää ja kirkon jäsenyyttä

Arvio: Seurakunnat tarvitsevat muuttuneessa toiminta-ympäristössä toisenlaista tukea hengelliselle työlleen kuin ennen. Osaston työntekijät ovat vuoden aikana monin eri tavoin pyrkineet vahvistamaan ja varustamaan seurakuntien työntekijöitä heidän arkisessa työssään. Neuvottelupäivillä, koulutuksissa, konsultoinnissa, materiaalintuotannossa, nettikeskusteluissa jne. on pidetty esillä kirkon ydinsanomaa ja jäsenyyden merkitystä.

Tavoite 2: Edistetään Pyhä-painopisteen ja vapaaehtoistoiminnan kehittämishankkeen toteutumista

Arvio: Vuosi 2011 oli Pyhä-painopisteen toinen toteuttamisvuosi. Sen teemana oli Oikeus pyhään. Keväällä Pyhä-painopisteessä keskityttiin pääsiäiseen. Painopiste tuotti rukouskortteja pääsiäiseen ja joulun seurakuntien ja muiden yhteistyötahojen käyttöön. Syksyllä esiin nostettiin sunnuntain asemaa. Pyhä-painopisteen väliseuranta toteutettiin keväällä. Vapaaehtoistyön kehittämishankkeessa kertomusvuosi on ollut aktiivista jalkautumisen aikaa. Keskeisimmät painopisteet ovat olleet kehittämistyö seurakuntien kanssa ja Kirkon kansalais- ja vapaaehtoistoiminnan foorumin käynnistäminen. Hankkeessa on mukana 50 seurakuntaa, joiden kanssa vapaaehtoistoimintaa on kehitetty mm. edistämällä työalojen välistä yhteistyötä ja seurakuntalaisten osallisuutta toiminnan ideointiin, kehittämiseen ja toteuttamiseen.

Tavoite 3: Vahvistetaan osaston yksiköiden välistä yhteistyötä erityisesti perhetyössä, aikuistyössä ja vanhustyössä ja edistetään monikulttuurista työtettä

Arvio: Toiminnallisen osaston strategisessa kehittämistyössä on pyritty vahvaan sisältölähtöisyyteen ja suurten kokonaisuuksien hahmottamiseen. Asioita on mietitty niiden sisällöistä käsin, ei niinkään

työalojen ja rakenteiden kautta. Tavoitteen esiin nostamiin erilliskysymyksiin on pyritty vastaamaan yksikköraajat ylittävällä työryhmytyyppisellä työskentelyllä.

Tavoite 4: Jatketaan osaston strategista kehittämistyötä

Arvio: Kirkkohallituksen täysistunto teki joulukuussa 2010 päätöksen toiminnallisen osaston organisaation uudistamisesta ja yksikköjaon muutoksesta. Uudistus astui voimaan 1.1.2012. Uudistuksen toteuttamista valmisteltaessa on suoritettu osaston nykyisten tehtävien tarkastelua ja ryhmittelyä uuden yksikköjaon mukaisesti. Kirkkohallituksen strategia "Vaikuttamisen kirkko" suuntaa voimavaroja selkeästi kirkon toimintaedellytysten turvaamiseen, verkostoitumiseen ja vaikuttamiseen. Tämä tarkoitti toiminnalliselle osastolle näkökulman muutosta, joka ilmenee työn painopisteiden asettelu- ja resurssien käytössä.

Tavoite 5: Jatketaan osaston ja sen yksikköjen verkkosivujen uudistamista (Sakasti)

Arvio: Päävastuu verkkosivujen uudistamisesta on ollut kullakin yksiköllä sisältölähtöisesti. Sivusto onkin kehittynyt ja monipuolistunut kuluneen vuoden aikana. Jatkuvana haasteena on kuitenkin sivujen ajantasaisuudesta huolehtiminen ja lukijoiden mielenkiinnon ylläpitäminen riittävän usein uudistuvalla aineistolla.

4.4.1 Diakonia ja yhteiskuntatyö (KDY)

Toiminta-ajatus

Kirkon diakonia ja yhteiskuntatyö edistää lähimmäisvastuun ja oikeudenmukaisuuden sekä luomakunnan ja ihmisen arvon toteutumista yhteiskunnassa ja kirkossa.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Arkkipiispa Kari Mäkinen kutsui koolle nk. köyhyysryhmän, joka esitti vetoomuksen köyhyydessä elävien tilanteen parantamiseksi ja peruspalvelujen turvaamiseksi sekä köyhyyskysymyksen nostamiseksi hallitusohjelman keskeiseksi ohjelmakohdaksi.

Pitkällisten hallitusneuvottelujen jälkeen syntyi Kataisen hallituksen ohjelma, jonka sisältöön myös kirkkohallitus antoi oman panoksensa tulo- ja terveyseroja koskien. Suomalaista poliittista keskustelua leimasi EU:n kriisi ja syvenevän taloudellisen taantuman uhka.

Heikentyneet taloudelliset näkymät ovat vaikuttaneet paineina vähentää resursseja diakoniasta ja yhteiskuntatyöstä; samalla kirkolta toivotaan näillä alueilla isompia panostuksia.

Toimintavuonna Rikosseuraamusvirasto, vankeinhoitolaitos ja kriminaalihoitolaitos lakkautettiin ja ne yhdistettiin uuteen Rikosseuraamuslaitokseen. Myös rikosseuraamusalalla kamppaillaan säästötavoitteiden kanssa.

Vanhemmissa ikäryhmissä alkoholin käyttökerrat ovat lisääntyneet. Nuorten alkoholinkäyttö on polarisoitunut.

Eduskunta päätti kansallisen ihmisoikeuskeskuksen perustamisesta. Ensimmäistä kansallista ihmisoikeustoimintaohjelmaa valmisteltiin. Hallitusohjelmassa on useita sitoumuksia perus- ja ihmisoikeuksien edistämiseen. Kirkon ensimmäinen ihmisoikeusfoorumi kokoontui teemalla turvapaikanhakijoiden asema ja oikeudet.

Vuoden aikana käytiin vilkasta keskustelua vihapuheesta. Kevään eduskuntavaalit sekä heinäkuussa Norjassa tapahtunut joukkomurha lisäsivät vaatimuksia vahvempien keinojen käytöstä vihapuheen vähentämiseksi. Rikoslain rasistisia rikoksia ja vihapuhetta koskevat säännökset astuivat voimaan kesäkuussa.

Kirkolliskokous hyväksyi kirkkolain muutoksen kotikuntaa vailla olevan ulkomaalaisen mahdollisuudesta liittyä kirkon jäseneksi. Edellytys kirkkoon liittymiselle on, että henkilö on ollut mukana seurakunnan toiminnassa vähintään kolmen kuukauden ajan.

Kiertävien eurooppalaisten romanien asema ja auttaminen puhuttivat. Kirkkohallitus oli mukana rahoittamassa Helsingin diakonissalaitoksen päiväkeskus Hirundoa. Kertomusvuonna julkaistiin Suomen tavoitteet eurooppalaisen romanipolitiikan edistämiseksi. Romanipolitiikka on noussut Euroopan unionissa entistä keskeisemmäksi.

Pyhä-painopistetyöskentelyn toisen toimintavuoden teemana oli ”Oikeus pyhään”.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Tuemme heikoimmassa asemassa olevia

Arvio: Yksikkö osallistui monipuolisesti tavoitteen mukaisiin toimiin, mm. kirkkohallituksen hallitusohjelmaesitys, arkkipiispan koolle kutsuma köyhyysryhmä ja sen hallitusohjelmaesitys, Kuka kuuntelee köyhää -verkosto, Kirkon diakoniarahasto ja Tukikummit-toiminta, saavutettavuusohjelma (viittomakieliset käännökset), romanikerjäläisten ja turvapaikanhakijoiden sekä vankien ja heidän omaistensa tukeminen.

Tavoite 2: Tuemme kirkon työntekijöitä

Arvio: Yksikössä tuotettiin runsaasti työntekijöitä tukevaa koulutusta ja aineistoa. Koulutuksia on pyritty kehittämään lähtökohtaisesti, ei työalälähtöisesti, mikä on näkynyt mm. siinä, että koulutuksiin on osallistunut entistä enemmän eri työalojen edustajia. Koulutustarjontaa on samalla sopeutettava seurakuntien hupeneviin resursseihin. Diakoniatyöntekijöiden työhyvinvointia edistävässä Pajahankkeessa kehitettiin jaksamista tukevia toimintamalleja. Sakastiin avattiin työhyvinvointisivut. Diakoniatyöntekijöiden päivät Oulussa onnistuivat erinomaisesti. Tilastointia ja diakoniabarometria kehitettiin palvelemaan työn kehittämistä. Lahden Kirkkopäivillä toteutettiin mm. viittomakielinen virsityöpaja ja ”Kuka kuuntelee köyhää paperitonta siirtolaista” -tilaisuus.

Tavoite 3: Selkeytämme ja vahvistamme vaikuttamistoimintaa ja viestintää

Arvio: Sakastiin on panostettu ja palaute on ollut hyvää, samalla kuitenkin sekä uusien viestintävälineiden haltuunotto että niiden edellyttämän työajan löytäminen koetaan haasteelliseksi. Pyhä-painopisteessä hyödynnettiin monimuotoisesti eri viestintäkanavia, etenkin sosiaalista mediaa. KDYN ja Sairaalasielunhoidon toimikuntien yhteisessä seminaarissa pohdittiin vaikuttavuuden kasvattamisen keinoja. Työntekijät ovat osallistuneet aktiivisesti yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen (mm. sisäisen turvallisuuden ohjelma, lausunnot, köyhyysryhmä, hallitusohjelmaesitys); kirkko on ollut tervetullut ja pyydetty keskustelukumppani yksikön tehtäväalueilla. Toiminnan laaja-alaisuus ja monimuotoisuus edellyttää kuitenkin edelleen viestien selkeyttämistä ja toiminnan fokusointia.

4.4.1.1 Kirkon diakoniarahasto

Toiminta-ajatus

Kirkon diakoniarahasto on kirkon yhteinen avustusrahasto. Rahaston tarkoituksena on osana kirkon diakoniatyötä avustaa taloudellisesti ahdingossa olevia henkilöitä Suomessa. Rahasto painottaa päätöksissään asiakkaan kokonaistilanteen selvittämistä. Diakoniset perustelut avustukselle ovat ratkaisevia. Olennaisia ovat paikallistason toimenpiteet yhdessä hakijan ja auttajaverkoston kanssa.

Tärkeimmät tapahtumat toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Toimintavuoden aikana Kirkon diakoniarahaston hallituksen puheenjohtajana toimi kirkkoneuvos Pekka Huokuna. Varapuheenjohtajana toimi hiippakuntasihteeri Kirsti Poutiainen ja hallituksen muina jäseninä toimivat sosiaaliamies Lilli Autti, johtava talous- ja velkaneuvoja Erkki Leisten ja johtava diakoniatyöntekijä Petri Lehtisalo. Asiantuntijajäsenenä oli työalasihteeri Tiina Saarela. Rahaston sihteerinä toimi Jaana Valtonen.

1. Laadukas Kirkon diakoniarahaston avustustoiminta

Kirkon diakoniarahaston toiminnan keskeisin tehtävä on toteuttaa avustustoimintaa yhteistyössä seurakuntien kanssa. Seurakuntien diakoniatyöntekijät hakevat rahastolta avustuksia alueensa avuntarvitsijoille. Rahallisten avustusten lisäksi Kirkon diakoniarahaston työntekijä antaa konsultatiivista tukea diakoniatyöntekijöille avustusasioissa.

Kirkon diakoniarahaston henkilöstönä vuonna 2011 on ollut kaksi avustusvalmistelijaa, päätoiminen vakituinen avustusvalmistelija diakoni Jaana Valtonen sekä osa-aikainen määräaikainen avustusvalmistelija diakoni, TM Titi Gävert. Kertomusvuonna Kirkon diakoniarahaston hallitus kokoontui kymmenen kertaa. Lisäksi hakemuksia käsiteltiin seitsemässä toimistokokouksessa, joista neljässä käsiteltiin tukikummit-avustuksia. Kirkon diakoniarahasto tekee yhteistyötä Pohjoisen akordirahaston neuvottelukunnan kanssa. Jaana Valtonen on neuvottelukunnan jäsen toimien neuvottelukunnan sihteerinä.

Laadukkuuden mittarina voidaan pitää käsittelyaikojen kohtuullisuutta (tavoiteaika alle kuukausi eli lähin seuraava kokous), valmistelun perusteellisuutta ja avustuspäätösten linjanmukaisuutta. Avustustoiminnan voidaan katsoa täyttäneen nämä kriteerit.

Kirkon diakoniarahaston avustustoiminta tunnuslukuina kertomusvuodelta:

	2011		2010	
Avustushakemuksia yhteensä	411 kpl	1 162 136 €	520 kpl	1 431 794 €
Myönnetty yhteensä	306 kpl	587 086 €	395 kpl	740 612 €
- yleisiä KDR avustuksia	155 kpl	372 296 €	192 kpl	489 375 €
- tukikummi-avustuksia	140 kpl	173 182 €	182 kpl	177 405 €
- akordimallin avustuksia	11 kpl	41 608 €	21 kpl	73 832 €

Hakemusmäärä on ollut kahta edellistä vuotta maltillisempi. Vuoden 2011 määrä noudattelee vuoden 2008 tasoa. Eniten avustuksia myönnettiin Turun ja Kuopion hiippakuntiin. Tätä voi selittää se, että Turun hiippakunta laski oman diakoniarahastonsa enimmäisavustuksen määrän 1 000€, ja Kuopion hiippakunnan diakoniarahaston varat loppuivat kesken vuotta, jolloin kaikki Kuopion hakemukset ohjattiin Kirkon diakoniarahastoon. Toisaalta Lapuan hiippakunnasta tuli aiempaa vähemmän hakemuksia.

2. Lapsiperheiden köyhyyden seurausten lieventäminen

Osana Kirkon diakoniarahaston toimintaa myönnetään avustuksia lasten syrjäytymisen ehkäisyyn. Varat tähän toimintaan kerää Tukikummit-säätiö. Vuoden 2010 lopulla aloitettu käytäntö tukikummit-avustusten käsittelystä kootusti neljä kertaa vuodessa jatkui kertomusvuonna. Tämä mahdollistaa avun paremman kohdentamisen erityisesti niihin perheisiin, jossa syrjäytymisuhka on jo todellinen.

3. Diakonian taloudellisen avustustoiminnan kehittäminen

Keskeisenä osana Kirkon diakoniarahaston toimintaa on ollut diakoniatyöntekijöiden avustustyön osaamisen kehittäminen. Tätä konsultoivaa neuvontaa tapahtuu avustushakemusten käsittelyn yhteydessä puhelimitse ja sähköpostitse.

Kirkon diakoniarahastossa on tuotettu materiaalia seurakuntien diakoniatyön taloudellisen avustamistoiminnan kehittämiseksi.

4. Kirkon diakoniarahaston viestinnän kehittäminen

Kertomusvuonna Sakasti-sivuja hyödynnettiin erityisesti vain seurakunnan työntekijöille suunnatun materiaalin jakamiseen Kirkko-verkon intran kautta. Kävijätilastojen mukaan diakoniatyöntekijät ovat löytäneet Kirkon diakoniarahaston sivut hyvin.

Taloudellinen avustaminen ja köyhyys puhuttivat vaalivuonna. Tilastojen pohjalta tehtyjä analyyseja laadittiin yksikön ja kirkkohallituksen johdon käyttöön. Lisäksi laadittiin selvityksiä Kirkon diakoniarahastosta tulevaisuuspohdintoja varten. Näissä todettiin Kirkon diakoniarahaston rooli tiedon tuottajana vaikuttamistoimintaa varten.

5. Kirkon diakoniarahaston avustustoiminnan jatkon turvaaminen

Kirkon diakoniarahaston tulevaisuus on ollut kertomusvuonna huolenaiheena sekä henkilöstö-resurssien että varainhankinnan osalta. Avustusvalmistelijat ovat tuottaneet useita selvityksiä rahaston toimintaperiaatteista, henkilöstötarpeesta ja rahoitusmahdollisuuksista. Asiasta keskusteltiin myös rahaston hallituksen kokouksessa toukokuussa.

Kertomusvuonna tulot olivat yhteensä 610 841,76 € (458 200,62 € vuonna 2010), joista

- kolehdeista (kaksi kirkkokolehtia) 214 600,60 € (152 625,46 € vuonna 2010)
- yhteisvastuukeräyksestä 47 858,95 € (63 409,37 €)
- Tukikummit-säätiöltä 175 000 € (230 000,00 €)
- muista lahjoituksista 125 352,81 € (12 165,79€)
- sijoitustuotot 48 029,40 €

Avustuksia myönnettiin yhteensä 587 086 €. Rahaston pääomaa ei siis tarvinnut lainkaan realisoida.

6. Kirkon diakoniarahaston toiminnan kehittäminen

Kirkon diakoniarahaston lomakkeita uudistettiin. Vanhentunut valtakirjamalli ajanmukaistettiin ja avustushakemuslomakkeesta saatiin ensimmäinen pdf-lomakemuotoinen versio suomeksi ja ruotsiksi.

Kirkon diakoniarahaston oman materiaalin arkistointia on edistetty tuottamalla listauksia kokouksista ja avustuspäätöksistä.

Tutkimustietoa asiakkaiden selviytymisestä on käytettävissä erityisen vähän. Kertomusvuonna myönnettiin tutkimuslupa ”Syrjäytymisestä selviytymiseen Suomessa” -hankkeelle, jonka eräänä aiheistona käytetään Kirkon diakoniarahaston hakemuksia vuosilta 2007–2009.

4.4.2 Jumalanpalveluselämä ja musiikkitoiminta (KJM)

Toiminta-ajatus

KJM:n tehtävänä on kehittää kirkon jumalanpalveluselämää ja musiikkitoimintaa, tukea seurakuntia jumalanpalveluselämän ja musiikkitoiminnan alueella sekä hoitaa yhteyksiä muuhun yhteiskuntaan.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

KJM:n toimintaa kertomusvuonna sävytti valmistautuminen Kirkkohallituksen toiminnallisessa osastossa toteutettuun organisaatiouudistukseen. Uudistuksen taustalla voidaan nähdä muutokset suomalaisessa yhteiskunnassa. Uudistuksen tarkoituksena on löytää uusia, laaja-alaisempia näkökulmia työhön ja lisätä yksikkö- ja osastorajat ylittävää yhteistyötä. Osaston sisäiseen työn uudelleenjärjestämiseen on valmistauduttu kokoontumalla uuden yksikön työntekijöiden kesken orientaatiopäiviin työyhteisökonsultin johdolla.

Jumalanpalveluselämän kehittämishanke *Tiellä – På väg* käynnistyi 42 hankeseurakunnassa. Hankekoordinaattorit vierailivat kaikissa hankeseurakunnissa. Seurakunnille järjestettiin myös hiippakunnallisia seminaareja, joiden teemaksi valittu *yhteisöllisyys* nousi seurakuntien tarpeista. Hankeseurakuntien yhteisenä päämääränä on lisätä seurakuntalaisten osallistumista jumalanpalveluselämään sekä sunnuntain päämessun suunnitteluun ja toteutukseen. Hanke on verkostoitunut jumalanpalveluselämän muiden toimijoiden kanssa. Hankkeen kotisivut on rakennettu palvelemaan hankeseurakuntien lisäksi myös muita seurakuntia.

Musiikin alueella toiminnan painopisteenä on ollut virteen keskittyvät hankkeet, joista keskeisiä ovat kirkolliskokouksen aloitteesta käynnistynyt Virsikirjan lisävihkohanke sekä Helsingin yliopiston kanssa yhteistyönä toteutettava virsitutkimushanke. Virsikirjan lisävihkon avulla vastataan virsikirjan uudistustarpeisiin. Virsikirjasta puuttuvia aihepiirejä sekä yleisluonteista virsimateriaalia täydennetään luomalla uusia virsiä. Hanke päättyy vuoden 2014 lopussa. Virsitutkimushankkeen tarkoituksena on tarkastella virren merkitystä 2000-luvun suomalaisessa kulttuurissa ja uskonnollisessa elämässä. Yhteistyöhankkeessa ovat mukana Helsingin ja Itä-Suomen yliopistot, Sibelius-Akatemia, Diak, sekä kirkkohallituksesta KJM ja KTK.

Jumalanpalveluselämän neuvottelupäivät järjestettiin Tampereella 15.–17.2. yhdessä Tampereen hiippakunnan ja Tampereen seurakuntayhtymän kanssa. Kaikille kirkon työntekijöille suunnattujen päivien teemana oli Tuumasta toimeen!. Päiville kokoontui 310 osallistujaa. Ohjelmaan sisältyi eri tavoin toteutettuja messuja, työpajoja, esitelmiä ja alustuksia. Päivät antoivat osallistujille hyvän kuvan tämän päivän jumalanpalveluselämän vahvuuksista ja kehittämisen alueista.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Kirkon jäsenyyden ja hengellisen elämän tukeminen

Arvio: Jumalanpalveluselämän neuvottelupäivät tavoittivat hyvin eri työmuotojen edustajia. Tavoitteena oli antaa välineitä hengellisen elämän hoitamiseen sekä jumalanpalvelusten sisällölliseen ja käytännölliseen valmistamiseen. Palautteen mukaan jumalanpalveluselämän monipuolisuus tuli päivillä esille. Messuista ja työpajoista saatu palaute oli vaihtelevaa. Luennoitsijoita kiiteltiin, sen sijaan Majatalo- ja Varikkomessut saivat kritiikkiä jäsentymättömyydestä.

Kristillisen kummiuden vahvistamiseksi perustetun kummityöryhmän työn tuloksena syntyivät tiedotussuunnitelma kummiudesta, kummiesite ja *Kummin kaa* -kirjanen (yhteistyössä Lasten Keskuksen kanssa).

Tavoite 2: Kirkkohallituksen strategisten painopisteiden tukeminen

Arvio: Pyhä-painopisteen työskentelyyn on osallistuttu neuvottelukunnassa ja ohjausryhmässä sekä lyhytkestoisemmissa ryhmissä. KJM oli mukana painopisteen tuottaman adventti- ja joulunajan rukoukskortin valmistamisessa. Kortti saavutti huomattavan suosion: Sitä tilattiin jaettavaksi noin 60 000 kappaletta.

Vapaaehtoistoiminnan kehittämishanke on sijoitettuna KJM:ään. KJM:n johtaja on toiminut ohjausryhmän puheenjohtajana ja osallistunut yhteistyöryhmän työskentelyyn. Hankkeessa on mukana 50 seurakuntaa, joiden kanssa vapaaehtoistoimintaa on kehitetty mm. edistämällä työalojen välistä yhteistyötä ja seurakuntalaisten osallisuutta toiminnan ideointiin, kehittämiseen ja toteuttamiseen. Kokemuksia on vaihdettu alueellisissa kehittämispäivissä eri puolilla Suomea.

Tavoite 3: Jumalanpalveluselämän ja kulttuurin vuorovaikutus

Arvio: Sakastiin tehtiin tekijänoikeuksia koskeva sivukokonaisuus yhteistyössä hallinto-osaston kanssa. Kirkkopedagogiikkatyöryhmä sai työnsä valmiiksi syksyllä. Aineisto päätettiin toteuttaa verkossa, ja se vaatii vielä stilisointia verkkomuotoon. Kirkkovuoden pyhäpäivien tunnuskuvien valmistusta ne liitetään aineistoon.

Tavoite 4: Kirkkomusiikin tukeminen ja virren aseman vahvistaminen

Arvio: Musiikkitoiminnan kokonaisselvitys valmistui keväällä. Raporttiin on koottu Suomen evankelis-luterilaisen kirkon seurakunnissa tehtävä kokoava musiikkitoiminta. Dokumentti sisältää pohdintaa musiikin teologiasta, sen merkityksestä seurakunnassa, sekä toiminnan sisältöjen kuvausta.

Tavoite 5: Jumalanpalveluselämän verkkoaineisto

Arvio: Verkkokappelin ulkoasu uusittiin yhteistyössä verkkoviestintäyksikön kanssa ja sivustolle lisättiin *Hengellinen elämä verkossa* -hankkeen tuottamaa rukousmateriaalia. Jumis.fi-sivuston kehittäminen jatkui yhteistyössä Kirnu-järjestöjen kanssa. Tuotantoprosessia tehostettiin hakemalla synergiaetuja jumalanpalvelusmateriaalia tuottavien työryhmien kanssa. Kirkon keskushallinnon Internet-sivuille on tuotettu vuosikerroista riippumatonta virikeaineistoa perheen sunnuntaita ja luomakunnan sunnuntaita varten. Virikeaineistoa on laadittu myös lähimmäisen päivän messun suunnittelemista ja viettämistä varten. Muistisairaiden kohtaamista tukemaan valmistui *Muistisairaana messu – virikkeitä jumalanpalveluselämään muistisairaiden ihmisten kanssa* -aineisto.

Tavoite 6: Kansainväliset yhteydet

Arvio: KJM:n työntekijät sekä jumalanpalveluselämän kehittämishankkeen edustajat tekivät opintomatkan Amerikan evankelisluterilaiseen kirkkoon (ELCA) ja New Yorkin suomalaiseen seurakuntaan. Matkalla saadut kokemukset hyödyttävät erityisesti jumalanpalveluselämän kehittämishanketta.

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut: Verkkopalveluiden käyttö

	Toteutuma 2011	Toteutuma 2010	Toteutuma 2009
Evangeliumikirja	205 794 käyntiä	166 342 käyntiä	125 064 käyntiä
Verkkovirsikirja	245 283 käyntiä	205 200 käyntiä	172 700 käyntiä
Kappeli	87 111 käyntiä	74 700 käyntiä	67 300 käyntiä

4.4.3 Kasvatus ja nuorisotyö (KKN)

Toiminta-ajatus

Kirkon kasvatus ja nuorisotyö on Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kasvatuksen, nuorisotyön ja aikuiskasvatuksen asiantuntija- ja yhteistyöyksikkö. Sen tehtävänä on kehittää kristillistä kasvatusta, lapsi- ja nuorisotyötä ja aikuiskasvatusta yhdessä seurakuntien, hiippakuntien ja järjestöjen kanssa, tukea seurakuntatyötä ja osallistua yhteiskunnan kasvatukseen, koulutukseen ja nuorisotyön kehittämiseen. Yksikkö toimii yhteistyössä myös muiden kirkkojen ja uskonnollisten yhdyskuntien kanssa sekä vastaa toimialansa kansainvälisistä yhteyksistä.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Muutokset henkilöstössä jatkuivat. Avoimiksi jääneisiin virkoihin ja sijaisuuksiin saatiin valituksi uudet työntekijät. Useiden kesken olevien, pitkien prosessien osalta henkilöstövaihdokset toivat omat haasteensa. Kirkon lapsi- ja nuorisotyön neuvottelukunnan lakkauttamisen myötä vuosi 2011 on ollut uusien tapojen ja rakenteiden hakemista yhteistyölle, ja niitä mietittiin hiippakuntien, Kirnujärjestöjen ja seurakuntayhtymien kanssa.

KKN:n vastuualueella on osallistuttu Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman ja Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelman lausuntojen työstämiseen. Molempien sisältöihin vaikutettiin pitämällä eri yhteyksissä esillä mm. hallitusohjelmassakin olevaa arvokasvatusta.

Näyn ja kuulun -hankkeessa (Kirnu-järjestöt yhteistyössä Kirkkohallituksen kanssa) edettiin hankkeen toimintasuunnitelman mukaisesti. Siihen liittyvää aineistoa on koottu seurakuntia varten hankkeen verkkosivuille. Yli 60 seurakuntaa on toimintavuoden aikana nimennyt lapsiasiahenkilön ja heille on järjestetty ensimmäinen koulutuspäivä hankkeen yhteistyötahojen toimesta. Seurakunnille laadittava ohjeistus lapsivaikutusten arvioinnista on tekeillä.

Kasvatuksen linjaus hyväksyttiin joulukuussa. Varhaisnuorisotyön ja nuorisotyön kehittämisasiakirjat, varhaiskasvatuksen kehittämissuunnitelman päivitys sekä aikuistyön kehittämisryhmän työskentelyt etenivät suunnitelmien mukaan.

Kirkkohallituksen asettama ja KKN:n johtama työryhmä on valmistellut lapsivaikutusten arviointia ja nuorten osallisuuden vahvistamista kirkossamme. Tehtävänä on valmistella esitys kirkon lainsäädännön muuttamiseksi siten, että siinä otetaan huomioon lapsivaikutusten arviointi kirkon toiminnassa ja hallinnossa ja laatia seurakunnille käytännön ohjeet lapsivaikutusten arvioimiseksi. Myönteistä vuoropuhelua yhteistyöverkostoissa on herättänyt tavoite edistää lapsen oikeuksien toteutumista kirkossa. Valmistelu on nostanut esiin toiminnallisten kysymysten lisäksi hallinnolliset ja taloudelliset kysymykset.

Perusopetuksen tuntijakouudistuksen suunnitteluprosessissa oltiin keskusteluyhteyksissä ja vaikuttamassa lausunnon antamisella, mediayhteyksillä ja mm. eduskuntaryhmiä tapaamalla.

Kirkon lapsi- ja nuorisotyön neuvottelupäivät on kirkkomme suurin vuosittainen työntekijätapahtuma. KKN laittaa tähän resursseja merkittävästi. Vuoden 2011 sisältöjä olivat kasvatuskumppanuus, sosiaalinen media, osallisuus ja Pyhä painopiste.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Kasvatuksen tehtäväalueen linjausten laatiminen Meidän kirkko -strategian pohjalta siten, että niissä otetaan huomioon erityisesti läsnä oleva työote, kasvatuksen elämäkaariajattelu nivelvaiheineen, osallisuuden tukeminen, perhelähtöinen työote ja rakenteiden muutos

Arvio: Kirkon kasvatuksen linjaus 2015 (Meidän kirkko – kasvamme yhdessä) valmistui ja hyväksyttiin joulukuussa. Linjauksessa ajantasaistettiin kirkon kasvatuksen perustehtävän sanoitusta ja suuntaa sekä valittiin viisi teemaa linjaamaan Meidän kirkko -strategian toteuttamista kasvatuksen näkökulmasta. Kasvatuksen teologiaa ajantasaistava työskentely olisi syytä käynnistää kehittämisasiakirja-työskentelyjen rinnalle.

Tavoite 2: Kasteeseen liittyvän yhteydenpidon tukeminen kasvatuskumppanuuden periaatteiden ja perhetyön linjausten mukaisesti

Arvio: Kummitöryhmä on työstänyt kattavan kristillinen kummius tukipaketin. Rippikoulun (kasteopetusta) opettajien valmiutta ja rakenteellista koulutusta on vahvistettu sekä tuotettu aikuisriippikoulu.fi -sivusto.

Tavoite 3: Eri-ikäisten hengellisen kasvun sekä ehtoolliskasvatuksen tukeminen

Arvio: Tuettu kokonaisvaltaista, ei vain työalasisidonnaisuuksiin sidottua kasvatusnäkyä, jossa tietä ehtoollispöytään opitaan yhdessä vanhempien tuella. Loppuvuodesta median esiin nostama kysymys ehtoolliseen liittyvästä alkoholien jakamisesta alaikäisille antoi mahdollisuuden nostaa esiin myös kasvatuksellisia näkökulmia.

Tavoite 4: Kirkon varhaisnuorisotyön kehittämisasiakirjan valmistelu

Arvio: Asiakirjan valmistelussa on edetty suunnitelman mukaisesti. Asiakirjan työstäminen jatkuu vuonna 2012.

Tavoite 5: Aikuistyön kehittäminen eri vastuualueitten ja yhteistyön näkökulmasta

Arvio: Seurakuntien aikuistyötä kartoittaneen selvityksen (KKH, 2011) mukaan aikuistoiminta pohjautuu perinteiseen kokoavan seurakuntatyön näkemykseen. Aikuisten kohtaaminen hahmottui erilisinä työmuotojen toteuttamina tilaisuuksina ilman kokonaisnäkemystä ja jäsenystä seurakuntaelämän kokonaisuuteen. Jatkossa aikuisten kohtaamisessa tulee ottaa huomioon kohdentaminen elämäntilanne-, elämänvaihe- ja yhteisölähtöisesti.

Tavoite 6: Verkkosivujen ja viestinnän kehittäminen

Arvio: Koulu ja kirkko -sivusto luotiin koulujen käyttöön. Sivut tukevat kaikkea seurakunnan ja koulun yhteistyötä sekä uskonnonopetusta. PTK:n kustantama JiiPee-lehti lakkautettiin ja tilalle tuli JiiPee-netti. Sisäisen viestinnän työkalujen puute hankaloittaa reaaliaikaista viestintää. Kirkolla ei ole järjestelmää, josta saisi seurakunnan eri työntekijäryhmien sähköpostiosoitteet.

Tavoite 7: Monikulttuurisen työotteen ja uskontodialogisuuden tukeminen ja kehittäminen

Arvio: Teemoja pidettiin esillä lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelmaa laadittaessa ja neuvottelupäivien ohjelmaa suunniteltaessa. KKN, PTK ja KNT järjestivät opintomatkan Lontooseen, jossa tutustuttiin anglikaanisen kirkon, Avarttin, partioliikkeen ja Boys Brigaden monikulttuuriseen ja moniuskontoiseen työhön. Tiiviimmät yhteistyötapaamiset olisivat tarpeen, mm. uskonnonopetuksen asioissa eri vähemmistöuskontojen kesken.

Tavoite 8: Yhteiskuntasuhteissa toimiminen ja vaikuttaminen ajankohtaisissa asioissa (esim. Lapsi ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma)

Arvio: KESU- ja LANUKE-prosesseissa pidettiin esillä mm. hallitusohjelmaan kirjatun arvokasvatuksen vahvistamista kautta linjan. Verkostoiduttiin vahvasti perusopetus uudistukseen vaikuttavien tahojen kanssa. Yhteydenpito oli aktiivista OKM:n virkamiestyöryhmään. Vaikuttamistyö vaatisi

viranhaltijalta täyden huomion tällaisena aikana, jolloin esim. koululaitosta koskevia päätöksiä tehdään jopa 10–15 vuodeksi eteenpäin. Kirkkohallituksen uuden strategian myötä vaikuttamistyön koordinoimista, välineitä ja koulutusta on vahvistettava. Onnistunut KESU-prosessi osoitti että kirkkohallituksen koulutuspoliittinen vaikuttaminen pitäisi koota yhteen.

Keväällä tuotettiin ja jaettiin Uskonnonopetus?-esite kaikille kansanedustajille, kirkolliskokouksen jäsenille ja muille vaikuttajille.

4.4.4 Kirkon koulutuskeskus (KK)

Toiminta-ajatus

Kirkon koulutuskeskus palvelee seurakuntia järjestämällä ja koordinoimalla henkilöstökoulutusta sekä osallistumalla kirkon alan koulutuksen kehittämiseen.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Koulutustoiminnassaan Kirkon koulutuskeskus on edelleen tunnettu ja arvostettu kouluttaja, jonka koulutukset ovat yleensä hyvin vetovoimaisia. Joidenkin koulutusten osalta koulutuskeskus on joutunut hieman hankalaan kilpailutilanteeseen. Tämä merkitsee yhtäältä haastetta vahvistaa omien koulutusten tunnettuutta (markkinointia) ja toisaalta on järkevää luoda rakenteita, joilla voidaan kehittää koulutusorganisaatioiden hyvää yhteistyötä.

Koulutuskeskus ei ole juuri onnistunut vahvistamaan muualla kuin Järvenpäässä järjestettävien koulutusten osuutta. Sielunhoidon hiippakunnallisten koulutusten ohella vain muutamia yksittäisiä kursseja järjestetään muualla Suomessa.

Seurakuntien rooli koulutusten tilaajana tulee ilmeisesti vahvistumaan tulevaisuudessa, mutta prosessi on edennyt huomattavasti hitaammin kuin on kuviteltu.

Muutamien kirkollisten alojen koulutukset on integroitu entistä vahvemmin yhteiskunnan koulutusjärjestelmään (mm. perheneuvojen koulutus ja sairaalasielunhoitajien koulutus). On hyvin mahdollista, että vastaava kehitys tulee koskemaan lähitulevaisuudessa myös työnohjaajien koulutusta.

Prosessi KK:n roolin vahvistamiseksi Kirkkohallituksen koulutustoiminnan koordinoijana on käynnistynyt. Kirkon panostusta uusien työntekijöiden rekrytointiin on viime vuosina vahvistettu, mutta Kirkkohallituksessa ei ole kyetty selkiyttämään tehtävän vastuunjakoa.

Yhteiskunnan koulutustoiminnan rakenteellisen kehittämisen haasteet ovat korostuneet ja ne edellyttävät aktiivista työtä, joka keskittyy erityisesti AKR:n työskentelyyn.

Kirkon koulutuskeskuksen toimintakertomuksen laajempi versio on luettavissa Sakastin koulutussivuilla.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Jatkamme johtamiskoulutuksen rakenteiden ja sisältöjen kehittämistä niin, että ne vastaavat entistä paremmin seurakuntien muutos- ja johtamishaasteisiin.

Arvio: Syksyllä 2011 päätettiin ryhtyä kehittämään erilaisista väliportaan johtamiskoulutuksista (Kirjo II C-D) kirkollisen johtamisen peruskoulutusta.

Tavoite 2: Selkiytämme sielunhoidon ja työnohjauksen koulutuksen resursointia ja tehtäväjako koulutuskeskuksessa ja koko toiminnallisessa osastossa.

Arvio: Sielunhoidon koulutuksen resursoinnin kehittäminen ei onnistunut toivotulla tavalla. Alan koulutusta koordinoidaan työryhmässä, joka ei onnistunut pääsemään toivottuihin tuloksiin vuoden 2011 aikana.

Tavoite 3: Henkilöstökoulutuksen sähköistä ilmoittautumisjärjestelmää käytetään vuoden 2011 koulutuksissa ja järjestelmää kehitetään saatujen kokemusten perusteella.

Arvio: Sähköisen ilmoittautumisjärjestelmän kehittämistyö on edennyt toivotulla tavalla.

Tavoite 4: Vastaamme pastoraalitutkintojen uudistamisesta johtuviin koulutustarpeisiin (mahdollinen pastoraalitutkinnon uudistaminen sekä ylemmän pastoraalitutkinnon teologiset opinnot).

Arvio: Pastoraalitutkinnon uudistaminen siirtyi piispainkokouksen asettamalle työryhmälle, jonka tehtävänä on koko pastoraalikoulutuksen kehittäminen.

Tavoite 5: Vahvistamme yhteistyötä suurten seurakuntatalouksien kanssa pyrkien edistämään paikallisesti toteutuvia koulutushankkeita.

Arvio: Yhteistyö suurten seurakuntatalouksien kanssa ei edennyt suunnitellulla tavalla lukuun ottamatta joitakin yksittäisiä kehittämishankkeita mm. Seinäjoen seurakunnan kanssa.

Tavoite 6: Seuraamme yhteiskunnan koulutusjärjestelmien muutoksia pyrkien vaikuttamaan niihin siten, että kirkon koulutustarpeet otetaan huomioon koulutusta kehitettäessä.

Arvio: Yhteiskunnan koulutuspolitiikka on heijastunut monin tavoin kirkon kentälle. Esimerkiksi varhaiskasvatuksen siirtyminen STM:ltä OKM:lle muuttaa totuttuja yhteistyöverkostoja. Luonteva väline koulutuspoliittisen vaikuttamistoiminnan koordinaatioon on AKR, josta on yhteydet Kirkkohallituksen eri yksiköihin. Toimintavuoden aikana esitettiin kysymys, että pitäisikö AKR:n työskenteelyyn liittää myös yleiskouluun liittyvä koulutuspoliittinen vaikuttaminen.

Toimintaa tai taloutta kuvaavat tunnusluvut

	Toteutuma 2011	Tavoite 2011	Toteutuma 2010	Toteutuma 2009
Koulutuspäivät ¹	6079	6648	6604	5692
Opintopisteet ²	8330	8826	5625	5761
Koordinointi	Koulutussuunnittelun ja koordinoinnin hankkeissa toimittiin yhteistyössä Kirkkohallituksen eri yksiköiden ja kouluttavien organisaatioiden kanssa. Erilaisia yhteistyöryhmiä oli yli 30.			

¹ Koulutuspäivillä tarkoitetaan KK:n järjestämän koulutuksen osanoton kokonaisvolyyymia eli kurssilaisten määrä * kurssipäivien määrä.

² Koulutukseen osallistuneiden suorittamien opintojen kokonaissumma eli kurssilaisten määrä * kurssin opintopisteiden määrä. Yksi opintopiste vastaa opiskelijan suorittamaa keskimäärin 26,7 tunnin työpanosta asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

4.4.5 Perheasiat (KP)

Toiminta-ajatus

Kirkon perheasiain yksikkö on Suomen evankelis-luterilaisen kirkon perheasioiden asiantuntija- ja yhteistyöyksikkö. Perheasiain yksikkö tukee yksilöä, parisuhdetta ja perhettä sekä toteuttaa perustettaväänsä yhteistyössä seurakuntien, hiippakuntien ja toiminnallisen osaston muiden yksiköiden kanssa. Yksikkö osallistuu parisuhdetta, vanhemmuutta ja perhepolitiikkaa koskevaan yhteiskunnalliseen keskusteluun työryhmissä ja mediassa.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Kirkon esittämien hallitusohjelmatavoitteiden mukaisesti *uudessa hallitusohjelmassa painotetaan vanhemmuuden tukemista sekä lasten vanhempien parisuhdeneuvonnan kehittämistä ja lisäämistä*. Niin ikään tavoitteena on *kehittää erosovittelua lapsen edun vahvistamiseksi ja vanhemmuuden toteutumiseksi erotilanteissa*. Kirkon perheneuvontatyö on siten omalta osaltaan ollut toteuttamassa paitsi tehtäväänsä kirkon perustyönä myös toteuttamassa hallitusohjelmassa mainittuja linjauksia perheiden hyvinvoinnin turvaamiseksi.

Maassamme toimii 43 kirkon perheasiain neuvottelukeskusta, joissa työskentelee yhteensä 171 perheneuvojaa (125 naista ja 46 miestä). Vuonna 2010 julkaistun perheneuvonnan valtakunnallisen strategian mukaisesti työskentely perheasiain neuvottelukeskuksissa painottui parisuhdeneuvontaan. *Parineuvottelujen osuus asiakastyöstä lisääntyi edelleen*. Perheneuvonnan asiakkaaksi hakeutuivat yhä useammin nuoret aikuiset ja pikkulapsiperheet; asiakkaista lähes 50 % kuului ikäryhmään 18–39 vuotta. Miesten osuus säilyi edellisten vuosien tapaan suurena ollen 42 %. *Perheasioiden sovittelujen määrä kasvoi 20 % ollen kaikkiaan yli 5900*. Niin asiakasmäärässä (16 574 asiakasta) kuin hoidollisen työn kokonaismäärässä (83 893 moduulia, 1 moduuli=45 minuutin hoitojakso) tapahtui jonkin verran laskua edelliseen vuoteen verrattuna. Tämä johtunee osittain perheneuvojakunnassa meneillään olevasta sukupolvenvaihdoksesta. Vuosina 2008–2011 perheneuvojan erikoistumiskoulutukseen on osallistunut kaikkiaan 62 uutta perheneuvojaa. Osittain lasku lienee seurausta seurakuntien epävakaasta taloudellisesta tilanteesta, mikä on johtanut joissakin neuvottelukeskuksissa virkojen täyttämättä jättämiseen. Loppuvuodesta lähetettiin seurakuntiin *kirkkohallituksen yleiskirje (Nro 27/2011) Laatu ja määrä perheasiain neuvottelukusten työssä*.

Toimintavuonna *Valvira hyväksyi perheneuvojan erikoistumiskoulutuksen psykoterapeutin ammattinimikkeeseen oikeuttavaksi koulutukseksi*. Vuonna 2008 alkanut perheneuvojakurssi (12 h) valmistui. Lisäksi aloitettiin kaksi uutta perheneuvojen erikoistumiskoulutusta. Koulutukseen osallistuu yhteensä 25 perheneuvonnan viranhaltijaa. Vuonna 2011 järjestettyjen väliseminaarien teemoina olivat *Sovittelu ja Perheväkivalta*. Tampereella pidettyjen vastaanottosihteerien neuvottelupäivien teemana oli *Voimaantumisen*. Vuonna 2011 päättyi myös vastaanottosihteerien erikoistumiskoulutus. Koulutukseen osallistui kahdeksan vastaanottosihteeriä. KP osallistui myös *sielunhoidon työnohjaajakoulutuksen* toteuttamiseen yhdessä KS:n ja KK:n kanssa. Koulutusryhmä valmistui vuonna 2011.

Toimintavuonna järjestettiin myös *eroryhmän ohjaajien neuvottelupäivät*, joilla julkaistiin KP:n uusi eroryhmänohjaajien materiaalikansio.

Perhetyön toiminnan painopisteenä oli edelleen *Parisuhteen palikat* -hanke, jossa keskityttiin vaikuttamiseen. Painatettiin 100 000 kpl uutta Parisuhteen palikat -ilmaisjakelulehteä seurakuntien ja eri kristillisten tahojen työn tukemiseksi. Lehteä jaettiin kentälle puolen vuoden aikana 89 000 kpl, joista 50 000 lehteä tilattiin Kokkolan seurakuntayhtymään asuntomessuilla jaettavaksi. Työryhmä osallistui kirkkohallituksen esityksen laatimiseen parisuhteita vahvistavan työn näkymiseksi tulevassa hallitusohjelmassa, viikoittaiseen Parisuhteen palikat -ohjelmaan Radio Deissä tuotettiin uudet sisällöt. Uutta materiaalia kehitettiin tuottamalla Vanhemmuuden palikat -luentomateriaali.

Palvelevan puhelimen ja Palvelevan netin toiminta jatkuivat entiseen tapaan. Vastaanotettujen puhelujen määrä säilyi suunnilleen entisellään. Palvelevaan nettiin lähetettyjen viestien määrä lisääntyi hiukan. Palvelevan puhelimen päivystystoiminnasta huolehti 31 paikallista organisaatiota eri puolilla maata. Palvelevan netin viesteihin vastasivat vuorollaan Turun, Tampereen, Pääkaupunkiseudun, Lahden, Kainuun, Kokkolan, Oulun, Rovaniemen, Joensuun ja Jyväskylän Palvelevan puhelimen sekä Etelä-Suomen ruotsinkielisen Samtalstjänstin päivystäjät ja työntekijät. Sekä puhelin- että netti-päivystäjien peruskoulutuksesta huolehtivat paikalliset toimipisteet. Jatkokoulutusta järjestettiin myös valtakunnallisesti.

Suunnitelma kirkon valtakunnalliseksi kriisipuhelimeksi valmistui niin, että se on toimintavalmis tammikuussa 2012. Päivystys toteutetaan siten, että Palvelevan puhelimen päivystysaika laajennetaan määräajaksi 24-tuntiseksi. Kriisipuhelimen päivystys on tarkoitus avata valtakunnallisesti merkittävisissä kriisi- tai suuronnettomuustilanteissa.

Kertomusvuoden aikana perustettiin tai suunniteltiin henkisen huollon organisaatioita useille paikkakunnille. Toiminnan laajentuminen loi tarpeen laatia toiminnalle yhteiset periaatteet koko maassa laadun varmistamiseksi.

Kertomusvuoden aikana perheasiain yksikössä tapahtui henkilömuutoksia. Kirkkohallituksen täysistunto valitsi helmikuussa perheasiain yksikön uudeksi johtajaksi PsL Päivi Kähkösen, joka aloitti virassaan toukokuun alussa. Riitta Kolehmainen siirtyi kansliapäällikön toimistoon marraskuun alusta. Toiminnallisessa osastossa jatkettiin organisaatiouudistuksen valmistelua ja käynnistettiin osaamiskartoitus. Organisaatiouudistuksen yhteydessä tapahtuneiden muutosten myötä kirkkohallituksen täysistunto siirsi marraskuun kokouksessa Päivi Kähkösen uuden Kasvatus ja perheasiat -yksikön johtajaksi vuoden 2012 alusta alkaen.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Perheneuvojan erikoistumiskoulutus: vuonna 2009 alkanut kurssi jatkuu ja vuonna 2011 alkaa seuraava kurssi. Osanottajien suuren määrän vuoksi sukupuutyöskentely tehtäneen kahdessa ryhmässä.

Arvio: Vuonna 2009 alkanut kurssi valmistui vuonna 2011. Vuonna 2011 käynnistettiin kaksi kursia. Sukupuutyöskentely on onnistuttu kummallakin toteuttamaan yhdessä ryhmässä.

Tavoite 2: Perheneuvonnan täydennyskoulutus

Arvio: Väliseminaarit ovat toteutuneet suunnitelmien mukaan.

Tavoite 3: Perheneuvonnan neuvottelu- ja koulutuspäivät

Arvio: Toteutuneet suunnitelmien mukaan.

Tavoite 4: Vastaanottosihteerien koulutus jatkuu kahdella kolmen päivän seminaarilla

Arvio: Toteutunut suunnitelmien mukaan, kurssi valmistui 2011.

Tavoite 5: Vastaanottosihteerien koulutus- ja neuvottelupäivät

Arvio: Toteutuneet suunnitelmien mukaan.

Tavoite 6: Vuonna 2009 alkanut sielunhoidon työnohjaajakoulutus jatkuu

Arvio: Toteutunut suunnitelmien mukaan, kurssi valmistui 2011.

Tavoite 7: Parisuhteen palikat hankkeen laajentaminen ja juurruttaminen edelleen: koulutus- ja kehittämistyö ja materiaalin painattaminen esimerkiksi monikulttuurisen parisuhdetyön tukemiseksi

Arvio: Tavoite on toteutunut kiitettävästi. Toimintavuonna hankkeen painopistealueeksi työryhmä valitsi vaikuttamisen, joka toteutettiin painattamalla ilmaisjakelulehteä seurakuntien ja eri kristillisten tahojen työn tukemiseksi. Työryhmä osallistui kirkkohallituksen esityksen valmisteluun parisuhteita

vahvistavan työn näkymiseksi tulevassa hallitusohjelmassa. Radio Dein viikoittaiseen Parisuhteen palikat -ohjelmiin tuotettiin uudet sisällöt. Uutta materiaalia kehitettiin tuottamalla Vanhemmuuden palikat -luentomateriaali.

Tavoite 8: Perhetyön erityiskoulutuksen uuden ryhmän aloittaminen yhteistyössä Lapuan hiippakunnan ja Lapuan kristillisen opiston kanssa

Arvio: Tavoite toteutui suunnitellusti. Koulutuksessa aloitti neljätoista seurakuntien eri työalojen työntekijää, joista suurin osa on Lapuan hiippakunnan alueelta. Perhetyön työalasihteerin työparina koulutuksessa toimii kasvatuksen hiippakuntasihteerin Reijo Takamaa.

Tavoite 9: Perhetyön toimintalinjauksien juurruttaminen seurakuntiin ja linjauksiin liittyvän tukimateriaalin tuottaminen

Arvio: Linjaukset olivat yhtenä koulutusteemana Suomen Lähetysseuran koulutuspäivillä sekä osana Parisuhteen palikat -koulutuksia. Linjauksista teetettiin PowerPoint-esitys, muuta suunniteltua materiaalia ei kyetty tuottamaan. Minäkö perhetyön tekijä? -kirjasta otettiin suomenkielinen 2000 kpl:n lisäpainos ja 500 kpl:n ruotsinkielinen lisäpainos.

Tavoite 10: Virtaa välillämme -toiminnan vahvistaminen Suomessa ja ulkomailla, Suomessa luentojen pitäminen ja materiaalin jakaminen varuskunnissa

Arvio: Tavoite saavutettiin kohtalaisesti. Virtaa välillämme -nettikurssi toteutettiin yhteistyössä Jaana Petrellin kanssa. Perhetyön sihteerin on mukana varuskuntiin suunnatussa Ehkäisevän mielenterveys- ja päihdetyön Yhteistyöprojektin 2010–2012 työryhmässä.

Tavoite 11: Ulkosuomalaisten ja monikulttuuristen perheiden tukeminen; yhteistyö hengellinen elämä verkossa hankkeen kanssa

Arvio: Osa parisuhteen palikat -perusmateriaalista käännettiin englanniksi, ruotsiksi, venäjäksi ja ranskaksi. Englannin- ja ruotsinkielinen materiaali painatettiin myös. Yhteistyötä monikulttuurisen parisuhdetyön osalta tehtiin erityisesti Suomen lähetysseuran Taiwanin lähetin Jouni Heiskasen kanssa, joka käännähti Parisuhteen palikat -materiaalia kiinaksi ja valmistutti Taiwanissa parisuhteen palikkataloja paikallisen perhetyön työvälineeksi. Kuvattiin lisää nettiin tulevaa opetusmateriaalia.

Tavoite 12: Palvelevan puhelimen ja netin koulutuksen kehittäminen

Arvio: Palvelevan puhelimen kouluttajakoulutus päivystäjien peruskurssien pitämiseksi pantiin viireille.

Tavoite 13: Palvelevan netin ja Hengellinen elämä verkossa -hankkeen yhteistyön kehittäminen

Arvio: HEV-hankkeeseen kuuluvalle Nettipappi-palvelulle sekä Palvelevalle netille luotiin yhteinen ohjelmisto, joka otetaan käyttöön vuoden 2012 alussa. Myös yhteisen koulutuksen ja tiedotuksen suunnitteleminen pantiin viireille.

Tavoite 14: Suuronnettomuus- ja kriisivalmius: Henkisen huollon organisaatioiden tukeminen

Arvio: Suunnitelma kirkon kriisipuhelimeksi saatiin valmiiksi.

Tavoite 15: Kirkon tasa-arvotyö: yksikkö osallistuu Kirkkohallituksen tasa-arvotyön toimikunnan työhön ja vastaa sen sihteeripalveluista.

Arvio: Neuvottelukunta kokoontuu jatkossa tarvittaessa.

4.4.6 Sairaalasielunhoito (KS)

Toiminta-ajatus

Kirkon sairaalasielunhoito (KS) edistää hengellistä työtä terveydenhuollon laitoksissa sekä kehittää avoterveydenhuollossa tehtävää sielunhoitoa. KS toteuttaa sielunhoito- ja työnohjaajakoulutusta kirkon työntekijöille, osallistuu terveydenhuollossa eettisistä ja sielunhoidollisista kysymyksistä käytyyn keskusteluun, tuottaa sielunhoitoa käsitteleviä julkaisuja sekä pitää yhteyksiä muiden kirkkojen sielunhoitajiin kotimaassa ja ulkomailla.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Kertomusvuosi oli Sairaalasielunhoidon yksikössä muutosten aikaa. Johtaja rovasti Kirsti Aalto jäi eläkkeelle maaliskuun alusta. Virkaan valittiin Espoon seurakuntayhtymän johtava sairaalapastori, TM Sampo Muurinen, joka aloitti uudessa tehtävässään huhtikuun alussa. Koulutussihteerinä työskennelleen Pirjo Vatasen kolmen vuoden sijaisuus päättyi vuoden lopussa. Virkaan valittiin sairaalapastori ja psykoterapeutti, TM Sirkku Tukiainen vuosiksi 2012–2013 tehtävänimikkeellä sairaalasielunhoidon kouluttaja.

Sairaalasielunhoitajan virkojen määrä on pysynyt ennallaan: kertomusvuoden päättyessä viranhaltijoita oli 137, joista naisia 93, miehiä 44.

Soveltuvuustutkimuskäytäntö jatkui sairaalasielunhoidon virkojen täytön yhteydessä yhteistyössä Suomen Psykologikeskuksen kanssa. Kirkon sairaalasielunhoidon toimikunta jatkoi nelivuotiskausityöskentelyään (2008–2012) kertomusvuoden aikana.

Sairaalasielunhoidon vapaaehtoistoiminnan työryhmä (2009–2011) tuotti materiaaliapaketin *Vapaaehtoistoiminta hoitolaitoksissa*. Kokoamisen lähtökohtana olivat vapaaehtoistoimintaa työkentällään käynnistävän työntekijän tarpeet. www.sakasti.evl.fi/vapaaehtoisethoitolaitoksissa.

Sairaalasielunhoidon kehittämistyöryhmä (2009–2011) jaettiin toimikautensa alussa kahteen alaryhmään, hallinto- ja koulutustyöryhmään. *Hallintotyöryhmä* päivitti Sairaalasielunhoidon periaatteet, jotka hyväksyttiin kirkkohallituksen elokuun täysistunnossa. *Koulutustyöryhmä* laati ehdotuksen sairaalasielunhoidon erikoistumiskoulutuksen uudistamiseksi. Piispainkokous hyväksyi uudistetun erikoistumiskoulutuksen syyskuussa.

Sairaalasielunhoidon koulutuksen asiantuntijaryhmä (2012–2015) perustettiin ja se aloittaa työnsä vuoden 2012 alussa. Työryhmän tehtävänä on sekä seurata ja arvioida sairaalasielunhoitajan erikoistumiskoulutuksen toteutumista että kehittää sairaalasielunhoitajien jatko- ja täydennyskoulutusta.

KS:n johtaja Sampo Muurinen kokosi syksyllä Sairaalasielunhoidon kehittämis- ja suunnittelu-työryhmän, jonka tehtävänä on vahvistaa, selkeyttää ja kehittää sairaalasielunhoitotyötä toimintalinjausten mukaisesti.

Kirkkohallitus asetti virastokollegiossaan Maallikkosielunhoidon koulutusta suunnittelevan työryhmän selvittämään, millaisia mahdollisuuksia on laatia suositus kirkon maallikkosielunhoidon koulutuksen vähimmäisvaatimuksista.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1. Sairaalasielunhoitajien ja kirkon työnhajaajien koulutus

Arvio: Sairaalasielunhoitajan erikoistumiskoulutus on kirkon henkilöstökoulutuksen piiriin kuuluvaa erikoistumiskoulutusta, joka toteutettiin yhteistyössä Kirkon koulutuskeskuksen, perheasiain, vanki- ja kehitysvammaisten sielunhoidon kanssa. Sairaalasielunhoidon koulutustarve on erityisen suuri, koska suurten ikäluokkien sairaalasielunhoitajat siirtyvät tulevana vuosina eläkkeelle.

Sielunhoidon työnhajaajakoulutusryhmä 2009–2011 sai opiskelunsa päätökseen.

Suomen vapaakristillisen neuvoston kanssa toteuttavan koulutusyhteistyön jatkamista pohdittiin Kirkon sairaalasielunhoidon toimikunnassa. Yhteistyösopimus on ollut voimassa vuodesta 1995 lähtien. Toimikunta päätti liittyen uuteen sairaalasielunhoitajien erikoistumiskoulutukseen lisätä em. koulutuspaikkoja neljällä (1–5 henkilöä).

Tavoite 2: Sairaalasielunhoidon toimintatilaston kerääminen mahdollisimman kattavana

Arvio: Sairaalasielunhoidon toimintatilasto kerättiin Sairaalasielunhoidon tilastolomakkeella A 14. Sielunhoitotyön suunnittelun ja kehittämisen kannalta on tärkeää saada kokonaiskuva tehdystä työstä ja sen muutoksista. Tilastotietoja antoi 135 sairaalasielunhoitajaa. Vastausprosentti oli 98,5 (vuonna 2010 90 %).

Tavoite 3. Sairaalasielunhoidon verkkosisältöjen uusiminen ja tiedottaminen

Arvio: Sairaalasielunhoitotyötä koskevaa tiedottamista ja verkkosisältöjen täydentämistä jatkettiin yhteistyössä Kirkon tiedotuskeskuksen kanssa.

Tavoite 4. Pyhä-painopisteen esillä pitäminen terveydenhuollossa

Arvio: Pyhä-painopiste hoitoyhteisöissä toteutui sairaalasielunhoitajien tehtävänä.

Tavoite 5. Vuotuisten neuvottelupäivien toteuttaminen

Arvio: Suunnitellut seminaarit ja neuvottelupäivät toteutuivat hyvin. *Sielunhoidon seminaari "Coram Deo"* pidettiin Kirkon toimitalossa tammikuun lopussa. Seminaari oli samalla Kirsti Aallon eläkkeelähtöjuhla. *Sairaalasielunhoidon neuvottelupäivät* pidettiin elokuussa Forssassa. Päivien teema oli *Sairaalasielunhoitajan identiteetti ja työn resurssit*. Päiville osallistui 80 sairaalasielunhoitajaa eri puolilta Suomea. *Johtavien sairaalasielunhoitajien ja alueensa ainoiden sairaalasielunhoitajien neuvotteluun* Kirkon toimitalossa lokakuussa osallistui 34 henkilöä.

Työmuodon juhla. Lokakuussa vietettiin sairaalasielunhoidon juhlia sekä Salossa (30 v.), Kokkolassa (40 v.) että Oulussa (50 v.).

Tavoite 6. Vapaaehtoistoiminnan kehittäminen

Arvio: Toimikunnan perustama vapaaehtoistoiminnan työryhmä sai valmiiksi aineiston terveydenhuollon vapaaehtoistoiminnan kehittämiseksi.

Tavoite 7. Muu toiminta

Arvio: Sairaalasielunhoito osallistui monipuolisiin tapahtumiin onnistuneesti. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) järjestämä kaksipäiväinen Terve-Sos 2011 -koulutustapahtuma ja messut pidettiin toukokuussa Espoossa. Kaksi päivää kestäneet Mielenterveysmessut pidettiin Helsingissä Wanhassa Satamassa marraskuun lopulla. Tapahtuman järjesti Mielenterveyden keskusliitto teemana *Lisää vuosia elämään – lisää elämää vuosiin*. Kirkkohallitus toteutti osaston ja sen päivystykset Helsingin, Espoon ja Vantaan seurakuntayhtymien kanssa. Sielunhoidollisia keskusteluja varten messuilla toimi messupappi. Ulkomaisiin yhteistyökumppaneihin pidettiin tiiviisti yhteyttä.

4.5 ULKOASIAIN OSASTO

Toiminta-ajatus

Ulkoasiain osaston tehtävänä on hoitaa kirkon ekumeenisia suhteita ja niihin liittyviä teologisia asioita, vastata ulkomailla asuvien suomalaisten ja Suomessa asuvien ulkomaalaisten parissa tehtävästä kirkollisesta työstä, edistää kirkon ulkomaista ja kirkkojen välistä avustustyötä sekä kirkon lähetystyötä ja kirkon lähetysjärjestöjen yhteistyötä.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Kertomusvuotta varjosti globaalin talouskriisin jatkuminen eri puolilla maailmaa, mikä vaikeutti myös kirkkojen ja ekumeenisten järjestöjen toimintaa.

Pyhän Henrikin päivän matkaan Roomaan tammikuussa osallistuivat Suomen ev.-lut. kirkosta delegaation johtajana piispa Matti Repo, Katolinen kirkko Suomessa piispa Teemu Sippo SCJ ja SEN:n pääsihteeri Heikki Huttunen. Matkaan kuului Paavi Benedictus XVI:n yksityisvastaanotto, kardinaali Kurt Kochin ja kardinaali Turksonin tapaaminen.

Lokakuussa suomalainen delegaatio vieraili Roomassa. Vierailun tarkoituksena oli pitää yllä suhteita katoliseen kirkkoon, päivittää ekumeniaan, kirkon missioon ja jumalanpalveluselämään liittyvää asiantuntemusta sekä osallistua paavi Benedictus XVI:n järjestämään uskontodialogitapahtumaan Assisissa.

Globaalin luterilais-katolisen dialogin kokous järjestettiin heinäkuussa Suomessa. Kokouksen aihealueita olivat mm. valmistautuminen reformaation merkkivuoteen 2017 tarkoituksena valmistaa tietä ekumeeniselle ja rauhanomaiselle lähestymistavalle. Lisäksi tutkimuksen keinoin pyrittiin selvittämään, miten katolinen kirkko ja luterilaiset kirkot voisivat syventää yhteisiä käsityksiään kasteesta ja kirkon jäsenyydestä, ja sitä kautta lisätä keskinäistä luottamusta ja yhteistyötä.

Neuvottelu EKD:n (Saksan evankelinen kirkko) kanssa pidettiin toukokuussa Suomessa. Neuvottelussa käsiteltiin kirkon näkyvää ykseyttä, ekumeenisten kirkkoliittojen haasteita ja sovittiin kirkkojen välisen yhteistyön käytännön asioista.

Järjestyksessään 15. teologiset oppikeskustelut Venäjän ortodoksisen kirkon kanssa pidettiin syksyllä Suomessa. Oppikeskustelujen teema oli *Kirkko yhteisönä. Kristillinen identiteetti ja jäsenyys*. Neuvottelut käytiin hyvässä kristillisessä ja keskinäisen kunnioituksen hengessä.

Pohjoismaisen ekumeenisen yhteistyön rakenteet ajautuivat murrokseen Ruotsin kirkon päätettyä vähentää merkittävästi rahoitustaan Ekumenik i Norden -organisaatiolle. Pohjoismaisen ekumenian tulevaisuutta käsiteltiin priimasten kokouksessa maaliskuussa Turussa sekä lokakuussa arkkipiispa Kari Mäkisen, arkkipiispa Leon ja piispa Teemu Sipon koolle kutsumassa kokouksessa. Yhteistyön jatkamista pidettiin tärkeänä, mutta keskeisenä reunaehtona pidettiin sitä, että yhteistyö on aidosti pohjoismaista myös rahoitusvastuun osalta.

Euroopan kirkkojen konferenssin (EKK) murros jatkui. Uutta pääsihteeriä ei saatu valittua väliaikaisen pääsihteerin Viorel Ionitan jäädessä eläkkeelle. Pääsihteerin valinta siirtyi tammikuulle 2012. EKK:n uudistustyöryhmä oli työssään loppusuoralla. Uudistustyöryhmän tavoitteena on luoda EKK:stä helpommin hallittava, linjakkaampi ja läpinäkyvämpi organisaatio. Teologisten asiain yksiköstä työalasihteeri Kaisamari Hintikka siirtyi kesällä EKK:n dialogikomission johtajaksi. Hänen sijaisenaan teologisten asiain yksikössä toimii TT Ari Ojell, joka aloitti työssään syksyllä 2011.

Luterilaisen maailmanliiton uusi strategia hyväksyttiin kesäkuussa. Uusi strategia on tärkeä työkalu kirkkojen välisissä suhteissa ja toiminnassa. Strategian kulmakiviä ovat teologia, ekumeeninen dialogi ja uskontojen välinen yhteistyö, vastavuoroisuus kokonaisvaltaisessa lähetyksessä, sekä diakonia.

Siirtolaisuus on muuttunut ja ulkosuomalaistyön painopisteitä jouduttiin arvioimaan uudelleen. Resursseja kohdennettiin uudelleen, mm. yksi toiminnan painopiste Yhdysvalloissa siirtyi Dallasista Kaliforniaan. Thaimaahan saatiin täysiaikainen työntekijä ja myös ulkosuomalaistyö Sveitsissä on kehittämiskohteena. Suomeen suuntautuvan siirtolaisuuden Suomelle aiheuttamia haasteita käsiteltiin KUN:n kesäseminaarissa.

Kirkon lähetystyön keskuksen toiminnassa keskeistä on lähetysstrategian valmistuminen. Se tähtää kirkon suurempaan vastuuseen lähetystehtävän toteuttamisesta, mm. kansainvälisen työn hiippakuntasihteerien ja perussopimuksen myötä. Lähetysjärjestöjen saamasta rahoitustuesta on keskusteltu paljon myös julkisuudessa. Joulun alla lähetysjärjestöt julkaisivat Kotimaassa yhteisen adventtiviestin lähetystyön puolesta. KKK julkaisi seurakunnille tarkoitetun Hyvä tietää uskontodialogista -kirjasen, jonka tarkoituksena on hahmottaa suomalaista uskonnollista monimuotoisuutta ja etsiä kristityille edellytyksiä elää sen keskellä.

Vuoden 2011 alussa osastonjohtajana aloitti TT, dosentti Kimmo Kääriäinen ja osastonjohtajan sihteerinä TM, yo-merkonomi Sari Vääräniemi. Kirkon lähetystyön keskuksen uutena johtajana aloitti maaliskuun alussa TT, FL Risto Jukko.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Kirkon ekumeenisen strategian toteuttaminen ulkoasiain osastossa

1.1 KUO järjestää osaston strategiaseminaarin ja käsittelee strategiaa työntekijäkokouksissaan

Arvio: KUO käsitteli elokuussa 2011 työntekijäkokouksessa ekumeenista strategiaa, KKK:n strategiaa ja lähetysstrategiaa.

1.2 KUN:n ja KUO:n seminaarissa tarkastellaan strategian toteutumista

Arvio: Ekumeenisen strategian väliarvioinnin laatiminen toteutettiin loppuvuodesta ja sen arviointi tapahtui KUN:n tammikuun kokouksessa 2012.

Tavoite 2: Kirkon lähetysstrategian saattaminen yleiseen tietouteen ja innostaminen toteuttamiseen kirkossamme, Kirkkohallituksen ulkoasiain osastossa ja sen yksiköissä

2.1 KUO huolehtii omalta osaltaan lähetysstrategian tunnetuksi tekemistä ja toteutumisesta

Arvio: Lähetysstrategiaa esiteltiin hiippakunnille ja lähetysjärjestöille vuonna 2011.

2.2 KKK:n tehtävänkuvat tarkastetaan strategian mukaisiksi

Arvio: Tavoite siirrettiin vuoteen 2012.

Tavoite 3: Luterilaisen maailmanliiton Stuttgartin yleiskokouksen arviointi ja tulosten välittäminen hiippakuntiin ja seurakuntiin

3.1 Yleiskokouksen raporttikirja julkaistaan

Arvio: Raporttikirjana julkaistiin Reseptio-lehden numero 2/2010, jossa kokousta esiteltiin ja arvioitiin eri näkökulmista. Raporttikirja lähetettiin kaikkiin seurakuntiin.

3.2 Stuttgartin yleiskokouksen sekä EKK:n Lyonin yleiskokouksen arviointiseminaari pidetään

Arvio: Marraskuussa 2010 järjestettiin Stuttgartin yleiskokouksen arviointikokous delegaatiolle. Lisäksi molempia arviointiin Kirkon ulkoasiain neuvoston ja ekumeenisten yhteyksien työryhmän kokouksissa.

Tavoite 4: Yhteistyön lisääminen piispainkokouksen kanssa erityisesti kirkkomme oppikeskustelujen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa

4.1 Venäjän ortodoksisen kirkon kanssa käytäviä oppikeskusteluja valmistellaan yhteistyössä piispainkokouksen sihteerin kanssa

Arvio: Oppikeskustelujen valmistelukokouksiin kutsuttiin ja osallistuivat piispainkokouksen pääsihtööri ja teologinen sihteeri.

4.2 KUO huolehtii tärkeiden ekumeenisten raporttien lähettämisestä piispainkokouksen jäsenille

Arvio: Viimeksi julkaistut (2010) ekumeeniset dialogiraportit, luterilais-katolinen Vanhurskauttami-

nen kirkon elämässä sekä luterilais-metodistinen Kristuksesta osalliset on postitettu kaikkiin seurakuntiin, hiippakuntiin ja teologista koulutusta antaviin oppilaitoksiin. Muita ekumeenisia raportteja ei ole automaattisesti toimitettu muille kuin Kirkon ulkoasiain neuvostolle ja sen asettamille toimikunnille.

Tavoite 5: Ekumeenisen tilanteen muutoksen seuranta ja siihen liittyvien yhteyksien vahvistaminen etelän kirkkoihin, erityisesti Eteläisen Afrikan evankelis-luterilaiseen kirkkoon (ELCSA) ja Namibian evankelis-luterilaiseen kirkkoon (ELCIN)

5.1 Yhteistyösopimus ELCSA:n kanssa allekirjoitetaan

Arvio: Yhteistyösopimus valmisteltiin kumppanuustapaamisessa ELCSA:n kanssa lokakuussa 2011.

5.2 Kirkkomme osallistuu ELCIN:n piispanvihkimyksiin

Arvio: Piispanvihkimyksiin osallistuttiin maaliskuussa 2011.

5.3 ELCIN:n ja kirkkomme yhteistyösopimus tarkistetaan

Arvio: Tavoite siirrettiin vuoteen 2012 tai 2013.

4.5.1 Teologiset asiat

Toiminta-ajatus

Osana Kirkkohallituksen ulkoasiain osastoa teologisten asiain yksikkö valmistelee, toimeenpanee ja seuraa kirkkomme ekumeenista toimintaa, erityisesti siihen liittyviä teologisia kysymyksiä.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Vuosi oli lukuisten kirkkomme isännöimien ekumeenisten kokousten vuosi Suomessa. Ekumeenisen strategiamme ykköstavoitteen ”tavoittelemme kirkon näkyvää ykseyttä” valossa mittavinta panostusta yksiköltämme edellyttänyt tapahtuma oli 15. teologiset oppikeskustelut Venäjän ortodoksisen kirkon kanssa Hollolan Siikaniemessä 6.–11.9.2011.

Näkyvän ykseyden tavoitteen työstämiseen liittyi jo teemaltaan kirkkomme ja Saksan evankelisen kirkon kolmivuotistapaaminen, jota kirkkomme isännöi Helsingissä 14.–17.6..

Välittömästi näkyvän ykseyden tavoitteeseen liittyi myös maaliskuussa luterilais-katolisesta ekumeniasta 1.3. järjestetty seminaari sekä arkkipiispa emeritus John Vikströmin 80-vuotispäivän kunniaksi julkistettu juhla kirja *The Same Church in all Directions. Lutheran Identity and Ecumenism* ja kirjan julkistamisseminaari lokakuussa.

Neuvottelukunnassa Suomen helluntaiherätyksen käsiteltiin ehtoollisoppia ja tehtiin kattava yhteenveto käydystä keskustelusta.

Ykseyden vaaliminen oli keskeistä myös Porvoon kirkkoyhteisön konsultaatioissa, joissa käsiteltiin kirkkoja konfliktien kohtaajana Tallinnassa helmikuussa, Porvoon kirkkojen uskontojen välistä kohtaamista käsittelevien suuntaviivojen päivittämistä maaliskuussa Göteborgissa sekä avioliittokonsultaatioissa Turussa marraskuussa. Porvoon kirkkoyhteisön priimakset kokoontuivat lokakuussa Cardiffissa.

Ekumeeninen strategiamme ja ykseyden vaaliminen oli esillä teemalla ”Maailma muuttuu – kestäkö ystävyys?” vietetyillä Ystävyysseurakuntatyön neuvottelupäivillä Lahden kirkkopäivien yhteydessä 11.5.

Yllättäen tuli järjestettäväksi LML:n ja Paavillisen kristittyjen ykseyden edistämisen neuvoston ykseyskomission dialogitapaaminen Helsingissä, ortodoksisessa kulttuurikeskus Sofiassa, kun aiempi

suunnitelma Japanista kokouspaikkana peruuntui. Yksikkömme osallistui myös toukokuussa Helsingissä pidetyn LEKKJ:n (Lutherische Europäische Kommission für Kirche und Judentum) vuosikokouksen sekä joulukuussa Järvenpäässä pidetyn LML:n yhteisödiakoniaa käsitelleen konsultaation järjestelyihin.

Sakasti-palvelun oppikeskustelut-osiota kehitettiin sijoittamalla kotisivulle varsin kattavasti ekumeenisten neuvottelujemme dokumentteja. Loppuvuodesta oppikeskustelut-osio käännettiin englanniksi. Tiedon saatavuutta edistettiin myös järjestämällä luterilais-roomalaiskatoliseen Yhteisen julistukseen vanhurskauttamisopista ja Porvoon sopimuksen syntyyn liittyvä arkistomateriaali sekä Venäjän ortodoksisen kirkon kanssa käytyjen neuvottelujen arkisto omaa ja tutkimuskäyttöä varten.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Teologiset oppikeskustelut Venäjän ortodoksisen kirkon kanssa

Arvio: Neuvottelu Venäjän ortodoksisen kirkon kanssa ovat osoittautuneet paitsi kirkkomme kahdenvälisen ekumenian ja oman luterilaisen itseymmärryksen kannalta myös kansainvälisen ekumenian kannalta merkittäviksi. Tavoite toteutuikin osin jo siinä, että neuvottelut voitiin toteuttaa ja että näitä neuvotteluja päätettiin jatkaa vuonna 2014. Aiempien dialogien tuloksia koonnut ja nykykontekstissa eteenpäin kehitelty teema *Kirkko yhteisönä. Kristillinen identiteetti ja kirkon jäsenyys*, ja sen käsittely, loi hyvän pohjan jatkolle. Neuvotteluissa annettiin vahva signaali halusta kehittää myös stipendivaihtomme. Oppikeskusteludokumentaation julkaiseminen englanniksi edistyi käytettävissä olevien taloudellisten ja muiden voimavarojen mukaan kahden julkaisun verran. Vuonna 2012 päästäneen hankkeessa jo loppusuoralle.

Tavoite 2: Ystävyysseurakuntatyön neuvottelupäivien toteuttaminen kirkkopäivien yhteydessä

Arvio: Päivät keräsivät salin täydeltä osallistujia. Ekumeenista strategiaa saatiin tehtyä tunnetumaksi.

Tavoite 3: Teologisten asiain yksikön strategian toteuttaminen osana ekumeenista strategiaa

Arvio: Ekumeenista strategiaa käytettiin yksikön työn viitekehyksenä ja tulevan toiminnan painopisteiden valinnan pohjana. Sitä jaettiin tiedoksi yhteistyökumppaneille.

Tavoite 4: Ekumeenisten asenteiden, ajattelun ja toiminnan edistäminen

Arvio: Myönteistä ekumeenisen kasvatuksen näkökulmasta oli kattavan materiaalin saaminen kotisivulle käydyistä oppikeskusteluista sekä myönteinen julkisuus esimerkiksi Reseptio-lehdessä julkaistuille ekumeenisille materiaaleille. Ikkuna ekumeniaan-kurssipäivät jouduttiin siirtämään vuodelle 2012. Paikallisten toimijoiden saamiseen mukaan panostettiin aivan erityisesti tulevien kurssipäivien suunnittelussa. Stipendivaihto Pietarin teologisen akatemian kanssa on vilkastumassa selvästi.

Tavoite 5: Seminaarin järjestäminen luterilais-katolisesta ekumeniasta

Arvio: Luterilais-katolisesta ekumeniasta maaliskuussa järjestetty seminaari kokosi ekumeeniseksi seminaariksi runsaahkosti osallistujia (n 60), ja esitelmien tasoa kiitettiin. Samaa voi sanoa myös lokakuussa järjestetystä arkkipiispa emeritus John Vikströmin juhlakirjan julkistamisseminaarista, joka kokosi n. 100 osallistujaa.

Tavoite 6: EKD-SELK -kolmivuotiskonsultaation järjestäminen Suomessa

Arvio: Teologis-ekumeenista teemaa, kirkon näkyvää ykseyttä, ja ekumeenista kehitystä yleensä, käsiteltiin niin että yhteinen pohja ja pyrkimykset mutta myös ajattelumallien erot tulivat näkyville. Saksan evankelisen kirkon suomenkielisen työn tilaongelman käytännön selvittäminen tuli tehtäväksi asianomaisille virkamiehille. Syksyn aikana asian ratkaisemisessa edistytettiin.

4.5.2 Ulkosuomalaistyö

Toiminta-ajatus

Ekumeeninen tehtävämme on tukea ulkomailla olevia suomalaisia löytämään uudessa asuinmaassaan yhteys paikalliseen kirkkoon ja paikallisiin kristittyihin ja siten jäsentymään uusissa oloissa Kristuksen maailmanlaajaan kirkkoon sekä palvelemaan toisiaan ja todistamaan Kristuksesta.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Kirkon ulkosuomalaistyötä tehdään noin 40 maassa. Ulkosuomalaisia palvelee noin 140 päätoimista työntekijää, jotka muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta ovat ulkomaisten sisarkirkkojen palveluksessa. Ulkomailla arvioidaan asuvan yhteensä noin 1,3 miljoonaa suomalaistaustaista henkilöä. Heistä Suomen kansalaisia oli vuonna 2011 noin 228 000. Muuttovirrat Suomesta suuntautuvat yhä useampiin maihin, oleskelu ulkomailla on aiempaa lyhytkestoisempaa ja muutokset ovat nopeatempoisia. Suomesta tehtävien ulkomaanmatkojen määrä ja turismi lisääntyvät vuosittain. Jatkuvasti muuttuva toimintaympäristö edellyttää joustavaa toimintatapaa ja voimavarojen kohdentamista.

Keväällä kirkon ulkosuomalaistyö osallistui kirkkomme ja Saksan evankelisen kirkon kanssa kolmen vuoden väliajoin pidettävään konsultaatioon. Siinä otettiin esille Saksan suomalaisen kirkollisen työn toimitiloihin liittyvät ongelmat ja esiteltiin kirkkomme ulkosuomalaistyötä.

Kirkon ulkosuomalaistyön seminaari ja kirkkopyhä pidettiin Seinäjoella, 5–7.8.2011. Teemana oli ”Kirkon jäsenyys ja siihen sitoutuminen”. Seminaariin sisältyi kolme koulutusosiota. Työntekijäkoulutus, jonka teemoina olivat sosiaalinen media (pastori Kari Kanala) ja Kirkon tulevaisuusselonteko, Kirkko 2020 (pastori Terhi Jormakka). Kouluttaja Tytti Pietilä johti luottamushenkilöiden koulutusosion, Potkua luottamushenkilötoimintaan. Kaikille yhteisen seminaariosion pääluennoitsijoina olivat piispa Wille Riekkinen ja kirkkoneuvos Kimmo Kääriäinen. Kirkkopyhän messussa saarnasi Ylistaron kappeliseurakunnan kappalainen, pastori Jukka Tuppurainen. Piispa Wille Riekkinen siunasi uudet turistityöntekijät ja siirtolaispapit tehtäviinsä.

Henkilöstöasiat muodostavat huomattavan osan ulkosuomalaistyön yksikön tehtävistä. Australian (Canberra ja Sydney), USA:n (Kalifornia), Itävallan, Ruotsin ja Saksan luterilaisten kirkkojen suomalaisiin siirtolaispapin tehtäviin valittiin kirkkomme ehdokkaat sekä viransijainen Tallinnan suomalaisen seurakunnan kirkkoherran virkaan. Thaimaan turisti- ja siirtolaispapin tehtävä laajennettiin täysiaikaiseksi. Turistityöhön talvikaudelle 2011–2012 valittiin yhdeksän pappia ja kuusi kanttoria.

Kirkon ulkosuomalaistyön yksikkö kiinnitti erityistä huomiota tiedotukseen ja kehitti työnsä julkisuuskuvaa. Kirkon ulkosuomalaistyö sai jälleen myönteistä palautetta Matka 2011 -messuilla, joiden yleistemana Kuvittele tulevaisuus – Future it! Turistityön osastolla rakennettiin tulevaisuuden kirkkoa. Kesällä yksikkö osallistui omalla osastolla Turussa Siirtolaisuusinstituutin järjestämään Suomi Sydämessä -tapahtumaan ja San Diegossa FinnFest 2011 festivaaliin. Syksyllä avattiin kirkon ulkosuomalaistyön uusitut verkkosivut. Vuoden lopulla ilmestyneen Suomalaiset maailmalla 2012 -esitteen teemana on vapaaehtoistyö.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Kirkon ulkosuomalaistyön strategia

Arvio: Kirkon ekumeenisessa strategiassa on otettu huomioon myös ulkosuomalaistyön toiminnan tarkoitus, visio ja tavoitteet. Yksikkö jatkoi ulkosuomalaistyön strategian valmistelua ja lähetti sen

lausuntokierrokselle kaikille ulkosuomalaistyöntekijöille. Sen loppuun saattaminen siirtyi seuraavalle toimintakaudelle.

Kirkon ulkosuomalaistyön kotisivut uudistettiin ja viestintää kehitettiin laajentuneen messutoiminnan ja uusien yhteistyökumppaneiden avulla.

Tavoite 2: Rekrytointi ja työntekijöiden tukeminen

Arvio: Yhteistyössä ulkomaisten sisarkirkkojen kanssa siirtolaispapin tehtäviin rekrytoitiin yhteensä seitsemän pappia sekä toimikauden 2011–2012 määrä- ja osa-aikaiset turistipapit ja -kanttorit. Kaikkiin avoimiin tehtäviin oli riittävästi hakijoita; turistityöhön ja Kalifornian siirtolaispapin tehtävään hakijoita oli erityisen runsaasti. Hakijoiden poikkeuksellisen runsas määrä ja ulkomailta tulleet hakemukset tekivät valintaprosessit haasteellisiksi.

Tavoitteena on, että kaikki siirtolaispapin tehtävissä toimivat osallistuvat kirkon ulkomaan työn koulutusohjelmaan, johon kuuluu neljä osiota (5 op). Kaikki vuonna 2011 lähteneet työntekijät osallistuivat yksikön järjestämään lähtövalmennukseen (osio 2); aikataulusyistä he eivät voineet osallistua perusjaksolle (osio 1) toukokuussa. Kaikki kotimaahan palanneet työntekijät perheineen kutsuttiin paluukoulutukseen (osio 4) ja siihen osallistui kaksi henkilöä.

Suunnitellut työntekijäseminaarit toteutuivat Euroopassa ja Kanadassa. Espanjan alueen turistikyöntekijöiden seminaari pidettiin Madridissa.

Yksikön virkamiesten matkojen yhteydessä kiinnitettiin erityistä huomiota työntekijöiden tukemiseen ja henkilöstöasioihin liittyvän vuorovaikutuksen kehittämiseen.

Tavoite 3: Alueelliset haasteet

Arvio: Aasian ulkosuomalais- ja turistityön (Thaimaa) kehittämishanke eteni ja syyskuun puolella välissä täysitoiminen työntekijä otti tehtävän vastaan. Thaimaan luterilaisen kirkon (ELCT) kanssa käydyissä neuvotteluissa sovittiin, että ELCT hyväksyy Thaimaassa tehdyn ulkosuomalaistyön osaksi omaa työtään. Suomen lähetysseuran kanssa neuvoteltiin turisti- ja siirtolaispapin palvelussuhteen järjestelyistä. Kolmikantayhteistyöstä Thaimaan luterilaisen kirkon, Suomen Lähetysseuran ja kirkon ulkosuomalaistyön välillä laadittiin muistio, jossa määritellään toimintaperiaatteet.

Ranskan työn henkilöresursseja lisättiin korottamalla Ranskan siirtolaispapin tehtävän osa-aikaisuutta 33,3 prosentista 50 prosenttiin.

Saksan työn rakennemuutos eteni siten, että koko Pohjois-Saksan alueen suomalaisella kirkollisella työllä on yhteinen toimintaperiaate, se muodostaa yhtenäisen toimialueen ja siirtolaispapin asemapaikka siirrettiin Hannoverista Hampuriin.

Sveitsin ulkosuomalaistyön määräaikaista hanketta (1.8.2010–31.12.2011) arvioitiin. Hankkeen todettiin edenneen erittäin hyvin ja sitä päätettiin jatkaa vuoden 2013 loppuun, jolloin hankkeen jatko arvioidaan uudelleen.

Lähialueiden ulkosuomalaistyön selvitys valmistui. Pietarin ulkosuomalaistyön ja Viron turistityön kokeiluhankkeen tavoitteena oli selvittää Pietarin ulkosuomalaistyön tarve ja toimintamahdollisuudet yhteistyössä Inkerin luterilaisen kirkon, Marian seurakunnan ja Pietarin suomalaisten yhteisöjen kanssa. Viron osalta hankkeen tavoitteena oli selvittää Viron suomalaisten turistien parissa tehtävän työn tarve Tallinnan ulkopuolella olevissa kohteissa ja toimintamahdollisuudet yhteistyössä Viron kirkon paikallisten seurakuntien kanssa. Lisäksi selvitystyöhön kuului suomalaisten opiskelijoiden parissa tehtävä kirkollinen työ. Selvityksessä esitettyjen toimintamallien valmistelu ja toteuttaminen siirtyvät taloudellisista syistä seuraaville toimintakausille. Pietarin alueen ulkosuomalaistyöstä huolehdittiin vierailuohjelman avulla.

Matkapappihankkeen kehittäminen ja Bulgarian turistityön tarpeen selvittäminen siirtyvät seuraavalle toimintakaudelle.

4.5.3 Kirkon lähetystyön keskus (KLK)

Toiminta-ajatus

Kirkon lähetystyön keskus ohjaa, kehittää ja koordinoi kirkon lähetystyötä, seuraa sen toteutumista sekä huolehtii kirkon lähetystehtävään kuuluvasta yhteisestä koulutuksesta ja tiedotuksesta.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Kirkon lähetystyön keskuksen päätehtävä oli vuonna 2010 marraskuussa hyväksytyn ”Suomen evankelis-luterilaisen kirkon lähetystyön ja kansainvälisen diakonian peruslinja vuoteen 2015”, kirkon lähetysstrategian, toteuttaminen.

Ns. kansainvälisen työn hiippakuntasiihteerien toimenkuvasta ja rahoitusratkaisusta käytiin kaksi neuvottelua. Toimenkuvasta päästiin yhteisymmärrykseen, mutta rahoitusmalli, joka rakentuu lähetysjärjestöjen ja Kirkon Ulkomaanavun varaan, jäi vielä yhteisesti hyväksymättä. Järjestöjen raportointilomake seurakunnille hyväksyttiin kirkon lähetystyön toimikunnassa. Syksyllä Helsingissä ja Vantaalla tapahtuneet talousarviomäärärahojen leikkaukset joiltakin järjestöiltä toivat ilmi jakoperusteiden suositusten päivitystarpeen. KLK tuki lähetysjärjestöjä niiden julkaistessa yhteisen adventti-viestin joulun alla (mm. Kotimaa 15.12.2011).

KLK kiinnitti huomiota lähetystiedotukseen seurakuntien ja hiippakuntien tueksi. Yhdessä järjestöjen, seurakuntien ja kirkkohallituksen kanssa selvitettiin mahdollisuuksia avata verkkoon kirkon kansainvälisen työn tietopankki, extranet, palvelemaan seurakuntien tarpeita. Vaikka selvitys ei johtanut hankkeen toteutumiseen, se nosti esiin tärkeitä kysymyksiä ja jatkokehitystarpeita koskien järjestöjen keskinäistä ja niiden ja KLK:n välistä tiedonvaihtoa. KLK:n ylläpitämiä Sakastin sivuja päivitettiin. KLK liittyi ns. SubjectAidin asiakkaaksi, jonka kautta Kirkkomme Lähetys -lehteä oli levinnyt vuoden loppuun mennessä 208 kappaletta koulujen ja muiden oppilaitosten käyttöön. KLK:n PowerPoint -sarja ”Kirkon elämä on lähetettynä olemista” tarkistettiin ja käännettiin englanniksi. Ruotsinkielinen versio valmistuu alkuvuodesta 2012. Lahden Kirkkopäiviltä kerätyn palautteen pohjalta KLK julkaisi syksyllä ”Hyvä tietää uskontodialogista” -kirjasen seurakuntien käyttöön. Lähetysteologinen Aikakauskirja täytti 20 vuotta. Teemanumero Kristinusko ja juutalaisuus (nro 14) ilmestyi.

Uusi kirkon kansainvälisen työn erityiskoulutus kotimaan henkilöstölle (25 op) käynnistyi. Ensimmäinen moduuli (5 op) ”Kirkon missio – minun tehtäväni” järjestettiin Orivedellä keväällä ja Oulussa syksyllä. Lähetysiihteerien ydinosamiskuvaus hyväksyttiin syksyn piispainkokouksessa.

USKOT-foorumi perustettiin, ja Kirkon lähetystyön keskukselta osallistui kaksi henkilöä säännöllisesti yhdistyksen hallituksen työskentelyyn. Kirkon islam-työryhmä jatkoi kristittyjen ja muslimien välisiä vuoropuheluja. Kansainvälisesti pidettiin yllä yhteyksiä erityisesti LML:oon. KMN kutsui syksyllä kirkon lähetysiihteerin osallistumaan KMN:n uuden lähetysasiakirjan kirjoittamiskokoukseen Manilaan maaliskuussa 2012. Uskontokasvatussiihteerit tutustui Tanskan ja Norjan kirkon uskontodialogitilanteeseen. Kirkon lähetysiihteerit avasi yhteyksiä myös ranskankielisen missiologian suuntaan. Kirkon ensimmäisen kansainvälisen lähetyskumppanuusneuvottelun (vuonna 2014) valmistelut aloitettiin.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Tuetaan seurakuntia ja hiippakuntia kansainvälisen työn yhteisten tavoitteiden, toimintaperiaatteiden ja rakenteiden luomiseksi.

Arvio: Koulutukseen liittyvä yhteistyö hiippakuntien ja kirkon lähetysjärjestöjen kanssa sujui hyvin. Seurakuntia tuettiin antamalla neuvontaa ja toimittamalla materiaalia ja tietoa kirkon lähetystyöstä (mm. tilastot) ja yhteistyöhön liittyvistä suosituksista. Kirkon lähetysstrategian jalkauttamisen avuksi tarvittavan lyhyen esitteen/linjauksen tarve tuli vuoden aikana esiin. Kirkon lähetystyön toimikunta antoi sen KKK:lle tehtäväksi kesään 2012 mennessä.

Tavoite 2: Kehitetään Kirkon lähetystyön keskuksen, kirkon lähetysjärjestöjen ja Kirkon Ulkomaanavun arkistointiyhteistyötä, luodaan yhteiset pelisäännöt ja sovitaan arkistointivastuista.

Arvio: Luonnos ”Kirkon lähetysjärjestöjen yhteisten hankkeiden, tapahtumien ja työryhmien arkistointi” valmistui 16.11.2011. Ohjeiden hyväksyminen siirtyi vuoteen 2012.

Tavoite 3: Tuetaan seurakuntia elämäkatsomuksellisten etsijöiden tavoittamisessa.

Arvio: Vuoden aikana järjestettiin seurakunnallisia ja hiippakunnallisia koulutustapahtumia. Lahden Kirkkopäiviltä kerätyn palautteen pohjalta valmistui seurakunnille tarkoitettu ”Hyvä tietää uskontodialogista” -julkaisu. Uusia kirkon tunnustukseen pohjautuvia uskonto- ja elämäkatsomusdialogitekstejä, -malleja ja -ohjeistusta ei tuotettu. Tavoite siirtyi vuodelle 2012.

Tavoite 4: Osallistutaan uskontodialogeihin ja kehitetään kohtaamisen malleja.

Arvio: Kirkon ulkoasiain neuvosto nimesi kaksi kirkon edustajaa varamieheineen USKOT-foorumin hallitukseen, jonka työskentelyyn osallistui säännöllisesti vuoden aikana KKK:sta jäsen ja varajäsen. KKK:n asettamat Kirkko ja islam sekä Kirkko ja juutalaisuus -työryhmät jatkoivat kotimaista ja globaalia näitä uskontoja koskevaa seuranta-, koulutus- ja julkaisutoimintaa. Kirkko ja islam -julkaisuja nro 3 Johannes Damaskolaisesta ilmestyi.

Tavoite 5: Koulutuksessa keskitytään kirkon työntekijöiden kansainvälisen osaamisen syventämiseen valmistamalla yhdessä Kirkon koulutuskeskuksen ja muiden yhteistyötahojen kanssa kirkon kansainvälisen työn erityiskoulutuksen opetussuunnitelma kotimaan henkilöstölle ja toteuttamalla erityiskoulutuksen opetussuunnitelman mukaiset ensimmäiset moduulit hiippakuntien ja muiden yhteistyötahojen kanssa.

Arvio: Kirkon kansainvälisen työn erityiskoulutus kotimaan henkilöstölle (25 op) alkoi. Osallistujien määrän perusteella koulutusta ei kirkossa vielä laajalti huomattu.

Tavoite 6: Aloitetaan kirkon lähetystyön yhteisen kumppanuuskonsultaation valmistelu.

Arvio: Valmistelu käynnistyi. Ajankohta (1.–3.4.2014) ja paikka (Kirkon koulutuskeskus, Järvenpää) sovittiin. Ohjelmanrunko ja osallistujalista valmistuivat. Hahmoteltiin taloudelliset vastuut Kirkon lähetystyön keskuksen, kirkon lähetysjärjestöjen ja muiden toimijoiden kesken.

4.6 KIRKON TIEDOTUSKESKUS (KT)

Toiminta-ajatus

KT edistää viestinnän keinoin kirkon yhteisiä tavoitteita tukemalla kirkollista ja uskonnollista vuoropuhelua kirkossa ja yhteiskunnassa luterilaisen arvopohjan mukaisesti sekä pitämällä uskoa, kristillisä ja kirkollisia näkökohtia esillä tiedotusvälineissä kirkon kokonaisstrategian mukaisesti.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Vuodelle 2011 on ollut leimallista jo syksyllä 2010 kärjistyneen voimakkaan instituutiovastaisuuden leimahtaminen eri yhteyksissä. Tämä on asettanut kirkolle ja sen viestinnälle erityisiä haasteita. Kirkosta erottiin tavallista reippaammin mm. maaliskuussa muutamien herätysliikkeiden tuottaman Anni-videon ja loppuvuonna uutisoidun YLE-veron jälkeen. Kokemukset syksyn 2010 maineenhallintakriisistä olivat kuitenkin parantaneet kirkon valmiuksia kohtaamaan samantyyppisiä tilanteita, mikä ilmeni juuri Anni-videon aiheuttaman julkisuuden yhteydessä. Erovyöry kirvoitti Helsingin yliopiston valtiotieteellisen tiedekunnan viestinnän laitoksen selvittämään ilmiötä kurssityönä, joka esiteltiin kirkkohallituksessa vuoden 2012 alkupuolella.

Viestintäympäristössä tapahtuneet muutokset ovat osoittaneet myös kasvaneen tarpeen yksilöidymmälle ja vuoropuheluun perustuvalla viestintäkulttuurille. Kirkolliset toimijat ovat lunastaneet hyvin paikkansa sosiaalisessa mediassa samalla, kun kirkon oma verkkosivu evl.fi:n kävijämäärät ovat laskeneet. Tämä vauhdittaa tarvetta uusien evl.fi-sivusto viestinnällisiä haasteita vastaavaksi. Kirkon työntekijöille suunnattu Sakasti-sivusto on vakiinnuttanut asemansa. Marraskuussa kirkko vahvisti läsnäoloaan sosiaalisessa mediassa menemällä mukaan Facebookiin temalla ”Kirkko Suomessa”.

Kirkon kannalta on rohkaisevaa, että YLE:n radio 1:n strategiaan painotuksiin kirjattiin vuonna 2011 myös hengellisyys. Sen sijaan YLE:n rahoituspainotukset ovat vaikuttaneet erityisesti TV:n hartaus- ja jumalanpalvelusohjelmien tuotantoon.

Avoimuusperiaatetta toteutettiin mm. järjestämällä kaikille vuoden 2012 presidentinvaaliehdokkaille joulukuussa Helsingin tuomiokirkon Kryptassa keskustelutilaisuus, jonka teemana olivat arvot. Myös Espoon ja Kuopion piispanvaali- ja kirkolliskokousehdokkaita on esitelty laajasti. Kirkon tiedotuskeskuksen toimintaa leimasi vuonna 2011 vahvasti myös KT:n organisaatiomuutos, missä on pyritty huomioimaan painotetusti myös alkuvuodesta hyväksytyn Kirkkohallituksen strategian viestinnällinen ja vaikuttamiseen tähtäävä painotus. Hankkeen tavoitteena on uudistaa KT:n rakennetta välinepohjaisen linjaorganisaation sijasta tehtävien sisältöön, prosesseihin ja toimintaan perustuvaksi yksiköksi, jolla on nykyistä paremmat valmiudet vastata viestintäympäristössä tapahtuviin sisällöllisiin ja myös välineellisiin haasteisiin. Tämä edellyttää entistä valppaampaa viestinnällistä luotausta ja ylipäättään joustavampaa organisaatiota.

KT on varautunut Hengellinen elämä verkossa -projektin päättymisen aiheuttamiin seurauksiin yhdessä Kirkkohallituksen toiminnallisen osaston, kansliapäällikön ja talousosaston kanssa.

KT on käynnistänyt Kirkkohallituksen hyväksymän kirkon uuden graafisen ilmeen yhteisten nimittäjien, Yläviite-ristin ja Martti-kirjaimiston soveltamisen käytäntöön.

Vantaalla järjestettiin syyskuussa Kirkon viestintäpäivät temalla ”Välilasku tulevaisuuteen”. Tapahtumaan osallistui 254 henkilöä ja saadun palautteen perusteella se onnistui erinomaisesti.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Tuemme kirkon keskeisten toimijoiden, kuten piispojen reaaliaikaista viestintävalmiutta koulutuksen avulla hyödyntäen jo olemassa olevia luotusvälineitämme.

Arvio: KT on käynnistänyt piispojen mediatilanteiden kohtaamiseen tähtäävän valmennuksen ammattimaisten esiintymiskouluttajien avulla. Kokemukset kirkon läsnäolosta sosiaalisessa mediassa ovat osaltaan auttaneet kohdentamaan viestinnällisiä painotuksia eri tilanteissa. Syys-lokakuussa mediaseurantayhtiö Cision teki selvityksen kirkon näkyvyydestä perinteellisessä ja sosiaalisessa mediassa. Tutkimus julkaistiin vuoden 2012 alussa.

Tavoite 2: Kehitämme edelleen KT:n sisäistä viestintää ja työhyvinvointia.

Arvio: KT:n työyhteisölle on kerrottu useamman kerran vuoden aikana organisaatiouudistuksen etenemisestä. Huhtikuussa päivän mittainen suunnittelukokous keskittyi pelkästään organisaatiouudistukseen. Työyhteisön sisäisen viestinnän haasteet on tiedostettu ja sitä tulee kehittää edelleen.

Tavoite 3: Tuemme kirkollista viestintäyhteistyötä panostamalla yhdessä seurakuntien kanssa Kotimaa24-verkkosivuston uutispalveluun asiantuntemuksellamme.

Arvio: KT ei ole kyennyt osoittamaan koko vuoden aikana työvoimaresurssejaan K24 yhteistyöhön täysimääräisesti sopimuksen edellyttämällä tavalla. Siitä huolimatta KT:n työpanos on osaltaan ollut vaikuttamassa siihen, että K24-uutispalvelu on tavoittanut moninkertaisesti eri kävijöitä asetettuihin tavoitteisiin nähden ensimmäisen toimintavuotensa aikana. K24 on lunastanut paikkansa valtakunnallisena kirkollisena uutispalveluna toimivan yhteistyön ansiosta.

4.6.1 Tiedotusyksikkö

Toiminta-ajatus

Tiedotusyksikkö edistää kirkollisten, eettisten ja kirkolle keskeisten yhteiskunnallisten aiheiden käsittelyä tiedotusvälineissä, evl.fi/ajankohtaista -sivullaan ja sosiaalisessa mediassa. Yksikkö tarjoaa luotettavaa, ajankohtaista ja kiinnostavaa tietoa ja sisältöjä kristinuskosta, kirkosta, seurakunnista ja kirkollisesta toiminnasta. Yksikkö tukee kirkon toimijoita viestinnässä.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Kirkkohallituksen vaikuttamistoimintatavoitteen mukaisesti tiedotusyksikkö toteutti Kirkon arvoiltoja kryptassa: maaliskuussa eduskuntapuolueiden puheenjohtajille ja marraskuussa presidentinvaaliehdokkaille yhteistyössä Helsingin seurakuntayhtymän, kansliapäällikön ja verkkoviestintäyksikön kanssa. Tilaisuudet lähetettiin suorina lähetyksinä verkossa ja radio Deissä. Seurakuntien viestijöille luotiin sähköinen uutiskirje Tapuli, joka kertoo Kirkon tiedotuskeskuksen tulevista hankkeista. Se tukee seurakuntien viestinnän suunnittelua ja yhteisöllisyyttä kirkon viestijöiden kesken.

Tiedotusyksikkö toimitti kirkon yleisesitteen ja vuosikatsauksen Neljä vuodenaikaa (suomi, ruotsi, englanti, saksa ja venäjä). Esitteisiin liittyvät power pointit päivitettiin.

Tiedotusyksikkö lähetti medialle yhteensä 360 tiedotetta (2010 yht. 452 kpl ja 2009 yht. 445 kpl). Evl.-fi-palvelun kautta kirkkoa koskevia palautteita tiedotusyksikölle tuli yhteensä 513 kpl (300 vastattiin, 150 nimetöntä palautetta, loput kommentteja).

Tiedotusyksikön tiedottaja oli järjestämässä NordKom-tapaamista Vaasassa kesällä sekä syksyllä Svenska kyrkanin viestijöiden vierailua Kirkkohallituksessa. Lisäksi yksi tiedottaja osallistui Procomin viestintäpäivään ja tiedotuspäällikkö European Christian Internet Conference -kokoukseen Münchenissä.

Tiedotusyksikkö vieraili Lapualla ja Seinäjoella tutustuen Lapuan hiippakunnan tuomiokapitulin ja Lapuan seurakunnan viestintään sekä Seinäjoen seurakunnan ja Ilkan toimitukseen. Tiedotusyksikkö osallistui tiimikoulutukseen vuoden aikana.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Hyödynnämme kiertävää toimitussihteerivuoroa yksikön mediapalvelun ja tiedotuksen organisoinnissa ja kehittämisessä.

Arvio: Kaksiviikkoinen toimitussihteerivuoro on vakiintunut osaksi tiedottajien työtä. Toimitussihteri toimittaa tiedotteet, seuraa ja reagoi uutisaiheisiin ja vastaa evl.fi/ajankohtaista -sivusta.

Tavoite 2: Tuemme edelleen keskushallinnon ja hiippakuntien viestintäkoulutusta ja avustamme viestintäsuunnitelmien tekemisessä. Muutosviestinnän ja kriisiviestinnän konsultointi ja koordinointi tarvittaessa.

Arvio: Tiedotusyksikkö järjesti kriisiviestintäverkoston koulutuksen Kirkon viestintäpäivien yhteydessä Vantaalla. Siellä esiteltiin laadittu Helsingin hiippakunnan, KT:n ja pääkaupunkiseudun Henkisen huollon yhteinen kriisi- ja hälytysuunnitelma onnettomuuskriiseissä. Koulutusvihkonen on kaksikielinen. Lisäksi esiteltiin kirkon kriisityöverkostoa sosiaalisessa mediassa.

Kirkon kasvot -viestintäkoulutusyhteistyö kartoitti viestiviä kirkon työntekijöitä ja luottamushenkilöitä yhdessä pääkaupunkiseudun seurakuntayhtymien viestintäjohtajien kanssa. Esiintymiskoulutus toteutuu maaliskuussa 2012. Piispoille tarjottua esiintymiskoulutusta koordinoitiin yhdessä viestintäsuunnittelijan kanssa.

Arkkipiispan ja kansliapäällikön kanssa tehostettiin viestintäsuunnittelua. Tiedotusyksikkö toteutti Kirkkohallituksessa Kuinka näen työssäni uutisen? -koulutuksen ja Espoossa ideoi piispanvaalien viestintää sekä järjesti Miten kohtaan median? -koulutuksen.

Espoon ja Kuopion tuomiokapituleja avustettiin piispanvaalien viestinnässä.

Osallistuttiin kokonaiskirkon hankkeiden (Seurakuntien rakennemuutos, Pyhä, Vapaaehtoistyö, Jumalanpalveluksen kehittäminen, Hev) viestinnän suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Aloitettiin vuoden pilottina Tapuli-uutiskirjeen kokoaminen kirkon viestijöille.

Viestintäkoulutuksen koordinaatioryhmän työ tiivistyi piispa Irja Askolan toimiessa puheenjohtajana ja siihen osallistuvat kirkon viestinnän koulutuksesta vastaavat tahot.

Koordinaatioryhmä käsitteli muun muassa sisäistä viestintää varten kartoitettuja viestinnällisiä yhteisöjä kirkossa ja laati työyhteisön viestinnän osaamiskartoituksen.

Tavoite 3: Kehitämme edelleen toimittajakontakteja. Syvennämme toimittajien kirkollista tuntemusta.

Arvio: Tiedotusyksikkö järjesti toimittajatapaamiset Helsingin Sanomien ja Ylen toimituksissa piispa Irja Askolan ja kansliapäällikkö Jukka Keskitalon kanssa.

Toteutettiin kaksi arkkipiispan mediabrunssia: huhtikuussa ”Painii Jumalan kanssa” -aiheesta olivat arkkipiispan kanssa keskustelemassa Aku Visala ja Rony Smolar. Marraskuussa arkkipiispan ja Jukka Relanderin aiheena oli ”Voiko Jumalasta puhua?”.

Naispuolisen papin uusi virkapukumallisto julkistettiin tiedotustilaisuudessa kesäkuussa.

Yksikkö vieraili muun muassa Kotimaa24:n toimituksessa, eduskunnan viestinnässä ja sanomalehti Ilkan toimituksessa ja kutsui opetus-, oikeus- ja sosiaali- ja terveysministeriöiden tiedottajat vierailulle kirkkohallitukseen.

Yksikkö toimitti kirkon vuosikatsauksen Neljä vuodenaikaa käännöksineen.

Tavoite 4: Jatkamme mediaympäristön luotaamista mm. media-analyysin avulla.

Arvio: Kirkon julkisuuden laadusta ja määrästä teetettiin mediaseuranta-analyysi (syyskuu–lokakuu 2011) vertailututkimuksena vuotta aiemmin toteutettuun analyysiin. Tulosten mukaan kirkon kokonaisjulkisuuden sävystä 84 (83) prosenttia luokiteltiin neutraaliksi, 2 (5) prosenttia myönteiseksi ja 14 (12) prosenttia kielteiseksi. Analyysissa tutkittiin valtakunnallisen printtimedian lisäksi kirkon julkisuuden sävyä ensimmäistä kertaa myös sosiaalisessa mediassa. Analyysin toteutti mediaseurantapalvelu M-brain.

Mediaseuranta kilpailutettiin ja toimittajaksi seuraavan kahden vuoden ajaksi valittiin Meltwater news FI.

Tavoite 5: Syvennämme verkkoviestinnän ja tiedotusyksikön yhteistyötä tuottamalla yhteisiä verkkosisältöjä.

Arvio: Kirkolliskokousvaaleja varten tuotettiin yhteistyössä ehdokasesittelysivusto kysymyksineen. Espoon ja Kuopion piispanvaalien ehdokasesittelyvideot ja -sivut tuotettiin verkkoon. Vuoden aikana uudistettiin sähköinen palautelomake. Twitteriin avattiin oma tili Kirkon_tiedotus. Kirkon arvoilta -tapahtumissa sosiaalisessa mediassa käytävä keskustelu oli osa illan ohjelmaa. Kirkko Suomessa -facebook-sivustolle tuotetaan materiaalia. Verkkoviestinnän ja tiedotusyksikön yhteinen maanantai-palaveri on lisännyt tiimityöskentelyä.

Tavoite 6: Linjaamme ja kehitämme evl.fi/ajankohtaista -sivustoa sekä Sakastin viestintä-osiota ja uutisia.

Arvio: Kirkosta puhutaan -mediaseurantaosio lisättiin evl.fi/ajankohtaista-sivulle. Laadittiin sivustolle lomake tiedotteiden tilaamiseksi. Sakastiin yksikkö toimitti kirkon yleisesitteen Neljä vuodenaikaa. Esitteisiin liittyvät PowerPointit päivitettiin sakasti.evl.fi/kerrokirkosta.

4.6.2 Radiotoimitus

Toiminta-ajatus

Radiotoimitus edistää kirkon yhteisiä tavoitteita, kristillistä jumalanpalvelus- ja hartauselämää sekä herättää keskustelua uskonnollisista ja eettisistä kysymyksistä radiossa ja verkossa.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Suurimman osan radiotoimituksen työpanoksesta vei kertomusvuoden aikana YLE Radio 1:n kanssa tehtävät aamu- ja iltahartaudet sekä radiojumalanpalvelukset. Toimitus vastasi hartausohjelmistojen suunnittelusta luterilaisen kirkon osalta ja koordinoi ohjelmiston kaikkien mukana olevien kirkkojen ja uskonnollisten yhteisöjen osalta. Syyskuussa juhlittiin 85-vuotiaasta Ylen radiojumalanpalvelusta juhla jumalanpalveluksella Johanneksen kirkosta Helsingistä. Euroopan kulttuuripääkaupungit Turku ja Tallinna huomioitiin Viron radion kanssa tehdyllä yhteislähetyksellä Tallinnasta Jaanin kirkon jumalanpalveluksesta ja juhla jumalanpalveluksella Turun tuomikirkosta heinäkuussa (YLE Radio 1:n kesäteemana oli turkulainen heinäkuu). TV 1:n kanssa yhteislähetysenä lähetettiin Turun piispanvihkimys. Norjan ampumistapahtumat heinäkuussa huomioitiin suoralla iltahartaudella 23.7.

Radiotoimitus tuotti YLE Radio 1:lle myös Horisontti-ohjelmaa uskonnoista ja elämäntarkasteluksista sekä Hartaita säveliä -hengellisen musiikin ohjelmaa. Turun kulttuuripääkaupunkivuosi huomioitiin lähettämällä kaksi suoraa Horisonttia Turusta: YLE Radio 1:n Turkulaiseen heinäkuuhun liittyen keskusteltiin turkulaisin voimin uusmediasta. Joulukuussa arkkipiispa Kari Mäkinen ja piispa Kaarlo Kalliala keskustelivat kuuntelijoiden kanssa suorassa lähetyksessä. Radiotoimitus toteutti yhdessä Toivontuottajien kanssa 10-osaisen ”Elämän tarkoitus” -sarjan Radio Helsinkiin. Ohjelmat ovat kuultavissa valtakunnallisesti Internetissä.

Radiotoimitus jatkoi uutisten tuottamista Kotimaa24 -sivustolla yhteistyössä Kotimaan ja pääkaupunkiseudun seurakuntien Toivontuottajien kanssa. Sivusto on saavuttanut laajan yleisön, vilkkaimman kuukauden aikana marras-joulukuussa sivustolla oli yli 150 000 eri kävijää (syksyn 2010 vilkkaimman kuukauden aikana 83 000 eri kävijää). Vuoden aikana sivustolla oli yli 809 000 eri kävijää ja yli 2 700 000 käyntiä. Keskimääräinen aika sivustolla oli 6 min 44 sek.

Radiotoimitus on osallistunut kirkon viestintäkoulutukseen itse järjestämänsä koulutuksen lisäksi pitämällä viestintäiltapäivän kolmella Raamattu, tunnustus ja julistus -pastoraalikirursilla ja osal-

listunut muiden KT:n yksikköjen kanssa Helsingin yliopistojen teologian opiskelijoille järjestettyihin viestinnän koulutuksiin.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Toimitus järjestää radion hartauksissa ja jumalanpalveluksissa mukana oleville koulutusta, jossa kiinnitetään erityistä huomiota puheiden ja saarnojen homileettiseen kehittämiseen.

Arvio: Toimitus järjesti radion hartauspuhujille viiden päivän mittaisen peruskurssin, jossa kiinnitettiin huomiota radiossa toimivaan ilmaisuun ja sisältöön. Toimitus järjesti noin puolen päivän mittaisia sisältöön, ilmaisuun ja dramaturgiaan keskittyviä koulutuksia ja palautetapaamisia vuoden aikana paljon hartauksia pitävien puhujien ryhmille. Toimitus järjesti neljän päivän koulutuksen radiojumalanpalvelussarjassa mukana oleville seurakunnille ja päivän koulutuksen seurakunnille, joista radioidaan 1-2 jumalanpalvelusta. Saarnaajille järjestettiin muutaman tunnin kestoiset koulutustapaamiset kaksi kertaa.

Tavoite 2: Toimitus osallistuu kirkon yhteisen uutispalvelun toimittamiseen Kotimaan ja suurten seurakuntayhtymien kanssa.

Arvio: Toimitus on tehnyt uutisia yhdessä Kotimaan ja Toivontuottajien kanssa Kotimaa24-sivustolle. Sivusto on saavuttanut laajan lukijakunnan ja sitä on siteerattu mediassa. Viikkaimman kuukauden aikana sivustolla kävi 153 479 eri kävijää (1 346 966 käyntiä).

Tavoite 3: Ohjelmatyössä käytetään erilaisia ohjelmamuotoja ja vahvistetaan journalistista otetta.

Arvio: Lisääntynyt yhteistyö Kotimaa24-palvelun kanssa on mahdollistanut sen, että ajankohtaiset jutut tehdään K24:ään ja Horisontissa keskitytään syventäviin juttuihin. Toimitus on toteuttanut Horisontti-ohjelmaa monella tavoin erilaisia äänimaisemia käyttäen. Hartauksia on toteutettu keskusteluina erilaisista sisältöön sopivista paikoista, runoja ja äänimaisemia käyttäen. Jumalanpalveluksia on toteutettu erilaisilla musiikkiprofiileilla. Pysäkki-verkkohartauden toimittamista evl.fi:n Kapelliin jatkettiin. Vuonna 2011 julkaistiin 22 Pysäkki-hartautta. Kutakin uutta hartautta katsottiin YouTubessa keskimäärin 180 kertaa, kun kirkkoverkon Pysäkki-hartaussivua katsottiin yhteensä 6000 kertaa. YouTuben kautta Pysäkkejä katsottiin kaiken kaikkiaan n. 25 000 kertaa.

Tavoite 4: Toimitus pitää ohjelmatuotannossaan esillä myönteistä uskonnonvapautta, edistää suvaitsevaisuutta ja käsittelee pyhä-teemaa.

Arvio: Toimitus toteutti yhdessä Toivontuottajien kanssa ”Elämän tarkoitus” -sarjan Radio Helsinkiin. Eri uskontokuntiin kuuluvat ja elämänsä tutkimuksia edustavat keskustelivat elämän tarkoituksista Radio Helsingille tuotetussa sarjassa. Suvaitsevaisuus ja myönteinen uskonnonvapaus on ollut esillä eri uskonnoista ja uskonnollisista yhteisöistä kertovissa jutuissa, esimerkkinä kahden lähetystyöntekijän, kristityn ja buddhalaisen kohtaamisesta kertovassa jutussa tai Suomen tataarien historiaa esitelleessä jutussa. Pyhä-teemasta kerrottiin mm. pyhiinvaelluksen kautta tai kertomalla miten lapset etsivät pyhää.

Kuuntelijaluvut

Radio on edelleen merkittävä tiedotusväline suomalaisille, se tavoitti 2011 viikoittain 95 % suomalaisista ja päivittäin 78 % (2010 viikoittain 95 % ja päivittäin 78 %). YLE Radio 1:n kanavaosuus oli vuonna 2011 7,5 % (2010 7,5 %). Ylen kanavien yhteenlaskettu kanavaosuus oli 53 % ja kaupallisten radioiden 47 % (2010 Yle 53 %, kaupalliset 47 %).

	Kuuntelijat 2011	Kuuntelijat 2010	Kuuntelijat 2009
Aamuhartaus ma-la klo 6.15	62 000	62 000	61 000
Aamuhartaus ma-la klo 7.50	148 000	140 000	147 000
Iltahartaus ma-pe klo 18.50	77 000	77 000	76 000
Iltahartaus la klo 18	112 000	123 000	102 000
Jumalanpalvelus su klo 10	212 000	203 000	193 000
Ortodoksinen liturgia/ Horisontti su klo 11	124 000	123 000	121 000
Jumalanpalvelus/ Horisontti su klo 18	59 000	66 000	63 000
Hartaita säveliä ma-la klo 6.05	57 000	56 000	58 000
Hartaita säveliä ma-la klo 7.45	148 000	140 000	147 000
Hartaita säveliä ma-pe klo 18.30	70 000		

4.6.3 Televisiotoimitus

Toiminta-ajatus

Televisiotoimitus tukee ja edistää kristillistä jumalanpalvelus- ja hartauselämää television keinoin sekä tuottaa ja kehittää aineistoja kristinuskoon ja eettisiin kysymyksiin liittyen sekä televisiossa että muussa kuvallisessa viestinnässä.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Pitkään jatkunut keskustelu Yleisradion uudesta rahoitusmallista päättyi, kun eduskunta teki vuoden lopussa päätöksen uudesta Yle-verosta, jolla julkisen palvelun yleisradiotoiminta rahoitetaan vuoden 2013 alusta. Vuonna 2009 perustettu valtakunnallinen, perheille suunnattu tv-kanava SuomiTV supisti ja muutti voimakkaasti toimintaansa ja lopetti kokonaan mm. kanavalla lähetetyt uskonnolliset ohjelmat. Vuoden lopulla aloitti uusi valtakunnallinen perhekanava IRR-TV, jolla on erityisesti uskonnollista ohjelmaa, mm. aiemmin SuomiTV:lla olleet lastenohjelmat siirtyivät tälle kanavalle. Kanavan profiili on lähellä TV7:n ohjelmistoa. Vuoden aikana jatkettiin ulkopuolisen tuotantoyhtiön kanssa uuden ohjelmasarjan suunnittelua, mutta ratkaisut siirtyivät seuraavalle vuodelle johtuen YLE:n rahoitustilanteen vaikeuksista. Toimituksessa jatkettiin KT:n yhteisen kuvapankin kehittämistä. Yhteistyö yli KT:n yksikkörajojen jatkui, toimitus avusti muita yksiköitä mm. tekemällä piispanvaalivideoita, kuvamateriaalia aikuisrippikouluun sekä erilaisia kuvaleikkeitä verkkosivuston uutisten ja tapahtumien yhteyteen. Lisäksi tuotettiin yhdessä Kirkkohallituksen muiden yksiköiden kanssa yhteistyönä rekrytointimateriaalia kirkon nuorisotyönohjaajan ammattiin.

Televisiotoimitus suunnitteli ja toteutti entiseen tapaan YLE TV 1:n hartausohjelmat. Kertomuskaudella TV 1:ssä televisioitiin yhteensä 35 jumalanpalvelusta (2010: 31 kpl), joista 9 (2009: 14) oli suoria lähetysksiä. Yleisradion taloustilanteen epäselvyys heijastui kauden jumalanpalvelusohjelmiston toteutukseen sekä seuraavan kauden suunnitteluun. Kustannusten vähentämiseksi vuoden aikana toteutettiin kaksi tuotantoa, joissa nauhoitettiin kevyellä tv-tekniikalla kolme lähetystä samasta paikasta. Vuoden aikana lähetettiin mm. Laestadiuksen 150-vuotisjuhla jumalanpalvelus Alatornion kirkosta ja Turun piispan vihkimys Turun tuomiokirkosta. Kesäkaudella lähetettiin kustannussyistä uusintoina edellisten vuosien Kolmen vartin kirkko -ohjelmia. Pisara – Ajatus uskosta hartaus uudistettiin ja kauden aikana ohjelmissa luettiin läpi Raamattua. Toimitus huolehti edelleen luteri-

laisten jumalanpalvelusten lisäksi myös niin ortodoksisten, katolisten kuin vapaiden suuntien jumalanpalvelusten ohjaamisesta.

Jumalanpalveluslähetysten keskimääräisessä katsojaluvussa tapahtui 18 % laskua, luterilaisilla jumalanpalveluksilla katsojia oli 139 000 (2010: 171 000, 2009: 153 000). Osasyynä tähän oli kesäkauden uusintojen katsojamäärien väheneminen. Katsotuin lähetys oli Itsenäisyyspäivän jumalanpalvelus Helsingin tuomiokirkosta, jolla oli 270 000 katsojaa. Keskimääräinen Pisaran katsojaluku ensilähetyksellä oli 95 000 (2010: 102 000, 2009: 138 000).

Tyrvään Pyhän Olavin kirkon kirkkomaalausten tekemiseen liittyvä Tyrvään paratiisi ja passio -seurantadokumentti esitettiin TV 1:ssä kevätkaudella. Ulkopuolisen tuotantoyhtiön kanssa alettiin suunnitella StandUp Raamattu -nimistä uudenlaista Raamatun käyttöön ja opetukseen liittyvää monimediaohjelmahanketta. Sarjan suunnittelussa ja rahoituksessa ovat mukana myös Suomen Piipia-seura ja Kirkon mediasäätiö. Sarjan toteutetaan vuoden 2012 aikana.

Kansainväliset yhteydet WACC / Europan kanssa (World Association for Christian Communication / European Region Association) jatkuivat tiiviinä toimituspäällikön toimiessa sen puheenjohtajana kolmivuotiskautensa loppuun. Viestintäjohtaja valittiin Euroopan johtokunnan jäseneksi seuraavaksi kolmivuotiskaudeksi. KT isännöi WACC Globalin Johtokunnan järjestämän rahoitusseminaarin toukokuussa.

TV-toimituksen hartausohjelmatuotanto:

Televisiojumalanpalvelukset	2011	2010	2009
– luterilaiset	26	22	25
– ortodoksiset	3	3	3
– vapaat kirkko- ja seurakunnat	5	5	5
– katoliset	1	1	2
– Pisara – Ajatus uskosta	57	57	56
Muu tuotanto	1	-	-

Kertomusvuoden aikana toimitus jatkoi mediakasvatuksen kehittämistä kirkossa. Yhteistyötä tehtiin niin kirkollisten järjestöjen kuin eri mediakasvatustyötä tekevien yhteiskunnallisten toimijoiden kanssa. Toimituksesta osallistuttiin myös aktiivisesti Tampereen yliopistoon perustettuun Mediakasvatuksen professorin ohjausryhmän toimintaan. Käytännön mediakasvatusta toteutettiin yhdessä Poikien ja tyttöjen keskuksen kanssa järjestämällä medialeiri sekä tuottamalla lasten kanssa mediatuotoksia SYKE-leirillä heinäkuussa.

Kirkon mediasäätiön kautta jatkettiin erilaisten ohjelmahankkeiden tukemista, 25 hankkeelle myönnettiin yhteensä 222 000 euroa. Tuettujen hankkeiden joukossa oli myös lapsille ja nuorille suunnattuja ohjelmia. Hakijoita oli 106 ja haettu summa runsas 1,2 milj. euroa. Tähän asti tukea on myönnetty kaikkiaan 137 hankkeeseen yhteensä noin 2,1 milj. euroa.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Suunnitellaan ja toteutetaan uusi keskusteluohjelma.

Arvio: Ulkopuolisen tuotantoyhtiön kanssa valmisteltiin ohjelmasarjaa työnimellä Totuuden Henki ja syksyllä järjestettiin työryhmän kanssa Hämeenlinnassa sisältösuunnittelupäivät, johon kutsuttiin mukaan niin käsikirjoittamisen kuin dramaturgian asiantuntijoita. Ohjelman jatkotoimenpiteet ja keskustelut sen esittämisestä tv-kanavan kanssa siirtyivät seuraavalle vuodelle.

Tavoite 2: Tehostetaan tv-jumalanpalvelusten tuotantorakennetta ja uudistetaan Pisara hartausohjelma.

Arvio: Toteutettiin kaksi jumalanpalvelustuotantoa, joissa Helsingin tuomiokirkon kryptasta ja Vartiokylän kirkosta nauhoitettiin samalla kertaa kolme erillistä lähetystä ja samalla testattiin Yleisradion

uutta kevyttä tuotantokalustoa. Kokemus osoitti, että normaalin sunnuntaisen seurakuntajumalanpalveluksen ulkopuolella on hyvin vaikeaa saada niin järjestelijöitä kuin osallistuvaa seurakuntaa mukaan. Pisara-hartausohjelma uudistettiin niin sisällöllisesti kuin ilmiänsuhtaan. Kauden aikana lukijoina toimivat useimmiten tavalliset seurakuntalaiset, jotka lukivat valittuja raamatun tekstejä heille omimassa ympäristössä.

Tavoite 3: Koulutetaan toimituksen henkilöstöä tv-ilmaisun eri osa-alueilla.

Arvio: Järjestettiin yhdessä YLE:n, KCSA:n ja SVT:n kanssa jumalanpalvelusseminaariristeily, jossa pohdittiin jumalanpalvelusten kuvallista ilmaisua. Lisäksi toimitus vieraili BBC:n uskonnollisten ohjelmien toimituksessa Manchesterissa syyskuussa.

Tavoite 4: Siirretään olemassa olevia virikemateriaaleja verkkoympäristöön sekä kartoitetaan uusia verkkoympäristöjä.

Arvio: Toimitus kehitti yhteistyössä muiden Kirkkohallituksen toimijoiden kanssa uusia verkkosivuja Koulu ja kirkko, jonne olemassa olevat virikemateriaalit siirretään.

Tavoite 5: Tehdään kuvapankin beta-versio.

Arvio: Kuvapankkia suunniteltiin siten, että vuoden lopulla saatiin valmiiksi täsmennetty tarjouspyyntö kuvapankin toteutuksesta. Kuvapankki otetaan käyttöön seuraavan vuoden aikana.

4.6.4 Verkkoviestintäyksikkö

Toiminta-ajatus

Verkkoviestintäyksikkö tukee ja toteuttaa kirkon perustehtävää tuottamalla, koordinoimalla, kehittämällä sekä ylläpitämällä kirkon yhteistä sisäistä ja julkista verkkoviestintää. Yksikkö vastaa Kirkkohallituksen verkkoviestinnän palveluinfrastruktuurista hyödyntäen tietohallinnon it-infraa. Yksikkö vastaa myös verkkopalvelukokonaisuuden laadukkaan käyttäjäkokemuksen varmistamisesta ja verkossa tapahtuvan hengellisen työn tukemisesta.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Verkkoviestinnän trendien vahvistuminen näkyi Kirkkohallituksen tuottamien verkkopalveluiden käytössä selkeästi vuonna 2011. Verkkopalveluiden mobiilikäytön osuus kasvoi tasaisesti siten, että se ylitti esim. verkkoraamatussa jopa 10 % osuuden vuoden lopussa. Erilaisten yhteisöpalveluiden ja muun sosiaalisen median rooli palveluiden linkittäjänä ja jakajana lisääntyi.

Vuoden 2011 alussa uudistettiin ulkosuomalaisille ja matkailijoille suunnatut Ulkosuomalaisyön sivut (evl.fi/ulkosuomalaiset). Uudistuksessa kiinnitettiin erityistä huomiota ajankohtaisuuteen ja yhteystietoihin. Muita vuoden aikana uusia tai uudistettuja sivuja olivat Kappeli, Tunnustuskirjat ja Joulublogi. Evl.fi:ssä otettiin käyttöön uusi palautelomakkeisto ja valmisteltiin haun uudistamista ja kirkkorakennusten karttapalvelua. Verkkosivujen sisällön monipuolistamisessa hyödynnettiin mm. yhteisöpalveluiden nostoja ja suoria videolähetyksiä KT:n sisäisenä yhteistyönä.

Syksyllä 2011 tehtiin töitä vuoden 2012 alkupuolella valmistuvien verkkopalveluiden eteen. Kirkolliskokousvaalien ehdokaskortit toteutettiin yhteistyössä tiedotusyksikön kanssa. Koulu ja kirkko -sivuston uudistamisen omistajina olivat KKN ja KCSA:n koulutyö. Viittomakielisiä sivuja tehtiin yhteistyössä KJM:n kanssa. Nettipappijärjestelmä siirtyi Kirkkohallituksen ylläpitoon teknisesti ja se toteutettiin yhteisellä alustalla Palvelevan netin kanssa, joka samalla uudistettiin. Alo-

tettiin aikuisrippikoulun tietojärjestelmän kehittäminen. Evankeliumikirja ruotsiksi saadaan käyttöön vuoden 2012 alkupuolella. Kirkkohallituksen käytössä olevasta Webropol-kyselyjärjestelmästä otettiin käyttöön uusi versio ja kyselyiden koordinoinnin kehittäminen aloitettiin.

Evl.fi-palvelun uudistamista aloitettiin vuoden aikana. Palvelun käytön vähentyminen, Sakastin vakiintuminen ja verkkoyhteisöllisyyden kehittyminen korostavat muutoksen tarvetta.

Yksikön vastuuna oli graafisen ilmeen toteuttaminen verkkoviestinnässä. Ensimmäiset sovellukset pilotoitiin syksyn 2011 aikana. Yksikön tehtäviin kuuluu vastuu myös teknisestä arkkitehtuurista. Sen uudistamista on valmisteltu yhdessä tietohallintoyksikön kanssa. Tavoitteena on luoda entistä vikasietoisempi ja tietoturvasempi käyttöympäristö.

Tilastotietoa

evl.fi	2011	2010	2009	muutos -%
Käyntejä	2 133 710	2 528 351	2 396 202	- 15,6 %
Eri kävijöitä	813 579	926 265	813 158	- 12,2 %
Sakasti	2011	2011 (06-12)	2010 (06-12)	muutos-%
Käyntejä	1 032 372	579 079	441 658	+ 31,1 %
Eri kävijöitä	243 218	147 547	122 240	+ 20,7 %

Tilastoihin evl.fi:n osalta vaikutti loka-marraskuun 2010 kohun lisäksi kirkon työntekijöiden siirtyminen Sakastin käyttäjiksi. Kirkon työntekijöiden käyntien määrä putosi evl.fi:n käynneistä vuoden 2009 tasosta yli 250 000 käynnillä. Sakastin osalta vertailua edelliseen vuoteen voidaan tehdä vain loppuvuosien osalta, koska palvelu avattiin toukokuun alussa 2010. Lisäksi palvelun sisältö täydentyi vielä loppuvuoden 2010 aikana. Sakastin osalta kirkon työntekijöiden osuus sivujen käytöstä on lähes 60 %, mikä kertoo Sakastin löytäneen käyttäjänsä.

Evl.fi-palvelun kautta saatu palaute käsitellään yksiköissä. Palvelun sisältöä ja tekniikkaa koskeva, sakastin yleinen palaute, liitykirkkoon sekä joulublogin palautteet käsiteltiin verkkoviestintäyksikössä, muut ohjataan aihepiirin perusteella eri tahoille.

	2011	2010
evl.fi	1392	1767
seurakuntavaalit.fi		698
liitykirkkoon.fi	257	135
sakasti.evl.fi	39	93
blogi	35	
palautteiden kokonaismäärä	1756	2693

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Verkkoviestintäyksikön toiminnan kehittäminen ja verkkopalveluhankkeiden tehostaminen jatkuu mm. hankesalkun hallinnan ja verkkopalveluiden dokumentaation työvälineitä käyttöönottamalla sekä harmonisoimalla palvelukokonaisuutta.

Arvio: Kevään 2011 aikana yksikössä panostettiin vahvasti käyttäjälähtöisen suunnittelun opiskeluun. Syntyneitä toimintamalleja käytetään tulevissa projekteissa. Hankehallinnan helpottamiseksi on avattu yksikön yhteinen sähköinen työtila.

Tavoite 2: Sakastin kehittäminen jatkuu. Kirkkohallituksen osalta kehittämisessä huomioidaan erityisesti palvelun käyttäminen osana Kirkkohallituksen työprosesseja. Sakasti vakiintuu vuoden aika-

na kirkon työntekijöiden keskeiseksi tieto- ja työvälineeksi. Vuoden 2010 palvelua kehitetään mm. integroimalla erilaisia tietokantoja osaksi palvelua ja lisäämällä vuorovaikutteisuutta

Arvio: Sivuston käytön lisääntyminen osoittaa palvelun vakiintuneen. Kirkkohallituksen yksiköt osaavat yhä paremmin hyödyntää Sakastia, mihin on tarjottu jatkuvaa koulutusta ja lähitukea. Palvelun toiminnallinen kehittäminen on ollut ennakoitua hitaampaa yksikön työtilanteen ja teknisten haasteiden takia.

Tavoite 3: Evl.fi-palvelun uudistuksen käynnistäminen. Hanke käynnistyy esiselvitystyöllä, jossa arvioidaan palvelutarpeet ja nykyisen järjestelmän tilanne. Osana selvitystyötä tehdään käyttäjätutkimus.

Arvio: Esiselvitystyö käynnistyi odotettua hitaammin. Käyttäjäkysely on tehty ja konseptoinnin taustatyö on aloitettu.

Tavoite 4: Verkkoviestinnän muotojen monipuolistaminen (video, mobiili, vuorovaikutteisuus) kaikissa Kirkkohallituksen tuottamissa verkkopalveluissa.

Arvio: Arvoillat ja vaalivideot monipuolistivat evl.fi:n ilmettä. Käyttöön otettu uusi videoiden jakelualusta mahdollistaa jatkossa videoiden joustavamman hyödyntämisen. Erilaiset upotukset (mm. yhteisöpalveluista) osaksi evl.fi -palvelua ja tiedon jakamisen helpottaminen ovat monipuolistaneet palveluiden sisältöjä.

4.7 KIRKON TUTKIMUSKESKUS

Toiminta-ajatus

Kirkon tutkimuskeskuksen tehtävänä on suorittaa kirkon ja seurakuntien päätöksenteolle ja toiminnan kehittämiseksi tarpeellista kirkon ja uskonnollisen elämän sekä yhteiskunnan muutosten tutkimusta.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Seurakuntarakenne muuttuu nopeasti seurakuntaliitosten myötä. Tutkimushanke ”Uudistuvat seurakunnat” päättyi vuonna 2011. Hankkeen tarkoituksena oli tuottaa tietoa seurakuntien rakenneuudistusten muutosprosesseista ja muutoksen vaikutuksista. Keskeisiä kysymyksiä olivat miten muutokset vaikuttavat seurakuntalaisten jäsenyyteen ja hengelliseen elämään, yhteisöllisyyteen, seurakuntatoimintaan ja seurakunnan palveluihin, henkilöstöön ja johtamiseen sekä talouteen.

Tutkimushanke teologiksi ja teologina kasvaminen jatkui. Hankkeessa tutkitaan teologian alalle valikoitumista, opiskelijoiden opiskeluprosessia ja ammattiin suuntautumista opintojen aikana. Hankkeen tavoitteena on kehittää kirkon rekrytointitoimenpiteitä ja toimenpiteitä teologian opiskelijoiden tukemiseksi. Tutkimushankkeessa on mukana tutkijoita Helsingin ja Itä-Suomen yliopistosta.

Uskonnollinen monimuotoisuus on lisääntynyt Suomessa nopeasti kasvavan ulkomaalaisväestön ja uusien uskonnollisten liikkeiden myötä. Tutkimuskeskuksen koordinoiman Uskonnot Suomessa -tutkimusprojektin kaikille avoimen tietokannan kokonaispäivitys jatkui ja tietokantaa täydennettiin uusilla uskonnollisilla liikkeillä. Vuoden lopussa tietokannassa oli perustiedot jo noin tuhannesta Suomessa vaikuttavasta uskonnollisesta organisaatiosta ja ryhmästä.

Tutkimuskeskus osallistui yhteispohjoismaiseen tutkimushankkeeseen ”The Role of Religion in the Public Sphere. A Comparative Study of the Five Nordic Countries”. Tutkimushanke tarkastelee

uskonnon muuttunutta roolia Tanskassa, Norjassa, Ruotsissa, Suomessa ja Islannissa 1980-luvulta lähtien. Uskonnon asemaa tarkastellaan suhteessa muihin samanaikaisesti tapahtuneisiin yhteiskunnallisiin ilmiöihin. Erityisinä tarkastelukohteina ovat kirkon ja valtion suhteet, uskonnon rooli politiikassa, uskonnon asema mediassa sekä uskonnon ja kansalaisyhteiskunnan suhteet. Tutkimuskeskuksen lisäksi hankkeeseen osallistuvat Norjan kirkon tutkimuskeskus (KIFO), Uppsalan yliopiston uskontojen tutkimuksen keskus, Aarhusin yliopisto ja Islannin yliopisto. Hanke kestää vuoteen 2013.

Tampereen yliopiston yhteiskuntatieteellisen tietoarkiston sarjassa ilmestyi tutkimuskeskuksen tutkijoiden kirjoittamana julkaisu ”Uskonto suomalaisten elämässä. Uskonnollinen kasvatus, moraalili, onnellisuus ja suvaitsevaisuus kansainvälisessä vertailussa”. Julkaisu perustuu laajaan 34 maan tutkimusohjelman aineistoon (International Social Survey Programme, ISSP 2008).

Tutkimuskeskus koordinoi Meidän kirkko -strategian seuranta- ja seurakunnille suunnattuja tukitoimia strategisessa suunnittelussa. Toimintavuonna valmistuivat strategian seurantaryhmän ja Tulevaisuuden seurakunta työryhmän loppuraportit. Tutkimuskeskuksen osalta hanke päättyi vuonna 2011.

Tutkimusprojektirahoituksella rahoitettiin viittä hanketta: ”Uskonnot Suomessa”, ”Virsitutkimushanke”, jossa selvitetään virren asemaa ja merkitystä suomalaisessa kulttuurissa ja uskonnollisessa elämässä, ”Teologi-tutkimushanke”, ”Pohjoismainen Norel-tutkimushanke” ja ”tutkijakoulutettava”. Stipendirahoituksella tuettiin 27 tutkimushanketta.

Toimintavuoteen vaikuttivat useat yhteistyöhankkeet. Näitä olivat seurakuntavaalien tulospalveluun osallistuminen ja tulosten analysointi, seurakuntien ja seurakuntayhtymien kysymyslomakkeiden valmistelu kirkon nelivuotiskertomusta varten ja osin samaan tarkoitukseen kerättävän Gallup Ecclesiastica -tutkimuksen suunnittelu ja toteuttaminen (N 4 929). Tutkimuskeskus järjesti lisäksi kansainvälisen konferenssin ”Church Leadership and Church in Change” Järvenpäässä ja pohjoismaisen tutkimus- ja tilastoyhteistyökokouksen Tampereella sekä valmisti Kirkkohallituksen organisaati uudistukseen liittyviä kehittämishankkeita.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Yhteispohjoismaisen tutkimushankkeen aineiston keruu

Arvio: Hankkeen aineiston keruu ja aineistojen perusteella tehtävien maa-analyysien ja kokonaisjulkaisun valmistelu jatkuivat.

Tavoite 2: Yhdistyneiden seurakuntien toimintaa koskevan tutkimushankkeen aineiston keruu ja tuloksista raportointi

Arvio: Hankkeen aineiston keruu ja raportointi jatkuivat. Vuoden aikana valmistui kolme tutkimusraporttia. Tutkimukset taloudesta, jäsenyydestä ja toiminnan järjestämisestä ilmestyivät tutkimuskeskuksen sarjassa. Lisäksi valmistuivat selvitykset toiminnan kehityksestä ja seurantatutkimus henkilöstön arvioinneista rakennemuutosprosessin vaikutuksista.

Tavoite 3: Suomalaisten uskonnollisuutta käsittelevän kokoomateoksen laatiminen ja julkaiseminen.

Arvio: Vuoden aikana julkaistiin ISSP-aineistoon pohjautuva suomalaisten uskonnollisuutta käsittelevä kansainvälinen vertailututkimus ”Uskonto suomalaisten elämässä. Uskonnollinen kasvatus, moraalili, onnellisuus ja suvaitsevaisuus kansainvälisessä vertailussa”.

Tavoite 4: Tieteellisten ja yleistajuisten artikkeleiden julkaiseminen kansainvälisissä ja kotimaisissa julkaisuissa

Arvio: Tutkimustietoa välitettiin sekä kansainvälisesti että kotimaassa tieteellisten ja yleistajuisten julkaisujen kautta. Tutkijat julkaisivat 29 kansainvälistä tai kotimaista tieteellistä artikkelia. Tutkimustietoa välitettiin kirkon eri tasoille, tiedeyhteisölle ja muille tahoille 82 esitelmän kautta. Tutkijat olivat jäseninä 15:ssä Kirkkohallituksen ja kirkollisten järjestöjen ohjaus- ja työryhmässä tai tiedeyhteis-

sön luottamuselimestä. Laajalle yleisölle tutkimustietoa välitettiin myös lukuisten haastattelujen kautta eri tiedotusvälineissä.

Tavoite 5: Kyrkans tutkimuskeskuksen julkaisuja -sarjassa julkaistaan 3–4 tutkimusta, www-julkaisuja -sarjassa 4–5 tutkimusta ja Publication-sarjassa 1–2 tutkimusta

Arvio: Kyrkans tutkimuskeskuksen julkaisuja -sarjassa julkaistiin aikataulusyistä yksi tutkimus. Edellisenä vuonna julkaistiin kuusi tutkimusta. Verkkojulkaisuinä tutkimuskeskuksen www-julkaisuja-sarjassa ilmestyi viisi tutkimusta. Publication-sarjassa ei julkaistu tutkimuksia.

4.8 KYRKANS CENTRAL FÖR DET SVENSKA ARBETET (KCSA)

Verksamhetsidé

Kyrkans central för det svenska arbetet skall verka som servicecentral för kyrkans verksamhet på svenska. Centralen arbetar på ett sätt som beaktar det unika för den finlandssvenska kulturen och som är relevant för det finlandssvenska kyrkliga fältet. Centralen skall verka inom ansvarsområdena för kristen fostran, diakoni, samhälle och kultur, samt kommunikation.

De viktigaste händelserna i enhetens verksamhetsmiljö och verksamhet under året

Centralens verksamhet under 2011 har präglats av stabilitet, framför allt genom att alla tjänster har varit besatta. Under året har samarbetet med aktörerna på den finlandssvenska kyrkliga arenan fortsatt genom regelbundna möten med ledningen för Borgå stift, Lärkkulla-stiftelsen och stiftsfullmäktige i Borgå stift. Samarbetet med Kyrkostyrelsens avdelningar och dess specialenheter har fungerat väl. I enlighet med Kyrkostyrelsens strategi har KCSA medverkat i den kyrkliga intressebevakningen genom kontakter till myndigheter, beslutsfattare och övriga samhällsaktörer. Under verksamhetsåret har centralens resurser också bundits till förberedandet av *Kyrkodagarna 2012* i Vasa.

I månadsskiftet augusti-september ordnade KCSA åtta Kyrktorg i Borgå stifts nio prosterier. *Kyrktorget* är årligen återkommande storsamlingar, där representanter för de kyrkliga aktörerna möter församlingarnas anställda för information och diskussion. I november ordnades ett seminarium om samarbetet kyrka – skola med temat *Tillsammans i öppenhet och förtroende* som lockade deltagare från organisationer, skolor och församlingar. Bland de medverkande i seminariet kan nämnas justitieminister Anna-Maja Henriksson. Seminariet streamades till Pedagogiska fakulteten i Vasa där en grupp lärarstuderande i realtid kunde lyssna på föredragen. Centralen var också medarrangör i seminariet gällande det finlandssvenska ungdomsarbetet som arrangerades av ett brett samhälleligt organisationsnätverk. I Bibelkuppen deltog 1090 elever från 49 skolor från hela Svenskfinland. Under året färdigställdes mässan och förrättningarna på finlandssvenskt teckenspråk och godkändes av kyrkomötet i november. *Mässan, jordfästning och dop på finlandssvenskt teckenspråk* har getts ut som dvd. Seminariet om kristet fängelsearbete på svenska var det första som ordnades i sitt slag. Målet för seminariet var att skapa ett ekumeniskt samarbete mellan församlingar som skall betjäna alla svenskspråkiga fångar. Under året ökade antalet svenskspråkiga tv-gudstjänster i YLE FST5 från tio till tolv. Tv-programmet *Himlalliv* utvecklades till ett mer personcentrerat och dokumentärt program och hade i snitt drygt 30 000 tittare (2010: 22 000 st.). På hösten besöktes tillsammans med Borgå stifts biskop de finlandssvenska tidningsredaktionerna i syfte att samtala om aktuella kyrkliga frågor och få respons på Kyrklig Tidningstjänst. Inom webbarbetet kan noteras att *Sacrista* under året utvecklades till en naturlig del av centralens verksamhetskultur. Förnyelsen av evl.fi inleddes och en del tidsbundna projekt (evl.fi/julblogg och julradion.fi) förverkligades.

Utvärdering av hur de målsättningar för verksamheten och ekonomin som godkänts i budgeten uppnåtts

Mål 1: Göra vårt material tillgängligt på Sacrista och evl.fi, även på lättläst svenska och finlandssvenskt teckenspråk.

Utvärdering: Sacrista har under året utvecklats till en naturlig del av centralens verksamhetskultur och det svenska innehållet har ökat allt efterhand. Webbredaktören har fungerat som stöd i produktionen av innehåll på svenska. En utmaning för Kyrkostyrelsens enheter är att man inser vikten av att material även finns tillgängligt på svenska. Under året inledde KCSA i samarbete med enheten för gudstjänst och musik, informationscentralen och Borgå domkapitel förnyelsen av kyrkoårskalendern och evangelieboken på evl.fi. Den nya webbplatsen *Skolan och kyrkan* har utvecklats. En sakkunniggrupp med ansvar för utvecklande och uppdatering av sidorna på lättläst svenska tillsattes och översättningen av mässan, jordfästning och dop till finlandssvenskt teckenspråk är färdig för publicering på de teckenspråkiga sidorna på evl.fi.

Mål 2: Utgående från temaåret HELIG stöda församlingarna i deras arbete med klimat-, samhälls- och rättvisefrågor.

Utvärdering: Kyrkans fokusområde för åren 2010-2012 Helig har genomsyrat en stor del av centralens arbete och betonades i olika artiklar i *Nyckeln* som också ägnade ett helt nummer åt temat. I Bibelkuppen tangerades ämnet och till Sacrista producerades olika typer av material. Ansvarsveckan lyfte fram respekten för människovärdet i kampanjen *Tänk själv – tro fritt*, och etiska forumets kontinuerliga arbete på Kårkulla vårdhem har gjort detsamma. Inom klimatarbetet skedde små framsteg då Mariehamns församling anhöll om att förnya sitt miljödiplom och Kimitoöns församling satte i gång processen. Biskopen samt diakoni och samhällsansvar stod värd för ett samtal om *Måttfullhet* med organisationer från tredje sektorn, och det svenska kyrkliga fängelsearbetet fick en skjuts framåt när nya intresserade församlingsarbetare samlades till ett seminarium kring frågan. KCSA ordnade tre landsbygdsrådslag i olika prostrier i samarbete med Svenska Temagrupper och lokala aktörer.

Mål 3: Vi arbetar för att flickors och pojkars rättigheter förverkligas, genom utvecklandet av kyrkans barnkonsekvensbedömning och genom att öka de ungas delaktighet i kyrkans liv.

Utvärdering: Kyrkomötet har gett Kyrkostyrelsen i uppgift att utarbeta konkreta verktyg för hur man kan införa barnkonsekvensbedömning i kyrkans beslutsfattande och verksamhet. Centralen har deltagit i utarbetandet av dessa direktiv och som nu prövas i några pilotförsamlingar. I styrgruppen för *Sedd och hörd* har konkreta verktyg utarbetats, till exempel införandet av priset *Sedd och hörd -luren* och former för hur man kan införa barnombud i församlingarna. Centralen har även varit representerad i en arbetsgrupp som arbetat med att öka ungas delaktighet i kyrkan. Ungdomens kyrkodagar (UK) som sedan 1968 främjat ungas delaktighet beslöt att uppmana församlingarna att grunda ungdomsråd.

Mål 4: Ge personlig handledning och fortbildning åt 30 andaktsredaktörer.

Utvärdering: KCSA ansvarar för koordineringen och produktionen av YLE:s svenska andaktsprogram i radio och tv. Under året har fem nya och tio mer erfarna andaktsredaktörer fått personlig handledning i studio. Därutöver har radioredaktören tillsammans med inbjudna föreläsare fortbildat drygt 30 andaktsredaktörer i samband med träffar i Helsingfors och Jakobstad. En oroande trend är att andaktsredaktörerna allt oftare med kort varsel avbokar deltagande i andakter och kurser.

Mål 5: Sörja för en växelverkan mellan Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland och de nordiska folkkyrkorna bl.a. genom att vara medarrangör av de Nordiska kommunikationsdagarna i Vasa, samarbete med Kyrkans globala vecka i Sverige och genom Nordiskt pedagogiskt nätverk.

Utvärdering: Centralen har under året främjat samarbete med de nordiska folkkyrkorna i olika gemensamma nätverk. De Nordiska kommunikationsdagarna hade temat Medlemskap och genomför-

des planenligt 8-10 juni i Vasa i samarbete med Kyrkans informationscentral. Programmet var mycket uppskattat och materialet från dagarna publicerades efteråt på Sacrista. Nordiska kyrkliga studierådet höll en seminariedag i februari om *Vuxna i kyrkan* i Helsingfors. Nordiska pedagogiska nätverkets konferens planerades under året och förverkligas med Finland som värd i början av år 2012.

4.8 KIRKON RUOTSINKIELISEN TYÖN KESKUS (KRTK)

Toiminta-ajatus

Kirkon ruotsinkielisen työn keskuksen (KRTK) tehtävänä on toimia kirkon ruotsinkielisen toiminnan palvelukeskuksena. Työssä otetaan huomioon suomenruotsalaisen kulttuurin erityispiirteet, jotka vaikuttavat merkittävästi suomenruotsalaisella kirkollisella toimintakentällä. Keskuksen toiminnan vastualueet ovat kristillinen kasvatusta, diakonia, yhteiskunta ja kulttuuri sekä tiedotus.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Keskuksen toiminta on jatkunut vakiintuneesti vuonna 2011; erityisesti siksi, että kaikissa viroissa on ollut viranhaltija. Yhteistyö kirkon ruotsinkielisen kentän eri toimijoiden kesken jatkui säännöllisinä kokouksina Porvoon hiippakunnan johdon, Lärkkulla-säätiön ja Porvoon hiippakunnan hiippakuntavaltuuston kanssa. Yhteistyö Kirkkohallituksen osastojen ja erillisyyksiköiden kanssa on toiminut hyvin. Kirkkohallituksen strategian mukaisesti KRTK on osallistunut kirkollisen alan edunvalvontaan pitämällä yhteyttä viranomaisiin, päätöksentekijöihin ja muihin yhteiskunnan toimijoihin. Keskuksen resursseja on käytetty myös Vaasassa järjestettävien vuoden 2012 kirkkopäivien valmisteluun.

Elo-syyskuun vaihteessa KRTK järjesti kahdeksan *Kyrktoget*-tapahtumaa (kirkkotori) Porvoon hiippakunnan yhdeksässä rovastikunnassa. *Kyrktoget* on vuosittain toistuva suur tapahtuma, jossa kirkollisten toimijoiden edustajat tapaavat seurakuntien työntekijöitä tiedonvaihdon ja keskustelun merkeissä. Marraskuussa järjestettiin kirkon ja koulun yhteistyöstä seminaari, jonka teemana oli *Tillsammans i öppenhet och förtroende* (yhdessä avoimesti ja luottaen). Seminaari keräsi osallistujia järjestöistä, kouluista ja seurakunnista, ja oikeusministeri Anna-Maija Henriksson osallistui siihen. Ryhmä Åbo Akademin kasvatustieteellisen tiedekunnan opiskelijoita Vaasassa seurasi seminaaria reaaliajassa verkon kautta.

Keskus oli mukana järjestämässä suomenruotsalaisen nuorisotyön seminaaria, joka järjestettiin laajan yhteiskunnallisen järjestöverkoston voimin. Raamattuvisaan *Bibelkuppen* osallistui 1090 oppilasta 49:stä ruotsinkielisten alueiden koulusta. Toimintavuoden aikana saatiin valmiiksi messu ja kirkolliset toimitukset suomenruotsalaisella viittomakielellä, ja kirkolliskokous hyväksyi ne marraskuussa. *Messu, hautaan siunaaminen ja kaste suomenruotsalaisella viittomakielellä* julkaistiin DVD:nä. Ruotsinkielistä kristillistä vankilatyötä koskeva seminaari oli ensimmäinen laatuaan. Seminaarin tarkoituksena oli luoda seurakuntien välistä ekumeenista yhteistyötä, joka palvelisi kaikkia ruotsinkielisiä vankeja. Vuoden aikana ruotsinkielisten televisiojumalanpalvelusten määrä YLE FST5:ssä lisääntyi kymmenestä kahteentoista. *Himnaliv*-televisio-ohjelmaa kehitettiin henkilökeskeisemmäksi ja dokumentaarisemmaksi, ja se keräsi keskimäärin 30 000 katsojaa (22 000 vuonna 2010). Syksyllä vierailtiin yhdessä Porvoon hiippakunnan piispan kanssa suomenruotsalaisten lehtien toimituksissa keskustelemassa ajankohtaisista kirkollisista kysymyksistä ja vastaanottamassa palautetta uutispalvelusta Kyrklig Tidningstjänst. *Sacrista*-verkkosivu kehittyi vuoden aikana luontevaksi osaksi keskuksen toimintakulttuu-

ria. Evl.fi-sivuston uudistus aloitettiin ja myös joitain ajallisesti rajattuja hankkeita toteutettiin (evl.fi/julblogg ja julradion.fi).

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Tuoda materiaalimme saataville Sacristaan ja evl.fi-sivustolle, myös helppolukuisella ruotsilla ja suomenruotsalaisella viittomakielellä

Arvio: Sacristasta on toimintavuoden aikana tullut luonteva osa keskuksen toimintakulttuuria, ja ruotsinkielisen sisällön määrä on sen myötä lisääntynyt. Verkkotoimittaja on toiminut ruotsinkielisen sisällöntuotannon tukena. Kirkkohallituksen yksiköiden haasteena on havaita, kuinka tärkeää on, että niiden aineistot ovat saatavilla myös ruotsiksi. Vuoden aikana KRTK käynnisti yhteistyön jumalanpalvelus- ja musiikkiyksikön, tiedotuskeskuksen ja Porvoon tuomiokapitulin kanssa evl.fi-sivuston kirkkovuosikalenterin ja evankeliumikirjan uudistamiseksi. *Koulu ja kirkko* on saanut uuden sivun. Sivuja kehittämään ja päivittämään helppolukuiselle ruotsin kielelle asetettiin asiantuntijaryhmä. Messun, hautaan siunaamisen ja kasteen käännöstyö suomenruotsalaiselle viittomakielelle valmistui julkaistavaksi evl.fi:ssä viittomakielen sivuilla.

Tavoite 2: PYHÄ-painopisteen merkeissä tukea seurakuntia niiden ilmasto-, yhteiskunta- ja oikeudenmukaisuustyössä

Arvio: Kirkon vuosien 2010–2012 painopiste Pyhä on näkynyt laajasti keskuksen työssä ja sitä on korostettu *Nyckeln*-lehden artikkeleissa. Lehti omisti teemalle myös kokonaisen numeron. Aihe oli esillä myös Raamattuvisassa, ja Sacristaan tuotettiin monenlaista materiaalia. Kirkon vastuuviikko nosti esiin ihmisarvon kunnioittamisen kampanjassa *Ajattele toisin – usko vapaasti*, ja näin on tehty myös Kårkullan hoitokodin eettisellä foorumilla. Ilmastotyössä päästiin askel eteenpäin, kun Maarianhaminan seurakunta halusi uusia ympäristödiplominsa ja kun Kemiönsaaren seurakunta käynnisti prosessin. Piispa sekä diakonian ja yhteiskuntatyön vastuualue isännöivät yhdessä keskustelua aiheesta *Måttfullhet* (kohtuullisuus) kolmannen sektorin järjestöjen kanssa, ja ruotsinkielinen kirkollinen vankilatyö sai virkistävän sysäyksen, kun uudet asiasta kiinnostuneet seurakuntatyöntekijät kokoontuivat seminaariin asian tiimoilta. Järjestettiin myös kolme maaseutuasiain neuvottelutapaamista eri rovastikunnissa yhdessä ruotsinkielisen teemaryhmän ja paikallisten toimijoiden kanssa.

Tavoite 3: Työskennellä tyttöjen ja poikien oikeuksien toteutumisen puolesta kehittämällä kirkon lapsivaikutusten arviointia ja lisäämällä nuorten osallistumista kirkolliseen elämään

Arvio: Kirkolliskokous on antanut Kirkkohallitukselle tehtäväksi kehittää konkreettisia työkaluja lapsivaikutusten arvioinnin sisällyttämiseksi kirkon päätöksentekoon ja toimintaan. Keskus on ollut mukana laatimassa ohjeita, jotka ovat nyt kokeiltavina pilottiseurakunnissa. *Näyn ja kuulun*-hankkeen ohjausryhmässä on kehitetty työkaluja, esim. otettu käyttöön palkinto *Näyn ja kuulun-luuri*, ja pohdittu eri tapoja tuoda lapsiasiamies seurakuntiin. Keskus on myös ollut edustettuna työryhmässä, joka on työskennellyt lisätäkseen nuorten osallistumista kirkolliseen elämään. Nuorten kirkkopäivät -tapahtuma, joka on jo vuodesta 1968 edistänyt nuorten osallisuutta, päätti kannustaa seurakuntia perustamaan nuorisoneuvostoja.

Tavoite 4: Antaa henkilökohtaista ohjausta ja täydennyskoulutusta 30:lle hartaustoimittajalle

Arvio: KRTK vastaa YLE:n ruotsinkielisten radion ja television hartausohjelmien koordinoimisesta ja tuotannosta. Vuoden aikana viisi uutta ja kymmenen kokeneempaa hartaustoimittajaa on saanut henkilökohtaista ohjausta studiossa. Lisäksi radiotoimittaja on yhdessä vierailevien luennoitsijoiden kanssa antanut täydennyskoulutusta runsaalle 30:lle hartaustoimittajalle Helsingissä ja Pietarsaaressa järjestettyjen tapaamisten yhteydessä. Huolestuttavaa on, että hartaustoimittajat yhä useammin peruuttavat osallistumisensa hartauksiin ja kursseille lyhyellä varoitusajalla.

Tavoite 5: Huolehtia Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja pohjoismaiden kansankirkkojen välisestä vuorovaikutuksesta mm. osallistumalla Vaasan pohjoismaisten tiedotuspäivien järjestämiseen, tekemällä yhteistyötä Kirkon globaaliviikon kanssa Ruotsissa ja pohjoismaisen pedagogisen verkoston kautta

Arvio: Keskus on vuoden aikana edistänyt yhteistyötä pohjoismaisten kansankirkkojen kanssa erilaisissa yhteisissä verkostoissa. Pohjoismaisten viestintäpäivien teemana oli Medlemskap (jäsenyys). Päivät, joiden ohjelmaa pidettiin erittäin onnistuneena, järjestettiin Vaasassa 8.–10.6. yhdessä Kirkon tiedotuskeskuksen kanssa. Päivien aineisto julkaistiin myöhemmin Sacristassa. Nordiska kyrkliga studierådet (Pohjoismaainen kirkollinen opintoneuvosto) järjesti helmikuussa seminaaripäivän aiheesta *Kirkko ja aikuiset* Helsingissä. Suunniteltiin myös pohjoismaisen pedagogisen verkoston konferenssia, joka järjestetään Suomen isännöimänä vuoden 2012 alussa.

4.9 PIISPAINKOKOUKSEN KANSLIA

Toiminta-ajatus

Piispainkokouksen kanslia auttaa piispainkokousta toteuttamaan kirkkolain ja kirkkojärjestyksen sille säätämät tehtävät, jotka liittyvät kirkon oppia ja elämää koskeviin linjakysymyksiin, tuomiokapitulien työn koordinointiin sekä kirkon työntekijöiden koulutukseen. Lisäksi piispainkokouksen kanslia tukee arkkipiispan, piispojen kollegion, kirkkohallituksen ja kirkon ulkoasiainneuvoston työtä erityisesti teologisissa kysymyksissä.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Piispainkokous hyväksyi helmikuussa 2011 pastoraalisen ohjeen rukouksesta rekisteröidyn parisuhteen solmineiden puolesta ja heidän kanssaan. Päätöksen taustalla oli kirkolliskokouksen marraskuussa 2011 tekemä päätös ja siihen sisältynyt toimeksianto. Näin kahdeksan vuotta kirkossa vireillä ollut asia tuli tältä osin hallinnollisena prosessina päätökseen.

Vuoden 2010 aikana syntyi varsin laaja julkinen keskustelu lasten seksuaalisesta hyväksikäytöstä. Julkisuudessa esiintyi väitteitä, joiden mukaan lastensuojelu ja rippisalaisuus olisivat ristiriidassa. Piispainkokous hyväksyi helmikuussa 2011 selonteon rippisalaisuuden ja lastensuojelun yhteensovittamisesta. Selonteossa selvitetään kirkkolaissa mainitun rippisalaisuuden ja lastensuojelulaissa määritellyn ilmoitusvelvollisuuden oikeudellinen suhde. Samalla kerrotaan, miten papin ja lehtorin pitää toimia, jotta hän toimii oikein ja molempien lakien mukaisesti.

Koulutusasioissa piispainkokous hyväksyi uuden sairaalasielunhoitajien erikoistumiskoulutuksen sisällön. Se antoi myös uuden päätöksen kirkon varhaiskasvatuksen ohjaajan virkaan kelpoistavasta tutkinnosta.

Piispainkokouksen sisäisen työn kannalta oli merkittävää, että piispainkokouksessa otettiin käyttöön uusi työjärjestys, jonka mukaan päätökset tehdään esittelijän esittelystä. Esittelijä myös vastaa valmisteluista. Valmistusvaliokunta jäi siten pois. Lisäksi syksystä alkaen siirryttiin uuteen kokousrytmiin, jonka mukaisesti järjestetään vuosittain kahden sijasta neljä istuntoa.

Piispainkokouksen kanslia tuki piispojen ja kirkkohallituksen työtä teologisissa kysymyksissä. Erityisenä painopisteenä oli uskonnonopetukseen aseman ja tuntimäärän puolustaminen peruskoulu-uudistuksessa. Lisäksi piispainkokous aloitti uskontodialogiin liittyvän työskentelyn, jonka tarkoituksena valmistella ohje eri uskontokuntien edustajien kohtaamiseksi erityisesti kirkollisissa toimi-

tuksissa. Työtä valmistelemaan asetettiin piispainkokouksen, kirkkohallituksen ja seurakuntien asiantuntijoista koostuva työryhmä.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Hyvä perustehtävän hoitaminen ja piispainkokouksessa vireillä olevien asioiden laadukas valmistelu

Arvio: Kertomusvuonna piispainkokous kokoontui kolmesti ja pöytäkirjat käsittävät noin 50 päätöskohtaa. Keskeisimmät päätökset koskivat pastoraalista rukousohjetta samaa sukupuolta olevien pariin kohtaamiseen sekä lastensuojelun ja rippisalaisuuden yhteensovittamista. Keskeisimmät lausunnot koskivat kirkon tulevaisuusselontekoa, diakonaattiuudistusta sekä maahanmuuttajien jäsenyyttä kirkossa koskevaa mietintöä. Piispainkokouksen kanslia vastasi päätösten valmistelusta ja toimeenpanosta.

Tavoite 2: Piispainkokouksen työn tehostaminen, työtapojen ja työjärjestyksen uudistaminen

Arvio: Piispainkokous otti 1.3.2011 käyttöön uuden työjärjestyksen ja siirtyi syksyllä 2011 uuteen kokousrytmiin, jossa aiemman kahden istunnon sijasta on vuosittain neljä istuntoa. Molemmat uudistukset tehostivat piispainkokouksen toimintaa.

Tavoite 3: Yhteistyön kehittäminen kirkkohallituksen kanssa

Arvio: Yhteistyö piispainkokouksen ja kirkkohallituksen välillä vahvistui kertomusvuoden aikana. Uuden työjärjestyksen myötä kirkkohallituksen valitsema lakimies aloitti työnsä piispainkokouksen jäsenenä puhe- ja läsnäolo-oikeudella. Kirkkohallitus kutsui tehtävään KKH:n hallinto-osaston johtajana toimivan kirkkoneuvoksen. Ennestään toiminnallisen osaston johtajana toimiva kirkkoneuvos osallistuu piispainkokouksen istuntoihin. Piispainkokouksen kanslia tuki piispojen ja kirkkohallituksen työtä. Erityisenä painopisteenä olivat ponnistelut oman uskonnon opetuksen ja nykyisen uskonnonopetuksen tuntimäärän puolustamiseksi peruskoulu-uudistuksessa.

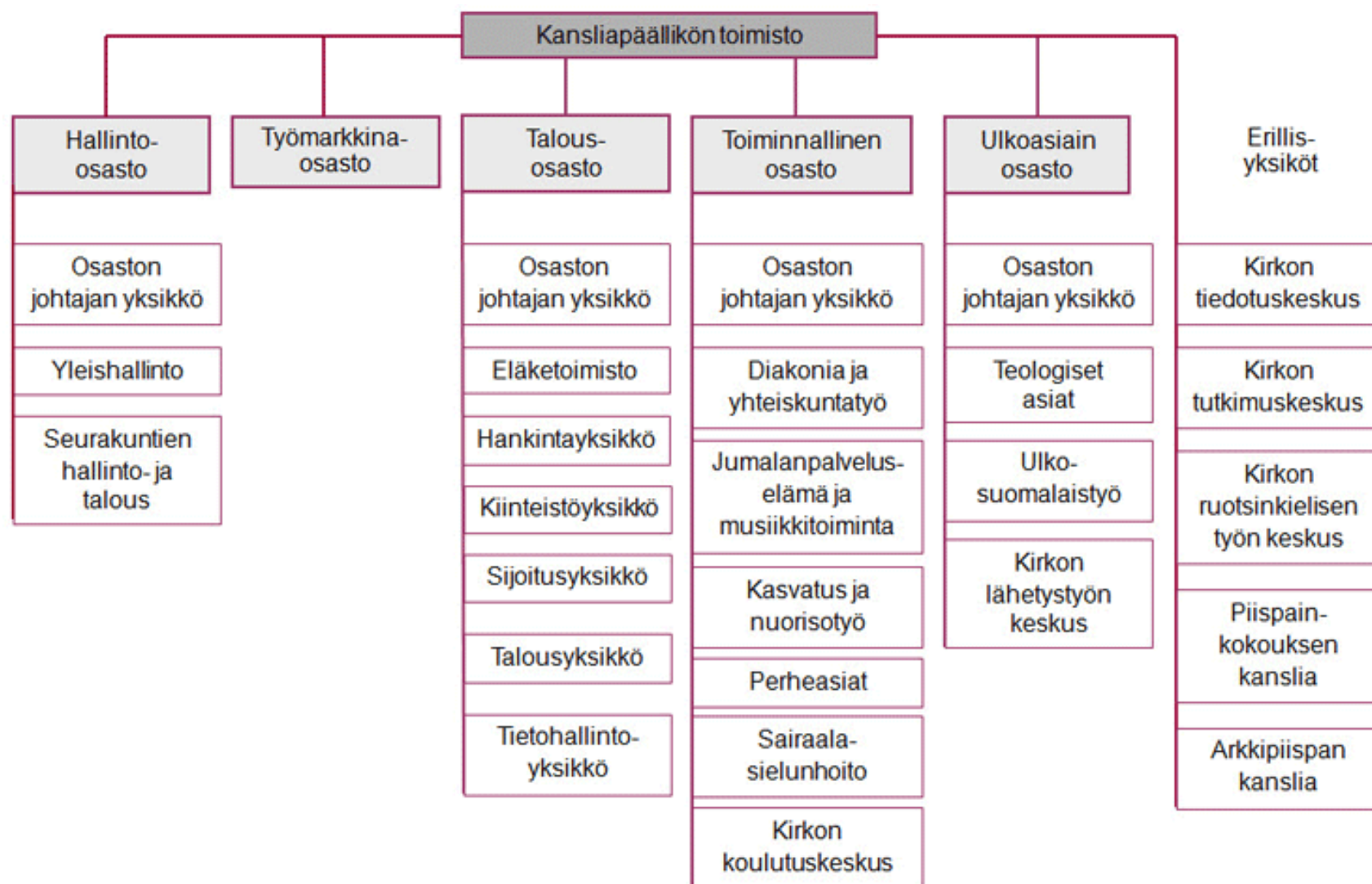
Tavoite 4: Suuntaviivojen määrittelemisen pappien koulutuspolun kokonaisuuden uudistamiselle

Arvio: Piispainkokouksen asettama työryhmä jatkoi valmistelutyötään pappien koulutuspolun kokonaisuuden uudistamiseksi. Aiemmin sovitun aikataulun mukaisesti se pyrkii antamaan ensin väliraportin ja sen jälkeen lopullisen mietinnön piispainkokoukselle vuoden 2012 aikana.

Tavoite 5: Kirkon alalle opiskelevien hengellisen elämän tukeminen (erityisesti papit, kanttorit, diakonit ja kasvatuksen työntekijät)

Arvio: Piispainkokouksen alaiset pysyväistoimikunnat, Teologi- ja Kanttorikoulutustoimikunta, järjestivät papin ja kanttorin virkoihin opiskelevien hengellistä elämää tukevia tapahtumia. Kokonaiskirkon tasolla kirkon virkaan opiskelevien hengellisen elämän tukemista ei kirkossa edelleenkään ole järjestetty tyydyttävällä tavalla.

KIRKKOHALLITUS^a

1.1.2011

KIRKKOHALLITUKSEN ASETTAMAT JOHTOKUNNAT, NEUVOTTELUKUNNAT, TOIMIKUNNAT JA TYÖRYHMÄT

Johtokunnat

Kirkon keskusrahaston eläkerahaston johtokunta
Kirkon kirjanpidon ja palkanlaskennan palvelukeskuksen johtokunta

Neuvottelukunnat

Kirkon arkistotoimen neuvottelukunta
Kirkon EU-neuvottelukunta
Kirkon ihmisoikeuskysymysten neuvottelukunta
Kirkon järjestöyhteistyön neuvottelukunta
Kirkon keskusrahaston työkyvyttömyys- ja kuntoutusasioiden neuvottelukunta
Kirkon kulttuuriperinnön neuvottelukunta
Kirkon liikunta- ja urheiluneuvottelukunta
Kirkon taloudellinen neuvottelukunta
Kirkon tasa-arvokysymysten neuvottelukunta
Kirkon urkuasiain neuvottelukunta
Kirkon vammaistyön neuvottelukunta
Kirkon vankilasielunhoidon neuvottelukunta
Kirkon vastuullisen sijoittamisen neuvottelukunta
Pyhä-painopisteen neuvottelukunta
Romanit ja kirkko -neuvottelukunta
Seurakuntien kirjanpitoasioiden neuvottelukunta
Ulkomaantutkintojen neuvottelukunta
Vapaaehtoistoiminnan neuvottelukunta

Toimikunnat

Evangelioimistyön toimikunta
Kirkkohallituksen työympäristötoimikunta
Kirkolliskokouksen historiateoksen kirjoittamista valmisteleva toimikunta

Kirkon diakonian ja yhteiskuntatyön toimikunta
Kirkon jumalanpalvelus- ja musiikkitoimikunta
Kirkon kasvatuksen ja nuorisotyön toimikunta
Kirkon koulutuskeskuksen toimikunta
Kirkon kunniamerkkitoimikunta
Kirkon laintarkastustoimikunta
Kirkon maaseututoimikunta
Kirkon perheasiain toimikunta
Kirkon ruotsinkielisen työn keskuksen toimikunta
Kirkon sairaalasielunhoidon toimikunta
Kirkon tiedotuskeskuksen toimikunta
Kirkon tutkimuskeskuksen toimikunta
Kirkon valmiustoimikunta
Yhteisvastuukeräyksen keräystoimikunta

Työryhmät

Aikuisrippikoulun tietojärjestelmän työryhmä
Aikuistyön tutkimushankkeen ohjausryhmä
Aikuistyön työryhmä
Ammatillisen koulutuksen työryhmä
Asianhallinnan esiselvitystyön ohjausryhmä
Asianhallinnan uudistamisen esiselvitystyöryhmä
EU-seurantaryhmä
Evl.fi-palvelun johtoryhmä
Graafinen työryhmä
Hengellinen elämä verkossa -hankkeen johtoryhmä
Kirkkohallituksen strategian toimeenpano-hankkeen ohjausryhmä
Kirkkohallituksen viraston valmiustyöryhmä
Kirkkohallituksen yhteistä koulutusta valmisteleva työryhmä
Kirkkolainsäädännön kodifiointityöryhmä

Kirkollista rakennussuojelua koskevien
 kirkkolain säädöksiä uudistava työryhmä
 Kirkon eläkerahaston eriyttäminen omaksi
 yksiköksi -projektin ohjausryhmä
 Kirkon jäsentietojärjestelmähankkeen
 johtoryhmä
 Kirkon jäsentietojärjestelmän rakentaminen;
 alaprojektien työryhmät
 Kirkon keskushallinto 2015
 Kirkon kulttuuriomaisuuden hallintajärjestel-
 män esiselvitystyöryhmä
 Kirkon kulttuuriomaisuuden hallintajärjestel-
 män ohjausryhmä
 Kirkon palvelukeskuksen tietojärjestelmä-
 hankkeen ohjausryhmä
 Kirkon kulttuuripalkintotyöryhmä
 Kirkon monikulttuurisen työn työryhmä
 Kirkon selkotyöryhmä
 Kirkon tietoturvan johtoryhmä
 Kirkon ympäristöasioiden seurantaryhmä
 Lapsivaikutusten arviointia ja nuorten osalli-
 suuden vahvistamista kirkossamme valmiste-
 leva työryhmä
 Logican töitä ohjaava ohjausryhmä
 Maahanmuuttajien jäsenyyttä kirkossa selvit-
 tävä työryhmä
 Maallikkosielunhoidon koulutusta suunnitte-
 leva työryhmä
 Mallisääntötyöryhmä
 Määräenemmistö säännösten muuttamista
 valmisteleva työryhmä
 Nettineuvottelujärjestelmän käyttöönotto-
 projektin ohjausryhmä
 Nettineuvottelujärjestelmän käyttöönotto-
 projektin projektiryhmä
 Nettipappi-järjestelmä ja Palvelevan netin
 päivitys
 Nettipappityön tukiryhmä
 Puhelintyöryhmä

Pyhä-painopisteen ohjausryhmä
 Sertika-järjestelmän eri osien suunnittelua,
 rakentamista ja käyttöä ohjaava työryhmä
 Seurakunnan johtamista selkeyttävä työryhmä
 Seurakunnassa toteutettavan aluetyön raken-
 teiden ja aluetyössä käytettävien nimitysten
 kokonaisuudistus ohjaava työryhmä
 Seurakuntien IT-yhteistyöalueiden tietohallin-
 topäälliköiden ja vastaavien yhteistyöryhmä
 Seurakuntien ja seurakuntayhtymien yhteistä
 tehtäväluokitusta ja eAMSia laativa työryhmä
 Seurakuntien jumalanpalveluselämän kehittä-
 mishankkeen ohjausryhmä
 Seurakuntien rakennemuutoksen ohjausryhmä
 Seurakuntien rakennemuutoksen viestinnän
 suunnittelun projektiryhmä
 Suomenkielisen virsikirjan lisävihkoa valmiste-
 leva työryhmä
 Suomenkielisen virsikirjan lisävihkon valmis-
 telun ohjausryhmä
 Syrjäntäkieltötyöryhmä
 Talous- ja henkilöstöhallinnon (HeTa)-
 palvelukeskuksen toteutusta suunnittelevat
 työryhmät
 Talous- ja henkilöstöhallinnon (HeTa)-
 palvelukeskuksen järjestelmäkokonaisuuden
 vaatimusmäärittelyä valmisteleva IT-työryhmä
 Tilastotyöryhmä
 Tulevaisuuden seurakunta -työryhmä
 TYP-järjestelmän käyttöönottoa ja käyttöä
 edistävä yhteistyöryhmä
 Uskonpuhdistuksen juhluvuoden 2017
 työryhmä
 Vapaaehtoistoiminnan kehittämishankkeen
 tiimi (ohjausryhmä)
 Verkko ja teologia -työryhmä
 Verkkoviestinnän johtoryhmä
 Viittomakielinen käännöstöryhmä
 Ympäristötyöryhmä

Julkaisusarjat

Kirkkohallituksella on viisi julkaisusarjaa:

A - kirkolliskokouksen asettamien komiteoiden mietinnöt,

B - piispainkokouksen asettamien toimikuntien ja työryhmien mietinnöt,

C - kirkkohallituksen asettamien toimikuntien ja työryhmien mietinnöt

Suomen ev.lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja, jossa ilmestyy eri osastojen julkaisuja sekä

Publikationer från Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland, jossa ilmestyy eri osastojen ruotsinkielisiä julkaisuja

Kertomusvuoden aikana ovat ilmestyneet julkaisut:

Sarja A	-	
Sarja B	-	
Sarja C	2011:1	Kotikuntaa vailla olevan ulkomaalaisen jäsenyys kirkossa: Kirkkohallituksen virastokollegion 28.1.2010 asettaman työryhmän mietintö
	2011:2	Kirkkoherran vaalitavan muuttaminen: Kirkkohallituksen virastokollegion 21.10.2010 asettaman työryhmän mietintö
	2011:3	Lasten ja nuorten osallisuus ja lapsivaikutusten arviointi kirkossa: Kirkkohallituksen virastokollegion 11.2.2010 asettaman työryhmän mietintö
	2011:4	Vaalien viestintä- ja tulospalvelutyöryhmän raportti: valtakunnallinen julkisuuskampanja. Toteutuminen ja kehittämis ehdotuksia
	2011:5	Seurakuntien rakennemuutoksen ohjausryhmä 2008–2011. Loppuraportti

Suomen ev.lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja:

2011:1	Katekumenaatti – ohjaajan opas
2011:2	Aika puhua – aika vaieta. Rippisalaisuus ja vaitiolovelvollisuus kirkossa
2011:3	Vain hätäapua? Taloudellinen avustaminen diakoniatyön professionaalisen itseymmärryksen ilmentäjänä
2011:4	Kirkon Kauhajoki-hanke. Loppukertomus

Publikationer från Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland

2011:1	Katekumenatet – ett idémateriel för ledare
2011:2	Tid att tala – Tid att tåga: bikthemlighet och tystnadsplikt i kyrkan?

Julkaisuja on ilmestynyt myös sarjojen ulkopuolella. Julkaisuista on kerrottu tarkemmin kunkin osaston yhteydessä. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisut on lueteltu KTK:n kohdalla.

Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisut

Kirkon tutkimuskeskuksella on kolme omaa sarjaa: julkaisuja-sarja, WWW-julkaisut ja Publications-sarja. Keskusten sarjoissa ilmestyi kertomusvuonna 7 julkaisua seuraavasti:

Julkaisuja 114	Koskela Harri <u>Lapseni elää aina sydämessäni. Lapsen menetyksen merkitys vanhemman spiritualiteetin muotoutumisessa, 357 s.</u>
WWW-julkaisuja 23	Heikki Mäkeläinen <u>Suomalaisten kirkollinen osallistuminen Espanjassa, 86 s.</u>
WWW-julkaisuja 24	Henrietta Grönlund <u>Nuoret ikäryhmät ja seurakuntavaalit, 29 s.</u>
WWW-julkaisuja 25	Vesa Keso ja Jarmo Vakkuri <u>Rakennemuutosten yhteys seurakuntien talouskehitykseen, 123 s.</u>
WWW-julkaisuja 26	Harri Palmu <u>Seurakuntaliitos jäsenen silmin. Jäsentutkimus rakennemuutos-seurakunnissa, 49 s.</u>
WWW-julkaisuja 27	Mika Nokelainen <u>Suuntaa etsivä toimintaorganisaatio. Maskun seurakunta kehittävän työntutkimuksen prosessissa, 33 s.</u>
WWW-julkaisuja 28	Hanna Salomäki <u>Rakennemuutosseurakuntien työntekijöiden näkemykset uudistusten vaikutuksista ja työoloista 2012, 77 s.</u>

Kirkkohallituksen yleiskirjeet vuonna 2011

1.	21.1.2011	Eduskunnan oikeusasiamiehen päätös seurakuntayhtymän puhelinpalvelun maksullisuuden lainvastaisuudesta <i>Liite:</i> Eduskunnan oikeusasiamiehen päätös 30.12.2010
2.	26.1.2011	Kirkon perehdyttämisopas – aineistoa seurakuntien johdolle, esimiehille ja muille perehdyttäjille
3.	28.1.2011	Seurakuntien arkistoja koskeva takautuva seulontapäätös sekä tyyppiseurakuntia koskevan päätöksen kumoaminen
4.	8.2.2011	Laskennallinen osuus eläkevastuusta 31.12.2010
5.	17.2.2011	Kirkon hallitusohjelmatavoitteet
6.	21.2.2011	It-alueiden tietoturvapoliittikka ja tietoturvamääräykset <i>Liite 1:</i> Meidän kirkon tietoturvapoliittikka 2011 <i>Liite 2:</i> Kirkon yleiset tietoturvamääräykset 2011

7.	25.2.2011	Kirkkolain muutos sekä oikaisuvaatimusohje- ja valitusosoitusmallit
<i>Liitteet:</i> Mallilomakkeet ja ohjeet niiden täyttämiseksi (9 kpl)
8.	28.2.2011	Kirkon kirjanpidon ja palkanlaskennan palvelukeskuksen (Heta) valmistelun tilanne helmikuussa 2011
9.	10.3.2011	Kirkonkirjojen tutkiminen sukututkimusta varten ja korkeimman hallinto-oikeuden päätös
<i>Liite 1:</i> Korkeimman hallinto-oikeuden päätös 16.11.2010
<i>Liite 2:</i> Ministerin vastaus kirjalliseen kysymykseen eduskunnassa
10.	10.3.2011	Partio seurakunnan työmuotona
11.	30.3.2011	Yhdenvertaisuus Suomen evankelis-luterilaisen kirkon työyhteisöissä
<i>Liite 1:</i> Pöytäkirjanote Kirkkohallituksen täysistunnon kokouksesta 14.12.2010
<i>Liite 2:</i> Kohti yhdenvertaisuutta kirkossa: Yhdenvertaisuus ja kirkko -hankkeen loppuraportti
12.	31.3.2011	Esitykset ritarikuntien kunniamerkkien saajiksi itsenäisyyspäivänä 2011
<i>Liite:</i> Ohjeita kunniamerkkiesitysten tekemisestä
13.	28.4.2011	Kirkonkirjojen omatoiminen tutkiminen arkistolaitoksessa
<i>Liite:</i> Arkistolaitoksen tiedote seurakunnille 7.4.2011
14.	13.5.2011	1. Toimintatilastojen A3-A6 päivitykset 1.1.2012
2. Kirkon päiväkirjan ohjeet
3. Seurakuntien toimintatilastot sakastissa
15.	20.5.2011	Rippikoulun kehittäminen jatkuu
16.	22.8.2011	Seurakuntien talouden ja toiminnan tunnuslukuja vuodelta 2010
17.	23.9.2011	Vuoden 2012 talousarvion valmistelun perusteita
18.	29.9.2011	Kirjurin käyttöönotto siirtyy vuoden 2012 puolelle
19.	3.10.2011	Vuoden 2012 kirkkokolehdit
20.	10.10.2011	Vuoden 2012 tuloveroprosentin ilmoittaminen verohallinnolle
<i>Liite:</i> Ev.lut. seurakunnan tuloveroprosentti-ilmoitus vuodelle 2012

21.	21.10.2011	Kirkon työntekijöitä tarvitaan kohtaamaan ihmisiä verkossa
22.	31.10.2011	Kirkon säädöskokoelma Nro 109 Kirkkohallituksen päätös kirkon tietoturvamääräyksistä <i>Liite 1:</i> Kirkkohallituksen päätös kirkon tietoturvamääräyksistä <i>Liite 2:</i> Kirkon yleiset tietoturvamääräykset 2012
23.	14.11.2011	Tilastovuoden 2011 väestö- ja toimintatilastot - Tilastovuoden 2011 väestö- ja toimintatilastot - Väestö- ja toimintatilastot 1.1.2012 lähtien - Diakonian tunnusluvut vertailuryhmittäin vuodelta 2010
24.	15.11.2011	Seurakuntien maksut Kirkon Keskusrahastolle vuonna 2012
25.	29.11.2011	Kirjuri-jäsentietojärjestelmä otetaan käyttöön vuonna 2012
26.	30.11.2011	Kirkon henkinen huolto ja kriisipuhelinsuunnitelma <i>Liite:</i> Kirkon henkinen huolto (HeHu)
27.	7.12.2011	Laatu ja määrä perheasiain neuvottelukeskusten työssä <i>Liite:</i> Laatu ja määrä perheasiain neuvottelukeskusten työssä
28.	19.12.2011	Keva hoitaa Suomen ev.lut. kirkon eläkeasioita

Kirkon työmarkkinalaitoksen toimiston yleiskirjeet vuonna 2011

A-yleiskirjeet

A1/2011	10.1.2011	1. Luottamusmieskurssit 2. Kirkon työmarkkinalaitoksen yleiskirjeet vuonna 2010
A2/2011	15.3.2011	Kirkon palkkaratkaisu vuodelle 2011 1. Vuoden 2011 palkkaratkaisu kirkon yleisessä palkkausjärjestelmässä 1.1 Palkkaratkaisun täytäntöönpano seurakunnassa 2. Vuoden 2011 palkkaratkaisu kirkkoherrojen palkkausjärjestelmässä 2.1 Kirkkoherraratkaisun täytäntöönpano seurakunnassa 3. Vuoden 2011 palkkaratkaisu tuntipalkka-järjestelmässä 3.1 Tuntipalkkaratkaisun täytäntöönpano seurakunnassa

		4. Eräät muut peruspalkat, lisät, lisäpalkkiot ja palkanlisät 5. Tarkistettujen palkkojen pyöristäminen ja maksaminen
A3/2011	18.4.2011	1. Luottamusmieskurssit 2. Ryhmähenkivakuutussopimus 2011
A4/2011	15.6.2011	Kirkon yleisen palkkausjärjestelmän soveltamista koskeva palkkakannanotto
A5/2011	20.10.2011	1. Raamisopimuksen mukaiset neuvottelut ovat alkaneet kirkon sektorilla 2. Raamisopimuksen sisällöstä
A6/2011	14.11.2011	Kirkon työolobarometri 2011
A7/2011	30.11.2011	Kirkon sopimusratkaisu vuosille 2012–2013 1. Yleistä 2. Palkantarkistukset 1.3.2012 3. Kertaerä toukokuussa 2012 4. Palkantarkistukset 1.4.2013 5. Tekstimuutokset 5.1 Isyysvapaa 5.2 Vuosiloma 6. Muuta sovittua
A8/2011	2.12.2011	Luontoisetujen verotusarvot 1.1.2012 lukien
A9/2011	20.12.2011	Matkakustannusten korvausmäärät 1.1.2012 lukien

Kirkonkello

Kirkkohallituksen tiedotuslehti Kirkonkello ilmestyi kertomusvuonna 12 kertaa KIRKKO-verkossa osoitteessa <http://sakasti.evl.fi>. Pääjutussa on haastateltu Kirkkohallituksen työntekijöitä ja joitakin luottamushenkilöitä heidän tehtäviinsä liittyvistä ajankohtaisista aiheista. Juttuja ovat tehneet Lea Lappalainen ja Riitta Huotari. Kolumnin kirjoittajat vaihtuvat numeroittain. Tapahtumia ja ajankohtaisia asioita täydennetään myös varsinaisten ilmestymiskertojen välillä. Kuukauden kasvona on ollut johonkin tärkeään aiheeseen kirkossa liittynyt henkilö. Verkkojulkaisun päätoimittajan lyhyt pakina Pekan palaset ilmestyi 11 kertaa. Ajankohtaista-palstalla esiteltiin kirkkohallituksen luottamushenkilöjäsenet. Kirkonkellon toimituskuntaan kuuluivat Pekka Huokuna (pj.), Tuula Lonkainen (toimitussihteeri), Mikko Salmela, Timo Vasko ja Sari Vääräniemi. Kirkonkellon tarjoamaa tiedotusmahdollisuutta ovat käyttäneet lähinnä toiminnallinen osasto, ulkoasiain osasto, Kirkon tiedotuskeskus ja Kirkon tutkimuskeskus. Kirkonkellon sivuilla oli vuoden aikana runsaat 126.000 kävijää. Eniten kiinnostusta herättivät ajankohtaisasiat (52.000 kävijää), pääjuttu (38.000) ja kolumni (36.000).

KIRKKOHALLITUKSEN HENKILÖKUNTA VUONNA 2011

Keskitalo Jukka, kansliapäällikkö
Korva Tuija, kansliapäällikön sihteeri
Kolehmainen Riitta, koordinaattori 1.11. lukien
Kumlin Lena, EU-lakimies

Venäläinen Päivi, henkilöstöpäällikkö
Nordman Elina, henkilöstösihteeri
Heikkinen Suvi, toimistosihteeri, osa-aikainen
Hokkanen Pirjo, palkanlaskija

Ruokapalvelut

Pulkkanen Marjatta, emäntä
Hartikka Sara, keittiöapulainen 10.10. lukien
Mustajoki Oili, keittäjä
Raatikainen Pirjo, keittäjä
Sainio Terhi, keittiöapulainen 3.1.–31.8.
Uttaparn Pitiporn, kokoustarjoilija

Hallinto-osasto

Pihlaja Pirjo, kirkkoneuvos, osaston johtaja
Talvitie Lola, osastonjohtajan sihteeri
Antila Jaakko, historiateoksen kirjoittaja
Saarinen Erkki, projektipäällikkö, osa-aikainen 1.10. lukien

Yleishallinto

Salmela Mikko, hallintopäällikkö
Aarnio-Jääskeläinen Liisa, hallintosihteeri
Behm Heli, kirjaaja
Edström Kesia, kielenkääntäjä
Hämäläinen Juha, lakimiehen sijainen 21.3. lukien
Kuuskoski Katri, kirkolliskokouksen pääsihteeri
Kyyräinen Liisa, toimistosihteeri
Palosaari Terttu, kirjastonhoitaja
Saarinen Jonna, arkistonhoitaja 1.3.–31.8.
Siivonen Leena-Maria, arkistonhoitaja, virkavapaa 1.3.–31.8.
Suikkari Sirkka, toimistosihteeri
Suotunen Ulla, lakimies, työloma 21.2.–30.6. ja 24.8.–7.11., 7.11. saakka

Seurakuntien hallinto ja talous

Tähkänen Mikko, hallintopäällikkö
Vanhamäki Leena, toimistosihteeri, virkavapaa 31.3. saakka, osa-aikainen 1.–31.5.,
virkavapaa 1.6. lukien
Ahtinen Henna, tilastoasiantuntija, työloma 10.1. lukien

Hietakangas Maija-Liisa, taloussuunnittelupäällikkö 31.7. saakka
 Karojarvi Pirjo, toimistosihteeri
 Kontio Helena, tilastosihteeri
 Kranttila Inkeri, rekisteripäällikkö
 Lempa Nina, museoalan tutkija
 Meripaasi Katri, rekisteriasiantuntija 28.11. lukien
 Palo Harri, maankäyttöpäällikkö
 Perander Pasi, vt. taloussuunnittelupäällikkö 1.8. lukien
 Pihkala Antti, yliarkkitehti
 Särkijärvi Tero, tilastoasiantuntijan sijainen
 Tuovinen Mirja, rekisteriassistentti 12.9. lukien

Työmarkkinaosasto

Voipio Risto, kirkkoneuvos, osaston johtaja
 Nikander Katariina, osastonjohtajan sihteeri
 Ala-Kokkila Kari, työmarkkina-asiamies
 von Boehm Timo, lakimies
 Hagström Charlotte, toimistosihteeri, 22.8. saakka
 Hirsimäki Pauliina, työmarkkina-asiamies
 Kietäväinen Katariina, työmarkkina-asiamies
 Marttila Oili, neuvottelupäällikkö
 Monola Sirpa, tilastosihteeri, osa-aikainen

Taloussosasto

Osaston johtajan yksikkö

Rantanen Leena, kirkkoneuvos, kirkon keskusrahaston johtaja, osaston johtaja
 Hakala Päivi, osastonjohtajan sihteeri, virkavapaa 17.8.–16.11., 30.11. saakka
 Arasalo Miia, osastonjohtajan sihteerin sijainen 17.8. lukien
 Lönnroth Magdalena, projektipäällikkö 31.1. saakka
 Saloniemi Anne, projektipäällikkö 30.9. saakka

Talousyksikkö

Kämäräinen Heikki, toimistopäällikkö

Talouspalvelut

Eskelinen Eila, laskentapäällikkö
 Eskola Sirpa, laskentasihteeri
 Häkkinen Paula, laskentasihteeri 25.11. saakka
 Suojanen Saana, laskentasihteeri 14.11. lukien
 Vasara Markku, pääkirjanpitäjä

Kiinteistöyksikkö

Kääriäinen Juha, kiinteistöpäällikkö
 Korva Mika, kiinteistönhoitaja
 Tiilikainen Ari, kiinteistönhoitaja
 Salla-aho Helena, puhelunvälittäjä
 Turunen Irma, puhelunvälittäjä
 Väkevä Risto, virastomestari

Tukipalvelut

Hellström Aira, palveluyksikön esimies
 Aro Kari, toimistovirkailija
 Haapajärvi Anne-Marie, postittaja, osa-aikainen
 Puskala Seija, toimistovirkailija

Eläketoimisto

Eteläpää-Vainio Sirkka, eläkekäsittelijä
 Kotilainen-Tilli Marjaana, eläkekäsittelijä 30.4. saakka
 Laaja Sinikka, rekisterinhoitaja 10.3. saakka
 Laitinen Ulla, eläkekäsittelijä
 Lähdesmäki Soili, eläkekäsittelijä
 Nahkola Sirkka, eläkekäsittelijä
 Paakkanen Mika, eläkekäsittelijä 30.4. saakka

Hankintayksikkö

Virpasuo Kielo, hankintapäällikkö
 Leinonen Marja, toimistosihteeri
 Nieminen Seija, toimistosihteeri

Sijoitusyksikkö

Van Gilse van der Pals Ira, sijoitusjohtaja
 Jokinen Minna, kiinteistösijoituspäällikkö
 Kupari Harri, salkunhoitaja 31.8. saakka
 Lönnroth Magdalena, rahastoanalyttikko, työloma 31.1. saakka,
 salkunhoitaja (nimikemuutos) 1.2. lukien
 Piitulainen Jukka, salkunhoitaja 12.10. lukien

Tietohallintoyksikkö

Johtaminen ja hallinto -ryhmä

Karjalainen Aimo, tietohallintojohtaja
 Mukari Jussi, tietoturva-asiantuntija
 Puranen Janette, tietohallintosihteeri
 Toikka Tuomo, hankepäällikkö 31.1. saakka

Infra-ryhmä

Järvenpää Jouko, tietotekniikkapäällikkö, työloma 24.1.–9.10. ja 23.12. lukien
 Korhonen Nikke, lähitukihenkilö 24.1. lukien
 Kuusela Mauri, mikrotukihenkilö
 Niskanen Sami, mikrotukihenkilö, järjestelmäasiantuntija 1.3. lukien
 Pulkkanen Aleksi, kesätyöntekijä 30.5.–19.8.
 Toikka Tuomo, järjestelmäasiantuntija, tietotekniikkapäällikkö 1.2. lukien
 Ylén-Julin Nicky, mikrotukihenkilö

Sovellusryhmä

Tamminen Jukka, tietojärjestelmäpäällikkö
 Kanninen Mirja, suunnittelija
 Laiho Pertti, suunnittelija
 Liljestrand Hans, suunnittelija
 Purina Ligita, suunnittelija
 Sivén Jari, sovellusneuvoja 11.4. saakka
 Tuovinen Heidi, suunnittelija

Toiminnallinen osasto

Huokuna Pekka, kirkkoneuvos, osaston johtaja
 Lonkainen Tuula, osastonjohtajan sihteeri
 Määttä Petri, projektisihteeri 1.8. lukien

Diakonia ja yhteiskuntatyö

Kuusimäki Kalle, johtaja
 Arasalo Miia, vs. toimistosihteeri 15.8. saakka
 Saloranta Teija, toimistosihteeri, virkavapaa 15.8. saakka
 Gävert Titi, avustusvalmistelija, osa-aikainen 31.8. saakka
 Helosvuori Riitta, työalasihteeri (diakoniakoulutus) 31.8. saakka
 Hirvonen Juha, harjoittelija 6.6.–4.7. ja 1.-31.8.
 Jääskeläinen Kati, projektisihteeri (ihmisoikeuskysymykset)
 Kantanen Marja, työalasihteeri (yhteiskunnalliset kysymykset)
 Kunnala Arja, toimistosihteeri
 Kuusi Riitta, työalasihteeri (kuurojen- ja kuulovammaistyö)
 Laihia Marja-Liisa, työalasihteeri (maahanmuuttajatyö)
 Laiho Marjukka, projektisihteerin sijainen 12.1. lukien
 Leinonen Marja-Liisa, projektityöntekijä (Kirkon ympäristödiplomi) 1.3.–31.3.
 Lusikka Seppo, työalasihteeri (päihdetyö)
 Martikainen Lauri, määräaikainen arkistohoitaja 1.9. lukien
 Myllys Riikka, projektisihteeri (Pyhä-painopistehanke), työloma 12.1.–6.12.
 Nummela Irene, työalasihteeri (seurakuntadiakonia)
 Peippo Tiina, vs. työalasihteeri (vammaistyö)
 Puumala Sami, työalasihteeri (kriminaalityö)
 Saarela Tiina, työalasihteeri (kirkon diakoniarahasto)
 Salomaa Marita, toimistosihteeri
 Sipiläinen Ilkka, työalasihteeri (yhteiskuntatyö)
 Suhonen Katri, työalasihteeri (vammaistyö), virkavapaa 12.9. saakka ja 22.10. lukien

Tuominen Helena, työalasihteeri (diakoniakoulutus) 1.10. lukien
 Valtonen Jaana, diakoniarahaston avustusvalmistelija
 Yliruka Nora, harjoittelija (Pyhä-painopistehanke) 18.4.–17.6.

Jumalanpalveluselämä ja musiikkitoiminta

Vahtola Kai, johtaja
 Paavola Minna, toimistosihteeri
 Haapiainen Timo-Matti, osa-aikainen työalasihteeri 28.2. saakka,
 osa-aikainen hankekoordinaattori 1.3. lukien
 Harjunmaa-Hannikainen Kaisa-Leena, työalasihteeri (musiikkisihteeri)
 Karkkunen Eila, osa-aikainen viittomakielisen käännöstyön toimistosihteeri
 Koskinen Hanna, osa-aikainen työalasihteeri
 Lindfors Helena, työalasihteeri (spiritualiteetti ja jumalanpalveluskasvatus)
 Mäntylä Päivi, kartoitus- ja arviointikyselyn suorittaja 15.9.–15.12.
 Pajunen Mika, hankekoordinaattori, osa-aikainen, 28.2. saakka
 Tuovinen Ulla, työalasihteeri, virkavapaa, hankekoordinaattori ja hiippakuntakanttori, osa-aikainen
 Sandholm Tarja, viittomakielen kääntäjä
 Uusimäki Tomas, viittomakielen kääntäjä
 Viljanen Anne, projektisihteeri (vapaaehtoistoiminnan kehittämishanke)

Kasvatus ja nuorisotyö

Toivanen Marja-Leena, johtaja, virkavapaa 2.11. lukien
 Suni Pirjo, toimistosihteeri
 Ala-Mononen Maarit, toimistosihteeri
 Juntunen Elina, työalasihteeri (ammattikasvatus), virkavapaa 14.10. lukien
 Jutila Juha, vt. työalasihteeri (erityisnuorisotyö) 15.9. lukien
 Kokkonen Jarmo, työalasihteeri (seurakuntakasvatus), virkavapaa 1.3. lukien
 Malinen Antti, työalasihteeri viransijainen (varhaisnuorisotyö, kirkon partioyhteistyö) 31.7. saakka
 Metsätähti Sinikka, työalasihteeri (aikuiskasvatus), osa-aikainen, 31.8. saakka
 Murtovuori Jussi, työalasihteeri (korkeakoulutyö)
 Mäkelä Mikko, vs. työalasihteeri (seurakuntakasvatus) 14.3. lukien
 Ojala Sami, työalasihteeri (erityisnuorisotyö) 31.8. saakka
 Ojell Raija, työalasihteeri (varhaiskasvatus, lapsi- ja perhetyö)
 Oksanen Minna, toimistosihteeri
 Pajunen Ritva-Anneli, toimistosihteeri
 Petäjä Heljä, työalasihteeri (varhaiskasvatus)
 Pesonen Marja, työalasihteeri (koulutus), työalasihteeri (aikuiskasvatus) 1.9. lukien
 Rikkinen Minna, projektityöntekijä (nuori aikuinen kirkon jäsenenä) 1.7.–30.11., vs. työalasihteeri (ammattikasvatus) 1.12. lukien
 Saarinen Jonna, arkistonjärjestelijä 28.2. saakka
 Seppänen Sami, työalasihteeri, osa-aikainen, kokoaikainen ajalla 1.-30.6. ja 1.-31.8, 31.8. saakka
 Syrjä-Turpeinen Sirpa, vs. työalasihteeri 15.11. lukien
 Tukeva Pekka, työalasihteeri (nuorisotyö), johtajan sijainen 2.11. lukien
 Vappula Katri, työalasihteeri (varhaisnuorisotyö, kirkon partioyhteistyö), virkavapaa 31.7. saakka
 Vinko Tuula, työalasihteeri (kouluasiat)

Kirkon koulutuskeskus

Kari Kopperi, johtaja (kirkollinen hallinto, kirkon oppi ja sen historia ja saarnan kysymykset, ekumenia, kirkon henkilöstön koulutuksen strategia)

Mäkeläinen Terhi, toimistosihteeri

Aspinen Mika, kouluttaja (raamattuteologia ja hermeneutiikka)

Erkkilä Lasse, kouluttaja (kirkkomusiikki)

Nyback Virva, kouluttaja (sielunhoito)

Pyykkö Ulla, kurssisihteeri

Salo-Kopperi Eeva, koulutussuunnittelija (kirkollisen ammatillisen perus- ja henkilöstökoulutuksen koordinointi ja kehittäminen)

Tulisalo Timo, kouluttaja (taloushallinto), osa-aikainen 29.8.–13.11. ja 29.12. lukien

Tynkkynen Markku, toinen johtamiskouluttaja

Vatanen Osmo, kouluttaja, (jumalanpalveluselämä)

Östring Lasse, kouluttaja (johtaminen, työyhteisön kehittäminen ja työnohjaus)

Perheasiat

Esko Martti, johtaja 31.1. saakka

Kähkönen Päivi, johtaja 1.5. lukien

Kolehmainen Riitta, toimistosihteeri 31.10. saakka

Pulkkinen Tero, työalasihteeri (perheneuvonnan koulutus)

Samulin Helena, työalasihteeri (palveleva puhelin), vt. johtaja 1.2.–30.4.

Seppänen Arja, työalasihteeri (aviopari- ja perhetyö)

Vänskä Sirkka, osa-aikainen toimistosihteeri

Sairaalasielunhoito

Aalto Kirsti, johtaja 28.2. saakka

Muurinen Sampo, johtaja 1.4. lukien

Söderqvist Marja-Liisa, toimistosihteeri

Vatanen Pirjo, työalasihteeri (koulutus)

Ulkoasiain osasto

Kääriäinen Kimmo, kirkkoneuvos, osaston johtaja

Leppämäki Eila, osastonjohtajan sihteeri 31.1. saakka

Vääräniemi Sari, osastonjohtajan sihteeri 1.1. lukien

Immonen Riitta, toimistovirkailija

Martikainen Emma, toimistovirkailija, osa-aikainen, toimistosihteeri (nimikemuutos) 1.5. lukien

Pulkkinen Marika, arkistointi- ja toimistotehtävissä 20.6.–20.8., 5.9.–31.10. ja 2.11. lukien

Teologisten asiain yksikkö

Karttunen Tomi, teologisten asiain sihteeri

Väliaho Minna, kirjeenvaihtaja-sihteeri

Hintikka Kaisamari, työalasihteeri, virkavapaa 1.9. lukien

Mäkelä Emma, harjoittelija 26.4.–31.7.

Ojell Ari, vs. työalasihteeri 1.10. lukien

Ulkosuomalaistyön yksikkö

Mäkelä Ilkka, kirkon ulkosuomalaistyön sihteeri
 Forsgren Sirpa, toimistosihteeri 11.11. saakka
 Eklund Anna, harjoittelija 1.7.–31.8.
 Merikanto-Timonen Susanna, ulkosuomalaistyön apulaissihteeri
 Märsylä Leena, työalasihteeri (turisti- ja uussiirtolaistyö)

Ulkomailla työskentelevät siirtolaispapi ja -kanttorit:

Anttila Maija-Leena, osa-aikainen turistikanttori, (Gran Canaria), 15.4. saakka, 15.10. lukien
 Harinen Tauno, osa-aikainen turistikanttori (Kypros) 30.4. saakka
 Helander Erkki, osa-aikainen turistikanttori, (Rodos) 1.3.–30.6. ja 15.10. lukien (Playa de las Americas)
 Hietala Seppo, osa-aikainen turistikanttori (Teneriffa) 15.4. saakka
 Järvilahti Timo, osa-aikainen turistikanttori (Playa del Ingles) 15.4. saakka ja 15.10. lukien
 Kalliomäki Marjo, osa-aikainen Ranskan siirtolaispappi
 Kilpeläinen Martti, osa-aikainen turistikanttori (Manner Espanja, Aurinkorannikko) 15.10. lukien
 Kiviluoto Heikki, osa-aikainen turistikanttori (Rodos) 11.8.–22.12.
 Kukkonen Jorma, osa-aikainen turistikanttori (Manner Espanja, Aurinkorannikko) 15.10. lukien
 Kuusinen Jaakko, osa-aikainen turistikanttori (Las Palmas) 15.4. saakka
 Miettunen Mauri, osa-aikainen turistikanttori (Kypros) 15.10. lukien
 Mylläinen Martti, osa-aikainen turistikanttori (Kypros) 30.4. saakka ja 15.10. lukien
 Mäkeläinen Heikki, osa-aikainen turistikanttori, (Puerto de la Cruz) 15.4. saakka ja 15.10. lukien
 Naukkarinen Kaisa, osa-aikainen turistikanttori, (Manner-Espanja, Aurinkorannikko) 15.4. saakka
 Niemelä Sirpa, osa-aikainen turistikanttori (Teneriffa) 15.10. lukien
 Nurmesviita Sakari, osa-aikainen turistikanttori (Playa de las Americas) 15.4. saakka
 Päiviö Hannele, Viron siirtolaispappi, virkavapaa 1.9. lukien
 Päiviö Markku, vs. Viron siirtolaispappi 1.9. lukien
 Rantala Raimo, osa-aikainen turistikanttori, (Manner-Espanja, Aurinkorannikko) 15.4. saakka
 Sainio Timo, Manner-Espanjan turisti- ja siirtolaispappi
 Salo Kaisa, Manner-Espanjan siirtolais- ja turistikanttori (diakoniapappi)
 Taipainen Terho, osa-aikainen turistikanttori 1.3.–30.6. (Rodos) ja 11.8.–22.12.
 Vuorinen Maija, osa-aikainen turistikanttori (Manner-Espanja, Costa Blanca) 30.4. saakka ja 15.10. lukien
 Vuorinen Sakari, osa-aikainen turistikanttori (Manner-Espanja, Costa Blanca) 30.4. saakka ja 15.10. lukien
 Waris Satu, osa-aikainen turistikanttori (Las Palmas) 15.10. lukien

Kirkon lähetystyön keskus

Mäkelä Jaakko, kirkon lähetys sihteeri 28.2. saakka
 Jukko Risto, kirkon lähetys sihteeri 1.3. lukien
 Kokko Katariina, toimistosihteeri
 Hiltunen Pekka Y, uskontokasvatussihteeri
 Sirviö Kirsti, koulutussihteeri
 Vasko Timo, lähetysteologi

Kirkon tiedotuskeskus, KT

Pesonen Tuomo, viestintäjohtaja

Lähteenpää Tuula, toimistosihiteeri

Honkasalo Tiinakaisa, viestintäsuunnittelija, osa-aikainen 1.10.–2.12. saakka, 2.12. saakka

Verkkoviestintäyksikkö

Ahlfors Henna, yhteisökoordinaattori

Haarla Katri, projektisuunnittelija (Hengellinen elämä verkossa-hanke)

Hintsala Meri-Anna, verkkokeskustelija (Hengellinen elämä verkossa -hanke)

Huima Kimmo, verkkoviestintäsuunnittelija, osa-aikainen

Hynninen Mirjami, verkkoviestintäsuunnittelija

Högnabba Jessica, projektisuunnittelija

Kallioinen Sami, verkkoviestintäpäällikkö

Kava Suvi, verkkotoimittaja

Koistinen Kalevi, verkkoviestintäsuunnittelija

Korpiaho Mervi, verkkoviestintäsuunnittelija

Kähäri Anne, toimistosihiteeri

Lax Mikaela, osa-aikainen verkkotoimittaja 1.10. lukien

Majamäki Hannu, hankepäällikkö

Oinonen Ulla, projektisihiteeri (Hengellinen elämä verkossa-hanke)

Paananen Terhi, koulutussuunnittelija (Hengellinen elämä verkossa- hanke)

Pärssinen Helka, projektisuunnittelija (Hengellinen elämä verkossa -hanke), osa-aikainen 12.1. lukien

Sainio Hannele, verkkoviestintäpäällikkö

Vuoti Juhani, kesätyöntekijä 1.6.–31.8.

Yli-Räisänen Heli, verkkotoimittaja

Tiedotusyksikkö

Kivimäki Iiris, tiedotuspäällikkö

Saarela Heljä, toimistosihiteeri

Helenelund Tuija, tiedottaja

Honkaranta-Siivari Petra, tiedottaja

Kailasmaa Marko, tiedottaja

Taivassalo Riikka, harjoittelija 1.6.–31.8.

Terhemaa Tuulikki, tiedottaja

Radiotoimitus

Vartiainen Anneli, toimituspäällikkö

Alastalo Simo, toimittaja

Almusa Pirjo, toimittaja

Koski Ilkka, toimittaja, virkavapaa 28.1. saakka

Pelkonen Taina, toimittaja 13.6.–12.7.

Saarela Katri, vs. toimittaja 28.1. saakka

Sevelius Silva, tuotantosihteeri

Tanttu Kaisa, toimittaja, osa-aikainen 1.9. lukien

TV-toimitus

Rajamäki Juha, toimituspäällikkö
 Ala-Prinkkilä Mervi, tuotantosihteeri 21.3. lukien
 Grönroos Juha, toimittaja
 Näsman Minna, toimittaja
 Ormio Arne, toimittaja
 Patrakka Reija-Riikka, toimittaja, virkavapaa
 Ritokoski Mervi, tuottaja
 Talola Ville, toimittaja
 Toivonen Totti, toimittaja, osa-aikainen 31.5. saakka ja 1.9. lukien, virkavapaa 19.9. lukien

Kirkon tutkimuskeskus

Palmu Harri, johtaja
 Ågren Anita, toimistosihteeri
 Hytönen Maarit, tutkija, osa-aikainen, virkavapaa 1.8. lukien
 Ikonen Satu, määräaikainen tutkimussihteeri 31.3. saakka ja 1.8. lukien
 Jormakka Terhi, projektisihteeri
 Järvenpää Katriina, virkavapaa 27.4. saakka, vs. tutkimusassistentti 27.4. saakka
 Ketola Kimmo, tutkija
 Lassander Mika, osa-aikainen tutkimuskoordinaattori 30.4. saakka
 Leinonen Miia, tutkimusassistentti 31.1. saakka
 Lilius Hanna, tutkimussihteeri
 Niemelä, Kati, tutkija
 Nissilä Risto, tutkimusassistentti, virkavapaa 27.4. saakka
 Pruuki Lassi, projektitutkija 15.2. saakka
 Salomäki Hanna, määräaikainen tutkija, työloma 20.3. saakka
 Sohlberg Jussi, tutkimuskoordinaattori

Kirkon ruotsinkielisen työn keskus

Träskbacka Bror, johtaja
 Abebe Julia, verkkotoimittaja
 Hedengren Rufus, tiedottaja 30.1. saakka ja 7.-18.2.
 Holländer Ann-Mari, työalasihteeri
 Holmvik Åsa, tiedottaja, vs. työalasihteeri 30.1. saakka
 Lindberg Maria, kuurojenpappi
 Kankkonen Janne, projektisihteeri 17.1.–15.7.
 Klingenberg Hanna, osa-aikainen taustatoimittaja 3.6. saakka ja 15.8. lukien
 Koskinen Tuula, toimistosihteeri
 Kummel-Myrskog Pia, johtava työalasihteeri
 Lampenius Simon, työalasihteeri (nuorisotyö)
 Lindgren Leif, toimittaja
 Långbacka Hedvig, radiotoimittaja
 Malmsten Magnus, IT-konsultti
 Myrskog Stefan, johtava työalasihteeri (kristillinen kasvatus)
 Romar Carl-Erik, toimistosihteeri 30.9. saakka
 Rummukainen Helena, arkistohoitaja 14.2.–13.10.
 Sandberg Helena, työalasihteeri (koulutus)

Snellman Lucas, johtava työalasihteeri (viestintä), virkavapaalla 30.1. saakka
Sten Maria, työalasihteeri (aikuistyö ja kulttuuri)
Sundström Henrik, toimistosihteeri 1.10. lukien
Wacklin Sonja, toimistosihteeri
Öhman Björn, kehitysvammaispastori

Arkkipiispan kanslia (Turku)

Jääskeläinen Heikki, arkkipiispan sihteeri
Leppänen Risto, kanslian työalasihteeri
Tissari Mirja, kirjeenvaihtaja-sihteeri

Piispainkokous

Jolkkonen Jari, piispainkokouksen pääsihteeri
Inkinen Marjut, toimistosihteeri
Komulainen Jyri, piispainkokouksen teologinen sihteeri

Kirkon palvelukeskus

Mäenpää Seija, johtaja 1.6. lukien
Fridman Lisa, järjestelmän pääkäyttäjä 1.11. lukien
Halonen Tuomas, projektipäällikkö 21.–26.10., palvelupäällikkö (henkilöstöhallinto) 27.10. lukien
Kallinen Hannu, tietohallintopäällikkö 1.6. lukien
Laitila Johanna, henkilöstöpäällikkö 1.9. lukien
Naamanka Outi, palvelupäällikkö (taloushallinto) 7.11. lukien, osa-aikainen 7.–30.11.
Saloniemi Anne, asiakaspalvelupäällikkö 1.10. lukien
Toiviainen Antti, järjestelmäasiantuntija 1.11. lukien
Toivonen Aila, hankeassistentti 22.8. lukien
Toivonen Marjo, harjoittelija 10.10. lukien

KIRKKOHALLITUKSEN ESITYKSET KIRKOLLISKOKOUKSELLE

Kertomusvuonna kirkolliskokoukselle tehtiin seuraavat esitykset:

1/11	Parokiaalijärjestelmän kehittäminen; kirkkohallituksen selvitys kirkolliskokoukselle
2/11	Diakonaattia koskevien säännösten lisääminen kirkkolakiin ja kirkkojärjestykseen
3/11	Kirkon keskusrahaston vuoden 2011 talousarvion 1. muutos
4/11	Kirkkolain 24 luvun 11 ja 14 §:n muuttaminen
4a/11	Täydennys kirkkohallituksen esitykseen 4/2011; kirkkolain 24 luvun 11 ja 14 §:n muuttaminen
5/11	Kirkkojärjestyksen 22 luvun 3 g §:n muuttaminen
6/11	Kirkkoherranvaalia koskevien kirkkolain, kirkkojärjestyksen ja kirkon vaalijärjestyksen säännösten muuttaminen
7/11	Kirkkohallituksen ohjesäännön 33 §:n 1 momentin muuttaminen
8/11	Kirkon ulkoasiain neuvoston toimintakertomus vuodelta 2010
9/11	Evangelis-luterilaisen kirkon eläkelain muuttaminen
10/11	Kirkon eläkerahastoa kartuttavaa eläkerahastomaksua koskevan säännöksen lisääminen kirkkolain 22 luvun 8 §:ään
11/11	Kirkon keskusrahaston talousarvio vuodelle 2012 ja toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2012–2014
12/11	Veckomässa (med Kyrie och Gloria), Jordfästning och Dop (delar av Dopet) på finlandssvenskt teckenspråk
13/11	Johanneksen evankeliumin viittomakielinen käännös
14/11	Kirkkolain muuttaminen siten, että kotikuntaa vailla olevan ulkomaalaisen on mahdollista liittyä kirkon
15/11	Kirkkohallituksen ohjesäännön 35 §:n muuttaminen

Kirkkohallituksen kirjeet kirkolliskokoukselle:

1/11	Kappalaisen viran kelpoisuussäännöksen tarkistaminen (KJ 6:18)

Lisäksi kirkolliskokoukselle annettiin seuraava ilmoitus:

1/11	Talousarvioehdotukset Kirkon keskusrahaston vuoden 2012 talousarvioon (Kirkkohallitus)

KIRKKOHALLITUKSEN ANTAMAT LAUSUNNOT

Lausuntoja on kertomusvuonna annettu seuraavasti:

Oikeusministeriö

- Adoptiolainsäädännön uudistamista koskeva työryhmämietintö
- Isyyslainsäädännön uudistamistarpeita koskeva arviomuistio
- Työryhmän mietintö ”Oikeudenkäynti hallintoasioissa. Prosessityöryhmän mietintö”
- Työryhmämietintö ”Viittomakielisten kielelliset oikeudet”
- Velkajärjestelyn uudistamista valmistelleen työryhmän mietintö ”Velkajärjestelyn uudistaminen”

Opetushallitus

- Ammatillisten perustutkintojen sekä ammatti- ja erikoisammattitutkintojen perusteiden määräysten muutosten luonnokset
- Lasten ja nuorten erityisohjaajan ammattitutkinnon perusteiden luonnos
- Maaseudunkehittäjän erikoisammattitutkinnon perusteiden luonnos
- Restaurointikisällin ammattitutkinnon ja restaurointimestarin erikoisammattitutkinnon perusteiden luonnokset
- Suntion ammattitutkinnon perusteiden luonnos

Opetus- ja kulttuuriministeriö

- Luonnos koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmaksi vuosille 2011–2016
- Ammattipätevyysdirektiivin uudistamista koskeva vihreä kirja
- Korkeakoulujen opiskelijavalintoja koskeva hallituksen esitys
- Luonnos valtioneuvoston lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelmaksi vuosille 2012–2015
- Oikeusministeriön työryhmämietintö ”Tehtävien jako hallintotuomioistuinten kesken. Hallintolainkäytön tasotyöryhmän mietintö”
- Selvitys Ammattikorkeakoulujen taloudellisen ja hallinnollisen aseman uudistaminen – Selvityshenkilöiden raportti, OKM:n julkaisu 2010:23
- Taideyliopistoselvitystyöryhmän muistio
- Tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamisesta annetun direktiivin soveltamista koskeva Euroopan komission kertomus

Sosiaali- ja terveysministeriö

- Luonnos laiksi iäkkään henkilön sosiaali- ja terveyspalvelujen saannin turvaamisesta

Työ- ja elinkeinoministeriö

- Luonnos valtioneuvoston lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelmaksi vuosille 2012–2015

Ulkoasiainministeriö

- Rotusyrjinnän poistamista koskeva kansainvälinen yleissopimus (CERD); yhdistetty 20.–22. määräaikaisraportti
- YK:n kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaisen yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan voimaan saattamista valmistelleen työryhmän mietintö
- YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus lasten myynnistä, lapsiprostituutiosta ja lapsipornografiasta tehdyn valinnaisen pöytäkirjan voimaan saattamista valmistelevalle työryhmän mietintö
- YK:n kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus (CEDAW); Suomen seitsemäs määräaikaisraportti

Valtiovarainministeriö

- Tilastolain uudistamista valmistelevalle työryhmän muutosehdotus tilastolain 14 ja 15 pykälästä

Helsingin hallinto-oikeudelle on annettu lausunto valitusasiaan, Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehelle on annettu lausunto ja kaksi selvitystä kanteluasioihin sekä apulaisoikeuskanslerille selvitys ja lisäselvitys kanteluun.

Tarkempia tietoja Internetissä: sakasti.evl.fi

KOLEHDIT

Kirkkohallitus määräsi viralliset kolehdit kannettavaksi tiettyinä päivinä vuoden 2011 aikana seuraaviin kohteisiin Turun arkkihiippakunnan ja Tampereen, Oulun, Mikkelin, Kuopion, Lapuan, Helsingin ja Espoon hiippakunnissa:

Nuorten Keskus ry
 Suomen Ekumeeninen Neuvosto
 Suomen Merimieskirkko
 Evankelis-luterilainen Lähetisyhdistys Kylväjä
 Herättäjä-Yhdistys ry
 Suomen Poikien ja Tyttöjen Keskus – PTK ry
 Suomen Kirkkomusiikkiliitto ry
 Radiolähetysjärjestö Sanansaattajat r.y.
 Suomen Evankelisluterilainen Kansanlähetys
 Kirkkopalvelut ry
 Suomen Ev.-lut. Seurakuntien Lapsityön Keskus ry
 Kansan Raamattuseuran Säätiö
 Suomen Pipliaseura
 Kirkon Ulkomaanapu
 Suomen Lähetysseura
 Veteraanivastuu ry - hengellinen työ
 Suomen Evankelisluterilainen Opiskelija- ja koululaislähetys ry
 Hiljaisuuden Ystävät ry
 Suomen Raamattuopiston säätiö
 Kirkolliset järjestöt - Tunturikappeli- ja tiekirkkotoiminta
 Kirkolliset järjestöt - Päihde- ja Kriminaalityö
 Kirkolliset järjestöt - Oppilaitos- ja nuorisotyö
 Kirkon diakoniarahasto
 Seurakuntien päättämälle lähetysjärjestölle
 Yhteisvastuukeräys

Lisäksi seurakunnan kolehtisuunnitelmaan sijoitetaan tuomiokapitulin määräämät kolehdit.

Kirkkohallitus suositteli lisäksi seurakunnille yleiskirjeessään seuraavien kohteiden huomioon ottamista kolehtisuunnitelmaa laadittaessa:

Suomen Kristillinen Ylioppilasliitto
 Suomen Kristillisen Työväen Liitto
 Martinus-säätiö
 Partaharju-säätiö
 Raamatunlukijain Liitto ry
 Suomen NMKY:n Liitto ry
 Tieteen ja taiteen kristillinen tukisäätiö
 Suomen Gideonit – Gideoniterna i Finland ry
 Romano Missio ry
 Suomen Partiolaiset – Finlands Scouter ry
 Suomen teologinen instituutti ry
 Suomen Setlementtiliitto ry

Sininauhasäätiö
 Suomen Karmel-yhdistys ry
 Lestadiolainen Uusheräys ry
 Murmanskin alueen luterilainen kehittämisrahasto
 Kuurojen lähetys ry

Porvoon hiippakuntaan kuuluvissa seurakunnissa Kirkkohallitus määräsi kannettavaksi vuoden 2011 aikana seuraavat viralliset kolehdit:

Luthersk Inremission r.f.
 Laestadianernas Fridsföreningars förbund r.f.
 Svenska Lutherska Evangeliföreningen i Finland r.f. (För missionsarbetet i Afrika och församlingsarbete inom Istanbuls lutherska kyrka)
 Svenska Lutherska Evangeliföreningen i Finland r.f. (För arbetet bland barn och ungdomar)
 Finlands Evangelisk-lutherska Student- och Skolungdomsmission rf
 Förbundet De Utvecklingsstördas Väl r.f
 Förbundet Kyrkans Ungdom r.f
 Byrån för kyrkans mission
 Finska Bibelsällskapet rf (Kollett nr 1: För läskunnighetsarbete i samarbete med de lokala bibelsällskapen)
 Finska Bibelsällskapet rf (Kollett nr 2: För bibelarbete i Kina, baserat på avtal mellan Kinas kristna råd och ev.luth. kyrkan i Finland)
 Ekumeniska Rådet i Finland rf
 Finlands Sjömanskyrka rf
 Finlands svenska kyrkosångsförbund rf
 Stiftsgården Lärkkulla
 Retreatstiftelsen Snoan
 Suomen Kristillinen Ylioppilaliitto r.y. – Finlands Kristliga Studentförbund r.f
 KRAN r.f.
 Suomen Gideonit Gideoniterna i Finland ry
 Förbundet Kristen Skolungdom r.f.
 Församlingsförbundet rf

KIRKKOHALITUKSEN TÄYSISTUNNON MYÖNTÄMÄT AVUSTUKSET 2011

Avustuksen saaja	Verotulojen täydennys- avustus	Harkinnan- varainen avustus	Seurakuntien yhdistymis- avustukset ¹	Hautausmaa- avustukset	Rakennus- avustukset	Konservointi avustukset ²	Avustukset yhteensä	% osuus
KOKO KIRKKO	1 782 621	602 000	1 058 400	371 000	4 132 500	99 496	8 046 017	100,0
Akaa					250 000		250 000	3,1
Alavieska	8 204						8 204	0,1
Brändö-Kumlinge					22 200		22 200	0,3
Eckerö	641						641	0,0
Enonkoski	28 254	25 000					53 254	0,7
Enontekiö	24 074	30 000					54 074	0,7
Evijärvi				81 000			81 000	1,0
Finström-Geta					343 800		343 800	4,3
Haapavesi	2 688						2 688	0,0
Hailuoto		43 000					43 000	0,5
Halsua	8 191						8 191	0,1
Hamina			151 200				151 200	1,9
Hammarland						5 760	5 760	0,1
Hankasalmi	10 582						10 582	0,1
Heinävesi		60 000					60 000	0,7
Hirvensalmi	21 843						21 843	0,3
Hyrnsalmi	23 502				55 600		79 102	1,0
Isojoki	22 332						22 332	0,3
Joutsa	38 817						38 817	0,5
Juuka	26 080						26 080	0,3
Jämijärvi	761				229 800		230 561	2,9
Kangasniemi	1 321						1 321	0,0
Karjalohja					101 100		101 100	1,3
Karstula	12 486						12 486	0,2
Karvia	24 435			15 000			39 435	0,5
Kemijärvi		117 000					117 000	1,5
Kesälahti		25 000			54 600		79 600	1,0
Kihniö					11 900		11 900	0,1
Kiikoinen	12 136						12 136	0,2
Kimitoön		90 000					90 000	1,1
Kinnula	30 247						30 247	0,4
Kolari	20 720						20 720	0,3
Konnevesi	173						173	0,0
Kuopion ev.-lut. seurakuntayhtymä			436 800				436 800	5,4
Kuortane					22 200		22 200	0,3
Kustavi		50 000					50 000	0,6
Kärsämäki	62 409	30 000		55 000			147 409	1,8
Lapinjärven seurakuntayhtymä					8 900		8 900	0,1

KIRKKOHALLITUKSEN TÄYSISTUNNON MYÖNTÄMÄT AVUSTUKSET 2011

Avustuksen saaja	Verotulojen täydennys- avustus	Harkinnan- varainen avustus	Seurakuntien yhdistymis- avustukset ¹	Hautausmaa- avustukset	Rakennus- avustukset	Konservointi avustukset ²	Avustukset yhteensä	% osuus
Lemi		50 000					50 000	0,6
Lumijoki	19 564				137 400		156 964	2,0
Merikarvia					60 900		60 900	0,8
Multia	7 090						7 090	0,1
Mynämäki						77 000	77 000	1,0
Myrskylä					27 800		27 800	0,3
Nousiainen				200 000			200 000	2,5
Nummen ja Pusulan seurakuntayhtymä					59 600		59 600	0,7
Orimattila			84 000				84 000	1,0
Oripää	440						440	0,0
Oulun ev.-lut. seurakuntayhtymä			134 400				134 400	1,7
Paltamo	23 358						23 358	0,3
Pargas kyrkliga samfällighet					950 800		950 800	11,8
Parikkala					19 100		19 100	0,2
Pelkosenniemi		9 000			20 000		29 000	0,4
Perho	52 779				9 600		62 379	0,8
Pertunmaa	30 400						30 400	0,4
Petäjävesi					79 000		79 000	1,0
Pihtipudas	29 052						29 052	0,4
Polvijärvi	47 602				5 100		52 702	0,7
Pomarkku					44 200		44 200	0,5
Posio	109 422	10 000					119 422	1,5
Pudasjärvi	204 229						204 229	2,5
Puolanka	54 014						54 014	0,7
Puumala	9 303						9 303	0,1
Ranua	133 057						133 057	1,7
Rautavaara	18 962				124 200		143 162	1,8
Reisjärvi	21 562			20 000			41 562	0,5
Ristijärvi	27 873				232 900		260 773	3,2
Räikkylä	35 837						35 837	0,4
Salla	61 026						61 026	0,8
Savitaipale					312 200		312 200	3,9
Sievi	15 627						15 627	0,2
Siikainen	18 501						18 501	0,2
Siikalatva	60 912						60 912	0,8
Siikasalo	160						160	0,0
Sodankylä					392 000		392 000	4,9
Soini	43 795						43 795	0,5
Sulkava	48 654						48 654	0,6
Suomenniemi	5 673						5 673	0,1

KIRKKOHALLITUKSEN TÄYSISTUNNON MYÖNTÄMÄT AVUSTUKSET 2011

Avustuksen saaja	Verotulojen täydennysavustus	Harkinnanvarainen avustus	Seurakuntien yhdistymisavustukset ¹	Hautausmaavastukset	Rakennusavustukset	Konservointiavustukset ²	Avustukset yhteensä	% osuus
Suomussalmi	57 197						57 197	0,7
Säkylä					150 000		150 000	1,9
Taivalkoski	103 607						103 607	1,3
Tervo						3 836	3 836	0,0
Tervola	10 549						10 549	0,1
Toholampi	3 876				23 500	12 900	40 276	0,5
Töysä	5 860						5 860	0,1
Uutajärvi	86 112				316 400		402 512	5,0
Uurainen	13 574						13 574	0,2
Vaala	10 410	50 000					60 410	0,8
Valtimo	11 415		84 000		19 100		30 515	0,4
Vöörä							84 000	1,0
Ylitornio	21 233						21 233	0,3
Ylä-Savon seurakuntayhtymä			168 000				168 000	2,1
Ålands södra skärgård		13 000			48 600		61 600	0,8

KIRKKOHALLITUKSEN TÄYSISTUNNON MYÖNTÄMÄT AVUSTUKSET HIIPPAKUNNITTAIN 2011

Hiippakunta	Verotulojen täydennysavustus	Harkinnanvarainen avustus	Seurakuntien yhdistymisavustukset ¹	Hautausmaavastukset	Rakennusavustukset	Konservointiavustukset ²	Avustukset yhteensä	% osuus
			euroa					
Turun arkkihpk.	31 077	50 000	0	200 000	255 100	77 000	613 177	7,6
Tampereen hpk.	761	0	84 000	0	479 800	0	564 561	7,0
Oulun hpk.	1 030 001	239 000	134 400	75 000	898 900	12 900	2 390 201	29,7
Mikkelin hpk.	184 265	100 000	151 200	0	385 900	0	821 365	10,2
Borgå stift	641	103 000	84 000	0	1 365 400	5 760	1 558 801	19,4
Kuopion hpk.	347 005	110 000	604 800	0	436 900	3 836	1 502 541	18,7
Lapuan hpk.	188 871	0	0	96 000	113 100	0	397 971	4,9
Helsingin hpk.	0	0	0	0	36 700	0	36 700	0,5
Espoon hpk.	0	0	0	0	160 700	0	160 700	2,0
Koko kirkko	1 782 621	602 000	1 058 400	371 000	4 132 500	99 496	8 046 017	100,0

1 Vuonna 2011 täysistunnon myöntämät yhdistymisavustukset kolmelle vuodelle yhteensä.

2 Vuonna 2011 täysistunnon sekä virastokollegion myöntämät konservointiavustukset.

KIRKKOHALLITUKSEN MYÖNTÄMÄT AVUSTUKSET KRISTILLISILLE JÄRJESTÖILLE VUONNA 2011

Akasia-säätiö	1.000
Christian Artists Finland CAF ry	1.000
Diakonia ry	12.000
Förbundet Kyrkans Ungdom	8.000
Helsingin Raamattukoulu	1.000
Heräneiden ylioppilaskoti	3.000
Hetan musiikkipäivät	5.500
Hiljaisuuden ystävät ry	3.000
Kansan Raamattuseuran Säätiö, Rukouksen talo -hanke	3.000
- Vivamon Raamattukylä -hanke	2.000
- Tarinoiden majatalon toimintaan	2.000
KRAN	3.000
Kristillinen kasvatus (lehti uskonnonopettajille)	9.000
Kulttuuri- ja uskontofoorumi FOKUS	5.000
Lahden Kansainvälinen Urkuviikko	2.500
Lestadiolaisten Ylioppilaskodin Kannatusyhdistys r.y.	3.000
Lohtajan Kirkkomusiikkijuhlat – Vexilla Regis	5.000
Maailmanvaihto ry – ICYE	1.000
NNKY:n Liitto	4.000
Raamatunlukijain Liitto, nuorten lukuopas Liftari	5.000
- lapsi-, perhe- ja nuorisotyön raamattumateriaali	2.000
Rautatieläisten Kristillinen Yhdistys	1.000
Retreatstiftelsen, Retreatgården Snoan	6.000
Romano Missio, kenttätö	5.500
Sinapinsiemen ry	5.000
Suomen ev.lut. Luostarin Tuki ry/Enonkosken luostari	8.000
Suomen Kirkkomusiikkiliitto	6.000
Suomen Kristillisen Työväen Liitto, evankelioimistyyöhön	7.000
Suomen NMKY:n Liitto	5.000
Suomen Raamattuopiston Säätiö/NA-hanke	5.000
- Nuorisotyön kehittäminen –hanke	5.000
- Varhaisnuorten messu Gospel Junior -hanke	1.000
- Kristittyinä Suomessa -linjan sopeuttamishanke	3.000
Suomen Sairaanhoitajain Kristillinen Seura	4.000
Suomen Setlementtiliitto	2.500
Suomen teologinen instituutti	3.000
Suomen Uskonnonopettajain Liitto	4.500
Teologian Ylioppilaiden Tiedekuntayhdistys TYT	1.000
Vieremän seurakunta/ Kyrönniemen keskus	3.000
Ylioppilaskoti Konviktin kannatusyhdistys	4.500
Yhteensä	161.000

SUOMEN EVANKELIS-LUTERILAINEN KIRKKO
EVANGELISK-LUTHERSKA KYRKAN I FINLAND

KIRKON KESKUSRAHASTO
KYRKANS CENTRALFOND

Sijoitustoiminnan tuotto 2011: -4,32 %

Sijoitustoiminnan tuotto 1991–2011: + 8,06 % p.a. (reaalituotto + 6,18 % p.a.)

Rahaston koko 31.12.2011: 932 m€

TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2011

KIRKON KESKUSRAHASTON ELÄKERAHASTON JOHTOKUNTA

1 Johtokunnan kokoonpano ja tehtävät

Kirkkojärjestyksen 22 luvun 3a §:n mukaan kirkon keskusrahaston eläkerahaston varojen sijoittamista varten on kirkkohallituksen toimikautekseen asettama kirkon keskusrahaston eläkerahaston johtokunta. Kirkon eläkerahaston johtokunta valittiin kirkkohallituksen kokouksessa 3.6.2008. Samassa kokouksessa kirkkohallitus valitsi johtokunnan puheenjohtajaksi yhteiskuntatieteiden tohtori Olli Pusan (varajäsen talouspäälikkö Pasi Perander). Johtokunnan muut jäsenet ovat; toiminnanjohtaja Esko Jossas (varajäsen lakimies Tarja Niemelä, 1.9.2011 alkaen), hallintojohtaja Riitta-Sisko Tarkka (varajäsen talouspäälikkö Marja-Liisa Nore), toiminnanjohtaja Ritva Rasila (varajäsen lakimies Anna-Maria Numminen, 1.11.2010 alkaen), kiinteistöjohtaja Seppo Kosola (varajäsen työmarkkina-asiamies Pauliina Hirsimäki), sijoitusjohtaja Ari Huotari (varajäsen korkosijoitusjohtaja Fredrik Forssell), rehtori Eva Liljebloom (varajäsen lakimiesasessori Ritva Saarnio), hallintojohtaja Matti Ilveskoski (varamies sosiaalineuvos Esa Koukkari) ja työmarkkinalakimies Jonna Voima, 20.9.2011 alkaen¹ (varajäsen lakimies Keijo Karhumaa). Johtokunnan varapuheenjohtajana toimii toiminnanjohtaja Ritva Rasila ja sihteerinä 1.11.2008 alkaen sijoitusjohtaja Ira van der Pals. Johtokunnan toimikausi päättyy 31.5.2012.

Johtokunnan tehtävät on määritelty kirkkojärjestyksen 22 luvun 3a §:ssä. Tämän lisäksi kirkon keskusrahaston eläkerahaston johtokunnan johtosäännössä, jonka Kirkkohallitus on vahvistanut 8.12.1998, on säännös siitä, mistä yksittäisistä sijoituksista johtokunta päättää. Muista kuin johtosäännössä tarkoitetuista yksittäisistä sijoituksista päättää Kirkon keskusrahaston johtaja.

Johtokunnan tehtävänä on

- 1) päättää sijoitustoiminnassa käytettävistä sijoitusmuodoista ja niissä sovellettavista periaatteista.
- 2) päättää sijoitusten jakautumisesta eri sijoitusmuotoihin ja niiden tuottotavoitteista.
- 3) päättää sijoitusten riskienhallinnassa noudatettavista periaatteista.
- 4) hyväksyä vuosittain kirkon eläkerahaston varojen sijoitussuunnitelma.
- 5) päättää omaisuudenhoitajista ja näiden kanssa laadittavista sopimuksista.
- 6) päättää niistä sijoitussuunnitelmassa määritellyistä yksittäisistä sijoituksista, jotka on määrätty johtokunnan tehtäväksi.
- 7) huolehtia sijoitustoiminnan kokonaisuuden valvonnasta.

Eläkerahaston sijoitustoimintaa valvovat Finanssivalvonta sekä keskusrahaston tilintarkastajat.

Vuoden 2011 aikana pidettiin yhdeksän johtokunnan kokousta, joista yksi pidettiin sähköpostin välityksellä. Kokousten läsnäoloprosentti oli 90 % (83 % vuonna 2010).

¹ Kristian Brotherus 3.6.2008- 25.1.2011, Riikka Kolkkala 25.1.2011- 20.9.2011

2 Vuoden aikana johtokunnassa käsitellyt asiat

2.1 Sijoitussuunnitelma

Johtokunta hyväksyi joulukuussa 2011 sijoitussuunnitelman vuodelle 2012. Seuraavassa taulukossa on esitetty eläkerahaston omaisuusluokkakohmainen perusallokaatio. Omaisuusluokan muodostavat sijoitukset, jotka reagoivat yhdenmukaisesti talouden muutoksiin. Yhteisvaihtelu eri omaisuusluokkien välillä on vähäisempää kuin omaisuuslajin sijoitusten keskinäinen yhteisvaihtelu. Hajauttamalla sijoitukset eri omaisuusluokkiin rahaston kokonaisriski pienenee. Eläkerahaston käyttämät omaisuusluokat ovat korko-, osake- ja muut sijoitukset. Muilla sijoituksilla tarkoitetaan kiinteistösijoituksia, absoluuttisen tuottotavoitteen rahastoja, pääomasijoituksia, vaihtovelkakirjalainasijoituksia, mezzanine -sijoituksia sekä sijoituksia hyödykemarkkinoille.

	peruspaino	min	max
Korkosijoitukset	41 %	30 %	60 %
Osakesijoitukset	41 %	30 %	50 %
Muut sijoitukset	18 %	5 %	30 %
Yhteensä	100 %		

Eläkerahaston pitkän aikavälin tuottotavoite on 6,5 % riskitasolla 7,8 %. Tuotto-odotus perustuu omaisuusluokkien pidemmän aikavälin tulevaisuuden tuotto-odotuksiin. Esimerkiksi osakkeet ovat historiallisesti tuottaneet pitkiä korkosijoituksia enemmän, mutta samalla tuottojen vaihtelut ovat olleet suurempia kuin korkosijoituksilla. Pitkän aikavälin tuotto-odotusta on siksi syytä verrata kumulatiivisiin vuosituottoihin eikä yksittäisiin vuosihavaintoihin.

Sijoitussuunnitelma sisältää myös suunnitelman vastuullisen sijoittamisen osalta. Suunnitelmassa kerrotaan, kuinka vastuullista sijoittamista toteutetaan käytännössä eläkerahastossa. Suunnitelma on jäsennetty YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteiden mukaisesti. Vastuullisen sijoitustoiminnan kehittämisessä sekä reagoivassa toiminnassa ja vaikuttamisessa on käytetty eettistä konsulttia, Ethix SRI Advisors. Vastuullisesta sijoittamisesta on kerrottu enemmän erillisessä vastuullisen sijoittamisen toimintakertomuksessa.

2.2 Riskienhallintasuunnitelma

Johtokunta hyväksyi joulukuussa 2011 eläkerahastoa koskevan riskienhallintasuunnitelman vuodelle 2012. Hyvä riskienhallintakäytäntö edellyttää aina riskien ja riskienhallintakeinojen määrittämistä. Riskienhallintasuunnitelman tarkoituksena on ohjata eläkerahaston sijoitustoiminnan riskienhallintaa. Riskienhallintasuunnitelmassa on lisäksi kuvattu kirkon keskusrahaston sijoitustoiminnan organisaatio ja toimintatavat.

2.3 Muut johtokunnan käsittelemät asiat

Kertomusvuonna johtokunta käsitteli mm. seuraavia asioita:

Eurooppa-osakesalkun kilpailutus. Kirkon eläkerahaston eurooppalaisten osakkeiden täyden valtakirjan mandaatti kilpailutettiin vuoden 2011 alussa hankintalain mukaisesti. Johtokunta päätti helmikuussa solmia omaisuudenhoidosopimuksen Tapiola Varainhoidon kanssa. Mandaatin koko kilpailutusvaiheessa oli 40 miljoonaa euroa.

Uusi eläkemenoenennuste. Valtionkonttorin laskema eläkemenoenennuste esiteltiin johtokunnalle. Tämän pohjalta käytiin keskustelua uudesta eläkerahastomaksusta, joka otetaan käyttöön vuonna 2013.

Salkkurakenteen muutokset. Suurimmat muutokset rakenteessa tehtiin valtionlainasalkussa, rahamarkkinasalkussa ja yhdysvaltalaisten osakkeiden salkussa. Kaikissa näissä salkuissa valittiin uudet rahastot.

Finanssivalvonnan vuosivalvontaraportti merkittiin johtokunnassa tiedoksi.

Kiinteistösijoitus- ja pääomasijoitusstrategia. Johtokunta hyväksyi kiinteistösijoitusstrategian ja pääomasijoitusstrategian päivitykset vuosille 2012–2015.

Sijoitussitoumukset. Johtokunta päätti tehdä 3,5 miljoonan euron lisäsijoitussitoumuksen Amanda III pääomarahastoon, 5 miljoonan euron sijoitussitoumuksen Bridgepoint Development Capital pääomarahastoon sekä 3 miljoonan euron sijoitussitoumuksen Power Fund III rahastoon. Näiden lisäksi johtokunta päätti tehdä 6 miljoonan euron suuruisen sijoitussitoumuksen Tapiolan KR III kiinteistö-pääomarahastoon.

Valuuttasuojauksen käyttöönotto. Johtokunta päätti tehdä johdannaissopimuksen SEB kanssa. Tarkoituksena on suojata yhdysvaltalaisten osakkeiden valuuttariskiä.

Vaikuttamistapaukset. Eläkerahasto osallistuu vaikuttamiskeskusteluihin kaikkien hälyttävien normirikkomustapauksien kanssa eettisen konsultin Ethix SRI Advisorsin palvelun kautta. Keskeisiä vaikuttamisteemoja ovat olleet ihmisoikeusasiat, ympäristöasiat ja yritysten vastuullinen toiminta kehitysmaissa. Lisäksi eläkerahasto osallistuu aktiivisesti kotimaisten yhtiöiden yhtiökokouksiin ja yrityskeskusteluihin.

Vastuullisen sijoitustoiminnan edistäminen. Sijoituspäätöksissä vastuullisuuskriteerit on liitetty entistä selkeämmin valintaprosesseihin. Lisäksi huomiota on saanut kansallinen yhteistyö ja osallistuminen FINSIF-yhdistyksen toimintaan aktiivisena hallitusjäsenenä. Vastuullisen sijoittamisen projektipäällikkö siirtyi vuoden alussa sijoitusyksikköön ja salkunhoitajan toimen ohella hän toimii myös vastuullisen sijoittamisen asiantuntijana. Lisäksi kaikkien sijoitusyksikön työntekijöiden toimenkuvia tarkistettiin niin, että vastuullisen sijoittamisen toimintavastuuta jaettiin koko yksikölle.

Salkunhoitajan vaihtuminen. Kirkon eläkerahaston salkunhoitaja Harri Kupari irtisanoutui tehtävästään kesäkuussa ja hänen tilalleen palkattiin lokakuussa uusi salkunhoitaja, Jukka Piitulainen.

3 Sijoitustoiminta vuonna 2011

3.1 Omaisuudenhoidon järjestäminen

Eläkerahaston sijoitustoimintaa hoidetaan suorien rahastosijoitusten ja täyden valtakirjan omaisuudenhoitosopimusten kautta. Eläkerahasto on hajauttanut sijoitusriskejään toimialoittain, maantieteellisesti, yrityskoon, sijoitustyylien ja omaisuudenhoitajien mukaan.

3.2 Eläkerahaston tilikauden tulos

Kirkon eläkerahastolle vuosi 2011 oli tuotoltaan heikko. Vuoden 2011 sijoitustoiminnan nettotulos käyvin arvoin oli -4,32 % ja eläkerahasto hävisi vertailuindeksilleen 0,74 % -yksiköllä. Paras kuukausituotto oli 3,55 % ja heikoin -4,01 %. Eläkerahaston pitkän aikavälin nettotuotto (1991–2011) pysyi edelleen hyvänä, ollen vuoden lopussa 8,06 % p.a. (reaalinen vuosituotto 6,18 % p.a.).

Sijoitusvuosi 2011 oli erittäin haasteellinen kaikille sijoittajille. Vuotta 2011 leimasi jatkuva shokkien sarja, mikä jätti sijoitusten tuotot lähes kaikissa omaisuusluokissa miinukselle. Alkuvuoden talousoptimismi sai kolauksen arabimaissa alkaneesta kuohunnasta, mikä nosti energian hintaa. Maaliskuussa Japanin maanjäristys ja tsunami aiheuttivat ydinvoimaonnettomuuden, millä oli negatiivinen vaikutus teollisuuden tuotantoketjuille globaalisti. Heinä-elokuun vaihteessa osakkeiden hinnat heikkenivät jyrkästi, kun luottoluokittaja Standard & Poor's pudotti Yhdysvaltojen luottoluokitusta. Luottoluokituksen alentamista edeltänyt julkisen talouden ja budjetin alijäämän ympärillä vellone poliittinen taistelu oli keskeinen tekijä osakkeiden laskulle. Elokuun osakekurssien jyrkän laskun jälkeen markkinoilla koettiin voimakasta kurssien heiluntaa euroalueen julkisten talouksien velkakriisin vuoksi.

Euroalueen ongelmien syveneminen ja ratkaisujen viivästymisen päästi velkakriisin karkaamaan poliittisten päättäjien hallinnasta. Ratkaisuja ongelmiin haettiin useiden huippukokousten voimin. Viimein vuoden lopulla ymmärrettiin yhteisen valuutan vaativan huomattavasti syvempää taloudellista yhteistyötä budjettikurin ylläpitämiseksi. Euroopan keskuspankki on tukenut euroalueen rahoitusjärjestelmän likviditeettiä omilla toimillaan. Yhdysvalloissa talouskasvu oli tasaisen vahvaa verrattuna muihin länsimaihin, mutta liittovaltion velkakaton saavuttaminen ja kyvyttömyys sopia budjetin tasapainottamisesta oli muodostua ongelmaksi syksyn aikana. Vuoden lopulla talouden kannalta keskeiseksi kysymysmerkiksi muodostui Kiinan talouskasvun jatkuminen. Merkit globaalista kasvun hidastumisesta ovat selkeitä.

Euroalueen korkomarkkinoilla oli ainoastaan yksi vallitseva teema, velkakriisin syveneminen, laajeneminen ja ratkaisujen löytämisen vaikeus. Kreikan vapaaehtoinen velkajärjestely muuttui vuoden aikana mahdollisuudesta varmuudeksi, kysymys on enää velkojen pienentämisen määrästä. Portugalin korkoero Saksaan leveni melko tasaisesti, kun taas Irlannin tilanne koheni merkittävästi vuoden loppupuolella. Levottomuus tarttui myös Italiaan, Espanjaan ja Ranskaan. Pitkät korot laskivat jo aiemmin matalilta tasoiltaan. Suomen ja Saksan pitkät valtionlainat tuottivat vuoden 2011 aikana noin kahdeksan prosenttia. Koko euroalueen laaja valtionlainaindeksi tuotti noin 1,8 prosenttia.

Rahamarkkinakorot pysyttelivät melko korkeina suhteessa lyhyisiin valtionlainoihin. Vuoden Euribor korko oli valtaosan vuotta yli kaksi prosenttia, kun esimerkiksi Saksan kahden vuoden mittainen korko laski alkuvuoden pienen nousun jälkeen aina 0,2 prosentin tasolle.

Riskillisten korko-omaisuusluokkien välillä oli voimakkaita tuottoeroja. Investment grade-luokitellut yrityslainat tuottivat 2 prosenttia kun high yield-yrityslainojen tuotto painui yli kaksi prosenttia miinukselle. Yleinen korkotason aleneminen tuki yrityslainojen tuottoa. Kehittyvien maiden korkomarkkinoilla dollarimääräisten lainojen tuotto oli euroissa mitattuna vahvaa, yli seitsemän prosenttia.

Osakemarkkinoilla pienimmin vaurioin selvisivät yhdysvaltalaiset pörssit, kun esimerkiksi SP500-indeksi päätyi kutakuinkin samaan pistelukuun kuin vuoden alussa. Amerikkalaisien yhtiöiden tulokset ylittivät odotukset ja euron velkakriisi ajoi sijoituksia Euroopasta Amerikkaan. Eurooppa oli velkakriisinsä vanki ja osakkeet laskivat Euroopassa -8%. Eri-tyisesti pankkisektorin huolet leimasivat koko vuotta. Suomessa pörssivuosi oli synkkä. Suomalaiset markkinat kärsivät erityisesti syklisyydestä ja reuna-alueasemasta. Suomessa osakkeet laskivat lähes -25%. Myös kehittyville osakemarkkinoille vuosi oli huono. Suuret kehittyvät taloudet kohtasivat joko talouskasvuun tai poliittiseen tilanteeseen liittyviä uhkia, mitkä saivat sijoittajat epäilemään kehittyvien markkinoiden kykyä irtaantua läntisten maiden velkakriisin kielteisistä vaikutuksista. Kehittyvillä markkinoilla osakkeet tuottivat Venäjällä -21%, Kehittyvässä Aasiassa -14%, Itä-Euroopassa -29% ja Latinalaisessa Amerikassa -18%.

Eläkerahaston tuottolukuja vuosille 2010 ja 2011 on esitetty seuraavassa taulukossa:

Eläkerahaston tuottoluvut	2010	2011
Eläkerahaston vertailuindeksin tuotto	12,1 %	-3,58 %
Eläkerahaston tuotto	13,8 %	-4,32 %
Arvopaperisijoitukset yhteensä	14,9 %	-6,06 %
Osakesijoitukset yhteensä	23,6 %	-12,64 %
Osakesijoitusten vertailuindeksi	23,4 %	-11,63 %
Korkosijoitukset yhteensä	6,9 %	1,10 %
Korkosijoitusten vertailuindeksi	4,5 %	2,12 %

Yksittäisten vertailuindeksien tuottoja

Rahamarkkina (3kk)	0,8 %	1,33 %
EMU valtionobligaatit	1,0 %	1,25 %
Yrityslainat - Investment Grade	4,8 %	1,99 %
Yrityslainat - High Yield	15,6 %	-2,55 %
Kehittyvät korkomarkkinat (EMD)	11,6 %	7,39 %
Osakkeet maailma	20,5 %	-2,45 %
Osakkeet Eurooppa	11,1 %	-8,08 %
Kehittyvät osakemarkkinat	28,2 %	-15,76 %
Osakkeet Suomi (OMXH CAP TR)	23,4 %	-24,93 %

3.3 Eläkerahaston koko 31.12.2011

Vuoden lopussa eläkerahaston sijoitukset olivat hajautettuna seuraavasti:

Omaisuuslaji	2010	2011	osuus
Osakkeet	433 643 338	345 329 628	37,05 %
Suomi	117 326 164	80 753 168	8,66 %
Eurooppa	87 257 708	62 667 911	6,72 %
Muu maailma	229 059 466	201 908 549	21,67 %
Korkosijoitukset	400 389 597	427 983 845	45,92 %
Euroalueen valtio-obligaatiot	104 593 342	108 151 008	11,60 %
Yrityslainat (IG + HY)	176 462 347	169 020 978	18,14 %
Kehittyvät markkinat	68 418 923	70 576 984	7,57 %
Rahamarkkinasijoitukset	50 914 986	80 234 874	8,61 %
Muut sijoitukset	123 030 343	158 699 243	17,03 %
Yhteensä	957 063 278	932 012 716	100,00 %

Olli Pusa
Johtokunnan puheenjohtaja

Ira van der Pals
Johtokunnan sihteeri

Vastuullisen sijoittamisen toimintakertomus 2011

Kirkon eläkerahaston johtokunta 15.3.2012

Kirkon eläkerahasto vastuullisena sijoittajana

Kirkon eläkerahasto sijoittaa kirkon työntekijöiden eläkevaroja. Sijoitustoiminnan tavoitteena on eläkevastuun kattamiseksi kartuttaa varoja tuottavasti, turvaavasti ja vastuulliset näkökohdat huomioiden. Eläkerahaston koko oli 932 milj. euroa vuoden 2011 lopussa.

Vastuullinen sijoittaminen kannattaa

Kirkon eläkerahasto on sitoutunut vastuulliseen sijoittamiseen. Tämä tarkoittaa, että pyrimme kaikessa sijoitustoiminnassa ottamaan huomioon vastuullisuusnäkökohdat kuten ympäristön sekä sosiaaliset ja hyvään hallintotapaan liittyvät asiat. Vastuullinen sijoittaminen on meidän mielestämme eettisesti perusteltua, kestävää ja kannattavaa sijoitustoimintaa.

Kestävä yritys, joka huomioi vastuullisuusnäkökohdat toiminnassaan, on arviomme mukaan kannattava sijoituskohteita pitkällä aikajänteellä. Tämä johtuu muun muassa tehokkaasta riskienhallinnasta sekä uusien liiketoiminnallisten mahdollisuuksien tuomasta kilpailuedusta.

Vastuullinen sijoittaminen käytännössä

Kirkkohallituksen julkaisemat *Suomen evankelis-luterilaisen kirkon vastuullisen sijoittamisen ohjeet* (2007) ja *Kirkon omistajapolitiikka* (2009) ohjaavat eläkerahaston vastuullista sijoitustoimintaa ja toimivat suosituksina myös seurakunnille.

Kirkon eläkerahaston vastuullisen sijoittamisen periaatteet tarkoittavat käytännössä sitä, että sijoituskohteina suosimme vastuullisia yrityksiä ja vältämme sijoittamasta yrityksiin, jotka eivät noudatta hyvää hallintotapaa, ympäristölainsäädäntöä tai kansainvälisiä ihmisoikeus- ja työelämasopimuksia. Pyrimme myös vaikuttamaan yrityksiin niin, että ne sitoutuvat vastuullisiin toimintatapoihin. Usein tämä vaikuttamistyö suoritetaan yhdessä muiden sijoittajien kanssa. Teemme jatkuvaa yhteistyötä varainhoitajiemme kanssa vastuullisten sijoituskäytäntöjen kehittämiseksi edelleen.

YK:n periaatteet toimintakehyksenä

Eläkerahasto allekirjoitti YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteet (UN PRI) huhtikuussa 2008. Näin eläkerahasto sitoutuu jatkuvasti kehittämään vastuullisia sijoituskäytäntöjään ja raportoimaan työnsä edistymisestä.

YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteisiin on tähän asti sitoutunut yli 980 kansainvälistä institutionaalista sijoittajaa, varainhoitajaa ja muuta alan asiantuntijaa. YK:n periaatteet tukevat allekirjoittajia vastuullisen sijoittamisen toteuttamisessa eri omaisuuslajeissa. Lisäksi periaatteet keräävät sijoittajia yhteen uusien sijoitusratkaisujen löytämiseksi sekä yhteisten vaikuttamisaloitteiden tehostamiseksi. YK:n periaatteiden kasvava suosio on merkki siitä, että vastuullisuusperiaatteet koetaan hyödyllisiksi sijoitustoimialalla.

Eläkerahasto on osallistunut YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteiden piirissä toimivan Small Funds – ohjausryhmän työskentelyyn vuodesta 2011 lähtien. Ohjausryhmä suunnittelee sijoitusratkaisuja ja työkaluja pienille sijoittajille, joilla muuten olisi rajalliset resurssit toteuttaa YK:n periaatteita.

Lisätietoja: www.unpri.org

Kehitämme varainhoitajayhteistyötä

Kirkon eläkerahasto suosii varainhoitajia, jotka noudattavat YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteita. Mielestämme periaatteiden allekirjoittaminen osoittaa sitoutumista vastuullisiin sijoituskäytän-

töihin ja niiden kehittämiseen. Vuoden 2011 lopussa 80 prosenttia eläkerahaston sijoitusvarallisuudesta oli YK:n periaatteet allekirjoittaneiden tahojen hoidossa.

Eläkerahasto on ulkoistanut yksittäisten arvopapereiden analysoinnin ja valinnan varainhoitajille. Tästä syystä pyrimme arvioimaan ja edistämään varainhoitajien vastuullisuusanalysointiin liittyviä tietoja ja taitoja esittämällä omia tavoitteitamme ja odotuksiamme jo sijoitustuotteiden tarjouspyyntövaiheessa. Varainhoitopalveluiden hankintakilpailutuksien avulla kannustamme varainhoitajia kehittämään uusia vastuullisia sijoitusratkaisuja yhteistyössä kanssamme.

Tilanteen vaatiessa käymme syvällisempää keskustelua yksittäisten varainhoitajien kanssa ja voimme järjestää aiheesta yhteisiä koulutustilaisuuksia. Kehitämme vastuullisen sijoittamisen parhaita käytäntöjä myös osana FINSIF ry:n toimintaa (FINSIF – yhteistyöstä kerrotaan lisää sivulla 5).

Kirkon eläkerahaston tapa toteuttaa YK:n periaatteita

YK:n periaatteet	Esimerkkejä eläkerahaston toiminnasta
1 Liitämme ympäristövastuuseen ja sosiaaliseen vastuuseen sekä hyvään hallintotapaan liittyvät näkökohdat osaksi sijoitustutkimuksia ja päätöksentekoprosesseja.	Laadimme vuosittaisen vastuullisen sijoittamisen suunnitelman. Kaikilla sijoitusyksikön työntekijöillä on vastuu vastuullisen sijoittamisen kehittämisestä omalla tehtävälueellaan. Pyrimme arvioimaan ja edistämään varainhoitajien vastuullisuusanalysointiin liittyviä tietoja ja taitoja esittämällä tavoitteitamme ja odotuksiamme sijoitustuotteiden tarjouspyyntöissä. Suosimme yhteistyökumppaneita, jotka ovat allekirjoittaneet YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteet.
2 Toimimme aktiivisena omistajana ja sovellamme ympäristövastuuseen ja sosiaaliseen vastuuseen sekä hyvään hallintotapaan liittyviä näkökohtia omistajakäytäntöihimme.	Meillä on omistajapolitiikka, joka ohjaa omistajakäytäntöjä. Käymme vuoropuhelua kotimaisten ja ulkomaisten yritysten kanssa vastuullisesta yritystoiminnasta. Osallistumme kotimaisten pörssiyhtiöiden yhtiökokouksiin. Seuraamme säännöllisesti sijoitus-salkkumme sisältöä ja mahdollisia normirikkomuksia.
3 Edistämme sijoituskohteidemme asianmukaista raportointia ympäristövastuuseen, sosiaaliseen vastuuseen ja hyvään hallintotapaan liittyvissä asioissa.	Tuemme sijoittaja-aloitteita kuten Carbon Disclosure Project- ja Global Compact -aloitteita, joiden tavoitteena on edistää yritysten ympäristövastuuseen, sosiaaliseen vastuuseen ja hyvään hallintotapaan liittyvien asioiden raportointikäytäntöjä. Pyydämme jatkuvasti lisätietoja varainhoitajiltamme ja kannustamme heitä raportoimaan toimintansa edistymisestä.
4 Edistämme vastuullisen sijoittamisen periaatteiden hyväksymistä ja käyttöönottoa sijoitustoimialalla.	Nostamme vastuullisuuskriteerit esille tarjouspyyntövaiheessa ja suosimme YK:n periaatteita noudattavia varainhoitajia. Osallistumme alan seminaareihin ja pidämme luentoja vastuullisesta sijoittamisesta muille sijoittajille ja opiskelijoille. Ylläpidämme kattavaa verkkosivustoa vastuullisesta sijoittamisesta.
5 Teemme yhteistyötä muiden sijoittajien kanssa edistääksemme vastuullisen sijoittamisen periaatteiden käyttöönottoa.	Osallistumme aktiivisesti FINSIF ry:n toimintaan ja toteutamme YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteita. Teemme yhteistyötä muiden sijoittajien ja varainhoitajien kanssa ja kannustamme heitä sijoittamaan vastuullisesti. Teemme yhteistyötä seurakuntien kanssa ja pidämme säännöllisesti yhteyttä muihin kirkkosijoittajiin.
6 Raportoimme toimistamme ja työme edistymisestä vastuullisen sijoittamisen periaatteiden käyttöönotossa.	Julkaisemme vuosittaisen vastuullisen sijoittamisen toimintakertomuksen. Raportoimme vuosittain YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteille työme edistymisestä ja vastauksemme ovat aloitteen verkkosivuilla. Lisätietoja löytyy myös Kirkon vastuullisen sijoittamisen verkkosivustolta www.evl.fi/sijoittaminen .

FINSIF kannustaa sijoitustoimialaa yhteistyöhön

FINSIF -yhdistyksen tehtävä on edistää vastuullista sijoittamista Suomessa. Yhdistyksen perustajana Kirkon eläkerahaston lisäksi on ollut ryhmä suomalaisia sijoittajia, varainhoitajia ja palveluntarjoajia. Jäsenmäärä on kaksinkertaistunut kesän 2010 perustamisen jälkeen ja vuoden 2011 lopussa jäseniä oli 34.

Sijoittajien yhteistyö FINSIF ry:ssä on ainutlaatuista. Ensimmäistä kertaa Suomen sijoitushistoriassa instituutiosijoittajat, varainhoitajat ja muut sijoitusalan palveluntarjoajat ovat yhdistäneet voimavaransa vastuullisen sijoittamisen edistämiseksi. Sijoittajat ovat löytäneet yhteisen näkökulman vastuulliseen sijoitustoimintaan. He ovat myös ymmärtäneet, että kaikki tarvitsevat toistensa tukea kehittääkseen alaa edelleen.

Eläkerahasto on mukana vaikuttamassa FINSIF ry:n toimintaan hallitusjäsenenä ja aktiivisena ohjelmanjärjestäjänä.

Pelastuuko maailma?

FINSIF järjesti syyskuussa Vastuullinen sijoittaminen 2011 – seminaarin, jonka aiheena oli ”Pelastuuko maailma?”. Seminaari oli avoin tilaisuus ja se keräsi 150 osallistujaa. Seminaarin pääesiintyjä oli professori Esko Valtaoja. Valtaojan keskeinen viesti yleisölle oli, että tulevaisuus tulisi kohdata positiivisemmalla asenteella, koska pystymme vielä vaikuttamaan tulevaan. Tämä mahdollisuus tulisi huomioida myös vastuullisen sijoittajan näkökulmasta. Lisäksi seminaarissa oli keskustelupaneeli hyödykesijoittamisen vastuullisuudesta.

FINSIF jakoi ensimmäiset vastuullisen sijoittamisen tutkimusta palkitsevat stipendit Vastuullinen sijoittaminen 2011 – seminaarissa. Stipendien jakamisella FINSIF haluaa tukea alan tutkimusta ja edistää vastuullisen sijoittamisen tietoisuuden leviämistä Suomessa. Stipendien jakamisesta tulee vuosittainen tapahtuma.

FINSIF ry:n jäsenille järjestettiin vuoden aikana seminaareja muun muassa YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteiden uudesta raportointimallista, aseteollisuudesta, sekä Koneen ja UPM-Kymmenen vastuullisuustyöskentelystä.

FINSIF ry:n jäsenet lähettivät myös yhteisen kirjeen kotimaisille osakevälittäjille. Kirjeen tarkoitus oli asiakkaan näkökulmasta kannustaa välttämään lisäämään analyyseihin tietoa yritysten ympäristö-, sosiaalisista ja hallintotapa-asioista. SWESIF, Ruotsin vastuullisen sijoittamisen sisaryhdistys, toimitti samanaikaisesti vastaavan kirjeen paikallisille välittäjilleen.

Lisätietoja: www.finsif.fi

Kirkon eläkerahasto on aktiivinen omistaja

Maakohtainen lainsäädäntö ja kansainväliset YK:n ja OECD:n normit asettavat yritysvastuulle vähimmäisvaatimukset. Vastuullista sijoittajaa kiinnostaa myös se, millä tavalla ja millä asenteella yritys vastaa näihin vaatimuksiin. Eläkerahaston vaikuttamistoiminnalla on siten kaksi tehtävää; auttaa yrityksiä kehittämään toimintansa niin, että ne yltyvät vähimmäisvaatimuksiin. Lisäksi haluamme kannustaa edelläkävijäyrityksiä jatkamaan vastuullisten käytäntöjen kehittämistä - samalla kirittäen alan muita kilpailijoita.

Vaikuttamisella tarkoitetaan yritysten kanssa käytävää vuoropuhelua, jossa yrityksen johtamistapaa ja muita käytäntöjä pyritään muuttamaan aiempaa vastuullisemmaksi. Eläkerahaston tarkastelun kohteena ovat erityisesti yrityksen sosiaalisen vastuun ja ympäristövastuun ulottuvuudet sekä hyvään hallintotapaan ja yritysetiikkaan liittyvät kysymykset.

Vaikuttamisen keinoja on useita

Eläkerahaston vaikuttamistapa voi olla suora tai epäsuora. Suorassa vaikuttamisessa keskustelemme itse yritysten kanssa ja epäsuorassa vaikuttamisessa varainhoitajamme tai konsulttimme käy keskustelua meidän puolesta. Suora vaikuttaminen käsittää yleensä kotimaisia yrityksiä, koska läheisyyden

takia keskusteluyhteyden luominen on helppoa. Kansainvälisellä tasolla käytämme ulkopuolista apua.

A. Suora keskustelu

Suorassa yrityskeskustelussa kirkon eläkerahaston edustaja voi käyttää äänestysoikeutta kotimaisten yritysten yhtiökokouksissa tai käydä keskustelua yritystapaamisissa. Myös erilaisten tilaisuuksien ja seminaarien järjestäminen on osa suoraa vaikuttamistoimintaa.

Yhtiökokousoosallistuminen

Yhtiökokouksessa omistajat päättävät yhdessä yrityksen tulevaisuudesta. Käytännössä tämä tarkoittaa, että omistaja on läsnä kokouksessa ja äänestää esityslistan sekä muiden omistajien ehdotuksia omistamiensa osakkeiden tuomalla äänivallalla. Omistaja voi myös tuoda omia ehdotuksia yhtiökokoukselle.

Keväällä 2011 Kirkon eläkerahasto osallistui jo toisena vuonna peräkkäin kotimaisten pörssiyritysten yhtiökokouksiin. Osallistuminen tapahtui yhdessä Nordean kanssa, joka vastaa eläkerahaston suomalaisen osakemandaatin hoitamisesta.

Osallistumiskriteerimme oli, että yhtiö on suomalaisen osakesalkkumme kymmenen suurimman omistuksen joukossa: Fortum, Sampo, Nokia, UPM-Kymmene, Metso, TeliaSonera, Neste Oil, Stora Enso, Outotec ja Rautaruukki.

Yhtiökokoukset etenivät esityslistan mukaisesti, eikä merkittäviä erimielisyyksiä tai yllätyksiä ilmennyt. Kevään 2011 yhtiökokouksissa oli kuitenkin huomattavissa muutama keskeinen teema:

Hallintoneuvoston lakkauttaminen

Fortumin ja Neste Oilin hallintoneuvostot lakkautettiin yhtiökokousten päätöksellä. Näin ollen hallintoneuvostoja on jäljellä vain muutamassa osakeyhtiössä.

Hallituksen palkkiot

Yhtiöiden käytäntö maksaa hallituksen palkkiot yhtiön osakkeina on yleistymässä. Hallitusten palkkioiden koko on myös kasvamassa, mitä pitää tarkastella ottamalla huomioon yhtiökohtaiset tekijät.

Hallituksen esitykset

Useat hallituksen ehdotukset tuodaan yhtiökokouksiin kevyesti perusteltuina. Tämä on huolestuttavaa varsinkin vähemmistöosakkaille erityisesti silloin, kun kyseessä ovat voimakkaasti yhtiön toimintaa ohjaavat tekijät kuten johdon ja henkilöstön kannustinjärjestelmät.

Kansalaisjärjestöjen huomio kohdistui pääasiassa Neste Oilin kestävään biodieseltuotantoon sekä Stora Enson sellutehtaisiin Etelä-Amerikassa.

Yritystapaamiset

Yritystapaamisten ensisijainen tarkoitus on lisätietojen hakeminen yrityksen vastuullisuustyöskentelystä. Omistajan näkökulmasta haluamme osoittaa yrityksille, että vastuullinen toiminta on meille tärkeää. Tapaamisissa pyrimme myös hahmottamaan yrityksen tavoitteita ja halua kehittää toimintansa.

Nordea tutkii suomalaisten yhtiöiden yhteiskuntavastuuta. Eläkerahasto osallistui marraskuussa 2011 Nordean kanssa kuuteen yritystapaamiseen, jossa aiheina olivat yrityksen toimialakohtaiset yhteiskuntavastuuhaasteet ja kehitysnäkymät. Nordea järjesti aikaisemmin keväällä 2011 sijoittajataapaamisen öljy-yhtiö BP:n kanssa Tukholmassa. Sijoittajat kysyivät lisätietoja Meksikonlahden öljykatastrofin jälkihoidosta ja yrityksen siihen liittyvistä uusista, kestävästä toimintamalleista.

Eläkerahasto tapaa myös yrityksiä osana FINSIF -yhdistyksen toimintaa (lisätietoja s. 5).

Neuvottelukunta

Kirkkohallitus asetti tammikuussa 2008 vastuullisen sijoittamisen neuvottelukunnan (jäsenlista liitteessä 1). Sen tehtävänä on toimia neuvoa-antavana asiantuntijaelimenä muun muassa vastuullista sijoittamista ja yritysten vastuullisuutta koskeissa kysymyksissä. Neuvottelukunnan keskusteluaiheet määräytyvät ajankohtaisten teemojen ja eläkerahaston saamien yhteydenottojen mukaan.

Vuoden 2011 aikana neuvottelukunta kokoontui kaksi kertaa käsittelemään hyödykesijoittamisen vastuullisuusnäkökulmia. Hyödykesijoitukset kiinnostavat sijoittajia, koska ne sopivat osaksi hyvin hajautettua sijoitussalkkua ja tarjoavat inflaatio suojaa.

Hyödykesijoituksissa on paljon ratkaisemattomia vastuullisuusnäkökulmia, erityisesti kun puhutaan maataloushyödykkeistä ja sijoittajien mahdollisesta vaikutuksesta maataloustuotteiden hintakehitykseen. Hintakeskustelun taustalla on monta erilaista tekijää, kuten ruokatuotannon ja -kysynnän epätasapainoon liittyvät tekijät, jotka ovat samalla valtavia globaaleja haasteita. Sijoittajia on kritisoitu siitä, että he omalla kaupankäynnillään lisäävät maataloustuotehintojen volatiliiteettia eli vaihtelua: sijoittajat eivät käy kauppaa todellisten tarpeiden perusteella, vaan he ostavat osan hyödykeindeksistä.

Maailman maataloustuotemarkkinat ovat erittäin keskittyneet, eikä pienviljelijöille jää neuvottelusijaa. Joidenkin sijoittajien mielestä maataloustuotehintojen nousun pitäisi olla hyvä asia kehitysmaiden viljelijöille. Mutta yleensä korkeammat hinnat lisäävät tuotantoa vain kehittyneissä maissa, joilla on pääsy kansainvälisille markkinoille.

Neuvottelukunnan kanta hyödykesijoittamista kohtaan jäi negatiiviseksi maataloustuotteiden osalta. Oikeus ruokaan on maanrajoja ylittävä ihmisoikeus ja osallistuminen maataloustuotteiden kaupankäyntiin sijoitusmielessä ei ole kestävää toimintaa.

B. Epäsuora keskustelu

Eläkerahaston epäsuoraan yrityskeskusteluun kuuluvat kansainvälisten vaikuttamistapausten valitseminen ja sijoittaja-aloitteisiin osallistuminen.

Ulkopuolisten vaikuttamispalveluiden käyttäminen on rajallisilla resursseilla toimivalle omistajalle kuten eläkerahastolle kustannustehokas tapa käydä keskustelua kansainvälisten yritysten kanssa sekä keino saada riittävän suuri huomio asian esille tuomiseen.

Sijoitussalkun vastuullinen seulonta

Seulonta antaa eläkerahastolle tilaisuuden tarkastella koko sijoitussalkun sisältöä kerralla ja sitä kautta saada kokonaiskuva salkun vastuullisuudesta. Olemme tehneet yhteistyötä yritysvastuuanalyysiin erikoistuneen tutkimus- ja konsultointiyhtiö Ethix SRI Advisorsin kanssa vuodesta 2007 lähtien.

Ethixin analyysipalvelun avulla eläkerahasto pystyy tunnistamaan sijoitussalkun kansainväliset sopimusrikkomustapaukset sekä kartoittamaan erityistä tarkkailua vaativat toimialat (tupakka, aseet, pornografia, alkoholi ja uhkapeli). Mikäli sijoitussalkkuamme kuuluvat yritykset ovat rikkoneet kansainvälisiä ympäristö-, työoikeus- ja ihmisoikeusnormeja tai toimineet vastoin hyviä hallinto- tapakäytäntöjä, Ethix suosittelee meille vaikuttamiskeskustelun käynnistämistä.

Vuoropuhelu yritysten kanssa tapahtuu kirjeiden, puhelinkonferenssien tai tapaamisten välityksellä. Vaikuttamiskeskustelun suunnitteluvaiheessa Ethix laatii listan toimenpiteistä, joita yrityksen tulisi suorittaa toimintansa puutteiden korjaamiseksi ja uusien ongelmien välttämiseksi. Toteutuneita toimenpiteitä käytetään vaikuttamiskeskustelussa edistymisen merkinä. Yritys poistuu Ethixin seurantalialta ja vaikuttamiskeskustelu päättyy, kun kaikki toimenpiteet ovat suoritettu. Esimerkkejä eläkerahaston vaikuttamiskeskusteluista vuodelta 2011:

Ympäristönormit - kestävä kehityksen edistämiseksi

Ympäristöön liittyvät normirikkomukset koskevat yleensä yrityksen tapaa kohdata jo sattuneita vahinkoja. Yrityksen tulee itse viipymättä korjata ja korvata aiheuttamansa vahinko. Riippumattomien tarkastajien tulee seurata työskentelyn edistymistä. Yritykseltä edellytetään selkeiden ohjeistusten laatimista ja näiden julkistamista, jotta ne voivat ehkäistä ympäristövahinkoja tulevaisuudessa.

Korkean ympäristöriskin toimialat kuten öljy- ja kaivosalan yhtiöitä tutkitaan erityisen tarkasti, ja niiltä odotetaan muita toimialoja laajempaa ympäristötyöskentelyä.

Meneillään olevat keskustelut: Chevron, Vedanta Resources, Royal Dutch Shell ja OAO Lukoil

Ihmisoikeus – jokaisen ihmisen perusedellytys

Ihmisoikeusrikkomukset koskevat usein tilanteita, jossa yritys on toiminnallaan heikentänyt ihmisten edellytyksiä jatkaa normaalia ja turvallista elämää nykyisessä elinympäristössään. Kehitysmaissa yritysten tulisi maahankintojen yhteydessä huomioida paikallisväestön olosuhteet ja oikeudet.

YK:n päätöksen mukaan miehityillä alueilla on kiellettyä rakentaa tai muulla tavalla hyödyntää maaperää. Israelin miehittämällä palestiinalaisalueilla rikotaan jatkuvasti YK:n päätöstä. Kaikki yritykset, jotka toimintansa kautta tukevat rakentamista miehityillä alueilla, tai muulla tavalla tukevat ja rahoittavat rakennusprojekteja, joutuvat Ethixin seurantaan.

Meneillään olevat keskustelut: Alstom ja Veolia Environnement

Työoikeus – työturvallisuuden ja tasa-arvon varmistamiseksi

Valtaosa työoikeusrikkomuksista käsittää työntekijöiden oikeutta järjestäytyä ammattiyhdistysten piirissä. Esimerkiksi Yhdysvalloissa yritykset voivat laillisesti harjoittaa ammattiyhdistysvastaista kampanjointia työpaikoilla.

Meneillään olevat keskustelut: Wal-Mart Stores ja Deutsche Telekom

Korruptio – taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen hidastaja

Hyvän yritysetiikan puuttuminen saattaa olla maakohtainen ilmiö. Etelä-Koreassa on paljon perheyriityksiä ja korruptio johtotasolla on yleistä. Yrityksiltä puuttuu toistaiseksi selkeitä toimintaohjeita ja läpinäkyvyyttä.

Meneillään olevat keskustelut: Hyundai Motor

Kaikki vaikuttamistapaukset ovat erilaisia, ja positiivisten tulosten saavuttaminen voi kestää vuosia. Vaikuttamisen tavoite on saada yritys luomaan kestävät toimintamallit ja hyvä hallintotapa tulevaisuutta varten, ja sitä kautta luoda omistajilleen lisäarvoa.

Jos vaikuttamiskeskusteluilla ei pystytä muuttamaan yrityksen toimintaa, eläkerahasto voi harkita sijoituksesta luopumista. Sijoitusrahastoissa olemme yksi osuudenomistaja monen muun joukossa, mutta pyrimme ennakoivasti ja tapauskohtaisesti vaikuttamaan salkunhoitajan arvopaperivalintoihin.

Sijoittaja-aloitteet

Tukemalla kansainvälisiä sijoittaja-aloitteita eläkerahasto on mukana edistämässä yritysvastuun parhaita käytäntöjä.

Carbon Disclosure Project

Eläkerahasto on ollut mukana tukemassa Carbon Disclosure Project –aloitetta (CDP) vuodesta 2007. CDP on sijoittajien vuonna 2000 perustama riippumaton, voittoa tuottamaton yhteisö, joka ylläpitää ensimmäistä maailmanlaajuista ilmastomuutosta mittaavaa raportointijärjestelmää. CDP lähettää vuosittain laajan kyselylomakkeen maailman suurimmille yrityksille. Aloitteen tarkoituksena on kerätä ja levittää tietoa sijoitusmarkkinoilla kasvihuonepäästöistä ja niiden vähentämisestä.

Lisätietoja: www.cdproject.net

Water Disclosure Project

Eläkerahasto liittyi Water Disclosure -aloitteeseen keväällä 2010. Water Disclosure –aloitteen taustalla ovat puhtaan veden saatavuuteen liittyvät haasteet. Aloite kerää vedenkäyttöön liittyvää tietoa maailman suurimmilta yrityksiltä. Tarkoituksena on informoida sijoitusmarkkinoita veteen liittyvistä sijoitusriskeistä ja liiketoiminnallisista mahdollisuuksista.

Lisätietoja: www.cdproject.net/water

UN PRI Clearinghouse

YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteiden allekirjoittajien käytössä on PRI Clearinghouse-palvelu, verkkopohjainen ilmoitustaulu, jossa allekirjoittajat voivat kutsua muita sijoittajia mukaan vaikuttamisaloitteisiin. Vuonna 2011 eläkerahasto osallistui aloitteeseen, jossa sijoittajat pyrkivät vaikuttamaan YK:n Global Compact–yritysohjeistuksen allekirjoittaneisiin yrityksiin. Aloitteessa haastetaan erityisesti alisuoriutujia kehittämään toimintaansa ja raportointiaan. Edelläkävijäyrityksiä kannustetaan myös toimintansa jatkuvaan parantamiseen.

Lisätietoja: www.unglobalcompact.org

Kirkon vastuullisen sijoittamisen neuvottelukunnan jäsenet

Piispa Simo Peura (puheenjohtaja)

Sijoitusjohtaja Hanna Hiidenpalo, Eläke-Tapiola

Apulaisjohtaja Eeva-Liisa Inkeroinen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Professori Aila Lauha, Helsingin yliopisto

Professori Jarmo Leppiniemi, Helsingin kauppakorkeakoulu

Toimitusjohtaja Jukka Männistö, Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö YTHS

Johtaja Pertti Parmanne, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK

Toiminnanjohtaja Antti Pentikäinen, Kirkon Ulkomaanapu

Kirkkoneuvos Leena Rantanen, Kirkkohallitus

Työalasihteeri Ilkka Sipiläinen, Kirkkohallitus

Valtiotieteen lisensiaatti Osmo Soininvaara

Salkunhoitaja ja vastuullisen sijoittamisen asiantuntija Magdalena Lönnroth, Kirkkohallitus (sihteeri)

II HIIPPAKUNNAT

1. TURUN ARKKIHIIPPAKUNTA

Piispan johtama tuomiokapituli tukee Turun arkkihiippakunnan seurakuntia ja niiden henkilöstöä seurakunnan perustehtävän toteuttamisessa hoitamalla tuomiokapitulille kuuluvat viranomais-tehtävät ja tuottamalla ja tarjoamalla hallinto- ja työelämäpalveluita sekä edustaa Suomen evankelis-luterilaista kirkkoa alueellaan.

Tärkeimmät tapahtumat toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Arkkihiippakunnan elämään vaikutti merkittävästi loppiaisena 2011 pidetty piispanvihkimys. Näin hiippakunnassa päästiin jälleen siihen normaalitilanteeseen, että molemmat piispanvirat on täytetty. Tämän myötä mm. piispantarkastuksia on voitu suorittaa loppuvuonna tavanomaiseen tapaan.

Tuomiokapitulin henkilökunnassa on tapahtunut vuoden aikana merkittäviä muutoksia. Uusi pappisasessori TT Tapani Erämaja on astunut tehtäväänsä edellisen asessorin, Helge Rannan, jäätyä eläkkeelle 31.5. Kaarlo Kallialan aloitettua piispan virassa hiippakuntadekaanin virkaa hoiti ensin kevätkauden ajan hiippakuntasihteeri Heli Aaltonen. Samalla virka laitettiin auki ja siihen valittiin TT Timo Tavast. Valintapäätöksestä kuitenkin valitettiin, joten Tavast aloitti 15.8. vt. hiippakuntadekaanina. Järjestely jatkuu siihen asti, kunnes hallinto-oikeus tekee asiassa päätöksensä ja valinta saa lainvoiman. Osa-aikaisena vt. vankiladiakonina toiminut diakoni Kimmo Sainio irtisanoutui tehtävästään 1.8. lukien, ja hänen tilalleen virkaa tekeväksi kokoaikaiseksi viranhaltijaksi valittiin 1.10. alkaen diakonissa Eila-Marja Törmä. Viran vakinainen täyttäminen on jäänyt odottamaan hallinto-oikeudessa olevan valituksen käsittelyä. Vuoden lopulla tuli tieto, että hiippakuntasihteeri Mika Mäntyranta on valittu 1.1.2012 alkaen kirkkohallituksen jumalanpalvelus- ja yhteiskuntayksikön johtajan virkaan. Hänen tilalleen vt. hiippakuntasihteeriksi kutsuttiin kanttori Katarina Engström, joka tulee hoitamaan tehtävää kevätkauden 2012 ajan, kunnes virka vakinaisesti täytetään.

Hiippakunnan käytössä olevat tilat on saatu asianmukaiseen kuntoon. Piispantalon pintaremontti valmistui toimintavuoden aikana. Samoin toteutettiin tuomiokapitulista vapautuneiden arkkipiispankanslian tilojen kohentaminen piispan työ- ja vastaanottotiloiksi.

Vuosi 2011 oli 735. toimintavuosi Turun arkkihiippakunnan tuomiokapitulin historiassa. Arkkipiispa Kari Mäkinen toimitti loppiaisena 2011 Kaarlo Kallialan vihkimisen Turun arkkihiippakunnan piispan virkaan. Arkkipiispa Mäkinen ja piispa Kalliala toimittivat vuoden kuluessa kolme pappisvihkimystä. Niissä on vihitty yhteensä 14 pappia. Arkkipiispa Mäkinen toimitti piispantarkastuksen Nousiaisten seurakunnassa. Vastaavasti piispa Kalliala toimitti tarkastuksen Vehmaan, Kokemäen ja Nakkilan seurakunnissa.

Hiippakuntavaltuusto kokoontui kolmeen kokoukseen, ja pöytäkirjaan kertyi 40 pykälää. Tuomiokapituli on vuoden aikana pitänyt 19 istuntoa, ja pöytäkirjaan on kertynyt 874 pykälää. Pastoraalitutkinnon suoritti 11 pappia, joista yksi oli ylemmän pastoraalitutkinnon suorittaja. Seurakuntatyön johtamisen tutkinnon suoritti kahdeksan pappia. Vuoden aikana kirkkoherranvirkoja tuli avoimeksi neljä. Jo vakiintuneen käytännön mukaisesti tuomiokapituli haastatteli kaikki hakijat. Koulutusta tarvitsevat tuoreet kirkkoherrat (3) aloittivat johtamiskoulutuksensa (Kirjo II A), ja lisäksi heidän tuekseen järjestettiin mentorit sekä yhteinen ryhmätyönohjaus.

Tuomiokapitulille kuuluvat monenlaiset viranomaistehtävät on pyritty hoitamaan hyvää hallintotapaa noudattaen asianmukaisella joutuisuudella ja säännösten mukaisesti. Neuvontaa ja ohjausta on annettu normaalin toiminnan puitteissa. Kuluneena vuonna tutkinta-asiamiehellä oli edellisen vuoden tavoin paljon tehtävää useista kanteluista johtuen. Osa tutkinnoista johti kurinpitomenetelyyn ja papille annettuihin rangaistuksiin.

Hiippakunnassa vihittiin toimintavuonna diakonian virkaan 8 diakonia ja 6 diakonissaa. Valta-kunnallisilla diakoniatyöntekijöiden päivillä nimettiin vuoden diakoniatyöntekijäksi Sastamalan seurakunnan diakoniatyöntekijä Maija-Liisa Halme. Vuoden 2011 Yhteisvastuukeräyksen tuotosta arkkihiippakuntaan tuleva osuus oli 31.905,97 €. Yksityisten talouksien avustamiseen myönnettiin näistä ja aikaisempina keräysvuosina kertyneistä varoista yhteensä 43.432 € (53 taloutta). Samalla diakonias-ta vastaava hiippakuntasihteeri on pyrkinyt ohjaamaan avustuskäytäntöjä siten, että niissä seurakun-nissa, joista tulee huomattavan paljon avustushakemuksia, asiakaskontaktien pääasiallinen sisältö ei jäisi rahalliseen avustamiseen vaan olisi nykyistä enemmän talousneuvontaa.

Jumalanpalveluselämän ja spiritualiteetin tehtäväalueella toteutuivat koulutukset ja neuvottelu-päivät selvästi paremmin kuin edellisenä vuonna. Osallistujamäärät on siis saatu jälleen nousuun. Tehtäväalueen omien koulutusten lisäksi merkittävän panostuksen sai tuomiokapitulin toiminnallisten vastuualojen yhteinen koulutus *Syvämmälle pappeuteen* sekä ensimmäistä kertaa toteutettu, uusille diakoniatyöntekijöille, kanttoreille ja nuorisotyönohjaajille tarkoitettu *orientoitumiskoulutus*, josta hiip-pakuntasihteerit vastasivat yhdessä. Nämä kaksi mittavaa koulutusta onnistuivat erittäin hyvin.

Lähetysten tehtäväalueella vuoden 2011 merkittävin tapahtuma oli Porissa pidetyt Lähetysjuh-lat, jotka vaativat paljon valmistelutyötä. Ympäristöteema, joka oli myös yhtenä tuomiokapitulin yhteisenä painopisteenä, oli vahvasti esillä vuoden aikana. Edellisenä vuonna kapitulille oli hyväksytty ympäristöohjelma 2011–2014, jonka toteutumista vuoden lopulla arvioitiin. Lisäksi jatkettiin seurakuntien rohkaisemista ympäristödiplomin hankkimiseen. Toinen yhteisistä painopisteistä, viestintä ja verkkoympäristössä toimiminen, näkyi eri tehtäväalueilla, mutta erityisesti *Hengellinen työ verkossa* -koulutuksissa sekä kapitulin oman viestinnän edelleen kehittämässä (mm. neljännesvuosijulkaisu *Tuore oliivipuu lehti* ja uudet internet-sivut).

Talousarviossa hyväksyttyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Keskeiset tehtävät ja kehityshankkeet vuosiksi 2011–2013

Tavoite 1: Seurakuntayhteisöjen tuki

a. Kehitetään mentorointia ja pidetään aktiivisesti yhteyttä kirkon virkaan kouluttavien oppilaitosten opiskelijoihin, vakiinnutetaan uusien työntekijöiden päivä, sekä hyödynnetään käytettävissä olevat välineet ja henkilövoimavarat mahdollisimman varhaisen tuen tarjoamiseksi.

b. Tarjotaan osaamista ja jaksamista tukevaa asianmukaista koulutusta sekä hoidetaan papiston ja kanttorien henkilöstöhallintoa joustavasti ja täsmällisesti.

c. Rakennemuutosseurakunnille ja erityisesti niiden johdolle annetaan näiden tarvitsemaa tukea työyhteisön kehittämiseen ja osaamisen päivittämiseen tarjoamalla koulutusta ja konsulttiapua sekä piispantarkastuksilla.

Arvio: Mentoroinnin kehittämisessä ja muutenkin varhaisen tuen tarjoamisessa uusissa tehtävissä aloittaneille työntekijöille on menty toimintavuonna merkittävästi eteenpäin. Kuluneesta vuodesta alkaen kaikille johtamiskoulutukseen (Kirjo II A) osallistuville arkkihiippakunnan tuoreille kirkkoherroille järjestetään automaattisesti oma mentori. Tämän lisäksi mm. nuorisotyönohjaajien mento-rointeja on kehitetty toimintavuoden aikana. Kirkon virkaan kouluttavien oppilaitosten opiskelijoi-hin – erityisesti Helsingin yliopiston, Sibelius-Akatemian, Åbo Akademiin ja Porin ammattikorkea-koulun kirkollisten linjojen koulutettaviin – on pyritty pitämään tiivistä yhteyttä, jotta työntekijäre-krytointi saadaan jatkossakin turvattua. Uusien työntekijöiden päivä on saavuttanut vakiintuneen paikkansa seurakuntien tuoreiden työntekijöiden kohtaamispaikkana. Päivän myötä on voitu olla vahvistamassa osallistujien identiteettiä kirkon työntekijöinä sekä tutustuttamassa heitä siihen, millä tavoin tuomiokapituli on tukemassa seurakuntien ja eri työntekijäryhmien työtä.

Seurakuntien erilaisille työntekijäryhmille on toimintavuoden aikana tarjottu entistäkin moni-puolisempaa koulutusta osaamisensa ja jaksamisensa tueksi. Varsinkin teologian opiskelijoille sekä vihittäville ja virassaan vasta vähän aikaa työskennelleille papeille on kehittynyt vuosien saatossa korkeatasoinen pastoraalikouluttautumisen polku, joka on nyt täydentynyt varttuneemman papiston

Syvemmlle pappeuteen -koulutuksella. Osittain uutta ja toimintavuonna erityisesti korostunutta koulutustarjonnassa on ollut se, että myös muille työntekijäryhmille (mm. diakonian ammattilaiset, nuorisotyönohjaajat, kanttorit ja suntiot) on tarjottu orientoivaa ja työuralla kehittymistä tukevaa koulutusta.

Sekä tuomiokapitulin eri viranhaltijat että hiippakunnallinen muutoksenhallinnan ohjausryhmä ovat seuranneet tiiviisti aikaisempien seurakuntaliitosten jälkihoitoa, talousvaikeuksissa olevien pienien seurakuntien tilannetta kuin myös valtiovallan suunnittelemien kehitystä kuntauudistukseen liittyen. Rakennemuutosseurakunnille ja erityisesti niiden johdolle on annettu näiden tarvitsemaa tukea mm. työyhteisön kehittämiseen. Tosin samalla on todettava, että varsinaisten työyhteisökonsulttioiden osalta kulunut vuosi on hyvin hiljainen. Kaikkein keskeisintä työyhteisöjen tukemista on selvästikin ollut kirkkoherrojen, ja osaltaan myös talouspäällikköjen ja väliportaan esimiesten, koulutus ja tuki. Kulunut vuosi ja sen lopulla päättynyt muutoksenhallinnan ohjausryhmän kolmivuotinen toimikausi osoitti tällaisen ryhmän tarpeellisuuden. Johtopäätöksenä onkin se, että ryhmän työlle olisi tärkeä saada myöhemmin jatkoa.

Tavoite 2: Viestintä ja verkkoympäristössä toimiminen. Lisätään kirkon läsnäoloa arkkihiippakunnan alueen julkisuudessa kehittämällä tuomiokapitulin omaa viestintää aktiivisemmaksi ja vuorovaikutuksellisemmaksi, suuntaamalla resursseja verkkoviestintään sekä tukemalla seurakuntien viestintää koulutusta koordinoiden ja viestintäpäiviä järjestäen.

Arvio: Kirkon läsnäolo arkkihiippakunnan alueen julkisuudessa on toteutunut kuluneen vuoden aikana erityisesti piispanvihkimyksen saamassa huomiossa sekä arkkipiispan ja piispan julkisissa kannanotoissa ja mediaesiintymisissä. Se, onko tuomiokapituli onnistunut kehittämään omaa viestintäänsä aidosti aktiivisemmaksi ja vuorovaikutteisemmaksi, on kuitenkin oma kysymyksensä. Virallinen kapitulin tiedotus on edelleen suhteellisen muodollista, ja sitä olisikin syytä kehittää, jotta tuomiokapitulia ei mielletäisi ainoastaan hallintoviranomaiseksi vaan seurakuntien ja niiden työntekijöiden helposti lähestyttäväksi vierellä kulkijaksi.

Verkkoviestintään suunnattujen resurssien osalta vuoden 2012 aikana on menty merkittävästi eteenpäin. Hiippakunnan kotisivut uudistettiin kokonaan kesän alussa, teknisenä toteuttajana Optinet Oy. Erityisesti toiminnallisen yksikön toimistosihteerin mutta käytännössä myös koko muu henkilöstö on ollut mukana uusien sivujen käyttöönotossa ja uudistetun sisällön tuottamisessa. Prosessi on vuoden päätyessä vielä osin kesken, mutta verkkoviestintäpainotteinen suunta on oikea.

Internet-sivujen lisäksi henkilökunta on viestinyt tapahtumista ryhmäsähköpostiviestein. Kaikki koulutukset ovat edellisen vuoden tapaan pelkästään sähköisenä luettavissa kirkon koulutuskalenterissa. Koulutuskalenterin sähköisiä ilmoittautumiskäytäntöjä on opittu kohtuullisen hyvin käyttämään seurakuntien työntekijöiden parissa.

Hiippakunnan vuotuinen viestintäpäivä jäi poikkeuksellisesti järjestämättä johtuen mm. uuden dekaanin sisäänajovaiheesta syyskaudella. Sen sijaan tiedottajapäivä toteutettiin ja siihen osallistui 15 tiedottajaa eri seurakunnista. Hengellinen elämä verkossa -projektiin liittyviä Hengellinen työ verkossa -koulutuksia toteutettiin arkkihiippakunnan eri puolella viisi. Tältä osin voi sanoa, että tavoitteena ollut seurakuntien tukeminen viestinnän koulutuksin – samoin kuin verkkoviestintään panostaminen – toteutui tänäkin vuonna hyvin.

Arkkihiippakunnan neljännesvuosijulkaisu *Tuore Oliivipuu lehti*, jolle myönnettiin edellisvuonna Vuoden laatulehti -tunnustus, säilyi aktiivisen toimituskunnan ja toimitussihteerin työn ansioista korkeatasoisena hiippakuntalehtenä myös vuonna 2011 – näin siitäkkin huolimatta, että dekaanin vaihdos merkitsi myös lehden päätoimittajan vaihtumista. Vaikka viestinnän painopiste on siirtymässä sähköiseen viestintään, on kulunut toimintavuosi osoittanut aikaisempien vuosien tapaan sen, että tasokkaalla hiippakunnallisella painotuotteella edelleen huomattava merkitys arkkihiippakunnan yhteyden ja ilmeen luojana.

Tavoite 3: Ympäristökysymykset ja järkevä varainkäyttö. Kannustetaan seurakuntia ympäristödiplomien hankintaan, juurrutetaan kirkon ilmasto-ohjelman edellyttämiä toimenpiteitä osaksi normaaleja työkäytäntöjä sekä seurakunnissa että tuomiokapitulissa ja edistetään rajallisten resurssien (luonto, talous, henkilöstö) asianmukaista ja säästeliästä käyttöä.

Arvio: Tuomiokapitulin omaan toimintaan ympäristö-painopiste on vaikuttanut merkittäväällä tavalla jo kahden toimintavuoden ajan. Kapitulissa tehtiin vuonna 2010 ympäristökartoitus, ja sen pohjalta laadittiin samana vuonna ympäristöohjelma 2011–2014, joka sisälsi tuomiokapitulin ympäristötavoitteet. Keskeisenä tavoitteena oli saavuttaa vuonna 2011 se perustila, jossa ympäristönäkökohdat otettaisiin tietoisesti ja läpäisevästi huomioon kaikessa tuomiokapitulin toiminnassa. Tähän tavoitteeseen päästiin kohtuullisen hyvin, vaikka kehittämistä aina on, minkä osoittaa vuoden lopulla kapitulin henkilökunnan suorittama ympäristöohjelman toteutumisen ensimmäinen virallinen arviointi. Olenaiseksi osoittautui mm. se, että uudenlaisissa ympäristöystävällisemmissä käytännöissä on hyvä edetä pienin mutta konkreettisin askelin, jotka nivoutuvat osaksi arkisia työkäytänteitä. Tuomiokapitulin työntekijät ovat selvästi sitoutuneet ympäristöohjelman toteuttamiseen myös jatkossa, mutta kaiken kaikkiaan rajallisten luonto-, talous- ja henkilöstöresurssien säästeliäessä käyttämisessä on yhä opeteltavaa.

Seurakuntien kannustaminen ympäristödiplomien hankintaa on vielä monilta osin vaiheessa, mutta työtä on tehty erityisesti ympäristötoimikunnan toimesta määrätietoisesti. Kuluneena vuonna Siikaisten seurakunnassa uusittu diplomi ja Ulvilan seurakunnalle myönnetty diplomi ovat onnistuneita esimerkkejä työn kantamasta hedelmästä. Jotta pääosalle arkkihiippakunnan isoista seurakunnista saataisiin ajallaan ympäristödiplomi ja jotta kussakin rovastikunnassa saadaan uusia seurakuntia sitoutettua työskentelemään diplomien saavuttamiseksi, tarvitaan laajenevaa ympäristökasvatusta. Tämä merkitsee esimerkiksi sitä, että ympäristönäkökulmia tulisi pitää entistä monipuolisemmin esillä myös muissa kuin suoranaississa ympäristöteemaisissa koulutuksissa. Tässä tarvitaan aktiivisen ympäristötoimikunnan lisäksi kapitulin koko työyhteisöä – kutakin omalla paikallaan. Toimikunnan erityisosaamisen hyödyntämistä on edustanut (ja edustaa erityisesti jatkossa) se, että ympäristödiplomien väliarviointijärjestelmää on lähdetty suunnitelmallisesti kehittämään.

Tavoite 4: Kirkon yhteinen pyhä-painopiste. Tuetaan ja edistetään seurakuntayhteisöjen hengellistä elämää tarjoamalla mahdollisuuksia spiritualiteetin harjoittamiseen ja pohdintaan, korostamalla *pyhää* tuomiokapitulin viestinnässä sekä koordinoimalla hengellistä ohjausta.

Arvio: Pyhä-painopisteen voi sanoa läpäisseen tuomiokapitulin toiminnallisia tehtäväalueita varsin laaja-alaisesti toimintavuoden aikana. Erityisen hyvin tässä on onnistuttu kasvatuksen sekä jumalanpalveluselämän ja spiritualiteetin osa-alueilla, samoin kuin yhteisissä koulutuksissa. Seurakuntayhteisöjen hengellisen elämän tukeminen ja edistäminen on tapahtunut ennen muuta siten, että seurakuntien työntekijöiden spiritualiteettia on pyritty hoitamaan. Tämä on toteutunut niin hengellisen elämän hoitoon suoranaisesti keskittyneissä koulutuksissa ja neuvottelupäivissä kuin myös muidenkin koulutusten syvenevässä hartaus- ja jumalanpalveluselämässä (esim. viikkomessu vakioelementiksi lähes kaikkiin hiippakunnan useampipäivisiin koulutuksiin). *Syvenemälle pappenteen* -koulutus ja useamman työntekijäryhmän yhteinen *orientoitumiskoulutus* olivat esimerkkejä erityisen onnistuneista, spiritualiteettia tukeneista koulutuksista. Tuomiokapitulin viestinnässä pyhä-teema on ollut läsnä, mutta ei ehkä niin painavasti kuin painopistevuonna olisi voinut olettaa. *Hengellisen matkakumppanuuden syventymispäivät* olivat hengelliseen ohjaukseen perehtyneille tarkoitettut neuvottelupäivät, joiden aikana tarjottiin osallistujille mahdollisuus tarkastella ja syventää omaa kutsumustaan matkakumppanina ja hengellisenä ohjaajana. Osallistujaa oli 17, ja saadun palautteen valossa päivät olivat sekä työskentelytavoiltaan että sisällöltään onnistuneet.

2. TAMPEREEN HIIPPAKUNTA

Toiminta-ajatus

Tampereen hiippakunnan tuomiokapituli palvelee seurakuntia niiden perustehtävän toteuttamisessa. Se vahvistaa seurakuntien ammatillista osaamista. Se kehittää seurakuntien vuorovaikutteista oppimista. Se ohjaa ja tukee seurakuntien työtä kirkon uskoon ja jäsenyyteen sitouttamiseksi.

Tärkeimmät tapahtumat toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Tampereen hiippakunnan seurakuntien toimintaympäristön merkittävin muutos on ollut kiristynyt talous. Sen seurauksena monissa seurakunnissa on jouduttu tekemään henkilöstösuunnittelua ja kiinteistöstrategioita niukkenevien resurssien äärellä. Vaihtoehtoisia visioita toimintakulttuurin uudistamiseksi ja vapaaehtoisuuden vahvistamiseksi on etsitty. Myös edessä hämmäyttävä kuntarakenteen muutos on johtanut siihen, että tuomiokapituli on yhdessä seurakuntien kanssa pohtinut vaihtoehtoisia kirkon ja seurakuntien rakennemalleja, jotta organisaatio turvaisi parhaat edellytykset seurakuntaelämän tulevaisuudelle.

Hiippakuntavaltuusto kokoontui kolme kertaa. Kokouksissaan se hyväksyi vuoden 2010 tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen sekä vuoden 2012 toiminta- ja taloussuunnitelman. Se työskenteli kirkon tulevaisuusselonteon 2020 äärellä.

Tuomiokapitulin kollegio kokoontui 20 kertaa. Pöytäkirjan pykälä oli 524 kappaletta. Päätöksiä tehtiin runsaasti myös viranhaltijapäätöksinä. Uusia pappeja ordinoitiin 13 kpl. Tuomiokapitulin eri käsittelyvaiheissa ovat kuluneen vuoden aikana olleet 3 kirkkoherranviran, 7 kappalaisenviran sekä 8 kanttorinviran täyttöprosessit. Pastoraalitutkinnon suoritti 8 pappia ja ylemmän pastoraalitutkinnon 2 pappia. Seurakuntatyön johtamisen tutkinnon suoritti 9 pappia. Kanteluita tai kurinpitoprosesseja on vuoden aikana kohdistunut viiteen pappiin. Neljän papin osalta asia ei antanut aihetta toimenpiteisiin.

Piispantarkastuksia tapahtui Keski-Lahden, Tammelan, Padasjoen, Mänttä-Vilppulan, Jämsän ja Nokian seurakunnissa sekä Lahden seurakuntayhtymässä. Piispantarkastusprosessien konsultatiivista luonnetta on vahvistettu ja siihen on oltu tyytyväisiä.

Tuomiokapitulin henkilökunnassa tapahtuivat seuraavat muutokset: Suomen Lähetyseuran palkkaamana uutena lähetyksen hiippakuntasihteerinä aloitti Riitta Sandberg 1.2.2011, hiippakuntasihteeriksi Jussi Holopaisen viransijaisena Juha Mattila 1.8.2011 ja toimistosihteeriksi Liisi Haaviston viransijaisena Tuulia Matilainen 1.11.2011. Leevi Häikiön jäädessä eläkkeelle uutena lakimiesasessorina aloitti Jorma Juutilainen 1.11.2011.

Seurakuntarakenne: Tuomiokapituli on osallistunut Tampereen seurakuntien strategiaan liittyvän rakennemuutosprosessin ohjaukseen. Tampereen seurakuntien organisaatiouudistus on ollut monimutkainen ja vaikea prosessi, jossa yhteisen tahtotilan synnyttäminen muutoksen suunnasta on ollut poikkeuksellisen haastavaa. Monipolvisen valmistelutyön tuloksena tuomiokapitulin aloite Tampereen seurakuntarakenteen muuttamiseksi ns. 4+1 -mallin mukaiseksi on lähetetty kirkkohallituksen käsittelyyn lokakuussa 2011 ja ratkaisu asiaan on odotettavissa tammikuussa 2012. Sen mukaan Tampereelle muodostettaisiin neljä suomenkielistä seurakuntaa (Tampereen tuomiokirkkoseurakunta, Harjun seurakunta, Tampereen Eteläinen seurakunta ja Messukylän seurakunta) vuoden 2013 alusta.

Hiippakuntarajat ylittävä seurakuntaliitossuunnittelu Jämijärven, Kankaanpään ja Parkanon seurakuntien kesken on ollut vireillä ja tuomiokapituli on osallistunut prosessin ohjaukseen.

Tampereen hiippakunnan kehittämistoiminnan kärkenä on edelleen ollut johtajuuden kehittäminen hiippakunnan seurakunnissa. Hiippakunnallinen johtamisen foorumi, lääninrovastien, kirkkoherrojen ja talouspäälliköiden kokoukset, johtamiseen ja esimiestyöhön liittyvät koulutukset, val-

mennukset ja ohjauspalvelut ovat pyrkineet vahvistamaan näkyä dialogisesta ja valmentavasta merkitysjohtamisesta.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Hengellisen elämän syventäminen hiippakunnassa ja seurakuntien työntekijöiden spiritualiteetin vahvistaminen

Arvio: Hiippakunnallinen johtamisen foorumi Aulangolla käsitteli pastoraalisen johtamisen teemoja spiritualiteetin näkökulmasta. Tavoitteeksi asetettiin hengellisen ulottuvuuden vahvistaminen työyhteisöjen kokoontumisissa. Valtakunnalliset jumalanpalveluselämän neuvottelupäivät Tampereella onnistuivat hyvin vahvistamaan jumalanpalveluksen yhteisöllisyyttä. Tampereen hiippakunnan seurakunnat ovat aktiivisesti osallistuneet valtakunnalliseen jumalanpalveluselämän kehittämishankkeeseen. Yhteistyössä toteutettu pastoraalipsykologinen seminaari KK:ssa onnistui erinomaisesti. Hengellinen työ verkossa -hanke vakiintui vahvasti hiippakunnassamme. Sielunhoidon erityiskurssin kehittämisessä Tampereen hiippakunta on voinut toimia hyvänä oppimisympäristönä.

Tavoite 2: Seurakuntien esimiestyön tukeminen

Arvio: Lähiesimiesten ja talouspääliköiden ohjaustuen järjestämisessä (Tueksi esimiestyöhön: HEKS-päivä, mentorointi, johtamiskoulutukset, retriitti ja esimiesvalmennus) onnistuttiin tyydyttävästi. Mentoreista on pulaa, eikä heidän rekrytoinnissaan ja kouluttamisessaan onnistuttu tyydyttävästi. Esimiesvalmennus 2011–2012 käynnistyi kahdessa ryhmässä. Työyhteisöjen kokousskulttuurin kehittämishanke ja rovastikunnallinen ohjauspolku auttoi kirkkoherroja tulemaan tietoisemmaksi työyhteisövuorovaikutuksesta. Hanke tuotti arvokasta tutkimustietoa kokousskulttuurista. Työnohjaajien ja työyhteisökonsulttien osaamista piispantarkastusprosessien ohjaajina ja toimintaympäristön muutoksen lukijoina vahvistettiin. Lähiesimiesten roolin selkiyttämiseen paneuduttiin mm. johtavien diakoniatyöntekijöiden neuvottelussa. Piispantarkastusprosessien kautta on tuettu johtajia kiristyvän talouden ja vähenevien resurssien synnyttämään muutosjohtajuuteen. Kapitulin sihteeristön työ painottuu entistä voimakkaammin työyhteisöjen ja tiimien konsultointiin ja ohjaukseen.

Tavoite 3: Rekrytoinnin, harjoittelunohjauksen ja seurakuntien uusien työntekijöiden tuen kehittäminen

Arvio: Tampereen hiippakunta on ollut mukana kehittämässä harjoittelunohjausta ja opiskelijaharjoittelun palauteseminaaria diakonian, nuorisotyön, lapsityön ja kirkkomusiikin opiskelijoille. Palauteseminaari onnistui hyvin, mutta hankkeen onnistumista vaikeuttaa merkittävästi yhteistyö- ja koordinaatiovaikeudet oppilaitosten kanssa. Orientoitumiskoulutus uusille työntekijöille on erinomaisen tarpeellinen ja onnistunut hanke, joka auttaa nuoria työntekijöitä rakentamaan omaa työntekijäidentiteettiään. Uusimuotoinen ordinaatiovalmennus pappisvirkaan ja diakonian virkaan vihitäville on ollut erittäin myönteinen kokemus. Kuljemme oikeaan moniammatilliseen suuntaan pyrkiessämme tasavertaistamaan kaikkien uusien työntekijöiden orientoitumista kirkon työhön. Ohjausosaamista seurakunnissa on määrätietoisesti vahvistettava. Kirkon ohjaajakoulutus (OHKO) peruuntui.

Tavoite 4: Muut hankkeet

Arvio: Hiippakunnan panos Namibian Onandjokwen sairaalan peruskorjaushankkeessa on ollut merkittävä. Kapitulin resurssit eivät ole riittäneet esimerkiksi seurakuntien ympäristötyön ja avioparityön koordinointiin. Perheiden viikko toteutui perinteisesti ja sen lehti sai hyvää palautetta. Hiippakuntalehti (Kumppani) uudistui. Vaikka hiippakunnan kotisivujen uudistus viivästyi, nosti hiippakunta loppuvuodesta viestinnällistä profiiliaan sosiaalisessa mediassa.

3. OULUN HIIPPAKUNTA

Toiminta-ajatus

Oulun hiippakunnan tuomiokapitulin tehtävänä on tukea hiippakunnan seurakuntia sekä niiden työntekijöitä ja vastuunkantajia, jotta kirkon perustehtävä toteutuu Oulun hiippakunnassa.

Tärkeimmät tapahtumat toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Oulun hiippakunta on maantieteellisesti laajin maamme hiippakunnista. Sen alue käsittää 43 prosenttia valtakunnan pinta-alasta. Oulun hiippakunta on seurakuntien jäsenmäärällä mitattuna kolmanneksi suurin maamme hiippakunnista. Suurin osa hiippakunnan alueesta on harvaan asuttua aluetta, jossa väestön ikääntyminen ja työikäisten poismuutto vaikuttaa seurakuntien toimintaan. Toisaalta näillä alueilla sitoutuminen kirkkoon on vahvaa. Väestöllisesti mitattuna enemmistö Oulun hiippakunnan seurakuntalaisista asuu kaupungeissa, kuten Oulussa ja sen lähialueella. Tällä alueella kristinuskosta vieraantuminen on kasvava haaste.

Herätysliikkeet vaikuttavat merkittävästi hiippakunnan seurakuntien elämään. Kuluneena vuonna hiippakunnan alueella järjestettiin useita herätysliikkeiden kesäjuhlia, kuten Suviseurät Lumi-joella, Evankeliumijuhlat Raahessa ja Herättäjäjuhlat Oulussa. Hiippakunta järjesti yhteistyötahojen kanssa keväällä 2011 Laestadius-seminaarin Torniossa. Seminaari käsitteli Laestadiusta paitsi uskonnollisena johtajana, myös tiedemiehenä ja kulttuurivaikuttajana. Tapahtuma sai jatkoa syksyllä 2011 Pariisissa järjestetyssä seminaarissa, jossa muun muassa piispa Samuel Salmi puhui.

Seurakuntarakenteen muutoksia ei hiippakunnassa tapahtunut vuoden 2011 aikana. Parhaillaan on käynnissä prosessi joidenkin Oulun ympärillä olevien seurakuntien liittämiseksi osaksi Oulun ev.-lut. seurakuntia vuoden 2013 alusta. Merkkejä vastaavista kuntaliitosten aiheuttamista seurakuntien liitoksista tulevaisuudessa muualla hiippakunnassa on olemassa. Valtiovallan toimenpiteet kuntarakenteen mahdolliseksi muuttamiseksi eivät ole vielä tiedossa, mutta ne tulevat arvatenkin koskettamaan merkittävästi myös Oulun hiippakunnan aluetta. Kirkon palvelukeskuksen perustaminen ja valmistelut yhteisestä jäsentietojärjestelmästä vaikuttivat myös seurakuntien elämään.

Hiippakunnan strategian mukaisesti hiippakunta on tukenut seurakuntien johtamista ja työyhteisöjä. Hiippakunta on toteuttanut kuluneena vuonna oman työnohjaajakoulutuksen, joka päättyi vuonna 2012. Seurakuntien johtavia viranhaltijoita on koottu koulutuksiin ja yhteisiin neuvonpitoihin. Hiippakunta järjesti rovestikunnittain uusille luottamushenkilöille suunnatun koulutuksen. Kirkon virkaan opiskelevia ja uusia kirkon työntekijöitä on tuettu eri tavoin. Kuluneena vuonna usea kirkkoherran virka avautui, mikä on merkki käynnissä olevasta eläköitymisestä ja siitä seuraavasta rekrytointitarpeesta.

Oulun hiippakunta on jatkanut aktiivista toimintaa Barentsin kirkkojen neuvostossa. Yhteistyö Venäjän ortodoksisten ja Pohjoismaiden luterilaisten hiippakuntien kanssa on hyvä. Neuvoston vuosikokous pidettiin syksyllä 2011 Muurmanskissa. Oulun hiippakunta allekirjoitti syksyllä 2011 ystävyshiippakuntasopimuksen Tansanian luterilaisen kirkon Victoriajärven itäisen hiippakunnan kanssa. Hiippakunnan piispa Andrew Gulle, varapiispa Emmanuel Makala ja pastori Julia Mutungi vierailivat hiippakunnassamme osallistuen muun muassa hiippakunnan lähetysjuhliille Haukiputaalla.

Piispa Samuel Salmi täytti 60 vuotta maaliskuussa 2011. Hiippakunnan seurakunnat maalauttivat juhlan kunniaksi piispasta muotokuvan ja hiippakunta julkaisi piispasta juhlakirjan.

Kirkon taloudellisten resurssien väheneminen näkyi vuonna 2011 muun muassa hiippakunnille myönnetyn määrärahan supistumisena kesken toimintavuotta. Käytettävissä olevien taloudellisten resurssien pieneneminen tarkoittaa tulevaisuudessa toiminnan entistä tarkempaa rajaamista. Hiippakunnat toimivat jo nyt pienillä resursseilla, joten taloudelliset supistukset vaikeuttavat väistämättä tulevaisuudessa hiippakunnan mahdollisuuksiin hoitaa kaikki sille osoitetut tehtävät.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Liitytään kirkon Pyhä-painopisteeseen vahvistaen työntekijöiden spiritualiteettia hengellisen ohjauksen, retiriittitoiminnan, mentoroinnin ja orientaatiokoulutuksen kautta sekä tukien seurakuntien jumalanpalveluselämää rovastikuntien kanssa yhdessä toteuttavan koulutuksen kautta

Arvio: Kirkon Pyhä-painopistettä, hengellisen elämän hoitamista ja ohjausta on pidetty esillä hiippakunnan toiminnassa. Orientoitumiskoulutus toteutettiin ensimmäisen kerran hiippakunnan työntekijöille ja sille on selkeä kysyntä. Mentorointi on toteutunut erityisesti nuorten pappien kohdalla. Jatkossa mentorointia on syytä vahvistaa muiden työntekijäryhmien kohdalla. Hiippakunnan retiriittitoimintaa on monipuolistettu, mutta kiinnostus sitä kohtaan on edelleen ollut vähäistä. Jumalanpalveluskoulutusten toteuttaminen rovastikuntatasolla on ollut onnistunut ratkaisu.

Tavoite 2: Tuetaan seurakuntia uusien toimintaympäristöjen hallinnassa toteuttamalla Hengellinen työ verkossa -koulutukset hiippakunnan alueella ja järjestämällä tavoittavan työn hiippakunnalliset neuvottelupäivät

Arvio: Hiippakunnalliset tavoittavan työn neuvottelupäivät peruuntuivat vähäisen osallistujamäärän vuoksi. Jatkossa tavoittavaan työhön ja uusien toimintaympäristöjen kohtaamiseen liittyviä koulutuksia on hyvä lähestyä rovastikunta tai seurakuntatasolla. Hengellinen työ verkossa -koulutukset ovat toteutuneet Oulun hiippakunnassa hyvin. Vuoden 2011 loppuun mennessä asetetusta työntekijöiden määrän koulutustavoitteesta oli saavutettu 78 prosenttia.

Tavoite 3: Vahvistetaan yhteistyötä koulutuksen järjestämisessä rovastikuntien, suurten seurakuntien ja seurakuntayhtymien kanssa

Arvio: Koulutus on toteutettu entistä enemmän rovastikunta tasolla, mikä on ollut onnistunut ratkaisu. Suurten seurakuntien kanssa koulutusyhteistyössä on edelleen kehittämistä.

Tavoite 4: Tuetaan seurakuntien johtamista muun muassa järjestämällä taloushallinnon neuvottelupäivät ja työnohjausta talousjohdolle sekä selkeyttämällä hiippakunnan kirkkoherroille antama koulutuksellinen ja ohjauksellinen tuki

Arvio: Seurakuntien johtamista on tuettu eri tavoin muun muassa koulutusten ja ensimmäistä kertaa talousjohdolle järjestetyillä neuvottelupäivillä. Kirkkoherroja on tuettu vahvistamalla koulutusta ja ohjausta muun muassa kirkkoherrojen perehdytyksen ja työnohjauksen avulla. Kuluneen vuoden aikana koulutuksissa kiinnitettiin huomiota muutosjohtamiseen.

Tavoite 5: Tuetaan vapaaehtoisuutta seurakunnissa vapaaehtoistyön koulutusten ja uusien luottamushenkilöiden rovastikunnallisten koulutusten kautta

Arvio: Oulun hiippakunnan seurakunnat ovat aktiivisesti mukana vapaaehtoistyön hankkeessa. Hiippakunnan vapaaehtoistyön koulutus ei saavuttanut toivottua kysyntää. Vapaaehtoistyötä on jatkossa hyvä lähestyä rovastikunta- tai seurakuntatasolla. Hiippakunta toteutti uusille luottamushenkilöille suunnatut rovastikunnalliset koulutukset kevään 2011 aikana.

Tavoite 6: Tuetaan seurakuntien rekrytointia muun muassa toteuttamalla diakonian, nuorisotyön ja kirkkomuusikin opiskelijoiden palauteseminaari-pilottihankke hiippakunnassa

Arvio: Oulun hiippakunta toteutti yhdessä kouluttavien laitosten kanssa pilottihankkeen harjoittelun kehittämiseksi. Pilottihanke päättyi vuonna 2012. Hiippakunta oli mukana erilaisissa tilanteissa, joissa rekrytointia voidaan pitää esillä ja toteutti muun muassa toisen kerran hiippakunnallisen kirkon päivän kirkon virkaan opiskeleville. Itä-Suomen yliopiston ja Oulun ev.-lut. seurakuntien yhteistyönä toteutui ensimmäisen kerran teologian opiskelijoiden työssäoppimisjakso Oulussa. Edessä oleva eläköityminen merkitsee rekrytoinnille haastetta.

4. MIKKELIN HIIPPAKUNTA

Toiminta-ajatus

Tuomiokapituli *toteuttaa kirkon tehtävää* hiippakunnassa *kehittämällä* seurakuntien toimintaa ja hallintoa *verkostoituneena* kirkkoon ja yhteiskuntaan.

Tärkeimmät tapahtumat toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Kertomusvuonna ei toteutunut seurakuntien rakennemuutoksia. Hiippakunnan alueella on Savonlinnan ja Mikkelin ympäristössä aktiivisessa neuvotteluvaiheessa olevia kuntaliitoksia koskevia prosesseja, joiden johdosta vastaavat seurakunnat ovat käynnistäneet omat selvitystoimensa. Tuomiokapituli on pyrkinyt aktiivisesti tukemaan rakennemuutos selvityksiä tekeviä seurakuntia.

Uusimuotoiset piispantarkastukset käynnistyivät helmikuussa 2011 ja niitä tehtiin yhteensä seitsemän; kolmeen seurakuntaan sekä yhteen seurakuntayhtymään, jossa on kolme seurakuntaa.

Muutoksia tuomiokapitulin henkilöstössä: hiippakuntasihteeri Liisa Seppänen oli virkavapaalla 1.2.–31.12.2011. Hänen sijaisenaan toimi pastori Marjaana Härkönen.

Tuomiokapituli kokoontui kertomusvuonna 17 kertaa ja hiippakuntavaltuusto kaksi kertaa.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Seurakunnan hallinnon, talouden ja hallintokäytäntöjen kehittäminen

Arvio: Piispantarkastusten yhteydessä suoritettava seurakunnan talouden ja hallinnon tarkastus on toteutettu seurakunnan johtavien viranhaltijoiden kanssa käytävänä käytännönläheisenä konsultatiivisena neuvotteluna, jossa on laajalti tarkasteltu seurakunnan hallintomenettelyä sekä talouden tilaa ja näkymiä. Toimintatavasta on saatu piispantarkastuksen päätösseminaarissa myönteistä palautetta.

Tavoite 2: Tuomiokapitulin rooli taloudellisesti vaikeassa tilanteessa olevien seurakuntien auttamisessa niiden etsiessä kestäviä ratkaisuja

Arvio: Tuomiokapituli on kutsunut neuvotteluun seurakuntien edustajia ja kannustanut heitä yhteistyöselvityksiin vaihtoehtojen etsimiseksi. Selvityksiä on vireillä sekä kuntaliitosodotusten takia että myös seurakuntien omaehtoisesta aloitteesta.

Tavoite 3: Piispantarkastusten uudistaminen

Arvio: Kertomusvuoden aikana toteutettiin piispantarkastus kuudessa seurakunnassa ja yhdessä seurakuntayhtymässä konsultatiivisena seurakuntatyön kehittämisen prosesseina edellisellä kertomuskaudella kehitetyn mallin mukaisesti. Uusimuotoiset tarkastukset palvelivat seurakuntia perustehtävälähtöisen, toimintaympäristönsä muutoksesta tietoisien seurakuntatyön kehittämisessä. Niiden avulla vahvistettiin johtajuutta, lisättiin tavoitetietoisuutta esim. tulevaisuustyöpajan muodossa, työn tuloksellisuutta ja työhyvinvointia.

Tavoite 4: Seurakuntien työyhteisöjen toimivuuden edistäminen ja työntekijöiden tukeminen

Arvio: Hiippakunnalliset viranhaltijat ovat toteuttaneet työyhteisöjen kehittämisprosesseja seurakuntien työyhteisöjen ja työalatiimien kanssa. Edelleen on ollut tarvetta tarjota keskustelu- ja konsultointiapua seurakuntien työyhteisöjen kriisitilanteissa. Valmiuksia tämän toiminnan lisäämiseen on hankittu koulutuksen avulla.

Tavoite 5: Seurakuntien työntekijöiden ammatillinen täydennyskoulutus

Arvio: Kertomuskauden aikana jatkettiin kokonaiskirkon hankkeena toteutettavaa hengellinen työ verkossa koulutusta. Ongelmana koulutuksen järjestämisessä on ollut kursseille tulleiden seurakuntien työntekijöiden erilaiset lähtötasot asiassa. Ensimmäisen kerran toteutettiin myös Osallisen kirkon uskosta ja tehtävästä -koulutus ensimmäiseen seurakuntavirkaansa tulleille diakonian viranhaltijoille, nuorisotyön ohjaajille ja kanttoreille. Onnistunut kaikkia työntekijäryhmiä palvellut tapahtuma oli Myö ja työ -hiippakuntapäivät, jonne kokoontui 270 seurakuntien työntekijää pohtimaan toimintaympäristön muutosta ja seurakuntatyötä tulevaisuuden maailmassa.

Toimintaa ja taloutta kuvaavat tunnusluvut

	Toteutuma 2011	Toteutuma 2010	Toteutuma 2009
Asiat: vireille/käsitellyt asiat	584/748	592/736	673/851
Kurssit, kpl / osallistujat	21/431	13/291	12/157
Neuvottelupäivät, kpl/osallistujat	23/1235	25/574	22/909

Talousarvion toteutuminen

	Toteutuma 2011	Talousarvio 2011	Poikkeama
Toimintatuotot	123 100	80 500	42 600
Toimintakulut	1 232 300	1 189 800	42 500
Toimintajäämä	1 109 200	1 109 300	100
Edellisen vuoden säästö	-23 975		

5. BORGÅ STIFT

Verksamhetsidé

Borgå stift med sitt domkapitel och stiftsfullmäktige har som sin uppgift att hjälpa och stöda stiftets församlingar, kyrkliga samfälligheter och anställda vid fullgörandet av deras grunduppgifter att förkunna Guds ord, förvalta sakramenten, utöva diakoni, mission och ansvara för den kristna fostran.

Domkapitlet sköter dessutom de myndighetsuppgifter som i enlighet med kyrkans beaktelse och bestämmelserna i kyrkolagen och kyrkoordningen ankommer på nämnda organ, att betjäna förvaltningen och ge stöd i det dagliga arbetet, samt att företräda kyrkan i ärenden som gäller stiftet.

De viktigaste händelserna i enhetens verksamhetsmiljö och verksamhet under året

På grund av de i regeringsprogrammet överenskomna planerna om radikala kommunala strukturreformer, har olika arbetsgrupper inom kyrkan funderat på hur de kyrkliga strukturerna skall gestaltas i framtiden. Dock har inga beslut fattats varken på centralt kyrkligt håll eller i stiftet. Domkapitlets personal har deltagit i resurskrävande diskussioner och i olika arbetsgrupper som behandlat strukturfrågor.

Inom förvaltningen har arbetet med församlingsstrukturerna fortlöpt med rådgivning och uppföljning samt stödande av personalen i de församlingar där sammanslagningar gjorts. Förutom stiftssekreterarens för personalvård insats har också stiftets styrgrupp deltagit i arbetet. En utredning om eventuell fusion av församlingarna i Närpes prosteri färdigställdes i våras. Kyrkostyrelsen fattade 19.4.2011 beslut om att församlingarna i Jeppo, Munsala och Nykarleby dras in från 1.1.2013 och i deras ställe grundas en ny församling som får namnet Nykarleby församling. Församlingarnas antal förblev således oförändrat och är nu 64.

Förberedelsearbetet med HeTa- (numera Kipa) och Kirjuri-projekten har tidvis varit intensivt. Kyrkostyrelsen fattade beslut om att den av Kyrkans servicecentraler Kipa (Kirkon palvelukeskus) som är tvåspråkig och till vilken många av Borgås stifts församlingar kommer att ansluta sig, skall placeras i Borgå. Enligt planerna skulle Kirjuri tas i bruk 1.12.2011, men av olika tekniska anledningar kunde det inte förverkligas. Enligt de reviderade planerna kommer församlingarna att övergå till Kirjuri stegvis under 2012.

Domkapitlet understödde ekonomiskt de regionala barnkörsstämmorna som ordnades i Kors-holm, Borgå och Mariehamn, samt stiftets barnkörsstämma i Åbo.

Allt flera av stiftets församlingar, både små och större, kämpar med att få ekonomin i balans. På domkapitlets förslag beviljade Kyrkostyrelsen en församling och en samfällighet prövningsenligt verksamhetsunderstöd på sammanlagt 103 000 €.

Under räkenskapsåret 2011 har också domkapitlets ekonomi varit ansträngd, och bokslutet visade en överskridning på 41 905 €. Samtidigt kan konstateras att bokslutet för år 2010 visade ett överskott på 42 064 €. Överkott kan vid behov användas följande år, så i den meningen hölls ekonomin inom givna ramar.

Under hösten ordnades domkapitlets bibliotek upp och katalogiserades av en sakkunnig bibliotekarie. I biblioteket finns över 13 000 böcker samt en hel del annat material som ibland behövs i det dagliga arbetet.

Utvärdering av hur de målsättningar för verksamheten och ekonomin som godkänts i budgeten uppnåtts

Mål 1: Församlingarna uppmuntras och inspireras att inbjuda de passiva medlemmarna att förverkliga sitt medlemskap. Stiftet stöder denna process genom utbildning och målmedvetna satsningar på gudstjänstutveckling, smågruppsverksamhet och konfirmandarbete, för att stärka dem i deras kristna tro.

Utvärdering: Frågeställningen har aktualiserats på rådplägningsdagar och i utbildningarna. Inom personalutbildningen har det skett en medveten satsning på gudstjänstutveckling och konfirmandarbete. Huvudansvaret för det sistnämnda området ligger hos KCSA.

Mål 2: Under året genomförs fyra biskopsvisitationer. Visitationerna är till sin karaktär rådgivande och stödjande.

Utvärdering: Fyra biskopsvisitationer i sex församlingar har genomförts under året. Visitationernas rådgivande och stödjande karaktär har upplevts meningsfull och det nya konceptet för visitationerna har uppenbara fördelar. Det finns dock behov av att fortgående utveckla visitationerna så att de motsvarar rådande behov.

Mål 3: Rekryteringen till kyrkliga yrken intensifieras på lokal- och stiftsnivå så att antalet studerande motsvarar det framtida behovet av arbetskraft i stiftets församlingar.

Utvärdering: Kontaktgruppen för studerande till kyrkliga yrken har under året haft en livlig verksamhet med månatliga samlingar för de studerande. De stiftsanställda har besökt de kyrkliga utbildningsanstalterna och informerat om och rekryterat till kyrkliga yrken vid rådplägningsdagar, kyrkoherdekonferensen, Ungdomens kyrkodagar och olika utbildningsmässor.

Mål 4: Förändringarna i församlingsstrukturen följs upp och stödåtgärder i form av arbetslagsutveckling och arbetshandledning vidtas. Särskild vikt läggs vid att stöda fungerande lokala verksamhetsenheter.

Utvärdering: Biskopen, notarien och stiftssekreteraren för personalvård och utbildning har besökt de församlingar där frågan är aktuell och har särskilt beaktat personalens välmående. Arbetslagsutveckling och arbetshandledning har erbjudits där det varit motiverat. De av domkapitlet utsedda stöd- och styrgrupperna för församlingssammanslagningar har likaså besökt dessa församlingar.

Mål 5: Följderna av den ekonomiska lågkonjunkturen och den ökande arbetsmängd detta innebär för församlingsdiakonin uppmärksammas.

Utvärdering: Den ekonomiska lågkonjunkturen har märkts i en del av stiftets församlingar medan andra varit så gott som oberörda av den. Frågan har uppmärksamats vid stiftssekreterarens för församlingsdiakoni besök i församlingarna. Ansökningarna om bidrag från stiftets Gemensamt Ansvar-medel har ökat något.

Mål 6: Inom personalutbildningen fortsätter satsningen på stiftets egen gudstjänst-utbildning. Under året görs medvetna satsningar på de nya utbildningarna Andligt liv på webben och introduktion för nyanställda.

Utvärdering: Under året slutfördes gudstjänstutbildningen för den österbottniska gruppen och samtidigt startade två nya grupper i Nyland med sammanlagt 66 deltagare. I utbildningen Andligt liv på webben deltog under året 87 anställda, medan den nya introduktionsutbildningen för nyanställda samlade 28 deltagare

Mål 7: Stiftets församlingar stöds och uppmuntras till att utarbeta egna strategier med beaktande av lokala förhållanden. Stiftsfullmäktige ordnar ett strategiseminarium.

Utvärdering: Det finns ingen heltäckande bild av i vilken mån stiftets församlingar arbetar med lokala strategier. Stiftsdekanen har varit involverad i processen i en församling. Stiftsfullmäktige ordnade ett strategiseminarium den 15 februari 2011 på Karijärvi lägergård i Borgå.

Nyckeltal för verksamheten och ekonomin

	Utfall 2011	Mål 2011	Utfall 2010	Utfall 2009
Verksamhetsintäkter	182 727	196 300	187 288	72 102
Verksamhetskostnader	- 1 700 032	-1 671 700	- 1 709 024	-1 441 018
Verksamhetsbidrag	- 1 517 305	-1 475 400	- 1 521 736	-1 368 916

5. PORVOON HIIPPAKUNTA

Toiminta-ajatus

Porvoon hiippakunnan tuomiokapitulin ja hiippakuntavaltuuston tehtävänä on auttaa ja tukea hiippakunnan seurakuntia, seurakuntayhtymiä ja niiden työntekijöitä, kun ne suorittavat perustehtäväänsä; julistavat Jumalan sanaa, jakavat sakramentteja, harjoittavat diakoniaa, tekevät lähetystyötä ja vastaavat kristillisestä kasvatuksesta.

Lisäksi tuomiokapituli hoitaa viranomaistehtäviä, jotka kirkon tunnustuksen sekä kirkkolain ja kirkkojärjestyksen määräysten nojalla sille kuuluvat, palvelee hallintoa ja antaa tukea päivittäisessä työssä sekä edustaa kirkkoa hiippakuntaa koskevissa asioissa.

Tärkeimmät tapahtumat toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Hallitusohjelmaan on kirjattu radikaali kuntauudistussuunnitelma, ja tämä on aiheuttanut kirkon tulevaisuuden rakenteiden pohdintaa erilaisissa kirkon sisäisissä työryhmissä. Päätöksiä asiasta ei toistaiseksi ole tehty kirkon keskushallinnossa eikä hiippakunnassa. Osallistuminen erilaisiin keskusteluihin ja työryhmiin on työllistänyt tuomiokapitulin henkilökuntaa.

Seurakuntarakenteita koskevaa työtä on jatkettu antamalla neuvontaa, suorittamalla seuranta ja tukemalla henkilöstöä niissä seurakunnissa, joissa yhdistämisä on toteutettu. Henkilöstön hyvinvoinnista vastaavan hiippakuntasihteerin lisäksi työhön on osallistunut myös hiippakunnan johtoryhmä. Selvitys Närpiön rovastikunnan seurakuntien mahdollisesta yhdistämisestä saatiin valmiiksi viime keväänä. Kirkkohallitus teki 19.4.2011 päätöksen, jonka mukaan Jepuan, Munsalan ja Uudenkaarlepyyn seurakunnat lakkautetaan 1.1.2013 ja niiden tilalle perustetaan uusi seurakunta, joka saa nimen Uudenkaarlepyyn seurakunta. Seurakuntien määrä pysyi näin ollen samana ja on nyt 64.

HeTa- (nykyisin Kipa) ja Kirjuri-projektien valmistelutyö on ollut ajoittain intensiivistä. Kirkkohallitus päätti, että Kirkon palvelukeskuksen, Kipan, kaksikieliset palvelut, joiden asiakkaiksi Porvoon hiippakunnan monet seurakunnat tulevat liittymään, sijoitetaan Porvooseen. Suunnitelmien mukaan Kirjuri oli tarkoitus ottaa käyttöön 1.12.2011, mutta erilaisista teknisistä syistä käyttöönotto siirtyi. Tarkistettujen suunnitelmien mukaan seurakunnat siirtyvät Kirjuriin vaiheittain vuonna 2012.

Tuomiokapituli tuki taloudellisesti Mustasaaressa, Porvoossa ja Maarianhaminassa järjestettyjä alueellisia lapsikuoropäiviä ja hiippakunnan lapsikuoropäiviä Turussa.

Yhä useammat hiippakunnan seurakunnat, sekä suuret että pienet, ponnistelevat tasapainottaakseen taloutensa. Kirkkohallitus myönsi tuomiokapitulin ehdotuksesta yhdelle seurakunnalle ja yhdelle seurakuntayhtymälle harkinnanvaraista toimintatukea yhteensä 103 000 euroa.

Tilivuonna 2011 myös tuomiokapitulin talous on ollut tiukoilla, ja tilinpäätöksen mukaan budjetti ylitettiin 41 905 eurolla. Vuonna 2010 ylijäämä oli 42 064 euroa. Ylijäämä voidaan tarvittaessa käyttää seuraavana vuonna, joten talous pysyi annetuissa puitteissa.

Ammattitaitoinen kirjastonhoitaja järjesti ja luetteloi tuomiokapitulin kirjaston syksyn aikana. Kirjastossa on yli 13 000 kirjaa ja paljon muuta satunnaisesti päivittäisessä työssä tarvittavaa materiaalia.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Seurakuntia kannustetaan ja innostetaan kutsumaan passiivijäsenensä toteuttamaan jäsenyyttään. Hiippakunta tukee prosessia koulutuksen avulla ja tietoisesti panostamalla jumalanpalvelusten kehittämiseen, pienryhmätoimintaan ja rippikoulutyöhön, jotta jäseniä voidaan vahvistaa heidän kristillisessä uskossaan.

Arvio: Asia on ollut esillä neuvottelupäivillä ja koulutustilaisuuksissa. Henkilöstökoulutuksessa on tietoisesti panostettu jumalanpalveluksen kehittämiseen ja rippikoulutyöhön. Viimeksi mainitun alueen päävastuu kuuluu KRTK:lle.

Tavoite 2: Vuoden aikana toteutetaan neljä piispantarkastusta. Tarkastukset ovat luonteeltaan neuvoa-antavia ja tukevia.

Arvio: Vuoden aikana on pidetty neljä piispantarkastusta kuudessa seurakunnassa. Tarkastusten neuvoa-antava ja tukeva luonne on koettu tarkoituksenmukaiseksi, ja uudella tarkastuskonseptilla on ilmeisiä etuja. Piispantarkastuksia on kuitenkin vielä kehitettävä, jotta ne vastaisivat olemassa olevia tarpeita.

Tavoite 3: Kirkollisiin ammatteihin rekrytointia tehostetaan paikallis- ja hiippakuntatasolla niin, että opiskelijoiden määrä vastaa seurakuntien tulevia työvoimatarpeita.

Arvio: Kirkollisiin ammatteihin opiskelevien kontaktiryhmä on toiminut aktiivisesti ja järjestänyt kuukausittain tapaamisia opiskelijoiden kanssa. Hiippakunnan työntekijät ovat vierailleet kirkollisissa

koulutuslaitoksissa sekä jakaneet tietoa ja rekrytoineet kirkollisiin ammatteihin neuvottelupäivillä, kirkkoherrainkokouksessa, nuorten kirkkopäivillä ja erilaisilla koulutusmessuilla.

Tavoite 4: Seurakuntarakenteiden muutoksia seurataan ja tukitoimiin ryhdytään työtiimien kehittämisessä ja työnohjauksessa. Erityistä huomiota kiinnitetään toimivien paikallisten toimintayksiköiden tukemiseen.

Arvio: Piispa, notaari ja henkilöstön hyvinvoinnin ja koulutuksen hiippakuntasihteeri ovat vierailleet seurakunnissa, joissa ongelma on ajankohtainen, ja kiinnittäneet erityisesti huomiota henkilöstön hyvinvointiin. Työtiimin kehittämistä ja työnohjausta on tarjottu, kun se on ollut perusteltua. Tuomiokapitulini nimeämät seurakuntien yhdistymisasioita hoitavat tuki- ja johtoryhmät ovat myös vierailleet näissä seurakunnissa.

Tavoite 5: Talouden taantumien ja sen tuoman lisääntyneen työmäärän seuraukset otetaan huomioon seurakuntadiakoniassa.

Arvio: Taloudellinen taantuma on tuntunut osassa hiippakunnan seurakuntia, kun taas toisissa seurakunnissa sitä tuskin on havaittu. Ongelma on saatettu seurakuntadiakonin hiippakuntasihteerin tietoon seurakuntakäyntien yhteydessä. Tukihakemusten määrä hiippakunnan Yhteisvastuu-varoista on kasvanut hieman.

Tavoite 6: Henkilöstökoulutuksessa jatketaan panostusta omaan jumalanpalveluskoulutukseen. Vuoden aikana panostetaan tietoisesti uusiin Hengellinen elämä verkossa -koulutuksiin ja uusien työntekijöiden perehdyttämiseen.

Arvio: Vuoden aikana saatiin päätökseen Pohjanmaan ryhmän jumalanpalveluskoulutus ja käynnistettiin Uudellamaalla kaksi uutta ryhmää, joissa on yhteensä 66 osallistujaa. Hengellinen elämä verkossa -koulutus keräsi vuoden aikana henkilöstön parista 87 osallistujaa ja uuden henkilöstön perehdyttäminen 28 osallistujaa.

Tavoite 7: Hiippakunnan seurakuntia tuetaan ja kannustetaan kehittämään omia, paikalliset olosuhteet huomioon ottavia strategioita. Hiippakuntavaltuusto järjestää strategiaseminaarin.

Arvio: Kattavaa kuvaa siitä, missä määrin hiippakunnan seurakunnat työskentelevät paikallisten strategioiden parissa, ei ole. Hiippakuntadekaani on osallistunut prosessiin yhdessä seurakunnassa. Hiippakuntavaltuusto järjesti strategiaseminaarin 15. helmikuuta 2011 Karijärven leirikeskuksessa Porvoossa.

Toimintaa ja taloutta kuvaavat tunnusluvut

	Toteutuma vuonna 2011	Tavoite vuonna 2011	Toteutuma vuonna 2010	Toteutuma vuonna 2009
Toiminnan tuotot	182 727	196 300	187 288	72 102
Toiminnan kulut	-1 700 032	-1 671 700	-1 709 024	-1 441 018
Toiminta-avustukset	-1 517 305	-1 475 400	-1 521 736	-1 368 916

6. KUOPION HIIPPAKUNTA

Toiminta-ajatus

Yhteistyössä hiippakuntavaltuuston ja tuomiokapitulin kanssa piispa johtaa hiippakunnan hallintoa ja toimintaa. Tavoitteena on tukea ja ohjata seurakuntaelämää sekä edistää kirkon tehtävää ja toimintaedellytyksiä hiippakunnan alueella. Hallintoon liittyvissä tehtävissä piispan apuna on erityisesti tuomiokapituli, opetustehtävässä ja seurakuntien toiminnallisessa tukemisessa ja ohjaamisessa hiippakunnan sihteeristö.

Tärkeimmät tapahtumat toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Tuomiokapituli kokoontui kertomusvuonna yhteensä 22 kertaa. Piispantarkastuksia pidettiin yksi. Ordinaatiokoulutuksia ja pappisvihkimyksiä toteutettiin 3 kertaa. Tällöin vihittiin yhteensä 13 pappia. Pastoraalitutkintoja suoritettiin 8 ja ylempiä pastoraalitutkintoja 2. Seurakuntatyön johtamisen tutkintoja suoritettiin 8.

Hiippakuntavaltuusto kokoontui kertomusvuonna 2 kertaa. 14.2.2011 pidetyssä kokouksessa olivat esillä toimintakertomus ja tilinpäätös. Kokouksen yhteydessä hiippakuntavaltuuston jäsenet osallistuivat valtakunnalliseen maaseutuseminaariin. 1.6.2011 pidetyssä kokouksessa hyväksyttiin talousarvioesitys vuodelle 2012 ja toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2012–2014. Lisäksi käsiteltiin Kirkko 2020 – Suomen evankelis-luterilaisen kirkon tulevaisuusselontekoa.

Hiippakuntavaltuuston tuomiokapitulin avuksi nimeämistä johtokunnista jumalanpalvelus- ja musiikkityön johtokunta on kokoontunut 2 kertaa. Diakonia- ja yhteiskuntatyön johtokunta ja lähetys- ja maahanmuuttajatyön johtokunta ovat kokoontuneet 3 kertaa. Kasvatus- ja perhetyön johtokunta on kokoontunut 2 kertaa.

Keväällä piispa Wille Riekkinen ilmoitti jäävänsä eläkkeelle 1.5.2012 lukien. Kesällä käynnistettiin piispanvaaliprosessi.

Kertomusvuonna ei toteutettu yhtään seurakuntaliitosta. Erilaisia seurakuntarakenteen muutoshankkeita pohditaan seurakunnissa, mikä näkyy yhteydenottoina tuomiokapitulin viranhaltijoihin ja neuvontatyön lisääntymisenä. Tuomiokapitulissa on hiippakunnallinen rakennemuutosprosessin ohjausryhmä, johon kuuluvat piispa, lakimiesasessori ja hiippakuntadekaani.

Vuoden aikana monessa seurakunnassa vaihtui kirkkoherra. Tuomiokapituli antoi yhteensä 8 valtakirjaa uusille kirkkoherroille. Vuoden lopussa oli vireillä kirkkoherran viran täyttöprosessi kolmessa seurakunnassa.

Hiippakunnan alueella järjestettiin kaksi vanhustyön alueellista neuvottelupäivää, joiden tavoitteena oli edistää kirkon ja yhteiskunnan välistä arvokeskustelua. Kuopion ja Joensuun päiviin osallistui runsas joukko seurakuntien, kuntien ja järjestöjen työntekijöitä.

Hiippakunnat ja Poikien ja tyttöjen keskus ry toteuttivat yhdessä Partaharjulla tyttöjen ja poikien Syke-suurleirin, johon osallistui koko maasta noin 2000 henkeä ja Kuopion hiippakunnasta 390. Hiippakunnan nuorisopäivässä ”Pyhän eessä” Kajaanissa oli noin 980 osallistujaa. Uskonnonopettajille järjestettiin hiippakunnallinen täydennyskoulutuspäivä sekä valtakunnalliset syyspäivät.

Kuopion hiippakunnan lähetyksen ajankohtaispäivässä Kajaanissa pohdittiin lähetyksen teologiaa ja käytäntöä. Mukaan oli kutsuttu erityisesti uusia luottamushenkilöitä. Osallistujia oli pitkälti toista sataa.

Kuopion hiippakunnan ja Itä-Suomen yliopiston toteuttama Kansainvälinen kirkko -seminaari sai laajaa huomiota tiedotusvälineissä. Luennoitsijoina oli niin kansainvälisiä vieraita kuin lähetyksen asiantuntijoita kotimaasta. Seminaari kiinnosti tavanomaista enemmän myös seurakuntien pappeja ja sai ohjelmastaan ja toteutuksestaan erityisen hyvää palautetta.

Näiden lisäksi hiippakunnassa järjestettiin seuraavat neuvottelupäivät: hengellisen matkakumppanuuden neuvottelupäivät, työnohjaajien neuvottelupäivät, luottamushenkilöiden neuvottelupäivä,

työyhteisökonsulttien neuvottelu, Hengellinen työ verkossa -neuvottelupäivä, nuorisotyön neuvottelupäivät, perhekerho- ja pikkulapsityön valtakunnalliset neuvottelupäivät, kirkkoherrojen ja talousjohdon neuvottelu sekä lääninrovastien kokous. Tuomiokapitulin edustaja oli mukana myös useissa rovastikunnallisissa pappeinkokouksissa.

Kuopion hiippakunnan vastuulla ollut kirkkoherrojen johtamistaidollinen kurssi Kirjo 2 A saatiin päätökseen helmikuussa. Hiippakunta järjesti kolme pastoraalikurssia.

Hiippakuntasihteeristössä tapahtuneen henkilövaihdoksen myötä toimenkuvia muutettiin niin, että uusi hiippakuntasihteeri sai vastuulleen työyhteisöjen hyvinvointiin liittyvät kysymykset pääasiallisena tehtävänä. Kasvatuksen tehtävät keskitettiin yhdelle hiippakuntasihteerille aiemman kahden sijasta. Myös muiden työalojen vastuualueita tarkasteltiin uudelleen. Sihteeristössä pyritään jatkossa toimimaan entistä enemmän työpareittain, jolloin huomiota voidaan paremmin kiinnittää sekä työalan ammatillisiin kysymyksiin että työyhteisöjen hyvinvointiin. Hiippakuntakanttori siirtyi muihin tehtäviin ja hänelle valittiin seuraaja.

Vuoden aikana kiinnitettiin erityistä huomiota kaikkien esteettömään pääsyyn seurakuntien tilaisuuksiin valmisteilla olevan Kirkon saavutettavuusohjelman merkeissä. Poliisi ja seurakunta-seminaarin teemana oli arjen turvallisuus. Seminaari järjestettiin yhteistyössä usean poliisilaitoksen ja Mikkelin hiippakunnan kanssa.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Pidämme esillä kirkon yhteistä Pyhä-painopistettä koulutuksissa ja tapahtumissa.

Arvio: Pyhä-painopisteeseen perehdyttiin erityisesti kasvatuksen ja perhetyön koulutuksissa ja tapahtumissa. Muilta osin tavoite ei toteutunut.

Tavoite 2: Tuemme ja seuraamme tilanteita rakennemuutoksen läpikäyneissä ja muutosprosessiin valmistautuvissa seurakunnissa ja niiden työyhteisöissä.

Arvio: Seurakuntaliitoksia ei virallisesti ollut vireillä yhtään. Tilannetta on seurattu ja osallistuttu pyydettäessä asiaa koskeviin neuvotteluihin. Muutosprosessissa olevien työyhteisöjen jäsenille on tarjottu työnohjausta ja konsulttiapua. Lääninrovastien kokouksessa ja kirkkoherrojen ja talousjohdon neuvottelussa on paneuduttu kirkkohallituksen rakennemuutostyöryhmän esittämiin ratkaisumalleihin.

Tavoite 3: Pyrimme luomaan toimivat kanavat työntekijävaihdon järjestämiseen hiippakunnan seurakuntien ja Jordanian ja Pyhän maan luterilaisen kirkon välillä.

Arvio: Mahdollisuutta työntekijävaihtoon on tarjottu, mutta käytännön ratkaisuihin ei ole päästy. Asia vaatii vielä jatkokehittelyä ja toimivien mallien esittämistä. Muu yhteistyö hiippakunnan ja Jordanian ja Pyhän maan luterilaisen kirkon välillä toimii.

Tavoite 4: Jatkamme Hengellinen elämä verkossa -hankkeen toteuttamista.

Arvio: Koulutukseen osallistujien määrä jäi reilusti tavoitteesta. Loppuvuodesta koottiin kouluttajaporukka yhteen ideoimaan jatkoa. Intoa ja osaamista hiippakunnassa on, mutta koulutuksen toteuttamista pitää pohtia uudelleen.

Tavoite 5: Kehitämme yhteistyötä kasvatusasioissa Mikkelin hiippakunnan kanssa.

Arvio: Yhdessä Mikkelin hiippakunnan, PTK ry:n ja PTK:n Itä-Suomen ja Kaakkois-Suomen piirien kanssa toteutettiin varhaisnuorisotyön neuvottelupäivät Varkauden Kuntorannassa. Muusta yhteistyöstä aloitettiin jatkoneuvottelut.

7. LAPUAN HIIPPAKUNTA

Hiippakunnan toiminta-ajatus

Lapuan hiippakunta edistää kirkon tehtävän toteutumista ja vahvistaa seurakuntien toimintaedellytyksiä alueellaan. Se tukee ja ohjaa seurakuntia ja niiden henkilöstöä sekä kehittää hiippakunnallista toimintaa yhteistyökumppaniensa kanssa.

Tärkeimmät tapahtumat toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Lapuan hiippakunnan työssä vuoden näkyvimmäksi tilanteeksi muodostui Vapaaehtoistoiminnan juhla Ylistaron kirkossa. Eri puolilta hiippakuntaa saapuneet 1800 osanottajaa osoittivat läsnäolollaan Lapuan hiippakunnan seurakuntien vahvuuden vapaaehtoistoiminnan kehittämisessä. Juhla liittyi osana Seinäjoelle pidettyihin Vapaaehtoistoiminnan neuvottelupäiviin.

Julkisuuden kärjistynyt kirkkokeskustelu on kohdattu myös seurakuntatyössä. Keskustelusta on ollut aika ajoin vaikea tunnistaa sitä kirkkoa, joka seurakuntalaisille on tullut läheiseksi kokemuksen kautta.

Seurakuntien henkilöstön osalta puhe omasta tai työyhteisön hengellisen elämän hoitamisesta on kuulunut entistä selvemmin. Pelkkä seurakuntatyön suorittaminen ei riitä työmotivaation lähteeksi. Tarve tarkastella seurakuntatyön lähtökohtia ja sisältöjä on ollut kuluneen vuoden aikana ilmeinen.

Uutena koulutuksena alkoi diakonian, nuorisotyön ja kirkkomusiikin uusille viranhaltijoille tarkoitettu orientoitumiskoulutus. Kokemus osoitti koulutuksen vastaavan uusien työntekijöiden odotuksiin seurakuntatyön identiteetin tukemisessa.

Lapuan hiippakunnassa on paneuduttu rekrytoinnin moniulotteiseen haasteeseen pitämällä yhteyttä kirkon työhön opiskeleviin, edistämällä seurakuntaharjoittelua, olemalla mukana diakoniosionomi (AMK) sekä sairaanhoitaja-diakonissa (AMK) ja yhteisöpedagogi (AMK) monimuotokoulutuksen järjestämisessä.

Seurakuntien toimintaympäristön muutos; vähenevät resurssit, yleiset ajattelun ja asenteiden muutokset sekä oheneva kristinuskon sisällön tuntemus, haastavat erityisesti seurakuntien johtajuutta. Johtamisen päivillä paneuduttiin johtamisen kentän monimutkaistumiseen. Lakimiesasessori, dekaani, talouspäällikkö ja hiippakuntasihteerit ovat antaneet seurakunnille konsultointiapua käytännön kysymyksissä. Piispan puheenvuoroissa on keskitytty seurakunnan olemukseen ja johtamisen hengelliseen sisältöön. Uusille kirkkoherroille ja taloushallinnosta vastaaville on kuluneen vuoden aikana suunniteltu hallinnon- ja johtamisen perehdytysohjelma.

Tuomiokapitulin kollegio kokoontui 17 kertaa. Leimallista päätöksenteolle oli eron myöntäminen 11 kirkkoherran viran hoitajalle. Heistä vain kaksi siirtyi uusiin tehtäviin, muiden jäädessä eläkkeelle. Kollegio haastatteli yhteensä 21 kirkkoherran viran hakijaa. Myös muissa pappisviroissa tapahtui poikkeuksellisen paljon muutoksia. Papiksi vihittiin vuoden aikana 13 teologian maisteria. Seurakuntien talouden kiristyminen näkyy tarkentumisena virkojen täytössä sekä kiinteistö- ja maa-kauppojen lisääntymisenä. Tuomiokapitulin toimesta kartoitettiin seurakuntien leirikeskuksiin liittyviä tulevaisuuden suunnitelmia.

Hiippakuntasihteereiden toiminnan valmiuksia on kehitetty tukemaan Kirkon henkilöstön kehittämisohjelman toteutusta rovastikuntien kautta.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Kirkon tehtävän edistäminen hiippakunnassa

- Tuemme seurakuntien työntekijöitä ja luottamushenkilöitä keskittymään uskon, toivon ja rakkauden ytimeen.
- Lisäämme hiippakunnan koulutuksiin hengellisen elämän näkökulmia.
- Edistämme lähimmäisyyden toteutumista koulutuksen keinoin.
- Laadimme seurakuntien käyttöön raportin Suomen evankelis-luterilaisen kirkon Kauhajoki-hankkeesta.

Arvio: Kirkon Kauhajoki-hankkeen loppukertomus julkaistiin Kirkkohallituksen julkaisusarjassa. Kertomus osoittaa Kirkon toiminnan merkittävyyden koulusurmien vaikutusten jälkihoidossa.

Koulutuspalautteissa näkyi, että uskon sisällöllisen puolen lisääminen koulutuksissa vastasi hyvin kasvaneeseen hengellisten kysymysten käsittelyn tarpeeseen. Rukouselämä ja erilaisten rukouksien toteuttaminen yhteisissä tilanteissa herätti keskustelua. Piispan pitämät alustukset ja luennot uskon ja rakkauden ytimestä osoittautuivat erityisen toivotuksi lähestymistavaksi, joka tukee työntekijöitä ja luottamushenkilöitä heidän tehtävissään. Hiippakunnan papit saivat piispan joulukirjeen mukana Pentti Laasosen, Yhteisellä tiellä julkaisun.

Lähimmäisyys toteutuu seurakuntien työssä monin eri muodoin. Taloudellisen avustamisen neuvottelu järjestettiin jokaisessa rovastikunnassa. Neuvottelut antoivat mahdollisuuden pohtia ja tarkentaa seurakuntien diakoniatyön roolia taloudellisessa avustamisessa yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Useassa Keski-Suomen seurakunnassa käynnistyi ja tehostui ylijäämälevän jakaminen yhteistyössä Keskimaan kanssa.

Diakonia kirkon työssä - koulutus antoi muutaman vuoden työssä olleille diakoniatyöntekijöille valmiuksia työn perustehtävän toteuttamiseen.

Tavoite 2: Seurakuntien työn tukeminen. Tuemme koulutuksen ja konsultoinnin keinoin sekä väestöä luovuttavia että vastaanottavia seurakuntia konstailemattomaan, seurakunnan perustehtävästä nousevaan vuorovaikutukseen omassa toimintaympäristössään.

- Kehitämme jumalanpalveluskoulutusta hiippakunnassa suoritettua kyselyn pohjalta.
- Tuemme aktiivisesti vapaaehtoistoiminnan kehittämistä. Pidämme säännöllistä yhteyttä kirkollisille aloille kouluttaviin oppilaitoksiin sekä niissä opiskeleviin.
- Kehitämme yhteistyötä harjoitteluseurakuntien kanssa.
- Kannustamme seurakuntia laatimaan ympäristöohjelmia, seuraamaan niiden toteutumista ja huomioimaan ympäristökysymykset kaikessa toiminnassaan.
- Valmistelemme kriisitilanteita varten seurakuntien kanssa kolme alueellista henkisen huollon suunnitelmaa.

Arvio: Vapaaehtoistyön juhla vaativine järjestelyineen onnistui erinomaisesti. Kiitos tästä kuuluu vapaaehtoisten ohella myös seurakuntien työntekijöille. Myös ns. vapaaehtoistyön torit eri puolilla hiippakuntaa tuottivat onnistumisen kokemuksia.

Viisi seurakuntaa lähti Lapuan hiippakunnasta mukaan jumalanpalveluselämän kehittämishankkeeseen. Hiippakunnassa järjestettiin yhteinen Pyhä-sunnuntai, johon myös tuotettiin omaa materiaalia. Kyselyn avaamien tarpeiden työstäminen jatkuu tulevan vuoden puolelle mm. tilauskoulutusten järjestämisenä. Jumalanpalveluselämän kehittämällä on selkeä paikkansa hiippakunnan toiminnassa. Jumalanpalveluselämän kehittämiseen liittyen on hiippakunnan käyttöön kehitetty verkkotyökalu, jolla muutkin kyselyt hoituvat näppärästi. Yhteydenpito harjoitteluseurakuntiin on merkinnyt lähinnä motivointia harjoitteluseurakuntina toimimiseen. Toimivan seurakuntaharjoittelun hyväksi on vielä paljon tehtävissä.

Hiippakunnan alueelle on valmistettu suuronnettomuuden jälkihoitoon kolme alueellista suunnitelmaa. On perustettu kolme Hehu-ryhmää ja näissä toimivan henkilöstön peruskoulutus on aloitettu. Toiminta on käynnistynyt erinomaisesti.

Jyväskylän seurakunnalle myönnettiin kolmas ympäristödiplomi Lapuan hiippakunnan alueella. Piispantarkastuksissa on seurakuntia kannustettu ympäristöasioiden huomioimiseen.

Tavoite 3: Seurakuntien henkilöstön tukeminen

- Huolehdimme hiippakunnan oman koulutustarjonnan kattavuudesta ja laadusta.
- Rekrytoimme ja valmennamme työnohjaajia sekä työyhteisöjen kehittäjiä.
- Tarjoamme mahdollisuuksia kehittää vuorovaikutusta ja viestintää koulutuksen keinoin.
- Neuvomme konkreettisissa työn kysymyksissä.

Arvio: Koulutustarjonta oli suurempi kuin tarve, osa suunnitelluista koulutuksista jäi toteutumatta. Erityisesti sähköisen median koulutustarjonta ei kiinnostanut osanottajia. Yhden hiippakuntasihteerin toimenkuvan muuttaminen kirkkomusiikkipainotteiseksi auttoi kehittämään yhteydenpitoa seurakuntien kanttoreihin.

Lapuan hiippakunnan piispantarkastuksissa kiinnitetään huomiota henkilöstön hyvinvointiin. Työnohjaajien ja työyhteisökehittäjien määrää on lisätty. Tuomiokapitulin toiminnassa on pystytty käsittelemään seurakuntia koskevat asiat kohtuullisessa ajassa. Pitkäjänteinen työyhteisöjen hyvinvointiin panostaminen näkyy seurakuntien henkilöstössä. Työyhteisön sisäisten ongelmien sijasta työntekijät kiinnittävät huomiota työn sisältökysymyksiin. Ongelmayhteisöjä, joissa energia kuluu seurakunnan vaikeisiin yhteistyökuvioihin, on entistä vähemmän.

Huomattava osa Lapuan hiippakunnan lakimiesasessorin, hiippakuntadekaanin, talouspäällikön ja hiippakuntasihteerien työstä on täsmäneuvonnan/-konsultoinnin antamista käytännön työelämän tilanteisiin. Saadun palautteen pohjalta voidaan arvioida seurakuntien tukemisen tuomiokapitulin hallinnon, koulutuksen, konsultoinnin ja neuvonnan keinoin toimivan Lapuan hiippakunnassa erinomaisella tavalla.

Kirkon diakonia- ja yhteiskuntatyön organisoimassa PAJA (Diakoniatyöntekijöiden parempaan jaksamiseen) -hankkeessa neljä seurakuntaa (kaksi seurakuntaa Lapuan hiippakunnasta) haki vastauksia ja konkreetteja ratkaisuja diakoniatyöntekijöiden kuormittumiseen. Keskeistä kehittämisryhmi- en työlle on ollut prosessimuotoisuus ja diakoniatyöntekijöiden käytännön kokemukset. Prosessin jälkeen kuhunkin seurakuntaan on syntynyt konkreettinen diakoniatyöntekijöiden jaksamista tukeva toimintamalli.

Paja-hankkeen helminä esille nousi ajan antaminen vuorovaikutuksen hoitamiselle omassa tiimissä, työntekijän ja työtiimin vahvuuksien sanoittaminen, työn arviointi ja yksilön panoksen säilyttäminen työssä.

Uusilla diakoniatyöntekijöillä on vuoden aikana ollut yhdeksän mentorisuhdetta kokeneen kollegan johdolla. Kokemus mentoroinnista on molemmilla osapuolilla myönteinen ja työtä kehittävä.

Toimintaa tai taloutta kuvaavat tunnusluvut

	Toteutuma 2011	Talousarvio 2011	Toteutuma 2010
Toimintatuotot	329.151,93	360.600,00	307.696,27
Toimintakulut	1.590.758,39	1.622.900,00	1.670.288,93
Toimintajäämä(netto)	1.261.606,46	1.262.300,00	1.362.592,66
Poikkeama/talousarvio	693,54		4.907,34
Kirkon Kauhajoki-hanke	42.719,97	50.000,00	193.512,89
Srk:n kehittämisavustus	8.898,36	54.000,00	9.717,96

8. HELSINGIN HIIPPAKUNTA

Toiminta-ajatus

Piispa, tuomiokapituli ja hiippakuntavaltuusto edistävät kirkon tehtävän toteutumista hiippakunnassa. Tuomiokapituli tukee ja ohjaa seurakuntia sekä hoitaa hiippakunnallista toimintaa ja hallintoa.

Tärkeimmät tapahtumat toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Kirkon ja hiippakunnan elämässä vuosi 2011 oli huomattavasti edellisvuotta seesteisempi. Loppuvuonna 2010 vellonut mediakohu rauhoittui. Kirkon toiminta kuitenkin kiinnosti edelleen. Piispa Askolaa pyydettiin tiheästi haastatteluihin ja tapaamisiin. Hän esiintyi kahdeksassa TV tai radio-ohjelmassa. Lehtihaastatteluja ja artikkeleita oli 90. Seurakuntien perustyö pääsi aika ajoin mediassa esille myönteisessä valossa.

Tuomiokapitulin johtoryhmä: piispa, lakimiesasessori ja hiippakuntadekaani tekivät viisitoista (15) ”Piispan päivä” vierailua. Kohteena olivat Porvoon rovastikunnan ja Vantaan rovastikunnan kaikki seurakunnat. Lisäksi sama kokoonpano tutustui Vantaan seurakuntien yhteisiin työmuotoihin. Tapaamisissa kohdattiin seurakunnan kaikki työntekijät ja luottamushenkilöt sekä kirkkoherran valinnan mukaan paikallisia vaikuttajia ja median edustajia. Vaikka aikaa oli vähän ja käsiteltävät asiat laajoja, vierailut antoivat konkreettista kuvaa seurakuntien perustyöstä. Seurakunnilla on tiivis kontakti ja syvä vaikuttavuus paikkakuntansa elämään. Tämä tulee harvoin esiin julkisuudessa. Seurakuntien työntekijöiden kautta tulee ilmi hiljaisia signaaleja ja tarinoita arjen elämästä. Näitä viestejä piispa on voinut välittää eteenpäin valtakunnan päättäjille ja vaikuttajille.

Tuomiokapituli pääsi muuttamaan takaisin omiin tiloihin Bulevardille, kun talon peruskorjaus valmistui syyskuussa. Myöskin tilojen kautta tehdään näkyviksi työyhteisöprosessissa kiteytetyt arvot: Kutsumus, Kunnioittaminen, Välittäminen, Ammattitaito, Vuorovaikutus.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Seurakuntien hengellisen elämän vahvistaminen

Arvio: Jumalanpalveluselämän kehittämishankkeeseen lähti mukaan 7 hiippakuntamme seurakuntaa.

Hengellisen ohjauksen näkyvyyttä ja vaikuttavuutta kehitettiin järjestämällä vuoden mittainen ”Juuret ja siivet” prosessikoulutus.

Hengellinen elämä verkossa -koulutukset käynnistyivät Helsingin hiippakunnassa vuosi muutama hiippakunta myöhemmin. Kuuteen koulutusmoduliin osallistui yhteensä 90 työntekijää. Vertaiskouluttajina toimi 13 työntekijää.

Pyhä-painopisteen näkyvyys jäi pisteittäiseksi. Se ei ole saavuttanut sellaista toimintoja ja tavoitteita sitovaa roolia, mitä alun perin tavoiteltiin.

Tavoite 2: Diakonisen vastuun vahvistaminen

Arvio: Helsingin seurakuntayhtymän ja sen seurakuntien diakonian kehittämishanke 2010–2011 valmistui. Diakonian hiippakuntasiihteri oli kehittämishankkeen asiantuntijajäsenenä.

Kirkon henkisen huollon HeHun toimintavalmiuden ylläpitämisessä keskityttiin sisäisen ja ulkoisen viestinnän kehittämiseen.

Tavoite 3: Seurakuntien yhteisöllisyyden vahvistaminen

Arvio: Uusille luottamushenkilöille järjestettiin luottamushenkilöiden neuvottelupäivä, johon osallistui 42 henkeä. Lisäksi lakimiesasessori osallistui kouluttajana neljään paikalliseen luottamushenkilöiden perehdytystilaisuuteen.

Kuusi uutta kirkkoherraa aloitti viroissaan. Tuomiokapituli järjesti heille mentorit sekä käynnisti Kirjo 2a koulutuksen, johon uutena elementtinä liitettiin myös ryhmätyönohjaus.

Piispainkokouksen ohjeistamaan orientoitumiskoulutukseen valmennettiin 10 pienryhmien ohjaajaa.

Hiippakuntautiset ilmestyi 3 kertaa ja lehti käsitteli numeroissaan luottamushenkilöiden kysymyksiä, sielunhoitoa ja terapiaa sekä rakennettuja ympäristöjä.

Tavoite 4: Seurakuntien toimintaympäristön seuranta ja rakennemuutosten tukeminen

Arvio: Helsingin seurakuntayhtymässä aloitti 6 uutta seurakuntaa, kun 12 entisen seurakunnan lakkauttaminen astui voimaan vuoden 2011 alussa. Prosessi oli siirtynyt jo toteutusvaiheeseen, jossa tuomiokapitulin rooli oli enää vähäinen.

Kapitulin ja seurakuntayhtymien koulutuskoordinaatio eteni niin, että suurten seurakuntayhtymien yhteinen JET-prosessi käynnistyi.

Tavoite 5: Monikulttuurisuustyön vakiinnuttaminen ja kansainvälistymisen haasteisiin vastaaminen

Arvio: Hiippakunnan sekä Helsingin, Espoon ja Vantaan seurakuntayhtymien keskinäinen sopimus hiippakuntasihteerin ja vieraskielisten pappien kustannusten jakamisesta umpeutui vuoden 2011 lopussa. Uusi sopimus hahmottui niin, että osapuolet sitoutuivat säilyttämään toiminnassa entiset resurssit, mutta kohdennus muuttui niin, että hiippakuntasihteerin tehtävä päättyi ja vuonna 2012 perustetaan uusi englanninkielisen työn virka Espoon seurakuntayhtymään.

9. ESPOON HIIPPAKUNTA

Toiminta-ajatus

Espoon hiippakunnan tuomiokapituli tukee ja ohjaa seurakuntaelämää sekä edistää kirkon tehtävää ja toimintaedellytyksiä hiippakunnan alueella (*Tulevaisuutta tekemässä. Espoon hiippakunnan tuomiokapitulin toimintalinjaus 2008 - 2011*).

Tärkeimmät tapahtumat toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

- kirkon jäsenpohjan oheneminen
- seurakuntarakenteiden muutosprosessit
- kirkon koulutusalojen yhteisten palauteseminaarien kehittämisprojekti
- hiippakunnalliset seurakuntien henkilöstön koulutukset
- seurakuntien jumalanpalveluselämän koulutustarpeiden kartoitus
- 1.2.2012 tapahtuvaan piispan vaihdokseen valmistautuminen

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Kokonaiskirkon hankkeiden (Pyhä-painopiste, Hengellinen työ verkossa, HeTa ja It-aluekeskukset) edistäminen piispantarkastuksissa

Arvio: HeTa ja It-aluekeskukset ovat olleet esillä talouden ja hallinnon tarkastuksissa ja Pyhä-painopiste sekä Hengellinen työ verkossa -hanke työntekijöiden kanssa pidetyissä neuvotteluissa.

Tavoite 2: Tulevaisuustyöskentelyn vahvistaminen

Arvio: Seurakuntien tulevaisuusskenaarioiden sisältöjä on arvioitu piispantarkastuksissa ja seurakuntia on kannustettu skenaarioiden ajantasaistamiseen.

Tavoite 3: Seurakuntaharjoitteluiden ja palauteseminaarien kehittämisprojektin edistäminen (ns. Harppi-projekti)

Arvio: Kirkkohallituksen käynnistämän hankkeen tavoitteena on luoda seurakuntaharjoitteluiden toteuttamiseen rakenteet ja toimintamallit, jotka osaltaan turvaavat osaavan ja monipuolisen työvoiman rekrytoimisen kirkon palvelukseen. Projektia on edistetty yhteistyössä muiden pilottihiippakuntien ja kouluttavien laitosten kanssa siten, että ensimmäinen moniammatillinen kirkon alan opiskelijoille suunnattu seminaari Espoon hiippakunnassa toteutetaan 2.-3.2.2012.

Tavoite 4: Hiippakunnallisten koulutushankkeiden toteutus ja arviointi

Arvio: Orientoitumiskoulutus toteutettiin ensimmäistä kertaa Espoon hiippakunnassa vuonna 2011; yhteistyökumppanina oli Espoon seurakuntayhtymä. Kokonaisuus oli toimiva ja saatu palaute myönteistä. Jatkossa on kuitenkin pohdittava ordinaatiovalmennuksen ja orientoitumiskoulutuksen sisältöjen suhdetta ja kehitettävä niitä samanaikaisesti ja samansuuntaisesti.

Sielunhoidon hiippakunnallinen erityiskoulutus toteutetaan vuosina 2011–2013 ensimmäistä kertaa Espoon hiippakunnassa. Koulutus käynnistyi vuoden 2011 aikana sisältösuunnittelulla, opiskelijavalinnoilla sekä orientaatiopäivillä. Koulutukseen oli hakijoita Espoon hiippakunnan seurakunnista enemmän kuin siihen oli mahdollista ottaa, mikä kertoo tällä sektorilla vallinneesta ilmeisestä koulutustarpeesta.

Hengellinen työ verkossa -hankkeen toisen vaiheen koulutuksia järjestettiin kolme ja niihin osallistui yhteensä 50 hiippakunnan seurakuntien työntekijää. Erityinen haaste on ollut koulutettavien kirjava lähtötaso: osa osallistujista turhautuu perusasioiden käsittelyyn, osa taas ei saa koulutuksesta riittävästi perustaitoja. Jatkossa HTV-koulutuksia on suunnattava entistä selkeämmin erilaisia valmiuksia omaaville työntekijöille.

Tavoite 5: Hiippakunnan seurakuntien jumalanpalveluselämän koulutustarpeiden kartoitus ja arviointi

Arvio: Hiippakuntasihtööri vieraili kaikissa hiippakunnan seurakunnissa neuvottelemassa jumalanpalveluselämän tilanteesta, sen kehittämisestä, työntekijöiden hengellisen elämän hoitamisesta sekä koulutustarpeista. Keskeisimpänä nousivat esiin kysymys jumalanpalveluksen kielestä, ilmaisusta ja puheesta sekä yhteisöllisyyden ja osallisuuden haasteet. Kartoituksen raportti valmistuu vuoden 2012 alussa.

Toimintaa tai taloutta kuvaavat tunnusluvut

	Toteutuma 2011	Tavoite 2011	Toteutuma 2010	Toteutuma 2009
Toimintatuotot	81.356,08	103.700	88.139,83	87.462,11
Toimintakulut	1.232.347,50	1.247.800	1.194.971,05	1.171.730,90
Toimintajäämä	-1.150.991,42	-1.144.100	1.106.831,22	1.084.268,80

HIIPPAKUNTIEN LUOTTAMUSHENKILÖT JA HENKILÖKUNTA VUONNA 2011

Turun arkkihiippakunta

Hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenet

Heikkilä Pekka, puheenjohtaja
Aaltonen Niko
Hollmén Kimmo
Koivisto Kimmo
Korpela Simo
Kujanen Jaana, varapuheenjohtaja
Lammi Altti
Määttänen Annika
Posio Jussi
Saine Harri
Santala Osmo
Sokura Veli-Matti
Torpo Risto
Vanto Matti

Hiippakuntavaltuuston pappisjäsenet

Hermonen Merja
Koskeniemi Erkki
Mäkitalo Milla
Rantala Tapani
Rissanen Seppo
Seppälä Tapio
Vesti Aino

Tuomiokapitulin jäsenet

Mäkinen Kari, arkkipiispa
Kalliala Kaarlo, piispa
Aaltonen Heli, vt. hiippakuntadekaani
14.6.2011 saakka
Erämaja Tapani, pappisasessori 1.6.2011 lukien
Mäkinen Matti, lakimiesasessori
Ranta Helge, pappisasessori 31.5.2011 saakka
Rinne Heimo, tuomiorovasti
Ruotsalo Pertti, pappisasessori
Tavast Timo, vt. hiippakuntadekaani
15.8.2011 lukien
Uusitalo Reetta, maallikkojäsen

Tuomiokapitulin henkilökunta

Mäkinen Kari, arkkipiispa
Kalliala Kaarlo, piispa
Aaltonen Heli, kasvatuksen hiippakuntasihteeri
ja vt. hiippakuntadekaani 17.6.–31.12.2011,
vv. 1.1.–14.6.2011, 15.6.–15.8.2011 ja
3.12.–31.12.2011
Engblom Anne, ma. osa-aikainen
toimistoapulainen 15.3.–31.5.2011 ja
oppisopimuskoulutettava 1.11.2011 lukien
Erämaja Tapani, pappisasessori 1.6.2011 lukien
Frisk Pertti, vs. kasvatuksen hiippakuntasihteeri
8.3.2011 saakka
Hellman Nils-Erik, notaari
Hermansson Daily, toimistoapulainen,
osa-aikainen 31.8.2011 saakka
Tavast Timo, vt. hiippakuntadekaani
15.8.2011 lukien
Karjalainen Pia, toimistosihteeri
Majatie Petri, kuurojenpappi
Mäkinen Matti, lakimiesasessori
Mäntyranta Mika, jumalanpalveluselämän
hiippakuntasihteeri
Pihl Arja, piispan sihteeri
Ranta Helge, pappisasessori 31.5.2011 saakka
Rauma Kaisa, diakonian hiippa-kuntasihteeri
Ruotsalo Pertti, pappisasessori
Sainio Kimmo, vt. vankiladiakoni, osa-aikainen
31.7.2011 saakka
Salovaara Kirsti, notaari
Strömberg Sinikka, toimistosihteeri
Törmä Eila-Maria, vt. vankiladiakoni
1.10.2011 lukien
Vaara Suvi-Tuulia, kesätyöntekijä 1.5.–15.8.2011
Virta Annu, toimistosihteeri

Yhteistyösopimukseen Suomen Lähetysseu-
ran kanssa perustuen:
Purho Liisa, hiippakunnan lähetyssihteeri
(ts. nimikkeellä lähetyksen hiippakuntasihteeri)

Tampereen hiippakunta

Hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenet

Ali-Löytty Heikki, puheenjohtaja
 Aarnio Antero
 Alajoki Asko
 Hellsten Eeva-Liisa
 Huusari Hannu
 Häggroth Liisa
 Korpela Marja-Leena
 Mäkinen Janne
 Pietilä Leena
 Pieski Osmo
 Rissanen Jari
 Salminen Pentti
 Tahlo Jarmo
 Yrjölä Katariina

Hiippakuntavaltuuston pappisjäsenet

Antola Markku
 Olkinuora Hilikka, varapuheenjohtaja
 Paarlahti Teemu
 Pelkonen Heikki
 Piispanen Matti
 Rämä Timo
 Tammissalo Minnamaria

Tuomiokapitulin jäsenet

Repo Matti, piispa
 Alaja Riitta, maallikkojäsen
 Hallikainen Olli, tuomiorovasti
 Hukari Ari, hiippakuntadekaani
 Häikiö Leevi, lakimiesasessori
 31.10.2011 saakka
 Juutilainen Jorma, lakimiesasessori
 1.11.2011 lukien
 Rantavaara Ari, pappisasessori
 Toivio Heikki, pappisasessori

Tuomiokapitulin henkilökunta

Repo Matti, piispa
 Haavisto Liisi, toimistosihteeri,
 virkavapaa 20.10.2011 lukien
 Hoffrén Pirjo, vastaanottosihteeri
 Holopainen Jussi, hiippakuntasihteeri,
 virkavapaa 1.8.2011 lukien
 Hukari Ari, hiippakuntadekaani
 Häikiö Leevi, lakimiesasessori
 31.10.2011 saakka
 Juutilainen Jorma, lakimiesasessori
 1.11.2011 lukien
 Laukkonen Hannu, notaari
 Matilainen Tuulia, vs. viestintä- ja
 toimistosihteeri 1.11.2011 lukien
 Juha Mattila, vs. hiippakuntasihteeri
 1.8.2011 alkaen
 Ora-Tuominen Sanna, hallintosihteeri
 Pitkäranta Maria, hiippakuntasihteeri
 Ranta Aija-Leena, hiippakuntakanttori
 Sulander Mikko, hiippakuntasihteeri

Oulun hiippakunta

Hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenet

Hautamäki Esko, puheenjohtaja
 Eilittä Pekka
 Haipola Pertti
 Hentilä-Määttä Henna
 Isotalus Alpo
 Jomppanen Jouni Ilmari
 Jouppila Riitta
 Jämsä Mikko
 Järviluoma Sisko
 Koukkari Esa
 Murtoerä Martti
 Myllylä Sirkka-Liisa
 Ollila Marko
 Virta-Kangas Maija-Leena

Hiippakuntavaltuuston pappisjäsenet

Jukkola Tuomo
 Kujala Lauri, varapuheenjohtaja
 Leppälä Anita
 Nissinen Heikki
 Pöyhtäri Vesa
 Salminen Matti
 Soronen Mauno

Tuomiokapitulin jäsenet

Salmi Samuel, piispa
 Niemelä Pauli, pappisasessori
 Nokela Rauni, maallikkojäsen
 Pesonen Niilo, hiippakuntadekaani
 Pikkarainen Matti, tuomiorovasti
 Rahja Osmo, lakimiesasessori
 Rehumäki Pekka, pappisasessori

Varajäseninä toimineet:

Kauppi Nelli
 Lepistö Jouko
 Savela Antti

Tuomiokapitulin henkilökunta

Salmi Samuel, piispa
 Arhippainen Raili, toimistosihteeri
 Asikainen Pekka, hiippakuntasihteeri
 Hyyryläinen Anja, hiippakuntakanttori
 Kronqvist Saija, hiippakuntasihteeri
 Kuikka Mirva, hiippakuntasihteeri
 Luokkala Urpo, kuurojen pappi
 Niittyvuopio Erva, saamelaistyön sihteeri
 Pesonen Niilo, hiippakuntadekaani
 Rahja Osmo, lakimiesasessori
 Salmi Hannele, hiippakunta-assistentti
 Sillanpää Anneli, toimistosihteeri
 Vuorma Anna-Maija, toimistosihteeri
 Äärelä Outi, notaari

Lähetystoimisto (SLS)

Hiltunen Paula, kasvatussihteeri /
 lapsi- ja nuorisotyö
 Kauppi Eeva, lähetystoimistonhoitaja
 Kopperoinen Marja, lähetyskasvatussihteeri
 Laurila Matti, lähetys sihteeri

Mikkelin hiippakunta

Hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenet

Himanen Raimo, puheenjohtaja
 Anttila Maire
 Anttonen Paula
 Eerola Seppo
 Hahtola Eeva-Riitta
 Kirves Lauri
 Liukko Rauni
 Loikkanen Olli
 Mohell Matti
 Mäkelä Jouko
 Rasimus Risto
 Rikala Tuula
 Sahamies Arto
 Tulokas Anna-Stina

Hiippakuntavaltuuston pappisjäsenet

Helén Kari
 Hänninen Pirkko
 Kalliomäki Maija
 Kosonen Erkki
 Marttila Hannu
 Nuto Annukka, varapuheenjohtaja
 Pietiläinen Jaana

Tuomiokapitulin jäsenet

Häkkinen Seppo, piispa
 Karvinen Helli, maallikkojäsen
 Klemola Jyri, lakimiesasessori
 Mattila Ouri, hiippakuntadekaani
 Palm Juha, pappisasessori 27.8.2011 saakka ja
 tuomiorovasti 28.8.2011 lukien
 Pylkkänen Sirkka, pappisasessori
 Salo Simo S., tuomiorovasti 31.1.2011 saakka
 Ylikangas Kimmo, pappisasessori
 10.10.2011 lukien

Tuomiokapitulin henkilökunta

Häkkinen Seppo, piispa
 Harju Ulla-Maija, hiippakuntas sihteeri
 Härkönen Marjaana vs. hiippakuntas sihteeri,
 1.2.–31.12.2011
 Klemola Jyri, lakimiesasessori
 Laukkanen Seppo, kuurojenpappi
 Mattila Ouri, hiippakuntadekaani
 Mäkelä Senja, toimistos sihteeri
 Seppänen Liisa, hiippakuntas sihteeri
 virkavapaa 1.2.–31.12.2011
 Silvonen-Jokinen Leena, notaari
 Suomela Eeva, toimistos sihteeri
 Teittinen Anne, toimistos sihteeri
 Tuovinen Ulla, hiippakuntakanttori
 Tähkäpää Ari, hiippakuntas sihteeri
 Vuorikari Merja, hiippakuntas sihteeri

Borgå stift
Porvoon hiippakunta

Stiftsfullmäktige, lekmän
Hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenet

Knuts Lars-Runar, ordförande
Sveholm Pehr, vice ordförande
Aaltonen Monica
Broo Bengt
Engblom Magnus
Erickson Gerd
Lawast Ruth
Lindbäck Peter
Monnberg Tove
Nyberg Stig
Näse Gun-Maj
Sjöbacka Kristian
Snellman Hans
Åminne Cecilia

Stiftsfullmäktige, präster
Hiippakuntavaltuuston pappisjäsenet

Ekholm Camilla
Fernström Stig-Olof
Klingenberg Johan
Lassila Max-Olav
Liljeström Helene
Sandell Torsten
Westerlund Johan

Domkapitlets medlemmar
Tuomiokapitulin jäsenet

Vikström Björn, biskop
Abrahamsson Clas, notarie, sekreterare
Ekstrand Sixten, stiftsdekan
Laxell Anders, prästassessor
Lemberg Robert, prästassessor
Lindgård Mats, domprost, vice ordförande
Saarukka Karin, lekmannamedlem
Österholm Kasten, lagfaren assessor

Knuts Lars-Runar, stiftsfullmäktiges
ordförande, närvaro- och yttranderätt

Domkapitlets personal
Tuomiokapitulin henkilökunta

Vikström Björn, biskop
Abrahamsson Clas, notarie
Andersson Kjell, vaktmästare
Ekstrand Sixten, stiftsdekan
Hellberg Jan, stiftssekreterare
Hietanen Perttu, gårdskarl-eldare (66 %)
Lönqvist Susanne, byråsekreterare
Puiras Margareta, stiftssekreterare
Rosqvist Kristina, byråsekreterare
1.1–31.7.2011
Sandell Tua, stiftssekreterare
Stenström Katarina, byråsekreterare
1.7.2011–31.7.2012
Tallberg Christine, byråsekreterare
Österholm Kasten, lagfaren assessor

Kuopion hiippakunta

Hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenet

Kemppainen Raili, puheenjohtaja
 Hakulinen Riikka, kesästä 2011 lukien
 Huttunen Markku, varapuheenjohtaja
 Hämäläinen Marja-Muusa
 Kanerva Erkki 10.11.2011 lukien
 Ketonen Matti
 Konttinen Tiia
 Merikoski Yrjö
 Niiranen Pekka
 Pulkkinen Marjatta
 Riikonen Hermannin kesään 2011 saakka
 Rättyä Maila
 Siirola Elina
 Tervonen Hannu
 Vainio Juhani 1.1.–9.11.2011
 Väistö Eevi

Hiippakuntavaltuuston pappisjäsenet

Leino Reijo
 Niinivaara-Koskell Marja-Leena
 Reinikainen Tiina
 Ritari Teppo
 Salomaa Heikki
 Salomäki Matti
 Törmälä Anssi

Tuomiokapitulin jäsenet

Riekkinen Wille, piispa
 Alatalo Tuija, lakimiesasessori,
 virkavapaana 13.6.–31.10.2011
 Heimonen Meri-Tuuli, vs. lakimiesasessori
 13.6.–31.10.2011
 Holkeri Heikki, pappisasessori 1.12.2011 lukien
 Häkkinen Sakari, hiippakuntadekaani
 Oikarinen Lauri, pappisasessori 30.11.2011
 saakka
 Rannankari Ilpo, tuomiorovasti
 Remes Toivo, maallikkojäsen
 Riikonen Mika, pappisasessori

Tuomiokapitulin henkilökunta

Riekkinen Wille, piispa
 Aalto Marja-Sisko, notaari
 Alatalo Tuija, lakimiesasessori,
 virkavapaana 13.6.–31.10.2011
 Antikainen Juha, hiippakuntasihteeri
 Hartikainen Marjaana, toimistosihteeri
 Heimonen Meri-Tuuli, vs. lakimiesasessori
 13.6.–31.10.2011
 Helminen Anneli, vankiladiakoni
 Häkkinen Sakari, hiippakuntadekaani
 Jansa Kati, hiippakuntasihteeri 1.9.2011 lukien
 Juola Sirpa, hiippakuntasihteeri
 Karjalainen Tuula, vankiladiakoni
 Karppinen Osmo, vahtimestari
 Kesola Irmeli, vs. toimistosihteeri
 17.1.–27.5.2011
 Kirkinen Seppo, hiippakuntakanttori
 1.1.–13.10.2011
 Mäkinen Aulikki, hiippakuntasihteeri
 1.1.–30.6.2011
 Pyykönen Kaija, toimistosihteeri,
 virkavapaana 17.1.–27.5.2011
 Koistinen Jukka, lähetyssihteeri (Suomen
 Lähetysseuran palkkaama)

Lapuan hiippakunta

Hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenet

Ylinen Jouko, puheenjohtaja
 Kuvaja Matti, varapuheenjohtaja
 Hynynen Marjatta
 Hänninen Tuomas
 Ilkka Leena
 Kirsilä Vuokko
 Kotilainen Marjaana
 Mäki Eeva
 Renko Anna-Maija
 Riihonen Tuomo
 Sariola Pirjo
 Takala Pauliina
 Tarvainen Simo
 Venäläinen Juha

Hiippakuntavaltuuston pappisjäsenet

Haukkala Hannu
 Heinola Antti
 Hiltunen Antti
 Kallio Esko
 Laine Teija
 Latomäki Ulla
 Lehtineva Arto

Tuomiokapitulin jäsenet

Peura Simo, piispa
 Ala-Prinkkilä Jouko, pappisasessori,
 virkavapaa 1.2.–30.6.2011
 Ikola Juha, tuomiorovasti
 Kuparinen Jukka, pappisasessori 1.1.–30.4.2011
 Lilja Jussi, lakimiesasessori
 Luoma Tapio, vs. pappisasessori
 1.2.–30.6.2011
 Mieskonen Kaarina, maallikkojäsen
 Muilu Juha, hiippakuntadekaani
 Viitala Arto, pappisasessori 1.5.2011 lukien

Läsnäolo- ja puheoikeus:
 Jouko Ylinen, hiippakuntavaltuuston
 puheenjohtaja
 Keijo Rintamäki, talouspäällikkö, sihteeri

Tuomiokapitulin henkilökunta

Peura Simo, piispa
 Antila Riina, vs. hiippakuntasihteeri 2.8.2011
 lukien kokoaikainen ja 1.11.2011 lukien
 oa. (30 %)
 Hirvelä Leena, piispan sihteeri 31.1.2011 saakka
 ja toimistosihteeri 1.2.2011 lukien,
 oa. 1.9.2011 lukien
 Jantunen Kai, hiippakuntasihteeri
 (virkapaikka Jyväskylä)
 Jämsén Jukka, hiippakunnan lähetyssihteeri
 (SLS:n virka, virkapaikka Jyväskylä)
 Klemettilä Anna-Maija, osa-aikainen
 toimistosihteeri, 31.1.2011 saakka
 Kataja-Kantola Heini, hiippakuntasihteeri
 1.2.2011 lukien, oa. (70 %) 1.9.2011 lukien
 Lilja Jussi, lakimiesasessori
 Maunumaa Anja, osa-aikainen toimistosihteeri
 31.1.2011 saakka
 Muilu Juha, hiippakuntadekaani
 Mäkelä Hilka, hiippakuntasihteeri, diakonia-
 ja yhteiskuntatyö, virkavapaa 3.5.–20.6.2011
 Mäki-Mantila Elisabet, piispan sihteeri
 1.2.2011 lukien
 Noponen Pirkko, kuntoutussihteeri
 (osa-aikainen)
 Ojala Johanna, hiippakuntakanttori,
 sivutoiminen 31.1.2011 saakka
 Peräaho Jussi, hiippakuntapastori
 Poskiparta Jorma, vahtimestari
 Rintamäki Keijo, talouspäällikkö
 Saukkonen Marja, Lapuan piirin
 kuurojenpappi (virkapaikka Jyväskylä)
 Takamaa Reijo, hiippakuntasihteeri, kasvatus,
 virkavapaa 2.8.–31.10.2011
 Tirri Sari, vs. hiippakuntasihteeri
 3.5.–20.6.2011

Kirkon Kauhajoki-hanke
 Orsila Markku, hankevastaava 28.2.2011
 saakka
 Korkeaniemi Johanna, hankesihteeri
 31.3.2011 saakka

Helsingin hiippakunta

Hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenet

Sahi Timo, puheenjohtaja
 Pitkänen Liisa, varapuheenjohtaja
 Eskola Seikko
 Grönlund Henrietta
 Kantola Tarja
 Korpela Timo 1.6.2011 alkaen
 Koskinen Päivikki
 Laakso Markku
 Mölsä Aulis
 Nurmela Pekka
 Ojala Sami
 Reinikainen Pekka
 Relander Hannele 18.5.2011 saakka
 Salmela Kaija
 Salomaa Pekka

Hiippakuntavaltuusto pappisjäsenet

Antturi Arto
 Kiilunen Katariina
 Kinnunen Kari Pekka
 Punkka Anni
 Simola Pertti
 Storhammar Riina
 Tuominen Hans

Tuomiokapitulin jäsenet

Askola Irja, piispa
 Poutiainen Matti, tuomiorovasti
 Nyström Sirkku, maallikkojäsen
 30.11.2011 saakka
 Sollamo Matti, maallikkojäsen
 1.12.2011 alkaen
 Vapaavuori Hannu, pappisasessori
 Nurminen Anja, pappisasessori
 Saario Ritva, lakimiasessori
 Liimatainen Reijo, hiippakuntadekaani

Tuomiokapitulin henkilökunta

Askola Irja, piispa
 Aaltio Ulla, toimistosihteeri
 Falenius Birgitta, toimistosihteeri, (50 %)
 1.10.2011 alkaen
 Jokipaltio Elina, kuurojenpappi
 Haikarainen Raine, hiippakuntasihteeri
 Hämäläinen Heikki, notaari
 Kaartinen Anniina, toimistosihteeri (50 %),
 (100 %) 1.10.2011 alkaen
 Liimatainen Reijo, hiippakuntadekaani
 Linnoinen Päivi, piispan teologinen
 eritysavustaja 1.4.2011 alkaen
 Lätti Hannu, lähetyssihteeri
 Maununen Maritta, piispan sihteeri
 Mustakallio Antti, piispan teologinen sihteeri
 15.3.2011 saakka
 Poutiainen Kirsti, hiippakuntasihteeri
 Remes Hanna, hiippakuntakanttori
 Ranttilä Jaana, hiippakuntasihteeri
 Saario Ritva, lakimiasessori
 Saba Mark. monikulttuurisuustyön sihteeri
 14.8.2011 saakka
 Tapola Päivi, toimistosihteeri (50 %)
 30.9.2011 saakka

Espoon hiippakunta

Hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenet

Yli-Antola Seppo, puheenjohtaja
 Back Jorma
 Elovaara Anne
 Finskas Matti
 Holopainen Markku
 Karhunen Tuula
 Kurki Veikko
 Lehtipuu Eero
 Luuk Pekka
 Rahja Jaakko
 Rajala Inga-Lill
 Salonen Pentti
 Sorvari Heikki
 Toivonen Veikko

Hiippakuntavaltuuston pappisjäsenet

Aarto Juhani
 Hirsto Johanna
 Hulmi Sini
 Kiviranta Pekka
 Latvus Kari 1.1.–31.3.2011
 Raunio Sirkka-Liisa
 Salo Kalervo 1.4.–31.12.2011
 Tuomi Anna-Kaisa

Tuomiokapitulin jäsenet

Heikka Mikko, piispa
 Halme Ulla-Maija, vs. lakimiesasessori
 (65 %) 1.1.–31.8.2011
 Henricson Lars-Eric, vs. lakimiesasessori
 (65 %) 1.9.–31.12.2011
 Kujanpää Antti, tuomiorovasti
 Leino Pekka, lakimiesasessori (35 %)
 Lumijärvi Johanna, maallikkojäsen
 Peltonen Kai, hiippakuntadekaani
 Salo Kalervo, pappisasessori 1.1.–30.4.2011
 Suni Hannu, pappisasessori 1.5.–31.12.2011
 Vihko Mauri, pappisasessori

Tuomiokapitulin henkilökunta

Heikka Mikko, piispa
 Halme Ulla-Maija, vs. lakimiesasessori
 (65 %) 1.1.–31.8.2011
 Henricson Lars-Eric, vs. lakimiesasessori
 (65 %) 1.9.–31.12.2011
 Huttunen Niko, hiippakuntasihteeri, piispan
 teologinen erityisavustaja (60 %)
 Härkönen Mia, teol. yo, vs. notaari (20 %),
 hallinnollinen projektityöntekijä (20 %),
 palvelutiimin työntekijä (20 %) 1.2.–31.12.2011
 Härkönen Päivi, piispan sihteeri ja hallintosihteeri
 Jokipaltio Elina, kuurojenpappi (osa-aikainen)
 Keravuori Pilvi, notaari (80 %)
 Koski Carolina, toimistosihteeri
 Leino Pekka, lakimiesasessori (35 %)
 Mäkinen Marjatta, hiippakunnallinen lähetys-
 sihteeri (Suomen lähetysseura) (osa-aikainen)
 Nurmi Mika, hiippakuntasihteeri
 Partio Eeva, toimistosihteeri
 Peltonen Kai, hiippakuntadekaani
 Pirttimaa Kati, hiippakuntasihteeri,
 1.4.–31.12.2011
 Söderqvist Tiina-Liisa, vs. hiippakuntasihteeri
 1.10.–31.12.2011
 Tuominen Helena, hiippakuntasihteeri,
 vv. 1.10.–31.12.2011

KIRKON KESKUSRAHASTO
TALOUSARVION TOTEUTUMAVERTAILU 1.1. - 31.12.2011
SITOVUUSTASOITTAIN

	Tot.2011	Budj.2011	Ero 2011	Tot. %
KIRKON ELÄKELAITOS				
00101 Eläketointinta				
Toimintatuotot	167.185.601	160.000.000	7.185.601	104
Toimintakulut	-153.666.780	-157.999.200	4.332.420	97
TOIMINTAJÄÄMÄ	13.518.821	2.000.800	11.518.021	676
00108 Sijoitustoiminta				
Toimintatuotot	4.560.336	11.052.000	-6.491.664	41
Toimintakulut	-2.034.935	-1.990.000	-44.935	102
TOIMINTAJÄÄMÄ	2.525.400	9.062.000	-6.536.600	28
00190 Eläkelaitos, yhteinen				
Toimintakulut	-170.322	-142.400	-27.922	120
Siirto rahastoon	-15.873.899	-10.920.400	-4.953.499	145
TOIMINTAJÄÄMÄ	-16.044.221	-11.062.800	-4.981.421	145
00100 KIRKON ELÄKELAITOS				
Toimintatuotot	171.745.937	171.052.000	693.937	100
Toimintakulut	-155.872.038	-160.131.600	4.259.562	97
Siirto rahastoon	-15.873.899	-10.920.400	-4.953.499	145
TOIMINTAJÄÄMÄ	0	0	0	
KIRKKOHALLITUS				
00200 KIRKKOHALLITUS				
Toimintatuotot	2.210.942	1.898.200	312.742	116
Toimintakulut	-28.734.894	-30.537.800	1.802.906	94
TOIMINTAJÄÄMÄ	-26.523.953	-28.639.600	2.115.647	93
HIIPPAKUNNALLINEN TOIMINTA				
00301 Turku				
Toimintatuotot	158.954	198.700	-39.746	80
Toimintakulut	-1.846.003	-1.865.600	19.597	99
TOIMINTAJÄÄMÄ	-1.687.049	-1.666.900	-20.149	101
Säästö 2010			106.419	
00302 Tampere				
Toimintatuotot	174.516	136.700	37.816	128
Toimintakulut	-1.301.385	-1.365.600	64.215	95
TOIMINTAJÄÄMÄ	-1.126.869	-1.228.900	102.031	92
00303 Oulu				
Toimintatuotot	280.125	224.100	56.025	125
Toimintakulut	-1.571.289	-1.476.100	-95.189	106
TOIMINTAJÄÄMÄ	-1.291.164	-1.252.000	-39.164	103
Säästö 2010			48.256	
00304 Mikkeli				
Toimintatuotot	123.105	80.500	42.605	153
Toimintakulut	-1.232.230	-1.189.800	-42.430	104
TOIMINTAJÄÄMÄ	-1.109.124	-1.109.300	176	100

	Tot.2011	Budj.2011	Ero 2011	Tot. %
00305 Porvoo				
Toimintatuotot	182.727	196.300	-13.573	93
Toimintakulut	-1.699.806	-1.671.700	-28.106	102
TOIMINTAJÄÄMÄ	-1.517.080	-1.475.400	-41.680	103
Säästö 2010			42.954	
00306 Kuopio				
Toimintatuotot	133.572	121.200	12.372	110
Toimintakulut	-1.265.078	-1.344.600	79.522	94
TOIMINTAJÄÄMÄ	-1.131.507	-1.223.400	91.893	92
00307 Lapua				
Toimintatuotot	329.152	360.600	-31.448	91
Toimintakulut	-1.590.350	-1.622.900	32.550	98
TOIMINTAJÄÄMÄ	-1.261.198	-1.262.300	1.102	100
00308 Helsinki				
Toimintatuotot	230.679	184.200	46.479	125
Toimintakulut	-1.584.125	-1.609.100	24.975	98
TOIMINTAJÄÄMÄ	-1.353.446	-1.424.900	71.454	95
00312 Espoo				
Toimintatuotot	81.356	103.700	-22.344	78
Toimintakulut	-1.232.307	-1.244.800	12.494	99
TOIMINTAJÄÄMÄ	-1.150.950	-1.141.100	-9.850	101
Säästö 2010			59.601	
00360 Tuomiokapitulien toimitilat				
Toimintatuotot	17.363	10.500	6.863	165
Toimintakulut	-151.550	-122.000	-29.550	124
TOIMINTAJÄÄMÄ	-134.187	-111.500	-22.687	120
00390 Yhteiset				
Toimintatuotot	9.174	27.000	-17.826	34
Toimintakulut	-278.583	-664.000	385.417	42
TOIMINTAJÄÄMÄ	-269.409	-637.000	367.591	42
00300 HIIPPAKUNNALLINEN TOIMINTA				
Toimintatuotot	1.720.722	1.643.500	77.222	105
Toimintakulut	-13.752.706	-14.176.200	423.494	97
TOIMINTAJÄÄMÄ	-12.031.984	-12.532.700	500.716	96
AVUSTUKSET				
00401 Avustukset seurakunnille				
Toimintakulut	-7.479.643	-7.890.000	410.357	95
TOIMINTAJÄÄMÄ	-7.479.643	-7.890.000	410.357	95
00402 Avustukset yhdistyksille ja laitoksille				
Toimintakulut	-2.539.800	-2.542.800	3.000	100
TOIMINTAJÄÄMÄ	-2.539.800	-2.542.800	3.000	100
00403 Muut avustukset				
Toimintakulut	-1.161.548	-1.211.500	49.952	96
TOIMINTAJÄÄMÄ	-1.161.548	-1.211.500	49.952	96
00405 Viralliset kolehdit				
Toimintatuotot	217.431	279.000	-61.569	78
Toimintakulut	-217.431	-279.000	61.569	78
TOIMINTAJÄÄMÄ	0	0	0	

	Tot.2011	Budj.2011	Ero 2011	Tot. %
00400 AVUSTUKSET				
Toimintatuotot	217.431	279.000	-61.569	78
Toimintakulut	-11.398.422	-11.923.300	524.878	96
TOIMINTAJÄÄMÄ	-11.180.991	-11.644.300	463.309	96

OMAKATTEISET RAHASTOT

00601 Diakoniarahasto				
Toimintatuotot	618.512	660.000	-41.488	94
Toimintakulut	-577.811	-1.000.000	422.189	58
Siirto rahastoon	-40.701	340.000	-380.701	-12
TOIMINTAJÄÄMÄ	0	0	0	

00602 Kv. ja ekumeeninen rahasto				
Toimintatuotot	32.963	35.000	-2.037	94
Toimintakulut	-195.000	-35.000	-160.000	557
Siirto rahastoon	162.037		162.037	
TOIMINTAJÄÄMÄ	0	0	0	

00631 Turun arkkihpk:n tklin rahasto				
Toimintatuotot	-4.157	51.900	-56.057	-8
Toimintakulut	-34.293	-19.300	-14.993	178
Siirto rahastoon	38.451	-32.600	71.051	-118
TOIMINTAJÄÄMÄ	0	0	0	

00632 Tampereen hpk:n tklin rahasto				
Toimintatuotot	21.688	25.000	-3.312	87
Toimintakulut	-652	-700	48	93
Siirto rahastoon	-21.036	-24.300	3.264	87
TOIMINTAJÄÄMÄ	0	0	0	

00633 Oulun hpk:n tklin rahasto				
Toimintatuotot	21.044	500	20.544	4.209
Toimintakulut	-23.793	-300	-23.493	7.931
Siirto rahastoon	2.750	-200	2.950	-1.375
TOIMINTAJÄÄMÄ	0	0	0	

00634 Mikkelin hpk:n tklin rahasto				
Toimintatuotot	56.754	65.300	-8.546	87
Toimintakulut	-68.847	-99.700	30.853	69
Siirto rahastoon	12.093	34.400	-22.307	35
TOIMINTAJÄÄMÄ	0	0	0	

00635 Porvoon hpk:n tklin rahasto				
Toimintatuotot	7.113	6.700	413	106
Toimintakulut	-4.845	-6.700	1.855	72
Siirto rahastoon	-2.269		-2.269	
TOIMINTAJÄÄMÄ	0	0	0	

00636 Kuopion hpk:n tklin rahastot				
Toimintatuotot	28.843	8.100	20.743	356
Toimintakulut	-50.483	-5.500	-44.983	918
Siirto rahastoon	21.640	-2.600	24.240	-832
TOIMINTAJÄÄMÄ	0	0	0	

00637 Lapuan hpk:n tklin rahasto				
Toimintatuotot	94.093	45.000	49.093	209
Toimintakulut	-53.182	-42.000	-11.182	127
Siirto rahastoon	-40.911	-3.000	-37.911	1.364
TOIMINTAJÄÄMÄ	0	0	0	

	Tot.2011	Budj.2011	Ero 2011	Tot. %
00638 Helsingin hpk:n tklin rahasto				
Toimintatuotot	23.350	30.100	-6.750	78
Toimintakulut	-9.115	-8.900	-215	102
Siirto rahastoon	-14.235	-21.200	6.965	67
TOIMINTAJÄÄMÄ	0	0	0	
00642 Espoon hpk:n tklin rahasto				
Toimintatuotot	37.303	31.700	5.603	118
Toimintakulut	-13.966	-29.400	15.434	48
Siirto rahastoon	-23.337	-2.300	-21.037	1.015
TOIMINTAJÄÄMÄ	0	0	0	
00600 OMAKATTEISET RAHASTOT				
Toimintatuotot	937.506	959.300	-21.794	98
Toimintakulut	-1.031.989	-1.247.500	215.511	83
Siirto rahastoon	94.483	288.200	-193.717	33
TOIMINTAJÄÄMÄ	0	0	0	

KIRKON KESKUSRAHASTO
TASEKIRJA 31.12.2011

	sivu
Sisällys	
Toimintakertomus vuodelta 2011	2
Tilinpäätös 31.12.2011	12
Tuloslaskelma 1.1.-31.12.2011	12
Tase 31.12.2011	13
Investointiosa 2011 ja sen toteutumavertailu	15
Rahoituslaskelma 1.1.-31.12.2011 ja sen toteutumavertailu	16
Tuloslaskelman 1.1.-31.12.2011 toteutumavertailu	17
Liitetiedot	
1. Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	20
2. Tuloslaskelman liitetiedot	20
3. Taseen liitetiedot	25
4. Vastuusitoumukset	32
5. Henkilöstö ja toimielinten jäsenet	33
6. Omistusyhteysyritykset	34
Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitus	35
Luettelo kirjanpitokirjoista ja tositelajeista	36

KIRKON KESKUSRAHASTO

TOIMINTAKERTOMUS

1.1. – 31.12.2011

1. Yleistä taloudesta

Maailmantalous elpyi finanssikriisin aiheuttamasta taantumasta vuoden 2010 lopulle asti. Vuoden 2011 ensimmäinen puolisko oli kuitenkin pettymys sekä Yhdysvalloissa että Euroopassa. Yhdysvaltain bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan vuonna 2011 vain 1,5 prosenttia. EU –maiden keskimääräinen kasvuprosentti on niin ikään noin 1,5 prosenttia. Venäjällä kokonaistuotannon kasvu jää 4 prosenttiin. Kiinassa liikutaan 8-9 prosentissa, mutta jatkossa läntisen maailman kysynnän heikkeneminen ja kotimaiset inflaatiopaineet jarruttavat kasvua.

Vuonna 2012 vuositason kasvu jää matalaksi koko maailmantaloudessa. Näin myös EU:ssa, jossa vuoden 2012 kasvusta on kuitenkin erilaisia näkemyksiä. Euroframe –ryhmän ennusteen mukaan kasvu vuonna 2012 asettuu välille + 0,8 % (Euroalueen poliitikot pystyvät aivan lähitulevaisuudessa uusiin päättäväisiin toimiin ja markkinoiden luottamus saadaan palautettua) ja – 2,1 % (epävarmuus euromaiden kyvystä selvitä veloistaan jatkuu koko vuoden).

Suomelle keväällä 2011 tehtyä 4 prosentin kasvuennustetta on tarkistettu alaspäin. Kansainvälisen kysynnän heikennyttyä kasvu jäi vuonna 2011 vaimeaksi. Vuoden alun korkea tuotannon taso tuottaa kuitenkin koko vuodelle positiivisen bkt:n kasvun. Vuoden 2012 osalta kasvuennusteet vaihtelevat välillä + 0,4 % (VM ja Suomen Pankki) ja -1 % (Sampo Pankki ja Tapiola Pankki). Toteutuva vaihtoehto riippuu Suomenkin osalta euroalueen kyvystä ratkaista kriisimaiden ongelmat.

Työttömyysasteen arvioidaan vuonna 2011 olleen 7,9 prosenttia. Vaikka kokonaistuotannon kasvu hidastuu tuntuvasti vuonna 2012, ikääntymisen myötä tapahtuva työvoiman tarjonnan supistuminen alentaa työttömyysastetta. Työttömyysasteen arvioidaan vuonna 2012 olevan 7,7 prosenttia. Vuonna 2011 kuluttajahintojen arvioidaan kohonneen 3,4 prosenttia. Suurin syy korkealle inflaatiolle on elintarvikkeiden ja energian kallistuminen. Vuonna 2012 kuluttajahintojen ennustetaan nousevan 2,6 prosenttia.

2. Kirkon keskusrahasto

Kirkon keskusrahaston rakenne on kuvattu yllä olevassa kaaviossa. Keskusrahastossa on kolme erillistä osaa: kirkon eläkelaitos, kirkon yhteinen toiminta ja Kirkon palvelukeskus (vuodesta

2012 alkaen). Nämä osat rahoitetaan eri tavoilla ja ne pidetään erillään toisistaan huolimatta siitä, että kaikki toimivat kirkon keskusrahaston Y-tunnuksen alla.

2.1 Kirkon eläkelaitos

Eläketoiminta

Kaikki kirkon työntekijät eläkevakuutetaan kirkon keskusrahastoon, joka toimii kirkon eläkelaitoksena. Eläketoiminnan tärkein vuosittain seurattava mittari on, riittävätkö eläkemaksutulot (työnantajien ja työntekijöiden maksamat eläkemaksut) eläketoiminnan menoihin (eläkkeet ja eläkehallintomenot). Eläkemaksutulojen ja eläkemenojen erotus siirretään eläkerahastoon. Eläke-ennusteen mukaan vuosittaiset eläkemenot kasvavat nopeammin kuin eläkemaksutulot, joten muutaman vuoden kuluttua rahastosiirto on negatiivinen eli eläkkeitä rahoitetaan osin myös eläkerahaston sijoitustoiminnan tuotoilla.

Eläketoiminta talousarvioon verrattuna kehittyi seuraavasti:

milj. euroa	2010 (tot)	2011 (tot)	2011 (arv)	muutos ed. verrattuna
Eläketoiminnan tulot	164,3	167,2	160,0	1,8 %
Eläketoiminnan menot	144,6	153,7	158,0	6,3 %
Siirto rahastoon	19,7	13,5	2,0	-31,5 %

Vuonna 2011 KiEL-palkkasumma oli 507,9 milj. euroa (v. 2010 503,9 milj. euroa). Nousua edelliseen vuoteen verrattuna oli 0,8 %.

Työnantajien eläkemaksut vaihtelevat välillä 26,37 % - 26,95 % riippuen työntekijöiden lukumäärästä. Työnantajat maksavat tämän maksun lisäksi kirkolliskokouksen vahvistamien perusteiden mukaan määräytyvät työkyvyttömyyseläkkeiden omavastuuosuudet. Kirkolliskokouksen päätöksen mukaan eläkkeen omavastuusta otetaan enintään 25 % omavastuun piiriin. Kirkon eläkejärjestelmässä työntekijöiden eläkemaksut ovat samansuuruiset kuin muissakin järjestelmissä.

Eläkemenot eläkelajeittain vuonna 2011

Eläkelaji	euroa	%
Vanhuuseläke	116.586.612	78,8
Varhennettu vanhuuseläke	7.466.807	5,1
Työkyvyttömyyseläke	11.355.376	7,7
Yksilöllinen varhaiseläke	5.668	0,0
Työttömyyseläke	587.707	0,4
Osa-aikaeläke	1.807.111	1,2
Perhe-eläke	9.821.331	6,6
Ylimääräiset eläkkeet	21.013	0,0
Kuntoutusraha	317.223	0,2
Yhteensä	147.968.848	100,00

Muutos edellisestä vuodesta + 6,5 % (v. 2010: + 4,9 %)

Seurakuntien maksamat työkyvyttömyyseläkkeiden omavastuuosuudet olivat 511.209 euroa (v. 2010 536.966 euroa).

Kirkon keskusrahaston eläketoiminta on vaiheittain sulautettu osaksi Kevan (ent. Kuntien eläkevakuutus) muuta eläketoimintaa. Kirkon eläketoimiston toiminta on 1.1.2010 lukien siirretty kokonaisuudessaan Kevan tiloihin, jossa työskentelee Kirkon keskusrahaston eläketoimistosta siirtyneitä asiantuntijoita. Siirron seurauksena seurakuntien tarkastustoiminta on vakiinnuttanut toimintansa. Työkyvyttömyyseläkkeiden käsittelyyn ja asiakaspalveluun on voitu osoittaa runsaasti lisää resursseja, samoin kuin eläkkeiden valvontaan ja valitusten käsittelyyn.

Kirkon eläketoimiston toiminta on kaikilta osin yhtenäistetty Kevan toimintamallien mukaiseksi. Kyseinen prosessi, johon on sisältynyt myös Kirkon eläketoimiston vanhan eläkejärjestelmän tietojen konversio Kevan uuteen järjestelmään, on sitonut huomattavasti sekä taloudellisia että henkilöresursseja vuosina 2010-2011.

Kirkon eläketoimiston toiminnan lopullinen siirto Kevaan on toteutettu 1.1.2012 voimaantulleella kirkon eläkelain muutoksella (25.11.2011/1180). Muutokset koskevat kirkon eläketurvan siirtämistä kunnalliseen eläkelaitokseen.

Sijoitustoiminta

Eläkerahaston omaisuuden arvo 31.12.2011 oli 932 milj. euroa arvostettuna markkinahintaan. Vuoden lopussa sijoitukset olivat hajautetut seuraavasti:

Omaisuuslaji	milj. euroa	%-osuus
Osakkeet	345,3	37,1 %
Suomi	80,7	8,7 %
Eurooppa	62,7	6,7 %
Muu maailma	201,9	21,7 %
Korkosijoitukset	428,0	45,9 %
Euroalueen valtiot	108,2	11,6 %
Yrityslainat	169,0	18,1 %
Kehittyvät markkinat	70,6	7,6 %
Rahamarkkinat	80,2	8,6 %
Muut sijoitukset	158,7	17,0%
Yhteensä	932,0	100 %

Eläkerahaston omaisuuden arvo 31.12.2010 oli 957,1 milj. euroa. Eläkerahasto pieneni vuoden 2011 aikana 25,1 milj. euroa eli – 2,6 %.

Vuosi 2011 oli tuotoiltaan heikko. Vuonna 2011 eläkerahaston sijoitustoiminnan nettotulos käyvin arvoin oli – 4,32 % ja eläkerahasto hävisi vertailuindeksilleen 0,74 % -yksikköä. Paras kuukausituotto oli 3,55 % ja heikoin – 4,01 %. Eläkerahaston pitkän aikavälin (1991–2011)

sijoitustoiminnan nettotuotto pysyi edelleen hyvänä ollen vuoden lopussa 8,06 % p.a. (reaalinen vuosituotto 6,18 % p.a.).

Eläkerahaston johtokunta on laatinut vuodesta 2011 toimintakertomuksen sekä erillisen vastuullisen sijoittamisen toimintakertomuksen, jotka ovat Kirkkohallituksen toimintakertomuksen liitteinä.

Joulukuussa 2010 valmistui uusi kirkon eläkemenoennuste, jonka perusteella KiEL-eläkevastuun arvioidaan olevan 31.12.2011 noin 4.296 milj. euroa.

Seuraavassa taulukossa esitetään eräitä eläkerahastoon liittyviä lukuja vuosilta 2006 – 2011 (rahasto arvostettuna markkinahintaan):

milj. euroa	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Tulos,eläketointa	15,4	23,1	27,4	21,9	19,7	13,5
Tulos,sijoitustoiminta	76,1	21,9	-144,4	127,8	112,9	-38,6
Rahasto 31.12.	746,8	791,8	674,8	824,5	957,1	932,0
Eläkemeno	106,7	113,3	120,9	132,4	138,8	148,1
Rahasto/eläkemeno	7,00	7,00	5,6	6,2	6,9	6,3
KiEL-palkkasumma	399,4	447,4	477,6	493,3	503,9	507,9
Rahasto/palkkasumma	1,87	1,77	1,41	1,67	1,90	1,84
Kokonaiseläkevastuu	2800,0	3193,0	3325,0	3456,0	4105,0	4296,0
Rahasto/eläkevastuu (%)	26,71	24,8	20,3	23,9	23,3	21,7

2.2 Kirkon yhteinen toiminta

Kirkon yhteinen toiminta -osa sisältää Kirkkohallituksen ja hiippakuntien toiminnan sekä avustukset. Pääosa avustuksista (n. 70 %) on seurakunnille myönnettäviä avustuksia. Avustuslajeja ovat verotulojen täydennys, harkinnanvarainen avustus, rakennusavustus ja yhdistymisavustus.

Kirkon yhteinen toiminta talousarvioon verrattuna kehittyi seuraavasti:

milj. euroa	2010 (tot)	2011 (tot)	2011 (arvio)	muutos 2010-11	ylitys/ alitus
Kirkkohallitus	27,5	26,5	28,6	-3,6 %	2,1
Hiippakunnallinen toiminta	12,6	12,0	12,5	-4,8 %	0,5
Avustukset	12,0	11,2	11,6	- 6,7 %	0,5
Yhteensä	52,0	49,7	52,8	-4,4 %	3,1

Keskusrahaston yhteisen toiminnan ”säästö” budjetoituun verrattuna oli n. 3,1 milj. euroa (5,9 %).

Kirkkohallituksen talousarvioon sisältyvät määrärahat kuuden koko kirkon yhteisen strategisen hankkeen rahoittamiseksi. Nämä hankkeet toteutuivat kertomusvuonna seuraavasti:

	2011 (tot)	2011 (arvio)
milj. euroa		
Strategian jalkautus	0,38	0,42
Seurakuntien rakennemuutoksen tukeminen	0,15	0,24
Hengellinen elämä verkossa	1,25	1,83
Jäsentietojärjestelmä	1,90	2,15
HeTa –palvelukeskus	0,69	0,50
Kirkkolain kodifiointi	0,07	0,10
Yhteensä	4,44	5,24

Hiippakunnallisen toiminnan ”säästö” budjetoituun verrattuna oli n. 0,5 milj. euroa (4,0 %). Kehittämisyavustuksiin varattua määrärahaa jäi käyttämättä n. 0,4 milj. euroa.

Avustuksia myönnettiin 0,5 milj. euroa vähemmän kuin mihin talousarviossa oli varauduttu. Rakennusavustuksiin varattua määrärahaa jäi käyttämättä, koska rakennusavustushakemuksia tuli seurakunnista edelleen varsin vähän.

Toiminnan rahoitus

Kirkon yhteinen toiminta rahoitetaan seurakuntamaksutuloilla, jotka peritään perusmaksuna laskennallisen kirkollisveron perusteella. Vuodelle 2011 Kirkolliskokous vahvisti perusmaksun tasoksi 8,2 %.

Keskusrahaston tulot määräytyvät kaksi vuotta aikaisempien verotulojen perusteella (vuoden 2011 maksutulot perustuvat vuodelta 2009 toimitettuun verotukseen). Näin ollen seurakuntien verotuloissa tapahtuvat muutokset vaikuttavat automaattisesti keskusrahaston tuloihin kahden vuoden viiveellä.

Varsinaisen toiminnan (toimintajäämä) jälkeiset erät ovat kehittyneet seuraavasti:

milj. euroa	2010 (tot)	2011 (tot)	2011 (arvio)	ylitys/alitus
Perusmaksu	52,6	51,6	51,6	0
Sij.- ja rahoitustoiminta	2,2	1,2	2,0	-0,8
Vuosikate	2,8	3,0	0,8	2,2
Poistot	2,0	2,2	4,2	2,0
Tilikauden tulos	0,8	0,9	-3,4	4,3

Seurakuntamaksujen lisäksi keskusrahasto saa tuloja sijoitustoiminnastaan. Vuonna 2011 Keskusrahaston 42,2 milj. euron (markkina-arvo) suuruinen sijoitussalkku tuotti - 5,24 %, kansainvälisen ja ekumeenisen rahaston 4,5 milj. euron salkku – 6,86 % ja diakoniarahaston 1,8 milj. euron salkku – 2,7 %. Sijoitus- ja rahoitustoiminnan tulokseen sisältyy rahoitusarvopapereiden alaskirjauksia yhteensä 1,1 milj. euroa. Kuten eläkerahastossakin, myös täällä käytetään varainhoitajien palveluja ja noudatetaan vastuullisen sijoittamisen periaatteita.

Vuoden 2011 talousarviossa oli varauduttu käynnistämään sekä Kirjuri –jäsentietojärjestelmän että Kirkon palvelukeskuksen Kipan tietojärjestelmien poistot. Poistolaskenta käynnistyy kuitenkin vasta vuonna 2012 järjestelmien valmistuttua.

Tilikauden tulos ennen tilinpäätössiirtoja on 852.906 euroa.

Investoinnit

milj. euroa	2010 (tot)	2011 (tot)	2011 (arvio)	ylitys/alitus
Kiinteistöt	1,9	1,0	1,0	0
Tietojärjestelmät	4,6	3,8	5,7	1,9
Kalustohankinnat	0,3	0,3	0,3	0
Yhteensä	6,7	5,1	7,1	2,0

Sekä Kirjuri – jäsentietojärjestelmän että Kirkon palvelukeskus Kipan vuodelle 2011 suunnitelluista tietojärjestelmäinvestoinneista osa siirtyy vuodelle 2012. Kirkon jäsentietojärjestelmän investoinnit ovat vuoden 2011 loppuun mennessä olleet yhteensä n. 7 milj. euroa, Kirkon palvelukeskuksen n. 1,2 milj. euroa.

3. Rahoituslaskelma

milj. euroa	2010 (tot)	2011 (tot)	2011 (arvio)	ylitys/alitus
Rahavarojen muutos	- 3,0	-6,9	-6,2	-0,7

Rahavarat vähenivät vuonna 2011 n. 6,9 milj. euroa. Rahavarojen muutokseen vaikuttivat eniten investoinnit 5,1 milj. euroa sekä kirkon eläkelaitoksen maksamien eläke-ennakoiden kasvu 3,1 milj. euroa. Kun eläkelaitoksen ennakoiden kasvu eliminoidaan laskelmasta, rahavarat vastasivat lähes vuoden seurakuntamaksuja. Koska kirkon eläkelaitos toimii kirkon keskusrahaston Y-tunnuksen alla, sillä ei ole omaa tasetta eikä rahoituslaskelmaa.

4. Tulevaisuuden näkymät

4.1 Kirkon eläkelaitos

Eläketurvan täytöntöönpanon siirtyminen Kevaan

Vuodesta 2012 alkaen kirkon keskusrahaston vastuulla on eläkemaksujen periminen, eläkejärjestelmän rahoittaminen sekä eläkerahaston sijoitustoiminta. Eläkkeiden ja hoitokulujen maksamista varten keskusrahasto siirtää kuukausittain Kevälle valtiovarainministeriön vahvistaman summan. Vuoden 2012 maksuosuus on n. 177,7 milj. euroa, josta n. 174,5 milj. euroa on eläkkeiden osuus ja n. 3,2 milj. euroa hoitokulujen. Jatkossa Keva tulee hoitamaan myös tilasto- ja aktuaaritoimen sekä eläkevastuulaskennan. Myös eläkemaksujen keräämisen käytännön hoitaminen siirrettäneen Kevan tehtäväksi.

Työsuhdeote laajenee vuonna 2012. Uudessa työsuhdeotteessa on mukana sekä yksityisen että julkisen sektorin palvelussuhteet. Kaikille eläkevakuutetuille lähetetään uusi työsuhdeote kotiosoitteeseen. Samoin sähköiset verkkopalvelut paranevat niin, että uuden työsuhdeotteen voi itse tilata netistä ja lasketuttaa entistä tarkemmat arviot omasta eläkkeestään.

Eläkelaitoksen eriyttäminen keskusrahaston muusta toiminnasta

Kirkkohallituksen täysistunto päätti tammikuussa 2010 ryhtyä selvittämään kirkon eläkelaitoksen eriyttämistä kirkon keskusrahaston muusta toiminnasta. Koska kirkon keskusrahastolla on yksi Y-tunnus, eläkelaitos ja kirkon keskusrahaston muu toiminta eivät ole ”aidosti” erillisiä. Eläkerahasto on erilliskatteinen rahasto, mutta omaisuus on kirkon keskusrahaston yhteistä omaisuutta. Erillisyys hoidetaan siten, että eläkerahastolla on muusta keskusrahastosta erillinen pankkitili.

Käytännössä muutos tarkoittaa, että eläkelaitokselle hankitaan oma Y-tunnus. Tämän jälkeen talousarvio ja tilinpäätös ovat jatkossa aidosti kaksiosaisia nykyisen keinoitekoisesti tehdyn jaon sijaan. Tässä vaiheessa ei pyritä eläkelaitoksen osalta hallinnolliseen muutokseen, kysymys on lähinnä teknisestä uudistuksesta.

Keskusverolautakunnalle on lähetetty helmikuussa 2012 asiaa koskeva ennakkoratkaisuhakemus. Kysymys on siitä, katsotaanko järjestely uuden Y-tunnuksen hakemiseksi sellaiseksi omaisuuden vastikkeelliseksi luovutukseksi, jonka johdosta kirkon keskusrahastolle voi syntyä verotettavaa elinkeinotulota. Mikäli keskusverolautakunta katsoo, että järjestelystä ei seuraa veroseuraamuksia, teknisluontoiset muutokset eri lakeihin (kirkkolaki, kirkkojärjestys, kirkon eläkelaki) valmistellaan osana laajempaa kirkon keskushallinnon uudistusta.

Eläkkeiden rahoittaminen

Kirkolliskokouksen marraskuussa 2011 tekemän päätöksen mukaisesti työnantajan eläkemaksua nostetaan vuonna 2012 1 prosenttiyksiköllä eli n. 28 %:iin. Korotus lisää eläkemaksutuloja n. 5 milj. euroa vuonna 2012.

Kirkolliskokous teki marraskuussa 2011 myös päätöksen uudesta kirkon eläkerahastoa kartuttavasta eläkerahastomaksusta (KL 22 L 8 §:n uusi 6) kohta). Maksun suuruus on enintään viisi prosenttia viimeksi toimitetun verotuksen kirkollisverosta. Kirkolliskokouksen hyväksymässä vuosien 2012 - 2014 toiminta- ja taloussuunnitelmassa on varauduttu eläkerahastomaksun perimiseen vuodesta 2013 alkaen. Suunnitelman mukainen maksu on 10 milj. euroa eli 1,2 % kirkollisverosta.

Eläkerahaston sijoitustoiminta

Eläkerahaston johtokunta hyväksyi joulukuussa 2011 eläkerahaston sijoitussuunnitelman vuodelle 2012. Eläkerahaston neutraali perusallokaatio on esitetty alla olevassa taulukossa. Muutokset edelliseen suunnitelmaan ovat vähäiset. Uuden kesäkuussa 2012 valittavan johtokunnan tärkeimpiä tehtäviä vuosina 2012 - 2013 on laatia pidempää ajanjaksoa koskeva sijoitusstrategia kirkon eläkemenoennusteen ja arvioidun eläkevastuun perusteella. On ratkaistava, minkälainen eläkerahaston sijoitusten allokaation tulee olla siinä vaiheessa, kun osaa sijoitustoiminnan tuotosta käytetään eläkkeiden maksuun. Tällä hetkellä on kuitenkin mahdollista säilyttää nykyinen runsaasti osakkeita sisältävä allokaatio, koska vuosittaiset eläkemaksutulot riittävät eläkemenoihin vielä muutaman vuoden ajan.

Omaisuusluokka	peruspaino	min	max
Korkosijoitukset	41 %	30 %	60 %
Osakesijoitukset	41 %	30 %	50 %
Muut sijoitukset	18 %	5 %	30 %
Yhteensä	100 %		

4.2 Kirkon yhteinen toiminta

Kirkon keskusrahaston vuoden 2013 tulot määräytyvät verovuoden 2011 laskennallisten kirkollisverojen perusteella. Kirkollisverotilitykset vuonna 2011 kasvoivat 1,9 %. Tästä ei kuitenkaan voi varmasti päätellä verovuoden laskennallisen verotulon muutosta. Voimassa olevassa taloussuunnitelmassa ei ole varauduttu seurakuntamaksutulojen kasvuun.

Seurakuntien oikeutta saada osuus yhteisöveron tuotosta perustellaan usein hautaustoimen, väestökirjanpitoon liittyvien tehtävien ja kansallisen kulttuuriperinnön hoitokustannuksilla. Näiden tehtävien hoitamiseen seurakunnat käyttivät tilinpäätöstietojen 2010 mukaan 142 milj. euroa. Hautaustoimen kustannusten osuus oli 109,4 milj. euroa, kulttuuriperinnön hoidon 9,7 milj. euroa ja kirkonkirjojen pidon 23 milj. euroa. Vuonna 2010 kirkon saama yhteisövero-osuus oli 112 milj. euroa, vuonna 2011 132,9 milj.euroa.

Kirkon osuus yhteisöveron tuotosta oli 2,55 % vuosina 2009 – 2011. Vuonna 2012 osuus on 2,30 % ja vuonna 2013 2,26 %. Vuodesta 2014 alkaen osuus on 1,86 %.

4.3 Kirkon palvelukeskus, Kipa

Kirkon palvelukeskus rakentuu tavoitetilaan siirtymäkaudella 2012 - 2017. Siirtymäkaudella otetaan asiakkaita vuosittain vastaan kolme erää vuodessa. Lähtökohtana asiakkaiden siirtymissuunnitelmassa on tämän hetkinen seurakuntarakenne, jossa seurakuntatalouksien määrä on yli 300. Siirtymäkaudelle suunnitellut kuntarakennemuutokset vaikuttavat myös Kirkon palvelukeskuksen asiakkaiden määrään ja siihen, milloin seurakuntataloudet siirtyvät palvelukeskuksen asiakkaiksi. Siirtymäkaudella uusista toimipisteistä ensimmäisenä on tarkoitus perustaa ruotsinkielisiä seurakuntia palveleva Porvoon toimipiste, jonka käyttöönotto ajoittunee vuodelle 2013.

Vuoden 2012 pääpaino tulee olemaan tietojärjestelmien käyttöönotossa, ensimmäisten asiakkaiden vastaanotossa ja palvelutuotannon käynnistämisessä. Alkuvuodesta 2012 tuoteistetaan asiakkaiden vastaanottosuunnitelma. Tuoteistetulla asiakkaan vastaanottoprosessilla varmistetaan siirtymäkaudella hallittu ja riskitön asiakkaiden vastaanotto.

Palvelukeskusmallilla tavoitellaan palvelukeskuksen ja asiakkaan prosesseissa siirtymäkauden jälkeen yhteensä 7 miljoonan euron vuosittaisia kustannussäästöjä. Jotta kustannussäästö saadaan maksimoitua, tulee kehittämistä tapahtua niin asiakkaan kuin palvelukeskuksen puolella olevissa prosesseissa. Asiakasta tuetaan asiakkaan prosessien kehittämisessä ja parhaiden käytäntöjen käyttöönotoissa. Palvelukeskuksen yksi keskeinen tavoite on asiakkuuden kehittyminen kumppanuudeksi, jolla varmistetaan tuottavuuden kasvu ja sovittu hinta-laatusuhde.

5. Tilikauden tulos

Tilikauden tuloksen muodostuminen

Keskusrahaston tilikauden tulos ennen tilinpäätössiirtoja on 0,9 milj. euroa. Tilikauden toteutunut tulos (muu kuin eläkelaitos) talousarvioon verrattuna on seuraava:

milj. euroa	2010(tot)	2011(tot)	2011(arv)	2010-11 muutos	tot-arvio erotus
Kirkkohallitus					
Toimintatuotot	2,1	2,2	1,9	4,8 %	0,3
Toimintakulut	-29,6	-28,7	-30,5	-3,0 %	1,8
Toimintajäämä	-27,5	-26,5	-28,6	-3,6 %	2,1
Hiippakunnallinen toiminta					
Toimintatuotot	1,6	1,7	1,6	6,3 %	0,1
Toimintakulut	-14,2	-13,7	-14,1	-3,5 %	0,4
Toimintajäämä	-12,6	-12,0	-12,5	-4,8 %	0,5
Avustukset					
Toimintatuotot	0,4	0,2	0,3	-50,0 %	-0,1
Toimintakulut	-12,4	-11,4	-11,9	-8,1 %	0,5
Toimintajäämä	-12,0	-11,2	-11,6	-6,7 %	0,5
Toimintakate	-52,0	-49,7	-52,8	-4,4 %	3,1
Seurakuntamaksut	52,6	51,6	51,6	-1,9 %	0,0
Sij.- ja rahoitustoiminta	2,2	1,2	2,0	-45,5 %	-0,8
Vuosikate	2,8	3,0	0,8		2,2
Poistot	-2,0	-2,2	-4,2	10,0 %	2,0
Tilikauden tulos	0,8	0,9	-3,4		4,3
Tilinpäätössiirrot	0,2	0,1	0,1		0,0
Tilikauden yli/alijäämä	0,9	1,0	-3,4		4,4

Kirkon keskusrahaston talous on vuonna 2011 ylijäämäinen.

6. Kirkkohallituksen esitys tuloksen käsittelystä

Kirkkohallitus esittää, että keskusrahaston tilikauden tulos käsitellään seuraavasti:

Tilikauden tulos		852.906,55
Rahastosiirot		
Tekijänoikeusrahasto	125.169,51	
Muut rahastot	<u>9.675,14</u>	134.844,65
Tilikauden ylijäämä		987.751,20

Tilikauden ylijäämä kirjataan oman pääoman lisäykseksi edellisten tilikausien ylijäämään.

KIRKON KESKUSRAHASTO
TULOSLASKELMA 1.1. - 31.12.2011

VARSINAINEN TOIMINTA	2011	2010
KIRKON ELÄKELAITOS		
Toimintatuotot	171 745 936,74	225 738 840,64
Toimintakulut	-155 872 037,69	-146 895 736,83
Siirto omakatteiseen eläkerahastoon	-15 873 899,05	-78 843 103,81
Toimintajäämä	0,00	0,00
KIRKON YHTEINEN TOIMINTA		
Toimintatuotot	5 086 600,88	5 545 133,44
Toimintakulut	-54 918 010,89	-58 008 511,84
Siirto omakatteiseen rahastoon	94 482,60	447 758,80
Toimintajäämä	-49 736 927,41	-52 015 619,60
TOIMINTAKATE	-49 736 927,41	-52 015 619,60
SEURAKUNTAMAKSUT	51 590 133,00	52 593 249,42
SIJOITUS- JA RAHOITUSTOIMINTA		
Toimintatuotot	1 531 664,40	2 659 756,35
Toimintakulut	-340 695,22	-442 055,60
Toimintajäämä	1 190 969,18	2 217 700,75
VUOSIKATE	3 044 174,77	2 795 330,57
POISTOT		
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 191 268,22	-2 021 830,72
	-2 191 268,22	-2 021 830,72
TILIKAUDEN TULOS	852 906,55	773 499,85
TILINPÄÄTÖSSIIRROT		
Rahastojen muutos	134 844,65	177 505,96
	134 844,65	177 505,96
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	987 751,20	951 005,81

KIRKON KESKUSRAHASTO
TASE 31.12.2011

	31.12.2011	31.12.2010
V A S T A A V A A		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	<u>2 398 837,18</u>	<u>2 732 528,69</u>
Aineettomat hyödykkeet	2 398 837,18	2 732 528,69
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	1 958 173,13	1 958 173,13
Rakennukset ja rakennelmat	12 879 489,60	12 650 196,84
Koneet ja kalusto	552 918,45	425 468,65
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>8 312 223,19</u>	<u>5 420 840,48</u>
Aineelliset hyödykkeet	23 702 804,37	20 454 679,10
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	<u>14 804 695,33</u>	<u>16 006 963,27</u>
Sijoitukset	14 804 695,33	16 006 963,27
	40 906 336,88	39 194 171,06
OMAKATTEINEN ELÄKERAHASTO		
Sijoitukset	145 489 683,72	109 453 957,28
Saamiset	25 616 610,22	13 340 501,03
Rahoitusarvopaperit	708 308 221,18	728 709 581,10
Rahat ja pankkisaamiset	<u>3 024 111,62</u>	<u>2 645 680,71</u>
	882 438 626,74	854 149 720,12
MUUT OMAKATTEISET RAHASTOT		
Sijoitukset	1 325 193,69	1 325 193,69
Saamiset	107 084,21	118 699,85
Rahoitusarvopaperit	9 388 339,10	9 725 996,30
Rahat ja pankkisaamiset	<u>927 194,12</u>	<u>912 594,08</u>
	11 747 811,12	12 082 483,92
ERILLISRAHASTOT	1 518 902,01	1 519 735,35
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Pitkäaikaiset	204 378,00	258 533,00
Lyhytaikaiset	<u>16 050 241,63</u>	<u>12 948 135,21</u>
Saamiset	16 254 619,63	13 206 668,21
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	<u>40 216 463,56</u>	<u>44 797 770,80</u>
Rahoitusarvopaperit	40 216 463,56	44 797 770,80
Rahat ja pankkisaamiset	7 223 184,74	9 579 219,69
	63 694 267,93	67 583 658,70
	1 000 305 944,68	974 529 769,15

KIRKON KESKUSRAHASTO
TASE 31.12.2011

	31.12.2011	31.12.2010
V A S T A T T A V A A		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	7 051 529,26	7 051 529,26
Sidotut rahastot	524 473,56	659 318,21
Muut rahastot	37 004 550,29	37 004 550,29
Edellisten tilikausien ylijäämä	43 944 453,15	42 993 447,34
Tilikauden yli/alijäämä	<u>987 751,20</u>	<u>951 005,81</u>
	89 512 757,46	88 659 850,91
OMAKATTEINEN ELÄKERAHASTO		
Oma pääoma	868 670 832,53	852 796 933,48
Vieras pääoma		
Lyhytaikainen	<u>13 767 794,21</u>	<u>1 352 786,64</u>
	882 438 626,74	854 149 720,12
MUUT OMAKATTEISET RAHASTOT		
Oma pääoma	11 634 839,71	11 728 488,97
Vieras pääoma		
Lyhytaikainen	<u>112 971,41</u>	<u>353 994,95</u>
	11 747 811,12	12 082 483,92
ERILLISRAHASTOT	1 518 902,01	1 519 735,35
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Saadut ennakot	10 782,73	5 789,07
Ostovelat	1 563 294,02	2 033 629,30
Muut velat	3 847 477,00	3 678 429,70
Siirtovelat	<u>9 666 293,60</u>	<u>12 400 130,78</u>
	15 087 847,35	18 117 978,85
	15 087 847,35	18 117 978,85
	1 000 305 944,68	974 529 769,15

KIRKON KESKUSRAHASTO
INVESTOINTIOSA 2011 JA SEN TOTEUTUMAVERTAILU

	Toteutuma 2010	Toteutuma 2011	Talousarvio 2011	Ero
Kiinteistöinvestoinnit				
Kirkon toimitalo	0,00	193 706,57	515 000,00	321 293,43
Järvenpään koulutuskeskus	48 831,16	187 472,89	270 000,00	82 527,11
Hiippakuntien kiinteistöt	1 833 410,02	650 633,74	267 000,00	-383 633,74
Kiinteistöinvestoinnit	1 882 241,18	1 031 813,20	1 052 000,00	20 186,80
Tietojärjestelmäinvestoinnit				
Keskushallinnon ja kirkon yht.	4 243 035,53	2 331 566,50	3 120 000,00	788 433,50
Verkkoviestintä	333 424,07	161 477,73	290 000,00	128 522,27
Hengellinen elämä verkossa	0,00	42 528,18	110 000,00	67 471,82
Kirkon palvelukeskus	0,00	1 255 224,33	2 200 000,00	944 775,67
Tietojärjestelmäinvestoinnit	4 576 459,60	3 790 796,74	5 720 000,00	1 929 203,26
Laite- ja kalustohankinnat				
Kirkkohallitus	225 979,49	57 728,64	176 000,00	118 271,36
Tuomiokapitulit	34 841,34	225 363,40	120 000,00	-105 363,40
Laite- ja kalustohankinnat	260 820,83	283 092,04	296 000,00	12 907,96
Investointimenot yhteensä	6 719 521,61	5 105 701,98	7 068 000,00	1 962 298,02

KIRKON KESKUSRAHASTO
RAHOITUSLASKELMA 1.1. - 31.12.2011 JA SEN TOTEUTUMAVERTAILU

	Toteutuma 2010	Toteutuma 2011	Talousarvio 2011
Varsinaisen toiminnan ja investointien rahavirta			
Tulorahoitus			
Vuosikate	2 795 330,57	3 044 174,77	798 000,00
Tulorahoituksen korjauserät	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Yhteensä	2 795 330,57	3 044 174,77	798 000,00
Investoinnit			
Investointimenot	-6 719 521,61	-5 105 701,98	-7 068 000,00
Sijoitukset	<u>1 062 006,03</u>	<u>1 202 267,94</u>	<u>0,00</u>
Yhteensä	-5 657 515,58	-3 903 434,04	-7 068 000,00
Varsinaisen toiminnan ja investointien nettorahavirta	-2 862 185,01	-859 259,27	-6 270 000,00
Rahoitustoiminnan rahavirta			
Lainakannan muutokset			
Lyhytaikaisten lainojen muutos	9 903,54	-3 030 131,50	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Pitkäaikaisten saamisten muutos	93 263,46	54 155,00	40 000,00
Lyhytaikaisten saamisten muutos	<u>-257 410,57</u>	<u>-3 102 106,42</u>	<u>0,00</u>
	-164 147,11	-3 047 951,42	40 000,00
Rahoitustoiminnan nettorahavirta	-154 243,57	-6 078 082,92	40 000,00
Rahavarojen muutos	-3 016 428,58	-6 937 342,19	-6 230 000,00
Rahavarojen muutos			
Rahavarat 31.12.			
Rahat ja pankkisaamiset	9 579 219,69	7 223 184,74	
Rahoitusarvopaperit	<u>44 797 770,80</u>	<u>40 216 463,56</u>	
	54 376 990,49	47 439 648,30	45 643 000,00
Rahavarat 1.1.			
Rahat ja pankkisaamiset	10 105 386,09	9 579 219,69	
Rahoitusarvopaperit	<u>47 288 032,98</u>	<u>44 797 770,80</u>	
	57 393 419,07	54 376 990,49	51 873 000,00
Rahavarojen muutos	-3 016 428,58	-6 937 342,19	-6 230 000,00

KIRKON KESKUSRAHASTO
TULOSLASKELMAN 1.1. - 31.12.2011 TOTEUTUMAVERTAILU

VARSINAINEN TOIMINTA	Toteutuma 2011	Talousarvio 2011	Ero 2011	Tot %
KIRKON ELÄKELAITOS				
Toimintatuotot				
Maksutuotot	167 145 212,37	160 000 000,00	7 145 212,37	104,5
Vuokratuotot	4 442 000,07	4 152 000,00	290 000,07	107,0
Sijoitustuotot	<u>158 724,30</u>	<u>6 900 000,00</u>	<u>-6 741 275,70</u>	2,3
Toimintatuotot	171 745 936,74	171 052 000,00	693 936,74	100,4
Toimintakulut				
Eläkekulut	-148 146 973,09	-153 300 000,00	5 153 026,91	96,6
Henkilöstökulut	-814 591,58	-858 300,00	43 708,42	94,9
Palvelujen ostot	-6 215 195,37	-4 895 300,00	-1 319 895,37	127,0
Vuokrat ja vastikkeet	-652 874,75	-848 000,00	195 125,25	77,0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 944,19	0,00	-3 944,19	
Avustukset ja toimintarahat	-6 000,00	0,00	-6 000,00	
Muut kulut	<u>-32 458,71</u>	<u>-230 000,00</u>	<u>197 541,29</u>	14,1
Toimintakulut	-155 872 037,69	-160 131 600,00	4 259 562,31	97,3
Siirto omakatteiseen eläkerahastoon	-15 873 899,05	-10 920 400,00	-4 953 499,05	145,4
Toimintajäämä	0,00	0,00	0,00	
KIRKKOHALLITUS				
Toimintatuotot				
Korvaukset	265 589,07	211 600,00	53 989,07	125,5
Maksutuotot	1 450 766,99	1 312 500,00	138 266,99	110,5
Vuokratuotot	225 446,32	204 500,00	20 946,32	110,2
Kolehdit ja lahjoitustuotot	104 277,08	99 000,00	5 277,08	105,3
Tuet ja avustukset	152 649,62	65 000,00	87 649,62	234,8
Muut tuotot	<u>12 212,80</u>	<u>5 600,00</u>	<u>6 612,80</u>	218,1
Toimintatuotot	2 210 941,88	1 898 200,00	312 741,88	116,5
Toimintakulut				
Henkilöstökulut	-15 688 896,17	-16 029 400,00	340 503,83	97,9
Palvelujen ostot	-9 168 382,13	-10 213 900,00	1 045 517,87	89,8
Vuokrat ja vastikkeet	-198 002,28	-300 000,00	101 997,72	66,0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-852 726,87	-857 900,00	5 173,13	99,4
Avustukset ja toimintarahat	-1 735 277,75	-1 758 300,00	23 022,25	98,7
Muut kulut	<u>-1 091 609,22</u>	<u>-1 378 300,00</u>	<u>286 690,78</u>	79,2
Toimintakulut	-28 734 894,42	-30 537 800,00	1 802 905,58	94,1
Toimintajäämä	-26 523 952,54	-28 639 600,00	2 115 647,46	92,6
HIIPPAKUNNALLINEN TOIMINTA				
Toimintatuotot				
Korvaukset	6 191,24	4 000,00	2 191,24	154,8
Maksutuotot	786 884,20	680 200,00	106 684,20	115,7
Vuokratuotot	18 111,81	25 300,00	-7 188,19	71,6
Kolehdit ja lahjoitustuotot	451 648,24	476 300,00	-24 651,76	94,8
Tuet ja avustukset	351 782,36	359 400,00	-7 617,64	97,9
Muut tuotot	<u>106 104,12</u>	<u>98 300,00</u>	<u>7 804,12</u>	107,9
Toimintatuotot	1 720 721,97	1 643 500,00	77 221,97	104,7
Toimintakulut				
Henkilöstökulut	-8 480 116,44	-8 647 000,00	166 883,56	98,1
Palvelujen ostot	-2 889 361,43	-3 214 300,00	324 938,57	89,9
Vuokrat ja vastikkeet	-1 105 020,59	-1 127 200,00	22 179,41	98,0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-512 906,78	-512 900,00	-6,78	100,0
Avustukset ja toimintarahat	-743 114,56	-650 400,00	-92 714,56	114,3
Muut kulut	<u>-22 186,09</u>	<u>-24 400,00</u>	<u>2 213,91</u>	90,9
Toimintakulut	-13 752 705,89	-14 176 200,00	423 494,11	97,0
Toimintajäämä	-12 031 983,92	-12 532 700,00	500 716,08	96,0

AVUSTUKSET

Toimintatuotot	217 431,03	279 000,00	-61 568,97	77,9
Toimintakulut	-11 398 421,98	-11 923 300,00	524 878,02	95,6
Toimintajäämä	-11 180 990,95	-11 644 300,00	463 309,05	96,0

MUUT OMAKATTEISET RAHASTOT

Toimintatuotot				
Maksutuotot	156 276,16	1 200,00	155 076,16	13 023,0
Vuokratuotot	112 115,41	109 500,00	2 615,41	102,4
Kolehdit ja lahjoitustuotot	679 251,91	657 000,00	22 251,91	103,4
Tuet ja avustukset	10 163,83	10 000,00	163,83	101,6
Sijoitustuotot	<u>-20 301,31</u>	<u>181 600,00</u>	<u>-201 901,31</u>	-11,2
Toimintatuotot	937 506,00	959 300,00	-21 794,00	97,7
Toimintakulut				
Henkilöstökulut	-1 668,42	0,00	-1 668,42	
Palvelujen ostot	-34 403,66	-24 000,00	-10 403,66	143,3
Vuokrat ja vastikkeet	-45 889,67	-44 500,00	-1 389,67	103,1
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-8 069,78	-4 700,00	-3 369,78	171,7
Avustukset ja toimintarahat	-941 380,00	-1 174 300,00	232 920,00	80,2
Muut kulut	<u>-577,07</u>	<u>0,00</u>	<u>-577,07</u>	
Toimintakulut	-1 031 988,60	-1 247 500,00	215 511,40	82,7
Siirto omakatteiseen rahastoon	94 482,60	288 200,00	-193 717,40	32,8
Toimintajäämä	0,00	0,00	0,00	

TOIMINTAKATE	-49 736 927,41	-52 816 600,00	3 079 672,59	94,2
---------------------	-----------------------	-----------------------	---------------------	-------------

SEURAKUNTAMAKSUT	51 590 133,00	51 600 000,00	-9 867,00	100,0
-------------------------	---------------	---------------	-----------	-------

SIJOITUS- JA RAHOITUSTOIMINTA

Toimintatuotot				
Korkotuotot	326 137,98	411 100,00	-84 962,02	79,3
Vuokratuotot	683 171,75	512 000,00	171 171,75	133,4
Muut rahoitustuotot	1 605 744,81	1 485 000,00	120 744,81	108,1
Rahoitusarvopap. arvonmuutokset	<u>-1 083 390,14</u>	<u>0,00</u>	<u>-1 083 390,14</u>	
Toimintatuotot	1 531 664,40	2 408 100,00	-876 435,60	63,6
Toimintakulut				
Korkokulut	-64,32	0,00	-64,32	
Vastikkeet	-276 884,24	-255 000,00	-21 884,24	108,6
Muut rahoituskulut	-63 746,66	<u>-152 000,00</u>	<u>88 253,34</u>	41,9
Toimintakulut	-340 695,22	-407 000,00	66 304,78	83,7
Toimintajäämä	1 190 969,18	2 001 100,00	-810 130,82	59,5

VUOSIKATE	3 044 174,77	784 500,00	2 259 674,77	
------------------	---------------------	-------------------	---------------------	--

POISTOT	-2 191 268,22	-4 240 000,00	2 048 731,78	51,7
----------------	---------------	---------------	--------------	------

TILIKAUDEN TULOS	852 906,55	-3 455 500,00	4 308 406,55	
-------------------------	-------------------	----------------------	---------------------	--

TILINPÄÄTÖSSIIRROT	134 844,65	55 100,00	79 744,65	244,7
---------------------------	------------	-----------	-----------	-------

TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	987 751,20	-3 400 400,00	4 388 151,20	
--------------------------------	-------------------	----------------------	---------------------	--

KIRKON KESKUSRAHASTO
TULOSLASKELMAN 1.1. - 31.12.2011 TOTEUTUMAVERTAILU
TUOTTO- JA KULULAJEITTAIN

	Toteutuma 2011	Talousarvio 2011	Ero 2011	Tot %
VARSINAINEN TOIMINTA				
Toimintatuotot				
Korvaukset	271 780,31	215 600,00	56 180,31	126,1
Maksutuotot	169 539 139,72	161 993 900,00	7 545 239,72	104,7
Vuokratuotot	4 797 673,61	4 491 300,00	306 373,61	106,8
Kolehdit ja lahjoitustuotot	1 452 608,26	1 511 300,00	-58 691,74	96,1
Tuet ja avustukset	514 595,81	434 400,00	80 195,81	118,5
Sijoitustuotot	138 422,99	7 081 600,00	-6 943 177,01	2,0
Muut tuotot	<u>118 316,92</u>	<u>103 900,00</u>	<u>14 416,92</u>	113,9
Toimintatuotot	176 832 537,62	175 832 000,00	1 000 537,62	100,6
Toimintakulut				
Eläkekulut	-148 146 973,09	-153 300 000,00	5 153 026,91	96,6
Henkilöstökulut	-24 985 272,61	-25 534 700,00	549 427,39	97,8
Palvelujen ostot	-18 307 342,59	-18 347 500,00	40 157,41	99,8
Vuokrat ja vastikkeet	-2 001 787,29	-2 319 700,00	317 912,71	86,3
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 377 647,62	-1 375 500,00	-2 147,62	100,2
Avustukset ja toimintarahat	-14 824 194,29	-15 506 300,00	682 105,71	95,6
Muut kulut	<u>-1 146 831,09</u>	<u>-1 632 700,00</u>	<u>485 868,91</u>	70,2
Toimintakulut	-210 790 048,58	-218 016 400,00	7 226 351,42	96,7
Siirto rahastoon	-15 779 416,45	-10 632 200,00	-5 147 216,45	148,4
VARSINAINEN TOIMINTA				
TOIMINTAKATE	-49 736 927,41	-52 816 600,00	3 079 672,59	94,2

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

1. Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Kirkon keskusrahasto on erityisellä lailla perustettu julkisoikeudellinen yhteisö. Kirkon keskusrahaston kirjanpidossa ja tilinpäätöksen laadinnassa noudatetaan hyvää kirjanpitoa ja soveltuvien osin kirjanpitolakia.

Pysyvät vastaavat ja poistot

Vuoden 1998 jälkeen hankitut aineelliset ja aineettomat hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Poikkeuksen muodostaa eläkehoito, jossa aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintamenot kirjataan suoraan kuluksi. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu tasapoistoina kohteen taloudellisen vaikutusajan perusteella.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Rahoitusomaisuusarvopaperit sekä pitkäaikaiset sijoitukset on arvostettu hankintahintaan tai sitä alempaan tilinpäätöspäivän markkinahintaan. Tilinpäätöksessä sijoitustuottoihin on kirjattu eläkerahastolle arvonalennuksia netto 25.127.289,93 (v. 2010 arvonalennusten palautuksia netto 24.666.368,31) ja keskusrahastolle arvonalennuksia netto 1.083.390,14 (v. 2010 arvonalennusten palautuksia netto 476.979,33). Muiden omakatteisten rahastojen sijoitustuottoihin kirjattiin arvonalennuksia netto 398.000,65 (v. 2010 arvonalennusten palautuksia netto 241.178,03).

Myyntivoittojen ja myyntitappioiden määrittelyssä on käytetty hankintahinta-arvona keskihintaa. Poikkeuksena edelliseen Evlin, Icecapitalin ja Tapiolan hoidossa olevat sijoitukset on kirjattu käyttäen fifo -periaatetta.

Kiinteistöomaisuuden arvostus

Kiinteistöomaisuus on arvostettu hankintahintaan tai tätä alempaan käypään arvoon. Tilinpäätöksessä tehtiin kiinteistöihin kohdistuva arvonalennus koskien Kiinteistö Oy Seinäjoen Kirkonkranian. Kiinteistöön tehtiin Catellan tekemän arvion perusteella 682.650,38 arvonalennus.

Valuuttamääräiset erät

Valuuttamääräiset sijoitukset on arvostettu Suomen Pankin julkaisemiin tilinpäätöspäivän keskikursseihin.

2. Tuloslaskelman liitetiedot

Seuraavalla aukeamalla on Kirkon keskusrahaston tuloslaskelma, jossa tuotot ja kulut on eritelty tuotto- ja kululajeittain. Sitä seuraavalla sivulla on Kirkon eläkelaitoksen eläkehoito- ja sijoitusomaisuuden tuloslaskelmat ja toteutumavertailut.

KIRKON KESKUSRAHASTO
TULOSLASKELMA 1.1. - 31.12.2011

VARSINAINEN TOIMINTA	2011	2010
KIRKON ELÄKELAITOS		
Toimintatuotot		
Korvaukset	0,00	16 698,50
Maksutuotot	167 145 212,37	164 247 573,82
Vuokratuotot	4 442 000,07	4 116 647,24
Sijoitustuotot	158 724,30	57 347 319,79
Muut tuotot	<u>0,00</u>	<u>10 601,29</u>
Toimintatuotot	171 745 936,74	225 738 840,64
Toimintakulut		
Eläkekulut	-148 146 973,09	-138 793 822,96
Henkilöstökulut	-814 591,58	-777 371,49
Palvelujen ostot	-6 215 195,37	-6 610 604,62
Vuokrat ja vastikkeet	-652 874,75	-631 023,97
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 944,19	-60,86
Avustukset ja toimintarahat	-6 000,00	0,00
Muut kulut	<u>-32 458,71</u>	<u>-82 852,93</u>
Toimintakulut	-155 872 037,69	-146 895 736,83
Siirto omakatteiseen eläkerahastoon	-15 873 899,05	-78 843 103,81
Toimintajäämä	0,00	0,00
KIRKKOHALLITUS		
Toimintatuotot		
Korvaukset	265 589,07	239 758,60
Maksutuotot	1 450 766,99	1 376 458,52
Vuokratuotot	225 446,32	199 670,12
Kolehdit ja lahjoitustuotot	104 277,08	111 892,74
Tuet ja avustukset	152 649,62	190 018,25
Muut tuotot	<u>12 212,80</u>	<u>11 080,47</u>
Toimintatuotot	2 210 941,88	2 128 878,70
Toimintakulut		
Henkilöstökulut	-15 688 896,17	-15 547 746,31
Palvelujen ostot	-9 168 382,13	-10 278 433,08
Vuokrat ja vastikkeet	-198 002,28	-249 518,95
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-852 726,87	-878 527,16
Avustukset ja toimintarahat	-1 735 277,75	-1 549 669,26
Muut kulut	<u>-1 091 609,22</u>	<u>-1 091 876,51</u>
Toimintakulut	-28 734 894,42	-29 595 771,27
Toimintajäämä	-26 523 952,54	-27 466 892,57
HIIPPAKUNNALLINEN TOIMINTA		
Toimintatuotot		
Korvaukset	6 191,24	334,61
Maksutuotot	786 884,20	655 314,34
Vuokratuotot	18 111,81	25 153,45
Kolehdit ja lahjoitustuotot	451 648,24	505 539,02
Tuet ja avustukset	351 782,36	355 618,31
Muut tuotot	<u>106 104,12</u>	<u>86 778,83</u>
Toimintatuotot	1 720 721,97	1 628 738,56
Toimintakulut		
Henkilöstökulut	-8 480 116,44	-8 449 126,61
Palvelujen ostot	-2 889 361,43	-3 211 428,22
Vuokrat ja vastikkeet	-1 105 020,59	-1 103 707,92
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-512 906,78	-595 582,24
Avustukset ja toimintarahat	-743 114,56	-799 919,24
Muut kulut	<u>-22 186,09</u>	<u>-19 597,13</u>
Toimintakulut	-13 752 705,89	-14 179 361,36
Toimintajäämä	-12 031 983,92	-12 550 622,80

AVUSTUKSET

Toimintatuotot	217 431,03	371 740,96
Toimintakulut	-11 398 421,98	-12 369 845,19
Toimintajäämä	-11 180 990,95	-11 998 104,23

MUUT OMAKATTEISET RAHASTOT

Toimintatuotot		
Maksutuotot	156 276,16	53 569,92
Vuokratuotot	112 115,41	112 532,06
Kolehdit ja lahjoitustuotot	679 251,91	583 254,08
Tuet ja avustukset	10 163,83	13 252,49
Sijoitustuotot	<u>-20 301,31</u>	<u>653 166,67</u>
Toimintatuotot	937 506,00	1 415 775,22
Toimintakulut		
Henkilöstökulut	-1 668,42	-71,77
Palvelujen ostot	-34 403,66	-20 792,12
Vuokrat ja vastikkeet	-45 889,67	-46 472,71
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-8 069,78	-1 691,31
Avustukset ja toimintarahat	-941 380,00	-1 794 506,11
Muut kulut	<u>-577,07</u>	<u>0,00</u>
Toimintakulut	-1 031 988,60	-1 863 534,02
Siirto omakatteiseen rahastoon	94 482,60	447 758,80
Toimintajäämä	0,00	0,00

TOIMINTAKATE **-49 736 927,41** **-52 015 619,60**

SEURAKUNTAMAKSUT 51 590 133,00 52 593 249,42

SIJOITUS- JA RAHOITUSTOIMINTA

Toimintatuotot		
Korkotuotot	326 137,98	442 361,74
Vuokratuotot	683 171,75	668 711,59
Muut rahoitustuotot	1 605 744,81	1 071 703,69
Rahoitusarvopaperien arvonmuutokset	<u>-1 083 390,14</u>	<u>476 979,33</u>
Toimintatuotot	1 531 664,40	2 659 756,35
Toimintakulut		
Korkokulut	-64,32	-22,02
Vastikkeet	-276 884,24	-279 760,76
Muut rahoituskulut	<u>-63 746,66</u>	<u>-162 272,82</u>
Toimintakulut	-340 695,22	-442 055,60
Toimintajäämä	1 190 969,18	2 217 700,75

VUOSIKATE **3 044 174,77** **2 795 330,57**

POISTOT -2 191 268,22 -2 021 830,72

TILIKAUDEN TULOS **852 906,55** **773 499,85**

TILINPÄÄTÖSSIIRROT 134 844,65 177 505,96

TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ **987 751,20** **951 005,81**

KIRKON ELÄKELAITOS

Eläketointinta	Toteutuma 2010	Toteutuma 2011	Talousarvio 2011	Ero 2011	Tot %
Toimintatuotot Korvaukset Maksutuotot Sijoitustuotot Toimintatuotot	16 698,50 164 247 573,82 44 136,11 164 308 408,43	0,00 167 145 212,37 40 388,75 167 185 601,12	0,00 160 000 000,00 0,00 160 000 000,00	0,00 7 145 212,37 40 388,75 7 185 601,12	104,5 104,5
Toimintakulut Eläkekulut Henkilöstökulut Palvelujen ostot Vuokrat ja vastikkeet Avustukset ja toimintarahat Muut kulut Toimintakulut	-138 793 822,96 -373 077,68 -5 463 479,45 -10 832,26 0,00 0,00 -144 641 212,35	-148 146 973,09 -324 135,35 -5 189 385,94 0,00 -6 000,00 -286,00 -153 666 780,38	-153 300 000,00 -377 200,00 -4 322 000,00 0,00 0,00 0,00 -157 999 200,00	5 153 026,91 53 064,65 -867 385,94 0,00 -6 000,00 -286,00 4 332 419,62	96,6 85,9 120,1 97,3
Toimintajäämä	19 667 196,08	13 518 820,74	2 000 800,00	11 518 020,74	675,7
Sijoitustoiminta					
Toimintatuotot Vuokratuotot Sijoitustuotot Muut tuotot Toimintatuotot	4 116 647,24 57 303 183,68 10 601,29 61 430 432,21	4 442 000,07 118 335,55 0,00 4 560 335,62	4 152 000,00 6 900 000,00 0,00 11 052 000,00	290 000,07 -6 781 664,45 0,00 -6 491 664,38	107,0 1,7 41,3
Toimintakulut Henkilöstökulut Palvelujen ostot Vuokrat ja vastikkeet Aineet, tarvikkeet ja tavarat Muut kulut Toimintakulut	-309 074,61 -1 147 125,17 -620 191,71 -60,86 -62 312,93 -2 138 765,28	-392 038,05 -974 608,68 -652 874,75 -3 944,19 -11 469,71 -2 034 935,38	-384 700,00 -557 300,00 -848 000,00 0,00 -200 000,00 -1 990 000,00	-7 338,05 -417 308,68 195 125,25 -3 944,19 188 530,29 -44 935,38	101,9 174,9 77,0 5,7 102,3
Toimintajäämä	59 291 666,93	2 525 400,24	9 062 000,00	-6 536 599,76	27,9

Henkilöstökulut

Kirkon keskusrahaston henkilöstökulut	2011	2010
Palkat ja palkkiot	19.186.542	19.030.160
Eläkekulut	4.947.747	4.897.649
Muut henkilösivukulut	1.001.227	973.720
Yhteensä	25.135.516	24.901.529
Koulutus	249.684	228.439
Työterveyshuolto	277.683	264.596
Virkistystoiminta	29.037	25.392
Henkilöstön muistaminen	14.004	12.703
Erityisvakuutukset	5.528	7.118
Yhteensä	575.936	538.248
Sairasvakuutuskorvaukset	126.813	112.248
Tapaturmakorvaukset	17.117	13.412
Muut	25.846	21.376
Yhteensä	169.776	147.036

Sijoitustuotot

Seuraavassa on eritelty Kirkon eläkelaitoksen sijoitustoiminnan sijoitustuotot

Sijoitustuotot	2010 (tot)	2011 (tot)	2011 (arvio)
Korkotuotot	175.047,69	235.026,14	200.000,00
Osinkotuotot	7.170.192,47	8.652.386,06	4.700.000,00
Myyntivoitot	23.572.493,78	13.465.358,70	
Arvonmuutokset	24.666.368,31	-25.127.289,93	
Palkkionpalautukset	1.719.081,43	2.892.854,58	2.000.000,00
Yht.	57.303.183,68	118.335,55	6.900.000,00

Avustukset seurakunnille

Seuraavassa on eritelty avustukset seurakunnille. Valmistuneisiin rakennushankkeisiin liittyviä tai määrääjassa nostamattomia rakennusavustuksia on tuloutettu 693.287 (v.2010 .183.996).

Avustukset seurakunnille	2010 (tot)	2011 (tot)	2011 (arvio)
Verotulojen täydennys	1.930.379,00	1.782.621,00	1.200.000,00
Hark.varaiset toiminta-avustukset	619.000,00	602.000,00	500.000,00
Yhdistymis- ja ylim.toim.avustukset	751.511,92	1.058.400,00	1.100.000,00
Rakennusavustukset	4.763.849,00	3.933.273,00	4.960.000,00
Muut avustukset	87.100,80	103.348,73	130.000,00
Yht.	8.151.840,72	7.479.642,73	7.890.000,00

Muut omakatteiset rahastot ja erillisrahastot

Muiden omakatteisten rahastojen ja erilliskirjanpidossa olleiden, mutta omakatteisten rahastojen osaksi yhdistettyjen rahastojen tulokset olivat:

	2011	2010
Diakoniarahasto	40.701,08	-192.059,93
Kansainvälisten ja ekumeenisten yhteyksien rahasto	-162.037,33	-574.579,15
Turun arkkihiippakunnan tuomiokapitulin rahasto	-38.450,61	35.125,57
Tampereen hiippakunnan tuomiokapitulin rahasto	21.036,00	51.868,92
Oulun hiippakunnan tuomiokapitulin rahasto	-2.749,91	8.065,10
Mikkelin hiippakunnan tuomiokapitulin rahasto	-12.092,79	49.055,58
Borgå domkapitels fond	2.268,58	18.008,88
Kuopion hiippakunnan tuomiokapitulin rahasto	-20.806,66	12.124,02
Lapuan hiippakunnan tuomiokapitulin rahasto	40.911,03	54.256,30
Helsingin hiippakunnan tuomiokapitulin rahasto	14.234,68	30.111,67
Espoon hiippakunnan tuomiokapitulin rahasto	23.336,67	18.678,10
Kuopion hiippakunnan tuomiokapitulin erillisrahastot	-833,34	41.586,14
Yht.	-94.482,60	-447.758,80

Omakatteisten rahastojen tulos on siirretty rahastosiirrolla taseeseen ja näin ollen niiden tulosvaikutus Kirkon keskusrahaston tuloslaskelmaan on nolla.

3. Taseen liitetiedot

Muut omakatteiset rahastot

Vuoden lopussa muut omakatteiset rahastot olivat (luvut ovat taseen loppusummia):

	31.12.2011	31.12.2010
Diakoniarahasto	2.135.020,83	2.023.353,80
Kansainvälisten ja ekumeenisten yhteyksien rahasto	4.141.299,83	4.378.337,16
Turun arkkihiippakunnan tuomiokapitulin rahasto	771.045,07	809.435,68
Tampereen hiippakunnan tuomiokapitulin rahasto	805.747,70	780.789,65
Oulun hiippakunnan tuomiokapitulin rahasto	187.310,06	433.020,65
Mikkelin hiippakunnan tuomiokapitulin rahasto	717.265,57	727.432,02
Borgå domkapitels fond	555.179,59	552.911,01
Kuopion hiippakunnan tuomiokapitulin rahasto	484.549,24	504.595,10
Lapuan hiippakunnan tuomiokapitulin rahasto	631.484,60	590.573,57
Helsingin hiippakunnan tuomiokapitulin rahasto	710.058,86	695.824,18
Espoon hiippakunnan tuomiokapitulin rahasto	608.849,77	586.211,10
Yht.	11.747.811,12	12.082.483,92

Erillisrahastot

Vuoden lopussa erilliskirjanpidossa olleet tase-erät olivat

	31.12.2011	31.12.2010
Kuopion hiippakunnan tuomiokapitulin erillisrahastot	1.518.902,01	1.519.735,35

Aiemmissa tilinpäätöksissä tästä erästä on taseessa käytetty nimitystä Tuomiokapitulit.

Saamiset

Eläkerahaston lyhytaikaisissa saamisissa on Kevalle maksettu ennakko 11.633.000 tammikuun 2012 eläkkeiden maksamiseksi.

Vilma-nettosaaminen, joka sisältyy eläkerahaston siirtosaamisiin, muodostuu seuraavista eristä:

	31.12.2011	31.12.2010
Vilma-saatavat (verolliset)	14.337.901,28	11.318.404,71
Vilma-saatavat (verottomat)	64.468,32	119.995,77
Vilma-velat	-6.623.904,17	-5.467.804,08
Vilma-ennakot	-6.967.470,00	-5.059.020,00
Vilma-nettosaaminen	810.995,43	911.576,40

Velat

Käytännön maksuteknisistä syistä eläkkeet on maksettu keskusrahaston pankkitililtä. Kate eläkkeisiin on saatu kunkin kuukauden eläkemaksuista. Koska joulukuun 2011 eläkemaksut on käytetty Kevan ennakon 11.633.000 maksamiseen, on eläkerahaston velka keskusrahastolle kasvanut joulukuussa tällä summalla.

Maksamattomia rakennusavustuksia oli 4.772.186,00 (v. 2010 6.409.523,00).

Niistä oli maksamattomia rakennus- ja hautausmaa-avustuksia

8.100 , jotka on myönnetty v. 2007

27.600 , jotka on myönnetty v. 2008

716.346 , jotka on myönnetty v. 2009

1.321.400 , jotka on myönnetty v. 2010

2.655.200 , jotka on myönnetty v. 2011

ja maksamattomia konservointiavustuksia

19.600 , jotka on myönnetty v. 2009

5.280 , jotka on myönnetty v. 2010

18.660 , jotka on myönnetty v. 2011.

Avustukset ovat nostettavissa myöntövuonna ja sitä seuraavina kolmena vuotena. Valmistuneista hankkeista ja määrääjassa nostamattomista avustuksista jäänyttä velkaa on kirjattu velkatilin vähennykseksi ja avustusmenojen hyvitykseksi 693.287 (v. 2010 183.996).

TASEEN LIITETIETO

POISTOSUUNNITELMA

Hyödykeryhmä

Poistoaika

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat oikeudet	
Atk-ohjelmistot ja -projektit	3 v.
Laajat ja pitkävaikutteiset atk-ohjelmistot ja -projektit	5 - 10 v.
Muut aineettomat oikeudet	5 v.
Muut pitkävaikutteiset menot	
Muut pitkävaikutteiset menot	3 - 5 v.
Ennakkomaksut	
Ennakkomaksut	Ei sumupoistoja

Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet	Ei sumupoistoja
Rakennukset ja rakennelmat	
Toimitilarakennukset	30 v.
Asuinrakennukset	30 v.
Vapaa-ajan rakennukset	20 v.
Muut rakennukset ja rakennelmat	10 v.
Rakennusten koneet ja laitteet	10 v.
Koneet ja kalusto	
Kuljetusvälineet ja liikkuvat työkonet	7 v.
Atk-laitteisto	3 v.
Matkapuhelimet	2 v.
Muut koneet ja kalusto	5 v.
Muut aineelliset hyödykkeet	
Urut	15 v.
Sakraali-, arvo- ja taide-esineet	Ei sumupoistoja
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	
Ennakkomaksut	Ei sumupoistoja
Keskeneräiset työt ja hankinnat	Ei sumupoistoja

AINEELLISET JA AINEETTOMAT HYÖDYKKEET SEKÄ POISTOT

Kirkon keskusrahaston eläketoiminnassa aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintamenot kirjataan kaikki kuluksi. Kirkon keskusrahaston muussa toiminnassa aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintamenoista tehtävät poistot perustuvat poistosuunnitelmaan.

Kirkon keskusrahaston taseeseen aktivoidaan sellaiset aineelliset ja aineettomat hyödykkeet, joiden hankintahinta ylittää kirkolliskokouksen päättämän 15.000 euron aktivointirajan. Aineellisiin hyödykkeisiin merkitään myös kaikki ensikertainen ja perusparannusten yhteydessä tapahtuva kalustaminen hankintojen yhteissumman ylittäessä aktivointirajan.

Käytettävä poistomenetelmä on tasapoisto. Käyttöönottovuodelta omaisuushankinnoista lasketaan koko vuoden poisto käyttöajasta riippumatta. Suunnitelman mukaisia poistoja on laskettu 1.1.1999 alkaen.

Muutokset aineellisissa ja aineettomissa hyödykkeissä 1.1.-31.12.2011

	Aineettomat hyödykkeet	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2011	2 732 528,69	1 958 173,13	12 650 196,84	425 468,65	5 420 840,48	23 187 207,79
Lisäykset	901 825,91		925 037,28	387 456,08	2 891 916,31	5 106 235,58
Vähennykset					533,60	533,60
Hankintameno 31.12.2011	3 634 354,60	1 958 173,13	13 575 234,12	812 924,73	8 312 223,19	28 292 909,77
Sumupoistot tilikaudelta	1 235 517,42	ei poistoja	695 744,52	260 006,28		2 191 268,22
Kertaluontoiset poistot tilikaudella						
Hankintajäännös 31.12.2011	2 398 837,18	1 958 173,13	12 879 489,60	552 918,45	8 312 223,19	26 101 641,55

TASEEN LIITETIETO

Arvopapereiden kirjanpitoarvojen ja markkina-arvojen erotus

	31.12.2011		31.12.2010
Keskusrahasto			
Sijoitukset (pitkäaikaiset)			
<i>Osakkeet ja osuudet</i>			
Markkina-arvo	588 705	Markkina-arvo	1 157 399
Kirjanpitoarvo	588 705	Kirjanpitoarvo	1 112 973
Erotus	0	Erotus	44 426
Rahoitusarvopaperit			
<i>Osakesijoitukset</i>			
Markkina-arvo	13 235 016	Markkina-arvo	17 352 886
Kirjanpitoarvo	13 008 860	Kirjanpitoarvo	14 940 605
Erotus	226 156	Erotus	2 412 280
<i>Korkosijoitukset</i>			
Markkina-arvo	28 390 286	Markkina-arvo	30 970 727
Kirjanpitoarvo	27 207 604	Kirjanpitoarvo	29 857 166
Erotus	1 182 682	Erotus	1 113 562
Eläkerahasto			
Sijoitukset (pitkäaikaiset)			
<i>Asunto- ja kiinteistöosakkeet</i>			
Markkina-arvo	48 082 770	Markkina-arvo	48 765 420
Kirjanpitoarvo	46 748 169	Kirjanpitoarvo	47 412 440
Erotus	1 334 601	Erotus	1 352 980
<i>Muut sijoitukset</i>			
Markkina-arvo	101 936 955	Markkina-arvo	63 570 479
Kirjanpitoarvo	98 741 514	Kirjanpitoarvo	62 041 518
Erotus	3 195 441	Erotus	1 528 962
Rahoitusarvopaperit			
<i>Osakesijoitukset</i>			
Markkina-arvo	345 329 628	Markkina-arvo	436 878 355
Kirjanpitoarvo	314 157 603	Kirjanpitoarvo	368 104 459
Erotus	31 172 025	Erotus	68 773 897
<i>Korkosijoitukset</i>			
Markkina-arvo	433 796 677	Markkina-arvo	408 711 351
Kirjanpitoarvo	394 150 618	Kirjanpitoarvo	360 605 123
Erotus	39 646 059	Erotus	48 106 229

TASEEN LIITETIETO

SAAMISET JA VELAT	31.12.2011	31.12.2010
-------------------	------------	------------

Keskusrahasto

Saamiset	Pitkääaikaiset		
	Lainasaamiset	204 378,00	258 533,00
	Lyhytaikaiset		
	Laskutussaamiset	1 218 446,13	283 320,29
	Lainasaamiset	9 700,00	35 169,46
	Muut saamiset	14 003 972,42	1 633 160,50
	Ennakkomaksut	<u>818 123,08</u>	<u>10 996 484,96</u>
		16 050 241,63	12 948 135,21
Velat	Lyhytaikaiset		
	Saadut ennakot	10 782,73	5 789,07
	Ostovelat	1 563 294,02	2 033 629,30
	Muut velat	3 847 477,00	3 678 429,70
	Siirtovelat	<u>9 666 293,60</u>	<u>12 400 130,78</u>
		15 087 847,35	18 117 978,85

Eläkerahasto

Saamiset	Lyhytaikaiset		
	Muut saamiset	630 968,31	28 924,05
	Ennakkomaksut	11 633 000,00	133 274,12
	Siirtosaamiset	<u>13 352 641,91</u>	<u>13 178 302,86</u>
		25 616 610,22	13 340 501,03
Velat	Lyhytaikaiset		
	Vuokraennakot	543,20	146,15
	Velka keskusrah:lle	13 766 164,30	1 086 250,22
	Muut velat	<u>1 086,71</u>	<u>266 390,27</u>
		13 767 794,21	1 352 786,64

Muut omakatteiset rahastot

Saamiset	Lyhytaikaiset	107 084,21	118 699,85
Velat	Lyhytaikaiset		
	Velka keskusrah:lle	108 828,64	108 033,98
	Muut velat	<u>4 142,77</u>	<u>245 960,97</u>
		112 971,41	353 994,95

TASEEN LIITETIETO

OMA PÄÄOMA 31.12.2011	Pääoma 1.1.2011	Lisäys	Vähennys	Pääoma 31.12.2011
KESKUSRAHASTO				
Peruspääoma				
Peruspääoma	7 051 529,26			7 051 529,26
Sidotut rahastot				
Tekijänoikeusrahasto	603 061,13		-125 169,51	477 891,62
KDY/Saarikon rahasto	15 542,41		-3 350,00	12 192,41
Kirkon musiikkijuhlien rahasto	37 520,35		-3 130,82	34 389,53
Kirkon nuorisotyön rahasto	3 194,32		-3 194,32	0,00
Muut rahastot				
Seurakuntien maksujen tasausrahasto	37 004 550,29			37 004 550,29
Edellisten tilikausien ylijäämä	43 944 453,15			43 944 453,15
Tilikauden yli/alijäämä		987 751,20		987 751,20
KESKUSRAHASTO YHTEENSÄ	88 659 850,91	987 751,20	-134 844,65	89 512 757,46
ELÄKERAHASTO	852 796 933,48	15 873 899,05		868 670 832,53
MUUT OMAKATTEISET RAHASTOT				
Diakoniarahasto	1 998 320,22	40 701,08		2 039 021,30
Kansainvälisten ja ekum.yht.rahasto	4 301 851,58		-162 037,33	4 139 814,25
Turun arkkihp:n tuomiokapitulin rah.	808 535,68		-38 450,61	770 085,07
Tampereen hpk:n tuomiokapitulin rah.	778 154,98	21 036,00		799 190,98
Oulun hpk:n tuomiokapitulin rah.	188 134,30		-2 749,91	185 384,39
Mikkelin hpk:n tuomiokapitulin rah.	725 621,25		-12 092,79	713 528,46
Porvoon hpk:n tuomiokapitulin rah.	552 911,01	2 268,58		555 179,59
Kuopion hpk:n tuomiokapitulin rah.	504 421,10		-20 806,66	483 614,44
Lapuan hpk:n tuomiokapitulin rah.	590 573,57	40 911,03		631 484,60
Helsingin hpk:n tuomiokapitulin rah.	695 824,18	14 234,68		710 058,86
Espoon hpk:n tuomiokapitulin rah.	584 141,10	23 336,67		607 477,77
MUUT OMAKATTEISET RAHASTOT YHT	11 728 488,97	142 488,04	-236 137,30	11 634 839,71

4. Vastuusitoumukset

Laskennallinen osuus eläkevastuusta

Valtiokonttori on vuonna 2010 laskenut kirkon eläkelain mukaisen eläkevastuun 31.12.2010 yksilöllisellä menetelmällä. Menetelmässä lasketaan täyden rahastoinnin periaatteen mukaisesti ja yksilöllisesti jokaisen KiEL:n piiriin kuuluvan henkilön eläkevastuu erikseen. Eläkevastuulla tarkoitetaan karttuneiden eläkeoikeuksien aiheuttamaa menoa diskontattuna tilinpäätöshetkeen.

Vuonna 2010 tehdyn eläke-ennusteen mukaan kirkon eläkevastuu vuoden 2011 lopussa on 4.296,0 M€ (vuonna 2010 4.105,2 M€). Diskonttaus korkona laskelmassa käytetään 2,7 %:a. Molemmat luvut on laskettu yksilöllisellä menetelmällä.

Eläkerahaston suuruus 31.12.2011 on 932,0 M€ (v.2010 957,1 M€), joten koko kirkon eläkevastuuvajaus on 3.364,0 M€ (vuonna 2010 3.148,1 M€).

Koko kirkon palkkasumma oli vuonna 2011 507.925.000 (v. 2010 503.885.000) ja Kirkon keskusrahaston oma palkkasumma 18.762.382 (v. 2010 18.572.802). Näin ollen Kirkon keskusrahaston laskennallinen osuus kattamattomasta eläkevastuusta on 124,3 M€ (v. 2010 116,0 M€).

Sijoitussitoumukset pääomarahastoihin

Eläkerahasto on äänettömänä yhtiömiehenä mukana neljässätoista pääomarahastossa. Eläkerahaston yhteenlasketut sijoitussitoumukset pääomarahastoihin ovat 84.500.000. Maksamattomia yhtiöpanoksia 31.12.2011 mennessä oli yhteensä 40.546.156.

Kirkon keskusrahasto on osakkaana osakeyhtiömuotoisessa rahastossa, jossa on kutsumatonta sijoitussitoumusta 720.000 ja maksettua osakepääomaa 934.400.

Sijoitussitoumukset kiinteistöpääomarahastoihin

Eläkerahasto on äänettömänä yhtiömiehenä mukana kymmenessä kiinteistöpääomarahastossa ja osakkaana yhdessä osakeyhtiömuotoisessa rahastossa. Eläkerahaston yhteenlasketut sijoitussitoumukset kiinteistöpääomarahastoihin ovat 89.500.000. Maksamattomia yhtiöpanoksia 31.12.2011 mennessä oli yhteensä 17.781.664.

Vuokravastuut

Kirkon keskusrahastolla on vuokravastuu seuraavien hiippakuntien tuomiokapitulien tilavuokrauksesta: Turku, Tampere, Helsinki ja Espoo. Lisäksi keskusrahastolla on vuokravastuu Porvoon ja Helsingin piispojen asunnoista sekä Kirkon tutkimuskeskuksen toimitiloista Tampereella. Espoon piispan asunnon vuokrasopimus päättyi tammikuussa 2012 piispan jäätyä eläkkeelle. Kirkon palvelukeskus (Kipa) on aloittanut toimintansa Oulussa kesällä 2011. Kirkon keskusrahasto on vuokrannut tilat palvelukeskuksen käyttöön Oulun seurakuntayhtymältä.

Vuokrasopimuksista osa on määräaikaista: Espoon piispan asunto (tammikuu 2012), Espoon tuomiokapituli (v.2024), Helsingin tuomiokapituli (v.2021) ja Porvoon piispan asunto (v.2034). Määräaikaisten sopimusten vuokravastuu on vuositasolla keskimäärin 653.000, 1-5 vuoden aikavälillä 2.594.000 ja viiden vuoden jälkeen 3.485.000.

Toistaiseksi voimassa olevia sopimuksia ovat Turun ja Tampereen tuomiokapitulien vuokrasopimukset. Lisäksi toistaiseksi voimassa olevia ovat Helsingin piispan asunnon, Tampereen tutkimuskeskuksen ja Kirkon Palvelukeskuksen (KiPan) vuokrasopimukset. Näiden toistaiseksi voimassa olevien vuokrasopimusten vuokravastuu on vuositasolla 394.000.

Laitteiden vuokra- ja leasing-vastuut

Laitteiden vuokra- ja leasing-vastuita oli

	31.12.2011	31.12.2010
Vastuut seur. 12 kk	41.329,70	166.072,01
Vastuut 1-5 v.	50.912,36	39.939,01
Yht.	92.242,06	206.011,02

5. Henkilöstö ja toimielinten jäsenet

Henkilöstön määrä

Vuoden 2011 lopussa Kirkkohallituksessa oli työntekijöitä yhteensä 284 (v. 2010 282). Näistä vakinaisia työntekijöitä oli 218 (v.2010 222) ja erilaisissa määräaikaissä viroissa/toimissa, projektitehtävissä tai toisen työntekijän sijaisena 66 työntekijää (v.2010 60). Vuoden vaihteessa virkavapaalla tai työlomalla oli 13 työntekijää (v.2010 9). Osa-aikaeläkkeellä oli kolme työntekijää (v.2010 2). Kertomusvuonna vuorotteluvapaalla oli viisi (v. 2010 2) työntekijää, joiden tilalle palkattiin työtön työnhakija. – Kirkkohallitus laatii erillisen henkilöstötilinpäätöksen 31.12.2011.

Vuoden 2011 lopussa tuomiokapituleissa oli työntekijöitä 121 (v.2010 132).

Maksetut kokouspalkkiot

Kertomusvuodelta maksettiin kokouspalkkioita Kirkkohallituksen täysistunnon jäsenille 63.120, eläkerahaston johtokunnan jäsenille 43.720 sekä Kirkon työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan puheenjohtajille 10.560.

6. Omistukset muissa yrityksissä

Kirkon keskusrahasto omistaa seuraavista yrityksistä yhden viidesosan tai sitä suuremman omistusosuuden. Omaa pääomaa ja tulosta osoittavat luvut ovat ko. kiinteistöyhtiöiden tilinpäätöksen 31.12.2010 lukuja.

Nimi	Kotipaikka	Omistus	Oma pääoma	Tulos €
Ktö Oy Seinäjoen Kirkonkranni	Seinäjoki	100,0 %	7 629 260,17	9 320,02
Ktö Oy Espoon Asemaraitti	Espoo	79,3 %	7 164 591,39	4 146,89
Ktö Oy Luotsikatu 1	Helsinki	100,0 %	3 750 013,63	1 753,30
Ktö Oy Espoo Asemakulma	Espoo	100,0 %	6 893 696,93	0,79
Ktö Oy Kamreerintien Pysäköintitalo	Espoo	29,5 %	1 303 674,81	1 942,80
Ktö Oy Helsingin Fabriikki	Helsinki	100,0 %	5 470 572,58	27,25
Ktö Oy Quartetto F	Espoo	50,0 %	17 185 680,72	-6 993,96
Ktö Oy Pohjoinen Hesperiankatu 17	Helsinki	40,0 %	27 960 786,94	0,00

Toimintakertomuksen sekä tilinpäätöksen päiväys ja allekirjoitus

Helsingissä 28. helmikuuta 2012

Kirkon keskusrahasto

Kari Mäkinen

Leena Huima

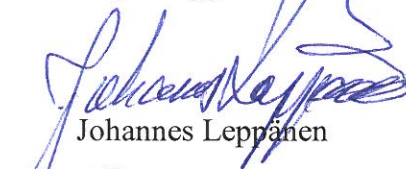
Freja Häggblom

Matti Ilveskoski

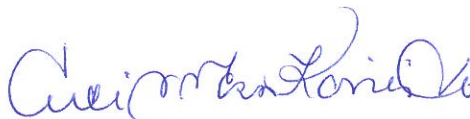
Esa Koukkari

Johannes Leppänen

Tapio Luoma

Outi Nokso-Koivisto

Jari Pennanen

Marjaana Perttula

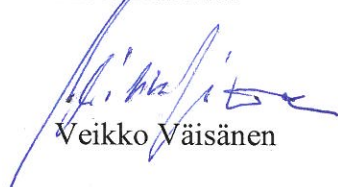

Risto Rasimus

Samuel Salmi

Riitta Särkiö

Veikko Väisänen

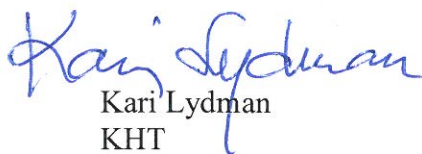

Leena Rantanen

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Helsingissä 9. maaliskuuta 2012

Kari Lydman
KHT

Kari Kulmala
HTM

Margareta Back

Anu Lajunen

KIRKON KESKUSRAHASTO
LIITETIETO V. 2011

LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA

Varsinaiset kirjanpitokirjat

Tasekirja (sidottu)
Päiväkirja (atk)
Pääkirja (atk)
Tuloslaskelma (atk)
Tase (atk)

Apukirjat

Kassakirjanpito
Ostoreskontra
Laskutus ja myyntireskontra
Eläkemaksukirjanpito
Kolehtikirjanpito
Vuokra- ja vastikekirjanpito
Palkkakirjanpito
Matkalaskukirjanpito
Eläkekirjanpito
Käyttöomaisuuskirjanpito

Tositelajit

Tositelaji	Kuluva tilivuosi 2011			Tuleva tilivuosi 2012		
	Alaraja	Yläraja	Käytetty	Alaraja	Yläraja	Käytetty
10 Kassatositteet						
	010001	019999	010240	010001	019999	010000
11 Eläkerahaston kassatositteet						
	001001	001999	001172	001001	001999	001000
20 Ostoreskontrasuoritukset						
	020001	029999	020247	020001	029999	020010
25 Kihan vuokratositteet						
	030001	034999	030013	030001	034999	030001
26 Eläkerah. Kihan tositteet						
	004001	004499	004012	004001	004499	004001
27 Kihan vastikemaksut						
	035001	039999	035012	035001	039999	035001
28 Eläkerah. kihan vastikemaksut						
	004501	004999	004512	004501	004999	004501
30 Ostolaskut, KH paperiset						
	305001	310000	306265	307001	310000	307102
301 Ostoreskontra,Turku						
	414001	419999	415182	416001	419999	416083
302 Ostoreskontra,Tampere						
	424001	429999	424688	426001	429999	426075
303 Ostoreskontra,Oulu						
	434001	439999	435186	436001	439999	436098
304 Ostoreskontra,Mikkeli						
	440001	449999	440798	442001	449999	442060
305 Ostoreskontra,Porvoo						
	454001	459999	454655	456001	459999	456085
306 Ostoreskontra,Kuopio						
	460001	469999	460805	462001	469999	462077
307 Ostoreskontra,Lapua						
	474001	479999	475126	476001	479999	476094
308 Ostoreskontra,Helsinki						
	484001	489999	484669	486001	489999	486063
31 Ostolaskut, KH sähköiset						
	350001	399999	357536	360001	399999	360622
312 Ostoreskontra,Espoo						
	494001	499999	494558	496001	499999	496065
40 Matkalaskut, KH paperiset						
	051001	059999	051824	053001	059999	053048
45 Matkalaskut, M2						
	200001	300000	200000	200001	300000	200000
500 Laskutustositteet						
	512001	599999	512850	514001	599999	514077
600 Myyntireskontrasuoritukset						
	617001	699999	618715	620001	699999	620137
700 Palkkatositteet						
	070001	074999	070371	070001	074999	070026
750 Eläketositteet						
	075001	079999	075342	075001	079999	075000
80 Kassanhoidon tositteet						
	080001	089999	080000	080001	089999	080000
81 Eläkerahaston kassanhoidon tos						
	007001	008999	007000	007001	008999	007000
90 Muistiotositteet						
	090001	097999	090968	090001	097999	090006
91 Eläkerahaston muistiotositteet						
	009001	009999	009237	009001	009999	009000
98 Käyttöomaisuustositteet						
	098001	098999	098001	098001	098999	098000

TILINTARKASTAJIEN KERTOMUS

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokoukselle

Kirkolliskokouksen 9.5.2008 valitsemina Kirkon keskusrahaston tilintarkastajina olemme seuranneet keskusrahaston hallintoa ja tarkastaneet rahaston hallituksen laatimat vuoden 2011 tilit.

Tarkastuksessa saamamme käsityksen mukaan rahaston hallituksen tekemät päätökset ja toimenpiteet perustuvat keskusrahastosta annettuun lakiin ja sen perusteella annettuihin määräyksiin, keskusrahastolle lain mukaan tulevat vuositulot ja suoritukset ovat asianmukaisesti kertyneet, keskusrahaston ja muiden kirkkohallituksen hoidossa olevien rahastojen varat on sijoitettu tarkoituksenmukaisesti ja rahastojen huolellista hoitoa ja etua silmällä pitäen, keskusrahastosta annettujen avustusten tarkoituksenmukaista käyttöä on mahdollisuuksien mukaan valvottu sekä lainojen vakuudet ovat riittävät ja jatkuvasti voimassa.

Kirkon keskusrahaston tasekirjan 31.12.2011 mukaan tilikauden ylijäämä on 987.751,20 euroa. Kirkkohallituksen esitys, että tilikauden ylijäämä kirjataan oman pääoman lisäykseksi edellisten tilikausien ylijäämään, on vapaasti kirkolliskokouksen päätettävissä.

Helsingissä maaliskuun 9. päivänä 2012

KHT Kari Lydman, PricewaterhouseCoopers Oy

Margareta Back

Anu Lajunen

Kari Kulmala, HTM

KIRKKOHALLITUS⁺

ISSN 1796-3079

Asianro 2012-00013

Kirkkohallitus
Satamakatu 11
PL 185
00160 HELSINKI
Puh. (09) 18021